

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BALIKESİR İLİ BALKAN MUHACİR AĞIZLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELMASAY AYDEMİR GÖKÇE

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BALIKESİR İLİ BALKAN MUHACİR AĞIZLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELMASAY AYDEMİR GÖKÇE

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEYNEP ŞİMŞEK UMAÇ

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 202112511003 numaralı Elmasay Aydemir Gökçe'nin hazırladığı Balıkesir İli Balkan Muhacir Ağızları konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 12.06.2024 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Prof. Dr. Hülya SAVRAN

İmza

Üye (Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ŞİMŞEK UMAÇ

İmza

Üye Doç. Dr. Serpil ERSÖZ

İmza

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

..../..../2024

İmza

Elmasay Aydemir Gökçe

ÖNSÖZ

Ağızlar, standart dile bağı olan ve bağı olduğı dilden karşılıklı anlaşmanın bozulmayacağı düzeyde ayrılık gösteren konuşma biçimleridir. Ağızlar üzerine yapılan çalışmalar, dillerin tarihî gelişimini izlemeye olanak sağlaması ve ağızlardaki söz varlığı zenginliğini ortaya çıkarması gibi sebeplerle önem taşımaktadır.

Balkanlardan Anadolu'ya 1877- 1878 Rus Harbi ile başlayan kitlesel göçler gerçekleşmiştir. Balıkesir ili de muhacir sevkine uygun limanları, bereketli topraklarıyla iskân için uygun bölgelerden birisi olmuştur. Balıkesir iline göçler özellikle 1877-78 Osmanlı- Rus savaşı ile başlamış Cumhuriyet'in ilanından sonra da devam etmiştir. Çalışmamız, Balıkesir iline yerleşen daha önce çalışılmamış bu muhacir ağızlarını kapsamaktadır. Çalışmamızın içeriği, bu bölgelerden derlediğimiz malzemeleri incelediğimiz Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi bölümü, derlenen malzemeleri içeren Metinler bölümü ve bölgelerin söz varlığına ilişkin verileri içeren Sözlük bölümünden oluşmaktadır.

Tezimi oluştururken bilgi ve birikimiyle bana yol gösteren ve her konuda yardımcı olan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Şimşek Umaç'a ve güler yüzleri, misafirperverlikleriyle beni en güzel şekilde ağırlayan kaynak kişilere, muhacir halkına teşekkürü borç bilirim.

Tezimin saha çalışması ve tez yazım sürecim boyunca benden desteklerini esirgemeyen başta kıymetli annem Songül Aydemir ve değerli eşim Onur Gökçe'ye, süreç boyunca manevî olarak yanımda olan ablama, kardeşime ve beni aklın, bilimin ışığında yetiştiren babama teşekkür ederim.

BALIKESİR, 2024

ELMASAY AYDEMİR GÖKÇE

ÖZET

BALIKESİR İLİ BALKAN MUHACİR AĞIZLARI

AYDEMİR GÖKÇE, Elmasay

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Şimşek Umacı

2024, 293 Sayfa

Çalışmada, Balıkesir ilinde yerleşik Balkan muhacir köyleri tespit edilmiş, 12 ilçenin 34 köyüne gidilerek 45 kaynak kişiden derlemeler yapılmıştır. Derlenen malzemeler; çeviri yazı işaretleriyle yazıya aktarılmıştır.

Çalışma; Giriş, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sonuç, Metinler ve Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde Balkanlar'dan Anadolu'ya ve Balıkesir iline yapılan göçlerden bahsedilmiştir. Ses bilgisi ve Şekil bilgisi bölümlerinde, derlenen malzemeler incelenmiştir. Sonuç bölümünde, incelenen malzemelerden elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Metinler bölümünde, köylerden derlediğimiz ve çeviri yazı harfleriyle yazıya döktüğümüz numaralandırılmış metinler bulunmaktadır. Sözlük bölümünde ise derlenen malzemelerden seçilen, yazı dilinde bulunmayan veya farklı telaffuz edilen sözcükler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhacir, Derleme, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi

ABSTRACT

BALKAN IMMIGRANT DIALECTS OF BALIKESIR

AYDEMİR GÖKÇE, Elmasay

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Asist. Prof. Dr. Zeynep Şimşek Umaç

2024, 293 pages

In the study, Balkan immigrant villages located in Balıkesir province were identified, and compilations were made from 45 participants by visiting 34 villages in 12 districts. The compiled materials were transcribed into writing with transliteration symbols.

The study consists of Introduction, Phonetics, Morphology, Results, Texts, and Glossary sections. The introduction section discusses migrations from the Balkans to Anatolia and to Balıkesir province. In the Phonetics and Morphology sections, the compiled materials are examined. The results section evaluates the results obtained from the examined materials. The Texts section contains numbered texts compiled from the villages and transcribed into writing with transliteration symbols. The Glossary section includes words selected from the compiled materials whose meanings are unknown or difficult to understand.

Keywords: Immigrant, Compilation, Phonetics, Morphology

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
METİNLERDE KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI (TRANSKRİPSİYON) İŞARETLERİ	xv
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	1
1.4. Araştırmanın Varsayımları	1
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	2
1.6. Tanımlar	2
2.İLGİLİ ALANYAZIN	7
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	7
2.2. İlgili Araştırmalar	9
3.YÖNTEM	11
3.1. Araştırmanın Modeli	11
3.2. Evren ve Örneklem	11
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	11
3.4. Verilerin Toplama Süreci	12
3.5. Verilerin Analizi	12
4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	13
4.1. Ses Bilgisi.....	13
4.1.1. Ünlüler.....	13
4.1.1.1. Ünlü Türleri	13
4.1.1.2. Uzun Ünlüler	14

4.1.1.2.1. İlk hecede Ünlü Uzunlukları	14
4.1.1.2.2. İkincil Ünlü Uzunlukları.....	15
4.1.1.2.2.1. Erimeye Bağlı Uzun Ünlüler.....	15
4.1.1.2.2.2. Büzülmeye Bağlı Uzun Ünlüler.....	17
4.1.1.2.3. Alıntı Kelimelerdeki Uzun Ünlülerin Durumu.....	18
4.1.1.3. Ünlü Uyumları.....	18
4.1.1.3.1. Büyük Ünlü Uyumu.....	18
4.1.1.3.1.1. Büyük Ünlü Uyumunun Yazı Dilinden İleri Olduğu Durumlar	19
4.1.1.3.1.1.1. Kelime Tabanında Meydana Gelen	19
4.1.1.3.1.1.1.1. İlerleyici Benzeşme ile Meydana Gelen	19
4.1.1.3.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme ile Meydana Gelen	19
4.1.1.3.1.1.2. Ek fiil, Ek ve Bağlaçlarda Meydana Gelen.....	19
4.1.1.3.1.2. Büyük Ünlü Uyumunun Yazı Dilinden Geri Olduğu Durumlar	20
4.1.1.3.1.2.1. Kelime Tabanında Meydana Gelen Büyük Ünlü Uyumsuzluğu.....	20
4.1.1.3.1.2.2. Ek, Bağlaç ve Edatların Sebep Olduğu Uyumsuzluk... 20	
4.1.1.3.2. Küçük Ünlü Uyumu	22
4.1.1.3.2.1. Küçük Ünlü Uyumuna Uyulması	22
4.1.1.3.2.2. Küçük Ünlü Uyumunun Bozulması	22
4.1.1.4. Ünlü Değişmeleri	23
4.1.1.4.1. Geniş Ünlülerin Daralması	23
4.1.1.4.2. Dar Ünlülerin Genişlemesi	23
4.1.1.4.3. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	24
4.1.1.4.4. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	24
4.1.1.5. Ünlü Türemesi	25
4.1.1.5.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi	25
4.1.1.5.2. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi	25
4.1.1.5.3. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi	26
4.1.1.6. Ünlü Düşmesi	26
4.1.1.6.1. Kelime Başında Ünlü Düşmesi	26

4.1.1.6.2. Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi	26
4.1.2. Ünsüzler	27
4.1.2.1. Ünsüz Değişmeleri	27
4.1.2.1.1. Tonlulaşma.....	27
4.1.2.1.1.1. Ön Seste Tonlulaşma	28
4.1.2.1.1.2. İç Seste Tonlulaşma	28
4.1.2.1.1.3. Son Seste Tonlulaşma	29
4.1.2.1.2. Tonsuzlaşma	31
4.1.2.1.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma	31
4.1.2.1.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma.....	31
4.1.2.1.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma.....	32
4.1.2.1.3. Ünsüz Benzeşmeleri.....	32
4.1.2.1.3.1. İlerleyici Benzeşme	32
4.1.2.1.3.2. Gerileyici Benzeşme.....	33
4.1.2.1.4. Süreklileşme	33
4.1.2.1.4.1. Ön Seste Süreklileşme.....	34
4.1.2.1.4.2. İç Seste Süreklileşme.....	34
4.1.2.1.4.3. Son Seste Süreklileşme	35
4.1.2.1.4.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	35
4.1.2.1.4.4.1. Ön Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	35
4.1.2.1.4.4.2. İç Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	35
4.1.2.1.4.4.3. Son Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	36
4.1.2.1.5. Süreksizleşme	36
4.1.2.2. Ünsüz Kaybolmaları.....	37
4.1.2.2.1. Ünsüz Düşmesi.....	37
4.1.2.2.1.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi	37
4.1.2.2.1.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi	38
4.1.2.2.1.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi.....	38
4.1.2.2.2. Erime.....	39
4.1.2.2.2.1. İç Seste Erime	39
4.1.2.2.2.2. Son Seste Erime	41
4.1.2.2.3. Büzülme.....	41

4.1.2.2.4. Hece düşmesi.....	43
4.1.2.2.4.1. Kelime İçinde Hece Düşmesi.....	43
4.1.2.2.4.2. Kelime Sonunda Hece Düşmesi	43
4.1.2.2.5. Hece Kaynaşması.....	44
4.1.2.2.6. Ünsüz Tekleşmesi.....	44
4.1.2.3. Ünsüz Türemesi.....	44
4.1.2.3.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi.....	44
4.1.2.3.2. İç Seste Ünsüz Türemesi	45
4.1.2.3.3. Son Seste Ünsüz Türemesi	45
4.1.2.4. Ünsüz Uyumsuzluğu	45
4.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	46
4.1.2.6. Yer değiştirme.....	46
4.2. Şekil Bilgisi	47
4.2.1. İsimler.....	47
4.2.1.1. İsim Çekimi	47
4.2.1.1.1. Çokluk Eki.....	47
4.2.1.1.2. İyelik Ekleri	47
4.2.1.1.3. Hal Ekleri.....	49
4.2.1.1.3.1. Yalın Hali.....	49
4.2.1.1.3.2. Belirtme Hali Eki	49
4.2.1.1.3.3. Yönelme Hali Eki	50
4.2.1.1.3.4. Bulunma Hali Eki	50
4.2.1.1.3.5. Ayrılma Hali Eki	51
4.2.1.1.3.6. Vasıta Hali Eki	51
4.2.1.1.3.7. Eşitlik Hali Eki.....	53
4.2.1.1.4. İlgi Eki	53
4.2.1.1.5. Aitlik Eki.....	54
4.2.1.1.6. Soru Eki	54
4.2.2. Sıfatlar	54
4.2.2.1. Niteleme Sıfatları	54
4.2.2.2. Belirtme Sıfatları	55
4.2.2.2.1. İşaret Sıfatları	55

4.2.2.2.2. Soru Sıfatları.....	56
4.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları	56
4.2.2.2.4. Sayı Sıfatları	57
4.2.2.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları	57
4.2.2.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları	57
4.2.2.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları	58
4.2.2.2.4.4. Kesir Sayı Sıfatları.....	58
4.2.3. Zarflar	58
4.2.3.1. Yer Yön Zarfları.....	58
4.2.3.2. Zaman Zarfları.....	59
4.2.3.3. Durum Zarfları.....	61
4.2.3.4. Azlık- Çokluk Zarfları.....	63
4.2.3.5. Soru Zarfları.....	64
4.2.4. Zamirler	64
4.2.4.1. Kişi Zamirleri	65
4.2.4.2. Soru Zamirleri.....	65
4.2.4.3. Belirsizlik Zamirleri	66
4.2.4.4. Dönüşlülük Zamiri	67
4.2.4.5. İşaret Zamirleri	67
4.2.5. Edatlar	68
4.2.6. Bağlaçlar	70
4.2.6.1. Sıralama Bağlaçları	70
4.2.6.2. Denkleştirme ve Karşılaştırma Bağlaçları	70
4.2.6.3. Sebep Bağlacı	72
4.2.6.4. Açıklama ve Sonuç İfade Eden Bağlaçlar.....	72
4.2.6.5. Kuvvetlendirme Bağlaçları.....	73
4.2.7. Ünlemler.....	74
4.2.7.1. Asıl Ünlemler.....	74
4.2.7.2. Seslenme Ünlemleri	75
4.2.7.3. Gösterme Ünlemleri	76
4.2.7.4. Soru Ünlemleri	76
4.2.7.5. Cevap Ünlemleri.....	77

4.2.8. Fiiler ve Fiil Çekimleri.....	78
4.2.8.1. Basit Çekimler	78
4.2.8.1.1. Bildirme (Haber) Kipleri	78
4.2.8.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman	78
4.2.8.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	79
4.2.8.1.1.3. Şimdiki Zaman.....	81
4.2.8.1.1.4. Gelecek Zaman	88
4.2.8.1.1.5. Geniş Zaman	91
4.2.8.1.2. Tasarlama Kipleri	94
4.2.8.1.2.1. Emir Kipi.....	94
4.2.8.1.2.2. Dilek Şart Kipi	96
4.2.8.2. Birleşik Çekimler	97
4.2.8.2.1. Hikaye Kipi	97
4.2.8.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi	97
4.2.8.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi	97
4.2.8.2.1.3. Geniş Zamanın Hikayesi	97
4.2.8.2.1.4. Şimdiki Zamanın Hikayesi.....	98
4.2.8.2.1.5. Gelecek Zamanın Hikayesi	100
4.2.8.2.1.6. İstek Kipinin Hikayesi.....	100
4.2.8.2.2. Rivayet.....	101
4.2.8.2.2.1. Şimdiki Zamanın Rivayeti	101
4.2.8.2.2.2. Geniş Zamanın Rivayeti.....	101
4.2.8.2.2.3. Gelecek Zamanın Rivayeti.....	102
4.2.8.2.3.Şart	102
4.2.8.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı	102
4.2.8.3. Birleşik Fiiller.....	103
4.2.8.3.1. Kurallı Birleşik Fiiller	103
4.2.8.3.1.1. Yeterlik	103
4.2.8.3.1.2. Tezlik	103
4.2.8.4. Ek Fiil.....	104
4.2.8.4.1. Ek Fiilin Geniş Zamanı.....	104
4.2.8.4.2. Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zamanı	104

4.2.8.4.3. Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zamanı	104
4.2.9. Yapım Ekleri	104
4.2.9.1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....	104
4.2.9.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri	106
4.2.9.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri	109
4.2.9.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	110
4.2.9.5. Fiilimsiler	112
4.2.9.5.1. Sıfat- Fiil Ekleri.....	112
4.2.9.5.2. Zarf- Fiil Ekleri	113
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	115
5.1. Sonuçlar	115
5.2. Öneriler	120
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	124
Ek- 1. Metinler	124
Ek- 2. Sözlük	255
Ek- 3. Kaynak Kişi Listesi.....	292

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. 93 Harbi ile İskân Edilen Toplam Nüfus Sayısı	5
Tablo 2. Balıkesir İlinde Muhacir Olduğu Tespit Edilen Köyler	5
Tablo 3. Derleme Yapılan Yerler	6
Tablo 4. Kişi Zamirleri ve Çekimleri.....	65
Tablo 5. İşaret Zamirleri ve Çekimleri	68
Tablo 6. Balıkesir İli Balkan Muhaciri Köylerinin Ayırt Edici Ağız Özellikleri	117

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz. : bakınız

vb. : ve benzerleri

vd. : ve diğerleri

METİNLERDE KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI (TRANSKRİPSİYON) İŞARETLERİ

ā	: uzun a
ē	: uzun e
ī	: uzun ı
î	: uzun i
ō	: uzun o
ō̄	: uzun ö
ū	: uzun u
ū̄	: uzun ü
ā̄	: uzun (a-e arası) açık e ünlüsü
ă	: kısa a
ĕ	: kısa e
ä	: a-e arası ünlü
â	: a-ı arası ünlü
â̄	: a-o arası ünlü
é	: e-i arası ünlü (kapalı e)
ó	: o-u arası ünlü
ğ	: arka damak g ünsüzü
ķ	: arka damak k ünsüzü
K	: k-g arası ünsüz
P	: p- b arası ünsüz
S	: z- s arası ünsüz
T	: t- d arası ünsüz
ħ	: kaybolmak üzere olan h sesi

- ! : kaybolmak üzere olan l sesi
ṛ : kaybolmak üzere olan r sesi
◡ : ulama işareti
- : ünlüler üzerinde uzunluk işareti

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Çalışmada, Balıkesir’de Türk kökenli Balkan muhacirlerinin yaşadığı yerler tespit edilmiştir. Araştırmanın konusunu, tespit edilen 12 ilçenin 34 köyünden derlenip metne dökülen malzemelerin; ses bilgisi ve şekil bilgisi yönünden incelenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Balıkesir ilinde yerleşik Balkan muhacirlerinin ağız özelliklerini bilimsel yöntemlerle tespit ederek Türkiye Türkçesi ağızları çalışmalarına katkıda bulunmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışma, Türkiye Türkçesi ağız çalışmalarına katkı sunması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmada derlenen metinlerin ağız çalışmalarına katkı sunmasının yanında metinlerin içeriği; sosyoloji, halk bilimi, tarih gibi sosyo-kültürel alanlara da katkı sunabilecek malzemeler barındırmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmada, derleme yapılan muhacir köylerinin geldikleri yerin ağız özelliğini getirdikleri, halen daha çeşitli özelliklerini sürdürdükleri ve Balıkesir yerli ağızlarından farklılık gösterdiği varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, Balıkesir iline göç eden sadece Türk kökenli Balkan muhacirlerinin bulunduğu 34 köy ve 45 kaynak kişiden derlenen metinlerle sınırlıdır. Anadolu'ya göç etmiş diğer Osmanlı tebaası unsurlarını kapsamamaktadır.

1.6. Tanımlar

Anadolu Ağızlarına Yönelik Çalışmalar

Anadolu ağızlarına yönelik yapılan çalışmaların başlangıcı 1867'li yıllara kadar uzanmaktadır. 1867'li yıllardan 1940'lı yıllara kadar çalışma yapan araştırmacılar genellikle yabancı araştırmacılarıdır. Bu araştırmacıların çalışmaları, Anadolu ağızları üzerine metin yayınlama ve bu ağızların gramer yapısıyla ilgili küçük gramer incelemeleri şeklindedir (Korkmaz, 1976).

1940'lı yıllardan sonra Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmalardaki verimlilik artmıştır. Türkiye'de ilk bilimsel ağız çalışmaları yapan araştırmacı Ahmet Caferoğlu'dur ve Türkiye'deki ağız çalışmalarına uzun yıllar önderlik etmiştir. Caferoğlu'ndan sonra Anadolu ağızları üzerinde çalışan diğer bir önemli isim Zeynep Korkmaz'dır. Korkmaz'ın çalışmaları daha metodik ve gelişmiş bir sistemle yapılmıştır. 1970'li yıllardan sonra Anadolu'da ağız çalışmaları nitelik ve nicelik olarak önemli gelişmeler kaydetmiştir. Ahmet Bican Ercilasun, Leyla Karahan, Tuncer Gülensoy, Efrasiyap Gemalmaz, Ahmet Buran, Nurettin Demir, Erdoğan Boz, Ali Akar vb. birçok araştırmacı Anadolu ağızları üzerine çalışmalar yapmıştır (Adıgüzel, 2013). Günümüzde Anadolu Ağızlarıyla ilgili birçok yüksek lisans ve doktora tezi çalışılmıştır ve halen çalışılmaktadır.

Türkiye Türkçesi ağızlarına yönelik Türkiye genelinde veya bölgesel olarak tasnif yapan araştırmacılar şu şekildedir:

Türkiye Türkçesi ağızlarının tasnifinde ilk tasnif İgnas Kunos (1896) olmak üzere Caferoğlu (1946 ve 1959), Banguoğlu (1974), Kral, Hayashi ve Karahan (1996) gibi araştırmacılar genel tasnif yapmışlardır. Nemeth (1946), Hazai (1971), Korkmaz (1956), Hayashi (1984), Ercilasun (1985) gibi araştırmacılar ise bölgesel tasnif yapmışlardır (Buran, 2011).

Anadolu ağızlarının sınıflandırılmasında en çok kabul gören çalışma Leyla Karahan'a (1996) aittir. Anadolu ağızlarını Doğu Grubu Ağızları, Kuzeydoğu Grubu Ağızları ve Batı Grubu Ağızları olmak üzere 3 gruba ayırmaktadır. Bu ağızlar da kendi içerisinde alt gruplara ayrılmaktadır. İncelediğimiz muhacir ağızları Batı Grubu Ağızlarının 1. alt grubunda bulunan yerli ağızlarla komşudur.

Balkanlardan Anadolu'ya Göçler

Osmanlı- Türk toplumu, 18. yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadar sürekli olarak göç meseleleriyle karşı karşıya kalmıştır. Osmanlı döneminde Anadolu'ya yapılan ilk kitlesel göç 1856'da Kırım'dan olmuş ve onu 1864'te başlayan Kafkas göçleri takip etmiştir (Karpas, 2010).

Balkanlardan ilk büyük göç hareketi 1877- 78 yıllarında meydana gelen Osmanlı- Rus savaşı (93 Harbi) ile başlamıştır. 93 Harbi ile birlikte işgal altına giren bölgelerin halkından birçok insan muhacir konumuna düşmüştür. Savaş ile gerçekleşen göçlerin büyük bir kısmı Bulgaristan'dan veya o zamanki adıyla Tuna ve Edirne vilayetlerinden gerçekleşmiştir (Şimşir, 1970).

Göçler deniz yolu, demir yolu veya karayolu ile yapılmıştır.

Deniz yolu vasıtasıyla göç eden göçmenler Vidin, Tulça, Kalas, Köstence, Varna, Burgaz, Ahyolu, Dedeğaç, Karağaç, Kavala, Selanik gibi liman şehirlerinde toplanmış, buradan Osmanlı'ya ait olan veya dış şirketlerden kiralanan gemilerle İstanbul, İzmir ve Çanakkale'ye taşınmışlardır (Kocacık, 1980).

Demiryoluyla gelen göçmenler ise Plevne, Lofça, Orhaniye, Sofya gibi Tuna ilinin batı kısmından arabalarla veya yaya olarak İstanbul'a gitmek gayesiyle göç yolunda önemli bir transit merkezi olan Tatarpazarcık'a gelmişlerdir. Tatarpazarcık ve Filibe'den gelen göçmenler Edirne'de toplanıp sonrasında İstanbul'a hareket etmişlerdir. Tuna ilinden kendi imkanları dahilinde karayoluyla Anadolu'ya geçenler de olmuştur. Gemi veya trenlerle taşınan göçmenler önce kendilerine en yakın olan iskele veya istasyonlara yönelmiş daha sonra yine bu araçlarla belli merkezlerde toplanmışlardır (Kocacık, 1980).

Savaş öncesi Tuna ve Edirne vilayetlerinde yaşayan Müslüman nüfus toplam 1.5 milyon civarında iken 93 Harbi sırasında 1.253.000 kişi muhacir durumuna düşmüştür. Bunlardan 515.000 kadarı Osmanlı topraklarına yerleştirilmiş, geri kalan miktardan bir kısmı eski topraklarına geri dönmüştür. 261.937 kişi yani nüfusun %17'si ise katledilmiş ya da sürgünler esnasında ölmüştür (Ağanoğlu, 2017).

Balkanlardan Balıkesir İline Göçler

O dönemde Hüdavendigâr vilayetine bağlı olan Karesi sancağı, 93 Harbi'nden kaçan Kafkasya ve Rumeli göçmenleri için İstanbul'a yakınlığı, kıyılarında muhacir sevkine uygun Bandırma, Erdek, Edremit gibi limanların bulunması ve bereketli topraklarıyla iskânâna uygun bölgelerden birisi olmuştur.

Osmanlı yönetimi, iskân edilen muhacirler uyum sağlayana kadar yevmiyelerini sağlamış, muhacirler için ev ve arazi tahsis etmiş, muhacirlere vergi ve askerlik muafiyeti tanımış ve onların çeşitli ihtiyaçlarını gidermeye çalışmıştır. Başlarda düzenli olan muhacir iskânı göçlerin artmasıyla düzensiz bir hal almaya başlamış, iskân sürecinde sıkıntılar yaşanmıştır (Koç, 2014).

Gelen muhacirler kurdukları mahallelere ve köylere geldikleri şehrin adları olan Tırnova, Osmanpazar, Plevne mahalleleri ya da Çobanhamidiye, Osmanpazar köyleri vb. isimlerini vermişlerdir (Akkuş, 2001). Bazı muhacirler de padişaha ve devlete bağlılıklarını göstermek amacıyla yerleştikleri köylere Hamidiye, Aziziye, Reşadiye veya rahata ve huzura kavuşmaları dolayısıyla Refahiye, Kemaliye gibi isimler vermişlerdir (Halaçoğlu, 1990).

Tablo 1. 93 Harbi ile İskân Edilen Toplam Nüfus Sayısı

93 Harbi ile İskân Edilen Toplam Nüfus Sayısı	
Karesi'ye iskân edilen Rumeli Türk'ü nüfusu	7.407
Karesi'ye iskân edilen nüfus	18.711
Karesi'nin bağlı olduğu Hüdavendigâr vilayetine iskân edilen nüfus	68.513

Kaynak: Koç, Z. (2014). *Karesi sancağına yapılan göçler (1860- 1890)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tablo 2. Balıkesir İlinde Muhacir Olduğu Tespit Edilen Köyler

İlçe	Köyler
Alteylül	Dereçiftlik, Dişbudak, Ertuğrul, Küçükboşancılı, Selimiye
Balya	Gökmusa, Yarışalını
Bandırma	Hıdırköy, Kirazlı, Ömerli
Bigadiç	Başçeşme, Hamidiye, Küçükyeni, Mecidiye
Dursunbey	Alaçam (Refahiye), Osmaniye, Reşadiye
Gönen	Alacaoluk, Asmalıdere, Beyoluk, Boşancılı, Fındıklı, Gündoğan, Ilıcak, Kalburcu, Şaroluk, Yeniakçapınar
Havran	Küçükdere
Karesi	Beyköy, Büyükpınar, Çanacık, Davutlar, Fethiye, Karacaören, Karakol, Ovacık, Kurtdere, Yaylabayır, Yeroluk, Yeşilova
Kepsut	İhsaniye, Karaçaltı, Keçidere, Kepekler, Mahmudiye, Mestanlar, Osmaniye, Recep, Servet,
Manyas	Akçaova, Erecek
Savaştepe	Karaçam, Soğucak
Susurluk	Asmalıdere, Buzağlık, Eminpınarı, Göbel, Gürece, Kurucaoluk, Reşadiye, Yağcıköy, Yaylaçayır, Ekinlik

Tablo 3. Derleme Yapılan Yerler

İlçe	Köyler
Altıeylül	Dereçiftlik, Selimiye
Balya	Gökmusa, Yarışalanı
Bandırma	Ömerli
Bigadiç	Başçeşme, Mecidiye
Dursunbey	Osmaniye, Reşadiye
Gönen	Fındıklı, Gündoğan (1989), Ilıcak
Havran	Küçükdere
Karesi	Kurtdere, Yaylabayır, Yeroluk
Kepsut	Karaçaltı, Kepekler, Mahmudiye, Mestanlar, Recep, Servet
Manyas	Akçaova, Erecek
Savaştepe	Karaçam, Soğucak
Susurluk	Asmalidere, Buzağlık, Eminpınarı, Göbel, Gürece, Kurucaoluk, Reşadiye, Yağcıköy, Yaylaçayır

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Osmanlı Devleti, 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaşadığı mağlubiyetler neticesinde toprak kaybederek göç meseleleri ile karşı karşıya kalmıştır. Kaybedilen topraklarda yaşayan Müslüman veya Müslüman olmayan halkın göçleriyle baş etmek amacıyla Osmanlı Devleti, çeşitli komisyonlar kurmuş, iskân politikaları izlemiştir. Osmanlının göçlere yoğun olarak maruz kaldığı bu dönemde “göçmen, hicret eden” anlamlarına gelen muhacir kelimesi, dilimize yerleşmiştir (Saydam, 2019).

Balıkesir iline muhacirlerin yerleşimi, özellikle 1877-78 Osmanlı- Rus savaşı ile başlamış; Balkan Savaşları (1912- 1913), Birinci Dünya Savaşı ve Cumhuriyet’in ilanından sonra da devam etmiştir. Balıkesir; Edremit, Erdek, Bandırma gibi limanlarının bulunması ve topraklarının bereketli olmasıyla muhacirlerin iskân edilmesi için uygun bulunan yerlerden biri olmuştur.

Balıkesir ilinde çeşitli bölgelere yerleşen muhacirler, yüz yılı aşkın süredir yaşadıkları Balıkesir ili ağızlarından etkilenmiştir. Muhacir ağızlarında, yerleştikleri bölgenin etkileri görüldüğü gibi göç ettikleri bölge olan Rumeli ağızlarının etkisi de görülebilmektedir. İnceleme alanımızın bağlı olduğu Rumeli ağızlarıyla ilgili çeşitli sınıflandırma çalışmaları bulunmaktadır.

Rumeli Ağızlarını sınıflandırma çalışmaları; I. Kúnos, T. Kowalski, G. Hazai, E. Boyev, M. Mollava gibi çeşitli araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Yaygın olarak kabul gören çalışma ise Gyula Nemeth’e aittir (Günşen, 2012).

Macar Türkolog Nemeth’in tasnifiyle Bulgaristan Türk ağızları, Batı Rumeli Ağızları ve Doğu Rumeli Ağızları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Batı Rumeli ağız bölgesi Bulgaristan’ın kuzeybatısında küçük bir kesimi kapsarken, Doğu Rumeli ağız

bölgesi; Lom- Sofya- Köstendil hattının doğu ve batısını içeren daha geniş bir alanı kapsamaktadır (Nemeth, 1983). Gyula Nemeth, çalışmasında Batı Grubu Ağızlarını Doğu Grubu Ağızlarından ayırdığı sekiz ölçüt belirlemiştir:

1. Kelime sonunda ı, u, ü seslerinin yerine “i” sesinin bulunması.
2. Öğrenilen geçmiş zaman ekinin “miş” tek şekliyle kullanılması.
3. Belli durumlarda $i > ı$ değişmelerinin görülmesi.
4. Bazı durumlarda ö, ü seslerinin o, u sesleri veya geçiş sesleriyle karşılanması.
5. a, e ünlüsü bulunan eklerde “e” ünlüsünün büyük ünlü uyumunu bozduğu durumların görülmesi.
6. İlk hecede ö > u, ü değişmelerinin bulunması
7. “ğ” ünsüzünün korunması
8. Şimdiki zaman ekinde “-y” şeklinin kullanılması

Nemeth’in tasnifi ve Batı Rumeli Ağızları için belirlediği ölçütleri göz önünde bulundurarak çalışmamızı kapsayan Balıkesir İli Balkan Muhaciri Ağızlarının Doğu Rumeli Ağızlarına bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Eckmann ve Mansuroğlu, 1959 Yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu’nda Trakya ağızlarının Balkan ağızlarının devamı niteliğinde olduğunu ve Edirne, Kırklareli ağızlarının da Nemeth’in sınıflandırmasına göre Doğu Rumeli ağızlarına dahil olduğunu ifade etmektedir (Eckman ve Mansuroğlu, 2012). Bu nedenle Janos Eckmann’ın “Edirne Ağızı”, Ahmet Günşen’in, “Doğu Trakya Ağızlarının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler” gibi Trakya ağızlarıyla ilgili yapılan çalışmalar önemlidir. Trakya ağızlarının yanında, Anadolu’nun farklı yerlerine yerleşen muhacir ağızları üzerine yapılan çalışmalar da bulunmaktadır. İlkur Karagöz’ün “Bafra Göçmen Türk Ağızları ve Bazı Özellikleri”, Büşra Balbay’ın “Avluburun Muhacir Ağızı Üzerine Kısa Bir İnceleme” gibi makaleler bu çalışmalara örnektir. Araştırmamızın ilgili araştırmalar bölümünde yer verdiğimiz diğer çalışma ve lisansüstü tezler de Balkan ağızlarının devamı olan muhacir ağızı çalışmaları olması bakımından önem taşımaktadır.

Çalışmamızın sonuç bölümünde, inceleme alanımızda tespit ettiğimiz özellikler Doğu Rumeli ağızları ve Balıkesir ili ağızlarıyla karşılaştırılarak incelenmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Çalışmamızın yapıldığı Balıkesir ilinde en kapsamlı ağız çalışması olarak Hüseyin Kahraman Mutlu'nun hazırladığı “Balıkesir İli Ağızları” adlı doktora tezi bulunmaktadır. Çalışma; Türkmen, Yörük, Çepni ve Manav etnik gruplarından derlenen metinlerin karşılaştırmalı olarak incelendiği İnceleme, Metinler ve Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada, Balıkesir’de yerleşik muhacir ağızları kapsam dışı bırakılmıştır (Mutlu, 2008).

Balkan tarihi, Türk tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. Türkler ve diğer Balkan milletleri altı yüz elli yılı aşkın bir süre içinde aynı coğrafyada yaşamışlardır. Bu yüzyıllar boyu beraber sürülen yaşamın ardından 93 Harbi ile Balkanlardan Anadolu’ya göç süreci başlamış ve Balkanlardan göç ederek Anadolu’nun çeşitli bölgelerine yerleşen muhacirler yerleştikleri bölgelerin ağız özelliklerini etkilemiş ve kendileri de etkilenmiştir. Anadolu’da Balkan muhacirlerinin yerleştikleri illerde yapılan ve bizim çalışmamızla benzerlik gösteren bazı çalışmalar şu şekildedir:

Ahmet Günşen- “Doğu Trakya Ağızlarının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler” adlı çalışmasında, Doğu Rumeli Ağızlarının bir kolu durumundaki Doğu Trakya Ağızlarına ait karakteristik özellikler tespit edilmiştir (Günşen, 2008).

İlknur Karagöz- “Bafra Göçmen Türk Ağızları ve Bazı Özellikleri” adlı çalışmasında Samsun’a bağlı Bafra ilçesine yerleşen göçmen ağızlarına ait özellikler bulunmaktadır.

Asude Samsun- Kocaeli İli Balkan Muhacir Ağızları adlı yüksek lisans tezinde Kocaeli iline yerleşen Balkan muhacirlerinin ağırlıklı olduğu 50 köyden derleme yapılmış ve derleme yapılan metinler fonetik ve morfolojik olarak incelenmiştir (Samsun,2018).

Songül İlbaş- Eskişehir İli Balkan Muhacir Ağızları adlı yüksek lisans tezinde 93 Harbinden bu yana Eskişehir iline yerleşmiş olan Balkan muhacirlerinin bulunduğu 61 köyden derleme yapılmıştır. Bölge ağızlarının tasnifinde şimdiki zaman ekindeki çeşitlilik esas alınmış ve iki alt ağız bölgesi belirlenmiştir. Derlemeler ile elde edilen bulgular sonucunda çalışma alanının Balkan Türk

ağızlarının ana ağız bölgesi olan Doğu Rumeli ağız bölgesine girdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Doğu Rumeli ağızlarının karakteristik özellikleriyle çalışılan bölgede tespit edilen ağız özellikleri karşılaştırılmıştır (İlbaş, 2015).

Senem Akyol- Manisa Balkan Göçmenlerinin Ağız Özellikleri adlı doktora tezinde Cumhuriyet Dönemi'nde Balkanlardan (Eski Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan) Manisa iline göç eden muhacirlerin yerleştiği 28 köyden derleme çalışması yapılmıştır. Derlenen malzemenin tasnifinde ünlü uyumu esas alınmış ve bölge ünlü uyumuna göre belirlenen üç ağız bölgesi üzerinden incelenmiştir (Akyol, 2020).

İlknur Karagöz- “Bafra Göçmen Türk Ağızları ve Bazı Özellikleri” adlı makalede Samsun'un Bafra ilçesine göç eden Balkan Türklerinin yerleştikleri köylerden derlenen malzemelerle bu ağızlara dair dikkat çekici özellikler verilmiştir. Makaleye kaynaklık eden derleme çalışmaları hala hazırlanmakta olan Samsun Göçmen Türk Ağızlarının Derlenip İncelenmesi adlı projeden alınmıştır (Karagöz, 2012).

Büşra Balbay- Avluburun Muhacir Ağızı Üzerine Kısa Bir İnceleme adlı makalede, 93 Harbi sonrasında Bulgaristan'ın Razgard bölgesinden göçerek Kocaeli ilinin Kartepe ilçesine bağlı Avluburun köyüne yerleşen muhacirler ile derleme çalışmaları yapılmış ve incelenmiştir (Balbay, 2020).

Hatice Şahin vd. yazarlığında, VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe sempozyumunda yayınlanan “Bursa Göçmen Ağızları Üzerine” adlı çalışma bulunmaktadır.

Şahin Baranoğlu, Ali İhsan Yapıcı- “Aydın ve Yöresinde Yaşayan Balkan Göçmenlerinin Dil Özellikleri” adlı çalışma bulunmaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma, Balıkesir ilinde yerleşik Balkan Muhacir köylerinden derlenen metinlerin incelenmesine dayanmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmada, Balıkesir iline bağlı 12 ilçede 63 muhacir köyü tespit edilmiştir. Tespit edilen 63 köyün 34'ünde derleme çalışması yapılmıştır. Derleme yapılan köylerin merkeze uzak olmasına dikkat edilmiş ve derleme yapılan şahıslar genellikle köyden az çıkmış, okuma yazması olmayan kişilerden seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Çalışmada kullanılacak verileri toplamak amacıyla tespit edilen köylere bizzat gidilmiştir. Gidilen köylerden veri toplarken kaynak şahısın ağız özelliklerini rahat yansıtabilmesi amacıyla çok fazla soru yöneltilmemiş, yönlendirme yapılmamıştır. Genellikle eski düğünlerdeki geleneklerden, kız alma- kız verme adetlerinden, bayramlardan, çocukluk anılarından, günlük işlerden konuşulmuş ve kaynak kişinin kendini rahat hissetmesi amaçlanmıştır. Veriler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve depolanmıştır. Kaydedilen sesin netliğinde bozulma olmaması amacıyla derleme yapılan ortamların az gürültülü olmasına özen gösterilmiştir.

3.4. Verilerin Toplama Süreci

Derleme yapılacak yerler sözlü veya yazılı kaynaklardan tespit edilmiş ve teyit edildikten sonra köylere gidilmiştir. Kaynak şahıs seçiminde, derleme yapılması düşünülen şahıs ile önce küçük bir sohbet edilmiş ve sohbetin akışına göre kaynak kişi olarak belirlenmiştir. Kaynak kişilerle derleme yapmadan önce, ses kayıt cihazının kullanımı konusunda onayları alınmış ve toplanan verilerin kullanılacağı alan hakkında bilgi verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Derleme yapılan köylerden toplanan veriler çeviri yazı harfleriyle yazıya aktarılmıştır. Aktarılan veriler, tezde “Ses Bilgisi” ve “Şekil Bilgisi” başlıkları adı altında eşzamanlı olarak incelenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Ses Bilgisi

4.1.1. Ünlüler

4.1.1.1. Ünlü Türleri

Balıkesir İli Balkan Muhacir ağızlarında Türkiye Türkçesi yazı dilindeki sekiz ana ünlünün yanında; ä, â, â, ê, ô, ă, ě sesleri bulunmaktadır.

ä ünlüsü: a ile e arası; düz, geniş ünlüdür. İnceleme alanımızda kullanımı sınırlıdır.

bän “ben” (25.98), kändisi “kendisi” (26.4), ävländiler mi? “evlendiler mi?” (26.41), ekärim “ekerim” (8a.66), kimsämız “kimsemiz” (8b.3), şeydä “şeyde” (20.12), evindä “evinde” (29a.1), güvä “güvey” (35a.2), ekiyä “ekiyor” (35a.15), nohut yemä “nohut yemeği” (1a.13)

â ünlüsü: a ile ı arası; düz, yarı geniş ünlüdür. İnceleme alanında sık duyulan bir sestir. Tespit edilen bazı örneklerde “y” ünsüzünün inceltici etkisi görülmektedir.

oräya “oraya” (26.41), zâman “zaman” (24.56), buräliyım “buralıyım” (8a.1), kâçmâya “kaçmaya” (8b.14), tarläya “tarlaya” (8a.31), örtäya “ortaya” (29b.79), burâsı “burası” (33a.9)

ă ünlüsü: a ile o arası; yarı düz, geniş ünlüdür. İnceleme alanında Bigadiç’e bağlı Başçeşme köyünde şimdiki zaman ekinde rastlanmıştır.

gidivârı “gidiyor” (6.15), kaşınıvâruz “kaşınıyoruz” (6.67), yapıvâruz “yapıyoruz” (6.71), çıkarıvârsın “çıkarıyorsun” (6.77), duruvârı “duruyor” (6.100)

ê ünlüsü: e ile i arası; düz, yarı geniş ünlüdür. İnceleme alanımızda yaygın duyulan bir sestir.

şey “şey” (6.14), vècek “verecek” (6.24), èvleri “evleri” (20.13), tomatèzler “domatesler” (20.34), zètinnik “zeytinlik” (20.91), gèce “gece” (29a.13), bèraber “beraber” (5.27), şèkil “şekil” (18a.5)

ö ünlüsü: o- u arası; yuvarlak, yarı dar ünlüdür. İnceleme alanımızda yaygın olarak duyulmaktadır.

ekiyön “ekiyorsun” (29a.25), bilmiyò “bilmiyor” (5.12), önnarı “onları” (21a.13) köysun “koysun” (32b.12), kayınçòm “kayınçom” (1a.61), örda “orada” (23.7)

ä ünlüsü : Yarı kısalmış a ünlüsüdür.

yaşındadı “yaşındaydı” (19.18), ordadı (20.8), fenadı (5.35)

ë ünlüsü: Yarı kısalmış e ünlüsüdür.

ölcëniS mi? “ölecek misiniz?” (6.66), şëderim “şey ederim” (28.1)

4.1.1.2. Uzun Ünlüler

4.1.1.2.1. İlk Hecede Ünlü Uzunlukları

İlk hecede ünlü uzunlukları, aslî ünlü uzunluklarından farklı olarak alınma sözcüklerde de görülen uzunluklardır. Bazı sözcükler aslî ünlü uzunluğuna sahip sözcükler arasında (Tekin, 1975) gösterilmiş olsa da buradaki ses hadisesi aslî ünlü uzunluğunun korunması değil ilk hecedeki ünlülerin uzatılmasıdır.

İnceleme alanımızda ilk hecede ünlü uzunluklarının kullanımı, sık duyulan bir özelliktir.

ā ünlüsü

ķālmadı “kalmadı” (25.13), āsmalídere “asmalídere” (10.51), ārpa “arpa” (23.18), āblam “ablam” (5.78), hāvlu “havlu” (5.103), hārmanda “harmanda” (29b.73), pārça “parça” (29b.94), āldı “aldı” (14.70), kārdeşim “kardeşim” (18a.15), kārdaşının “kardeşinin” (21a.33), ārkama “arkama” (32a.57)

ē ünlüsü

sēksen “seksen” (25.91), mēydanda “meydanda” (23.30), ēlli “elli” (26.87), çēşme “çeşme”(24.43), mērdiven “merdiven” (26.64), ērken “erken” (24.45), ēkmek “ekmek” (8a.2), ēltimin “eltimin” (29a.6), ērkekler “erkekler” (20.16), tērzisiydi “terzisiydi” (5.148), gēnçlik “gençlik” (18a.25), ēskiden “eskiden” (34a.17), ēvliyim “evliyim” (32a.1), pērşembeden “perşembeden” (33a.39), kēndim “kendim” (27.24)

ō ünlüsü

ōrdan “oradan” (25.7), tōpluyo “topluyo” (25.60), kōrķuya “korkuya” (24.2), ōrta “orta” (26.18), ōndan “ondan” (6.82), dōyrulurdu “doyurulurdu” (29a.15)

ō ünlüsü

ōrnein “örneğin” (25.15), ōlcēniS mi? “ölecek misiniz?” (6.66), bōldük “böldük” (6.110), gōprüye “köprüye” (8a.58), ōrme “örme” (32b.13), dōndü “döndü” (32c.1)

ū ünlüsü

dūymuyō “duymuyor” (25.69), būriye “buraya” (24.42) tūtmuş “tutmuş” (24.88), ūrdan “oradan” (24.40), tūrşumuz “turşumuz” (8b.5), kūrmuş “kurmuş” (19.42)

4.1.1.2.2. İkincil Ünlü Uzunlukları

4.1.1.2.2.1. Erimeye Bağlı Uzun Ünlüler

Erimeye bağlı uzun ünlülerde, “ğ, r” sürekli ünsüzlerinin eriyip kaybolması ile “ā, ē, ō, õ, ū” uzun ünlüleri oluşmaktadır. İnceleme alanımızda yaygın olarak duyulan erimeye bağlı ünlü uzunlukları komşu ağızlarda da yaygındır ve ayırt edici bir özellik değildir.

ā ünlüsü:

ağ > ā (ğ erimesiyle)

āriyu “ağrıyor” (25.109), yāmur “yağmur” (23.32), bāladım “bağladım” (20.81), çataldā “çataldağ” (28.17), yācıyurt “yağcıyurt” (34b.7), sāmaya “sağmaya” (33a.51)

ar > ā (r erimesiyle)

tālaya “tarlaya” (14.25), giderlā “giderler” (20.38), vāmiş “varmış” (20.15), odunnā “odunlar” (21a.13), kalkāsın “kalkarsın” (28.60), macırlā “muhacirler” (34b.17), kadā “kadar” (11.10)

ē ünlüsü:

eğ > ē (ğ erimesiyle)

ēlencesi “eğlencesi” (24.63), dēdirme “değdirme” (29b.88)

er > ē (r erimesiyle)

gidēsın “gidersin” (26.36), gezēdim “gezerdim” (35a.43), yörüklēle “yörüklerle” (24.51)

ō ünlüsü:

oğ > ō (ğ erimesiyle)

ōlu “oğlu” (26.18), ōlan “oğlan” (6.112), dōdu “doğdu” (22.21) dōru “doğru” (28.88)

or > ō (r erimesiyle)

motōsiklet “motosiklet” (24.17), ōda “orada” (5.167)

ō ünlüsü:

öğ > ō (ğ erimesiyle)

ōrendim “öğrendim” (25.91), ōlen “öğlen” (14.65), ōretmen “öğretmen” (35a.50)

ör > õ (r erimesiyle)

gõmedim “görmedim” (22.38), gõdüm “gördüm” (21a.10), şõfõlük “şoförlük” (34b.16)

ū ünlüsü:

uğ > u (ğ erimesiyle)

ūraşiyem “uğraşıyorum” (24.23), būday “buğday” (19.16), būdeylē “buğdaylar” (5.156), tūlayı “tuğlayı” (35a.16)

4.1.1.2.2.2. Büzülmeye Bağlı Uzun Ünlüler

İnceleme alanımızda, “ğ, y, h, r” sürekli ünsüzlerinin iki ünlü arasında kalarak büzülmesi ile “ā, ē, ū, ū” uzun ünlüleri oluşturmaktadır. Büzülmeye bağlı olarak oluşan uzun ünlüler, inceleme alanımızda ve komşu ağızlarda yaygın olarak duyulmaktadır.

ağı > ā

soğucān “soğucağım” (25.49), çārdılār “çağırdılar” (26.82), bāşlasın “bağışlasın” (26.5), çārırız “çağırırız” (8a.50), yağcāz “yağcağız” (8a.75), bārdık “bağırdık” (8b.14), kızancāzım “kızancağızım” (14.47), dālmışlar “dağılmışlar” (10.16), dādılır “dağıtılır” (6.60), kaynāmız “kaynağımız” (29a.27), ayām “ayağım” (20.3), bāriyōm “bağırıyorum” (5.116), tereyāmızı “tereyağımızı” (14.53), aşşāda “aşağıda” (18a.35), bacāmızı “bacağımızı” (28.51), saçān “saçağın” (34a.28), ocānın “ocağının” (34b.31), kulānı “kulağın” (1b.26), aşāda “aşağıda” (27.18)

ağa > ā

yārken “yağarken” (20.44), kurbālan “kurbağayla” (23.62)

aya > ā

toplāmā “toplamaya” (20.90), korkmā “korkmaya” (18a.51), bozulmā “bozulmaya” (21b.2), saymā “saymaya” (34a.30), bayatlamā “bayatlamaya” (34b.30)

aha > ā

rātsiz “rahatsız” (5.58), bi dā “bir daha” (28.20)

ahı > ā

sabāna “sabahına” (28.60)

arı > ā

duyduklām “duyduklarım” (29b.32), katırkuyruklāndan “katırkuyruklarından” (20.33), lakaplāmız “lakaplarımız” (35a.16), konuşmalāmız “konuşmalarımız” (27.34), kuşlānı “kuşlarını” (23.56), koyunnāmız “koyunlarımız” (35b.41)

eği > ē

kürē “küreği” (5.102), çölmēmizi “çömleğimizi” (14.17), bilēmin “bileğimin” (14.38), dērmenciyi “değirmenciyi” (18b.20)

uğu > ū

okudūmuz (26.21), kabūnu “kabuğunu” (6.81), okundū “okunduğu” (29a.30), susurlūn “Susurluk’un” (29b.2), tavūnna “tavuğunla” (22.39), çocūm “çocuğum” (35a.8), koyulūnda “koyuluğunda” (1a.26)

üğü > ū

küçū “küçüğü” (8a.16), gördū “gördüğü” (23.75)

4.1.1.2.3. Alıntı Kelimelerdeki Uzun Ünlülerin Durumu

İnceleme alanımızda, sınırlı sayıda örnekte alıntı kelimelerdeki uzun ünlülerin normal süreli ünlüye döndüğü görülmektedir. Tespit edilen örnekler şunlardır:

akrabamız “akrabamız” (25.118), zaten “zaten” (25.126), yahut “yahut” (23.13), tane “tane” (26.53), adet “âdet” (8a.55), bazı “bazı” (20.55), zamanı “zamanı” (29a.25), evladın “evladın” (5.63), manasıyla “manasıyla” (29b.83).

4.1.1.3. Ünlü Uyumları

4.1.1.3.1. Büyük Ünlü Uyumu

Türkçe ve akrabası dillerde görülen büyük ünlü uyumu; kalın sıradaki ünlülerle başlayan sözlere kalın sıralı ekler, ince sıradaki ünlülerle başlayan sözlere

de ince sıralı ekler getirilmesi durumudur (Karaağaç, 2019). İnceleme alanımızda yazı dilinden ileri olan büyük ünlü uyumu, kelime tabanı ile ek- fiil, ek ve bağlaçlarda olmak üzere iki kısımda incelenmiştir.

4.1.1.3.1.1. Büyük Ünlü Uyumunun Yazı Dilinden İleri Olduğu Durumlar

4.1.1.3.1.1.1. Kelime Tabanında Meydana Gelen

4.1.1.3.1.1.1.1. İlerleyici Benzeşme ile Meydana Gelen

tanası “tanesi” (25.1), məcürün “muhacirin” (26.42), ilâyeti “ilahiyatı” (24.6), Sâtan “zaten” (24.48), merebamız “merhabamız” (24.72), abımın “abimin” (8a.5), kardaşına “kardeşine” (8a.51), bâçada “bahçede” (8a.82), zatın “zaten” (8b.14), maşakatlı “meşakkatli” (14.26), kardaş “kardeş” (20.1), tomatızler “domatesler” (20.32), bâçalı “bahçeli” (29a.6), fasılyası “fasulyesi” (20.39), sahibı “sahibi” (22.8), berabâ “beraber” (8a.61), fasulya “fasulye” (29a.42), kardaşları “kardeşleri” (5.6), hangını (28.29), zata “zaten” (28.72), heralda “herhalde” (1a.49)

4.1.1.3.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme ile Meydana Gelen

nışan “nişan” (14.9), mısafir “misafir” (14.38), tenesi “tanesi” (35a.1), tene “tane” (5.4), bugün “bugün” (5.15), mısafir “misafir” (21a.40)

4.1.1.3.1.1.2. Ek fiil, Ek ve Bağlaçlarda Meydana Gelen

Ek- fiil

tabıydı “tabi idi” (23.28), kardaştık “kardeş idik” (8a.8), müsayıtsa “müsait ise” (8a.58), şofordum “şoför idim” (35a.40)

Zarf- fiil eki: -ken

Yazı dilinde ünlü uyumuna girmeyen “-ken” zarf fiil ekinin inceleme alanımızda; -kan, -қан, -қа, -ka şekilleri kullanılarak ünlü uyumuna girdiği görülmektedir.

vākan “varken” (24.57), dōrқан “doğarken” (8a.15), varқа “varken” (6.10), yakarқа “yakarken” (6.26), ordaqan da “oradayken de” (20.21), varқан “varken” (20.79), tutarka “tutarken” (20.3), çalışırkan “çalışırken” (8a.26), kuruyқа “kuruyken” (5.9), yatarkan “yatarken” (14.32), ufacıkka “ufacıkken” (35a.22), çocukka “çocukken” (32a.65)

Tezlik fiili: -ver-

koyuvardım “koyuverdim” (8a.38)

Aitlik eki: -ki

Yazı dilinde kalınlık- incelik uyumuna girmeyen -ki aitlik ekinin inceleme alanımızda bazı örneklerde uyuma girdiği görülmektedir.

baştaқılara “baştakilere” (25.4), pazardaki “pazardaki” (8a.83), ordaqılānı “oradakileri” (10.28), ordakınnara “oradakilere” (8a.28), bandırmadaki “Bandırma’daki”(5.96), boydakımı “boydakini” (5.152), yaşındaқı “yaşındaқı” (29b.7), aşıқı “aşığıki” (34b.45)

4.1.1.3.1.2. Büyük Ünlü Uyumunun Yazı Dilinden Geri Olduğu Durumlar

Büyük ünlü uyumun bozulduğu durumlar inceleme alanımızda kelime tabanı ve ek, edat, bağlaçlarda tespit edilmiştir.

4.1.1.3.1.2.1. Kelime Tabanında Meydana Gelen Büyük Ünlü Uyumsuzluğu

felan “falan” (26.55), ārkide “arkada” (24.32), irak “ırak” (8a.22), kanele “kanala” (8a.35), radyelar “radyolar” (8a.41), alenktrik “elektrik” (6.27), misir “mısır” (6.71), talelēnden “tarlalarından” (6.80), tārlede “tarlada” (6.113), balye “balya” (20.37), cendarmalā “jandarmalar” (8a.4), ambilasçı “ambulansçı” (8a.12), būdeylē “buğdaylar” (5.156), alakeniz “alakanız” (29b.19), boyundirik “boyunduruk” (20.19), filandım “falandım” (35a.7)

4.1.1.3.1.2.2. Ek, Bağlaç ve Edatların Sebep Olduğu Uyumsuzluk

Gelecek Zaman Eki: -cak, -cek

yapceS “yapacağız” (26.70), ne_yapıcidim “ne yapacaktım” (8a.23), sorecēn “soracaksın” (8a.65), koycēdim “koyacaktım” (8b.24), annatcek “anlatacak” (14.3), çalıştırceklar “çalıştıracaklar” (10.6), kaçicek “kaçacak” (10.45), nolcek “ne olacak” (29a.1), olcek “olacak” (29b.78), yapcek “yapacak” (1a.23)

Görülen Geçmiş Zaman Eki: -di

istanbuldeydim “istanbuldaydım” (32a.16), yapardiler “yaparlardı” (8a.45)

İsimden İsim Yapma Eki: -cik

kimsecımız “kimseciğımız” (8b.3)

İsimden İsim Yapma Eki: -çi

fotorafçıya “fotoğrafçıya” (20.73)

Fülden Fiil Yapma Eki: -dır

yedırcem “yedireceğim” (8a.71)

Yönelme Hal Eki: -ya

buryi “buraya” (8a.43), taşımaye “taşımaya” (24.11), buriye “buraya” (28.52)

İyelik 2. Çokluk

annenızla “annenizle” (10.53)

da- de Hal Eki

evindä “evinde” (29a.1), kenarde “kenarda” (29b.107)

da- de Bağlacı

esmišta “esmiş de” (8a.12), saatida “saati de” (20.90)

Çokluk eki

dozerlā “dozerler” (24.57), suyler “sular” (8a.41), orlere “oralara” (22.37)

İlgi Eki

fatmayin “fatmanın” (20.33), kayınçinin “kayınçonun” (20.65)

İyelik Eki

çocuyi “çocuğu” (20.33)

-ken

gêlirkan “gelirken” (8a.38), gelirkan “gelirken” (5.25)

Emir Kipi Çekimi

annadim “anlatayım” (28.7), annadayim “anlatayım” (32b.1), gidın “gidin” (10.54)

4.1.1.3.2. Küçük Ünlü Uyumu

Küçük ünlü uyumu, Türkçede ilk hecedeki ünlülerin düz veya yuvarlak oluşuna göre; sonrasında gelen hecelerdeki ünlülerin, düz ünlülerden sonra düz ünlülü, yuvarlak ünlülerden sonra ise düz- geniş ünlü veya dar- yuvarlak ünlü gelerek devam etmesi olayıdır.

İnceleme alanımızda genel olarak küçük ünlü uyumuna uyulduğu görülmektedir. İnceleme alanımızda küçük ünlü uyumunun bozulduğu örnekler ise şimdiki zaman ekinde, kelime gövdesinde ve ekleşmede görülmektedir.

4.1.1.3.2.1. Küçük Ünlü Uyumuna Uyulması

kabil “kabil” (10.3), pamıktan “pamuktan” (6.29), çıbığa “çubuğa” (29b.17), babıç “papaç” (22.5), çabık “çabuk” (5.160), hamırlarım “hamurlarım” (32a.12)

4.1.1.3.2.2. Küçük Ünlü Uyumunun Bozulması

tōktıra “doktora” (21a.19), başavuşın “başçavuşun” (25.76), boyında “boyunda” (25.90), kabuyı “kabuğu” (26.36), boyundirik “boyunduruk” (20.19), konuşiyērsin “konuşuyorsun” (8a.35), oliye “oluyor” (29a.5), gözükmiyē “gözüküyor”

4.1.1.4. Ünlü Değişmeleri

4.1.1.4.1. Geniş Ünlülerin Daralması

İnceleme alanımızda en sık duyulan ünlü değişmelerinden biridir.

a > ı değişmesi

orıya “oraya” (24.61), şuriya “şuraya” (26.29), matıra (19.35), hocıya (18a.56), burıya (33a.2)

e > i değişmesi

niden “neden” (8a.46), tiyze “teyze” (8a.51), biyenicek “beğenecek” (8a.57), yinge “yenge” (8a.67), gice “gece” (10.41), siyrek “seyrek” (10.61), yimeye “yemeye” (20.35), domatis “domates” (8a.42), telifon “telefon” (5.45), yimesi “yemesi” (5.60), ivel “evvel” (21a.8), mendires “menderes” (35a.9), sirvisi “servisi” (32a.30)

o > u değişmesi

suvan “soğan” (14.51), tērmus “termos” (19.35), uraları “oraları” (19.46), ūlanlar “oğlanlar” (20.8), motur “motor” (22.15), doktor “doktor” (8a.60), unnā “onlar”, (27.44)

ö > ü değişmesi

üküz “öküz” (14.12), sūlēdik “söyledik” (6.24), üretmen “öğretmen” (6.105), ūyle “öyle” (19.26), būleydi “böyleydi” (29a.18), süylēsin “söylesin”(21a.28), küylēde “köylerde” (8a.25)

4.1.1.4.2. Dar Ünlülerin Genişlemesi

İnceleme alanımızda örneğine az rastlanmaktadır.

i > e değişmesi

nenelerimiz “ninelerimiz” (19.55), deye “diye” (35b.35)

i > u değişmesi

musafiri “misafiri” (18a.40)

i > ü değişmesi

ünüvēste “üniverste” (24.47)

ü > ö değişmesi

gözel “güzel” (20.43), böyüme “büyüme” (1a.1)

4.1.1.4.3. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

İnceleme alanımızda sık rastlanan bir değişmedir.

o > ı değişmesi

kayınçılardan “kayınçolardan” (20.12), tōktıra “doktora” (21a.19), kablıya “kabloya” (22.16)

u > ı değişmesi

Çavuş (399), yumurtga (938), bulga- (337), yumşak (939) gibi (Koçoğlu, 2006) Eski Türkçeden bu yana dudak ünsüzlerinin yanında yuvarlak şekilleri görülen sözcüklerde ve zaman içinde başka dillerden alınmış, yine dudak ünsüzlerinin yanında bulunan dar- yuvarlak ünlü almış sözcüklerde görülen u > ı değişimi, Balıkesir ili Balkan Muhaciri ağızlarında yaygın görülen bir özelliktir.

baçavuşın “başçavuşun” (25.76), boyında “boyunda” (25.90), mıstafalān “Mustafa’yla” (6.93), yımşadı “yumuşadı” (6.93), bunu “bunu” (26.1), davillā “davullar” (24.65), yımırtaları “yumurtaları” (26.34), fasile “fasulye”(8a.53), bırda “burada” (8b.3), bılaşımı “bulaşığımı” (14.30), kabıl “kabul” (10.3), pamıktan “pamuktan” (6.29), çıbığa “çubuğa” (29b.17), babıç (22.5), çabık “çabuk” (5.160), bırda “burada” (18a.1), çıbıktandı “çubuktandı” (28.63), bıçıkta “buçukta” (34a.33), buriya “buraya” (32a.5), hamırlarım “hamurlarım” (32a.12)

ü > i değişmesi

miendisi “mühendisi” (26.81)

4.1.1.4.4. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

İnceleme alanımızda az rastlanan bir değişmedir.

e > ö değişmesi

tōmbel “tembel” (6.113), yōvmiye (14.45)

i > u değişmesi

musafiri “misafiri” (18a.40)

a > o

bobası “babası” (26.9), bobanne “babaanne” (32c.16)

a > u değişmesi

bubānem “babaannem” (14.11), bubamgilin “babamgilin” (5.29), buban “baban”(28.84)

4.1.1.5. Ünlü Türemesi

4.1.1.5.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi

İnceleme alanında; l, r, y ünsüzlerinden önce sınırlı sayıda örnekte ünlü türemesi görölmektedir.

l ünsüzünden önce:

iliyānı “leğeni” (6.74), ılaf “laf” (21a.20)

r ünsüzünden önce:

ırazgat “Razgat” (33a.1), urumelinden “Rumeli’den” (28.15)

y ünsüzünden önce:

iyiyip “yeyip” (25.106)

4.1.1.5.2. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi

İnceleme alanında iç seste ünlü türemesinin, genellikle alıntı kelimelerde telaffuzu kolaylaştırmak amacıyla olduğu görölmektedir.

yozlaştık “yozlaştık” (25.12), pırofesör “profesör” (26.4), ükümünce “hükümünce” (8a.88), ilik_kızanı “ilk kızanı” (6.4), hepisine “hepsine” (22.27), hēpisi “hepsi” (21a.2), masıraf “masraf” (21a.48), konturol “kontrol” (35a.43)

4.1.1.5.3. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi

İnceleme alanımızda kelime sonunda ünlü türemesi, Dursunbey’e bağlı Osmaniye köyünde tek örnekte görülmektedir.

eveli “evvel” (8a.36)

4.1.1.6. Ünlü Düşmesi

İnceleme alanında, ağırlıklı olarak kelime ortasında vurgusu zayıflayan ünlülerin düştüğü görülmektedir.

4.1.1.6.1. Kelime Başında Ünlü Düşmesi

İnceleme alanında kelime başında “i” ünlüsünün düştüğü sınırlı sayıda örnekte görülmektedir.

i- düşmesi

yi “iyi” (8a.34), çin “için” (18a.37)

4.1.1.6.2. Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi

İnceleme alanında sık rastlanmaktadır.

-a-, -e- düşmesi

kōvradılā “koyaladılar” (25.1), orları “oraları” (25.91), burlāda “buralarda” (26.22), bıryı “burayı” (8a.20), orlara “oralara” (20.61), yakladım “yakaladım” (32c.26), orlānı “oralarını” (27.3), arbamız “arabamız” (35b.32), balıksirde “balıkesirde” (8a.15), ödeyemedik “ödeyemedik” (8a.21), gasteye “gazeteye” (29b.17)

-u-, -ü- düşmesi

otran “oturan” (24.76), uyyolā “uyuyorlar” (24.74), kurluşu “kuruluşu”(8a.24), yūmşasın “yumuşasın” (8a.64), avkat “avukat” (20.11), komtanım “komutanım” (8a.5), telefonnu “telefonunu” (14.12), uyşuyo “uyuşuyor” (14.32), köymüzün “köyümüzün” (18a.24), süryoduk “sürüyorduk” (35a.11)

-ı-, -i- düşmesi

kaldıklarını “kaldıklarını” (26.26), kalkilyodu “kalkılıyordu” (26.23), yukarı “yukarısı” (24.40), karşık “karışık” (24.76), akşamna “akşamına” (14.42), bayra “bayıra” (10.14), çamaşırını “çamaşırlarını” (6.118), kimsi “kimisi” (8a.1), yerleştiklerini “yerleştiklerini” (26.34), birsi “birisi” (24.1), amelyat “ameliyat” (5.60), giyyoz “giyiyoruz” (5.151), veterner “veteriner” (29b.87), olabilyosun “olabiliyorsun” (14.8), geçimni “geçimini” (14.43)

4.1.2. Ünsüzler

Balıkesir ili Balkan Muhacir ağızlarında, yazı dilindeki 21 ünsüzün yanında şu ünsüzler bulunmaktadır: ğ, h, k, K, l, P, ı, S, T

4.1.2.1. Ünsüz Değişmeleri

4.1.2.1.1. Tonlulaşma

Tonlulaşma veya ötümlleşme olayı; bir kelimenin başında, içinde veya sonunda ötümsüz olarak bulunan “p”, “ç”, “t”, “k” ünsüzlerinin ötümlü “b”, “c”, “d”, “g” ünsüzlerine dönüşmesi olayıdır. İnceleme alanımızda tonlulaşma olayı belirli köylerde sıkça görülmektedir.

4.1.2.1.1.1. Ön Seste Tonlulaşma

k- > g- değişmesi

İnceleme alanımızda; Bigadiç'e bağlı Başçeşme, Dursunbey'e bağlı Osmaniye, Savaştepe'ye bağlı Soğucak, Susurluk'a bağlı Yaylaçayır ve Kepsut'a bağlı Mahmudiye, Mestanlar, Servet köylerinde görölmektedir.

gızım "kızım" (6.9), göcaman "kocaman" (6.34), gazmā "kazmaya" (6.72), garişıklık "karişıklık" (8a.1), gāvedeyim "kahvedeyim" (8a.40), gızdan "kızdan" (19.2), gārınını "karnını" (19.3), garıklar "karıklar" (19.37), gızımı "kızımı" (20.17), garısı "karısı" (20.25), goparatif "kooperatif" (20.51), gariyin "karının" (20.72), gāmadı "kalmadı" (20.23), goca "koca" (20.43), guruldu "kuruldu" (22.8), gomşuya "komşuya" (22.11), golunu "kolunu" (22.14), gızanım "kızanım" (22.32), gadan "kadar" (22.35), gabīnna "kabuğuyla" (26.34), gaynatdırlar "kaynatırlar" (26.34), gārmagariřık "karmakarişık" (26.69), gariyim "kariyim" gızlā "kızlar" (35a.6), goyunnarı "koyunları" (35a.27)

t- > d- değişmesi

İnceleme alanımızda, t- > d- tonlululaşmasına az rastlanmaktadır.

dartışması "tartışması" (5.62), bi dane "bir tane" (5.75), dakılmış "takılmış" (22.16), dağı "takı" (25.30), daadırlar "dağıtırlar" (28.38), dālada "tarlada" (29a.36)

p- > b- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte p- > b- değişmesi görölmektedir.

bicama "pijama" (5.72), babıç "papuç" (22.5)

4.1.2.1.1.2. İç Seste Tonlulaşma

-ç- > -c- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte görölmektedir.

hicbirisi "hiçbirisi" (24.58)

-k- > -g- değişmesi

İnceleme alanımızda Kepsut'a bağlı Mahmudiye köyünde, tek örnekte görölmektedir.

čanagkalede "čanakkalede" (19.1)

-p- > -b- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte görölmektedir.

nābiyo "ne yapıyor" (25.66), sabannara "sapanlara" (35a.14)

-ş- > -j- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte görölmektedir.

maajlı "maaşlı" (33a.33)

-t- > -D- değişmesi

İnceleme alanımızda iç seste -t- > -D- tonsuzlaşması sık olarak Altıeylül'e bağlı Dereçiftlik, Gönen'e bağlı Fındıklı, Kepsut'a bağlı Kepekler, Mahmudiye, Mestanlar, Savaştepe'ye bağlı Karaçam ve Susurluk'a bağlı Kurucaoluk köyünde görölmektedir.

kurudeylā "kurutuyorlar" (1a.31), unuduveriyerim "unutuveriyorum" (1b.10), yuduyom "yutuyorum" (5.76), kuruduvarız "kurutuyoruz" (6.82), anladıdı "anlatırdı" (10.28), uçucādım "uçacaktım" (10.38), südünden "sütünden" (18a.35), oynadılıyodu "oynatılıyordu" (18a.39), südü "sütü" (19.41), annaTırdı "anlatırdı" (19.55), kaynadıorsun "kaynatıyorsun" (20.97), annadırdı "anlatırdı" (20.14), kısaldıyoz "kısaltıyoruz" (23.26), işTe "işte" (25.91), anladıyuS "anlatıyoruz" (25.122), bāladırım "bağlatırım" (28.78), kuruduyosun "kurutuyorsun" (29a.26), dörd "dört" (32a.32), korkudüdu "korkuturdu" (32a.61), annadayim "anlatayım" (32b.1), kaynadırsın "kaynatırsın"

4.1.2.1.1.3. Son Seste Tonlulaşma

-k > -g değişmesi

İnceleme alanımızda, Kepsut'a bağlı Mahmudiye köyünde görölmektedir.

çocug “çocuk” (19.2)

-s > -z değişmesi

İnceleme alanımızda son seste -s > -z tonlulaşması, sıklıkla “herkes” sözcüğünde duyulmaktadır.

herkez “herkes” (29a.1), patitizi “patatesi” (5.169), nufuz “nüfus” (29b.68), tomatiz “domates” (18b.25)

-ç > -c değişmesi

İnceleme alanımızda az rastlanmaktadır.

üc “üç” (28.35)

-f > -v değişmesi

İnceleme alanımızda Savaştepe’ye bağlı Soğucak köyünde, tek örnekte duyulmaktadır.

mālesev “maalesef” (26.26)

-ş > -j değişmesi

Genellikle Rumeli ağızlarında ç > ş, ş > j değişmeleri karakteristik bir özelliktir (Günşen, 2008). Mutlu’nun Balıkesir İli Ağızlarını incelediği doktora tezinde ç > ş değişmesine az rastlanırken; ş > j değişmesine rastlanılmamaktadır (Mutlu, 2008).

İnceleme alanımızda ş > j değişmesi öğrenilen geçmiş zaman ekinde ve kelime sonunda yaygın olarak duyulan bir değişmedir. Son seste -ş > -j tonlulaşmasının yaygın olarak duyulduğu köyler; Bigadiç’e bağlı Mecidiye, Gönen’e bağlı Fındıklı ve Gündoğan, Kepsut’a bağlı Mahmudiye ve Recep, Manyas’a bağlı Akçaova, Susurluk’a bağlı Eminpınarı, Yağcı ve Yaylaçayır köyüdür.

vāmij “varmış” (23.3), geliyulārmij “geliyorlarmış” (10.20), yavaj “yavaş” (10.39), uçmuj “uçmuş” (10.41), kālmij “kalmış” (19.25), genij “geniş” (29a.24), düşmüj “düşmüş” (7.34), bej “beş” (21a.1), demij “demiş” (35a.14), altmij “altmış” (35a.28), ij “iş” (34a.44), yaj “yaş” (34b.12), kurulmuj “kurulmuş” (11.1), almiş “almış” (11.2), ölmüj “ölmüş” (35b.12)

4.1.2.1.2. Tonsuzlaşma

Bir kelimedede bulunan tonlu- ötümlü “b”, “c”, “d”, “g”, “j”, “v”, “z” ünsüzlerinin tonsuz- ötümsüz “p”, “ç”, “f”, “k”, “s”, “ş”, “t” ünsüzlerine dönüşmesi olayıdır. İnceleme alanımızda tonsuzlaşma örneklerine az rastlanılmaktadır.

4.1.2.1.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma

b- > p- değişmesi

Ön seste b- > p- tonsuzlaşması inceleme alanımızda özellikle “bin-” sözcüğünde sık olarak duyulmaktadır.

pinerdik “binerdik” (20.26), pinmeyin “binmeyin” (5.42), pezeleri “bezeleri” (1a.24)

d> t değişmesi

İnceleme alanımızda, sıklıkla “daha” sözcüğünde rastlanan bir tonsuzlaşmadır.

taha “daha” (10.32), Temek ki “demek ki” (22.3), temin “demin” (22.44), toktırta “doktora” (21a.19), tokunamam “dokunamam” (32a.14)

g- > k- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

Keliyolār “geliyorlar” (26.25)

4.1.2.1.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma

-d- > -t- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

atcāmıšta “atacakmış da” (20.47), vücutum “vücudum”(14.39), evlatına “evladına” (14.56)

-g- > -k- değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

meşkul_oluyām “meşgul oluyorum” (14.6), sikorta “sigorta” (32a.32)

-ğ- > -k- değişmesi

İnceleme alanımızda az rastlanmaktadır.

çocukum “çocuğum” (23.44), çocukuz “çocuğuz” (34a.14)

-j- > -ş- değişmesi

İnceleme alanımızda, Karesi’ye bağlı Kurtdere köyünde, tek örnekte duyulmaktadır.

silāşlık “silajlık” (14.57)

-z- > -s- değişmesi

İnceleme alanımızda az duyulan bir değişmedir.

gasteye “gazeteye” (29b.17)

4.1.2.1.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma

-z > -S değişimi

İnceleme alanımızda az rastlanan bir tonsuzlaşmadır.

ekiyoS “ekiyoruz” (26.88), yapıyuS “yapıyoruz” (10.71), aramıSda “aramızda” (6.8), evlenilmes “evlenilmez”(24.16)

4.1.2.1.3. Ünsüz Benzeşmeleri

Bir kelimedede bulunan ünsüzün kendinden önce veya sonra gelen ünsüzü kendine benzetmesi olayıdır. İnceleme alanımızda sık rastlanmaktadır.

4.1.2.1.3.1. İlerleyici Benzeşme

Kelime içinde ileride bulunan ünsüzün kendinden önce gelen ünsüzü kendine benzetmesi olayıdır. İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

ml > mn

adamna “adamlar” (5.7), amcamnar “amcamlar” (14.47), dedemnē “dedemler” (28.10), kaymakamnık “kaymakamlık” (35a.14)

nl > nn

ekinnēni “ekinlerini” (10.21), sorunnar “sorunlar” (19.24), eldivennen “eldivenle” (29b.94), benzinnik “benzinlik” (33a.20), ayvannar “hayvanlar” (1b.18)

nv > nb

konboy “konvoy” (5.98)

4.1.2.1.3.2. Gerileyici Benzeşme

Kelime içindeki ünsüzlerden birinin kendinden önceki ünsüzü etkileyerek kendine benzetmesi olayıdır. İnceleme alanımızda örnekleri sınırlıdır.

rl > ll

konuşuyollar “konuşuyorlar” (23.36), gidiyoller “gidiyorlar” (23.32)

zs > ss

görmesseler “görmezlerse” (19.20), kalmaSsınıS “kalmazsınız” (26.94), alamassın “alamazsın” (34a.27)

yn > nn

pennir “peynir” (35b.24)

4.1.2.1.4. Süreklileşme

Süreksiz, “b, c, ç, d, g, k, p, t” ünsüzlerinin, sürekli “l, m, n, r, y, f, ğ, h, j, s, ş, v, z” ünsüzlerine dönüşmesi olayıdır. İnceleme alanımızda en sık görülen süreklileşme “ç > ş” süreklileşmesidir.

4.1.2.1.4.1. Ön Seste Süreklileşme

b- > v- değişmesi

İnceleme alanımızda ön seste b- > v- süreklileşmesi Karesi'ye bağlı Kurtdere köyünde bir örnekte duyulmaktadır.

vāriya “bağırıyor” (14.29)

4.1.2.1.4.2. İç Seste Süreklileşme

-ç- > -ş- değişmesi

İnceleme alanımızda sık rastlanan bir değişmedir.

gēnşlē “gençler” (26.71), ērdinşten “erdinçten” (26.85), genşlik (24.45), gōştü “göçtü” (8a.85), geşti “geçti” (14.28), kaştı “kaçtı” (10.48), kāştım “kaçtım” (6.26), akşabat “akçaabat” (29a.46), gēnşlik “gençlik” (14.42)

-g- > -ğ- değişmesi

İnceleme alanımızda Bandırma'ya bağlı Ömerli köyünde tek örnekte tespit edilmiştir.

büğün “bugün” (5.15)

-k- > -h- değişmesi

İnceleme alanımızda Bandırma'ya bağlı Ömerli köyünde, tek örnekte rastlanmaktadır.

ahşam “akşam” (5.100)

-k- > -y- değişmesi

İnceleme alanımızda Dursunbey'e bağlı Osmaniye köyünde tek örnekte rastlanmaktadır.

āyşam “akşam” (8a.44)

4.1.2.1.4.3. Son Seste Süreklileşme

-ç > ş- değişmesi

İnceleme alanımızda, “üç” ve “birkaç” sözcüklerinde sık rastlanmaktadır.

doksan üç “doksan üç” (24.27), sütlâş “sütlaç” (14.36), bikaş “birkaç” (19.6),
üş “üç” (29a.21)

4.1.2.1.4.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

4.1.2.1.4.4.1. Ön Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

n- > l- değişmesi

İnceleme alanımızda, Dursunbey’e bağlı Osmaniye köyünde tek örneği tespit edilmiştir.

nira “lira” (8a.46)

v- > f- değişmesi

İnceleme alanımızda, Susurluk’a bağlı Kurucaoluk köyünde tek örnekte tespit edilmiştir.

fites “vites” (32c.18)

4.1.2.1.4.4.2. İç Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

-r- > -l- değişmesi

İnceleme alanımızda Manyas’a bağlı Akçaova köyünde tek örnekte duyulmaktadır.

engelekler “engerekler” (23.63)

-ğ- > -n- değişmesi

İnceleme alanımızda, Altıeylül’e bağlı Dereçiftlik köyünde “değiş-” sözcüğünde duyulmaktadır.

deniştiremeyiz “değiştiremeyiz” (1a.42), denişmem “değişmem” (1a.53)

-ğ- > -v- değişmesi

İnceleme alanımızda az duyulmaktadır.

suvan “soğan” (29a.25)

-ğ- > -y- değişimi

İnceleme alanımızda ağırlıklı olarak Gönen’e bağlı Fındıklı, Kepsut’a bağlı Mestanlar ve Savaştepe’ye bağlı Soğucak köyünde duyulmaktadır.

dēyiştirelim “değiştirelim” (26.2), kabuyı “kabuğu” (26.36), ēyitmiceklē “eğitmeyecekler” (10.6), gelmediyne “gelmediğine” (10.17), susurluyun “susurluğun” (29b.4), bulamadiyne “bulamadığına” (20.25), çocuyi “çocuğu” (20.33), aldıyımı “aldığımı” (21a.28), geçtiyine “geçtiğine” (23.2)

4.1.2.1.4.4.3. Son Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

-s > -ş değişmesi

İnceleme alanımızda Susurluk’a bağlı Eminpınarı köyünde, tek örnekte rastlanmaktadır.

hērkeş “herkes” (29a.26)

4.1.2.1.5. Süreksizleşme

j > c değişmesi

İnceleme alanımızda ön ve iç seste iki örnekte rastlanmaktadır.

cendarmalā “jandarmalar” (8a.4), nörolociye “nörolojiye” (14.33)

s > c değişmesi

İnceleme alanımızda Bandırma’ya bağlı Ömerli köyünde, tek örnekte rastlanmaktadır.

cigarayı “sigarayı” (5.112)

ğ > g değişmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

düğüm “düğüm” (6.66), ağacım “ağacığım” (20.93)

4.1.2.2. Ünsüz Kaybolmaları

4.1.2.2.1. Ünsüz Düşmesi

4.1.2.2.1.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi

h – düşmesi

“h” sesinin ön ve iç seste düşmesi Mübadil göçmen ağızlarında baskın bir özelliktir ve Bulgaristan göçmeni ağızlarında da h’li ve h’siz şekiller beraber kullanılmaktadır (Karagöz, 2012). Balıkesir ili ağızlarında h sesinin düşmesi ağırlıklı olarak ulamaların ikinci kelimelerinde sözcük başında görülmektedir (Mutlu, 2008, 141). İnceleme alanımızda ön seste “h” ünsüzünün düşmesi en sık rastlanan, karakteristik özelliklerden biridir.

Yaygın olarak görüldüğü köyler; Bandırma’ya bağlı Ömerli, Dursunbey’e bağlı Osmaniye, Gönen’e bağlı Fındıklı ve Gündoğan, Karesi’ye bağlı Kurtdere, Kepsut’a bağlı Mahmudiye, Mestanlar ve Servet, Manyas’a bağlı Akçaova ve Erecek, Savaştepe’ye bağlı Karaçam ve Soğucak, Susurluk’a bağlı Asmalidere, Eminpınarı, Kurucaoluk, Reşadiye ve Yağcı köyleridir.

āfta “hafta” (25.60), ava “hava” (23.31), ātta “hatta” (23.24), ālde “halde” (24.4), ayātta “hayatta” (24.12), ıdırelleS “hıdırellez” (26.33), ısım “hısım” (26.54), oş “hoş” (24.78), āstaya “hastaya” (8a.14), āmilelere “hamilelere” (8a.14), ēr “her” (8a.35), ārmanlarda “harmanlarda” (8a.58), esābı “hesabı” (8a.92), ēpsi “hepsi” (8b.7), āzır “hazır” (8b.8), ēmen “hemen” (8b.28), āvranda “havranda” (14.6), ayātımız “hayatımız” (14.21), āyvan “hayvan” (14.25), āvluyu “havluyu” (14.46), ēpsinin “hepsinin” (10.16), aziranda “haziranda” (10.1), ayat “hayat” (10.32), ātta “hatta” (19.11), ācimenteş “hacimenteş” (19.30), oş “hoş” (29a.2), atırlıyom “hatırlıyorum” (29b.19), āfta sonu “hafta sonu”(20.12), eralde “heralde” (20.51), astanede “hastanede” (22.17), ēmen “hemen” (8a.29), āstalık “hastalık” (29a.32), ollandada “hollanda” (5.6), oşuna “hoşuna” (5.105), āyvanın “hayvanın” (29b.34),

amuru “hamuru” (34a.20), azır “hazır” (32b.8), āneye “haneye” (32c.2), ayvanı “hayvanı” (32c.33), afta “hafta” (33a.43), arflē “harfler” (33a.54), oşafi “hoşafi”(33a.58), apisanede “hapishanede” (27.44), ērkes “herkes” (11.22), ayvannarı “hayvanları” (35b.28)

v – düşmesi

İnceleme alanımızda, Dursunbey’e bağlı Osmaniye, Kepsut’a bağlı Mestanlar ve Susurluk’a bağlı Kurucaoluk köylerinde örnekleri bulunmaktadır.

urdular “vurdular” (8a.11), urulmuş “vurulmuş” (20.54), ūrmasın mı “vurmasın mı” (32a.54)

y – düşmesi

İnceleme alanımızda yalnızca Dursunbey’e bağlı Osmaniye köyünde örnekleri tespit edilmiştir.

inge “yenge” (8a.64), ūkarı “yukarı” (8b.22), etimcikleri “ yetimcikleri” (8b.26)

4.1.2.2.1.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi

-t - düşmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örneği bulunmaktadır.

çifçilik “çiftçilik” (26.70), çiflimiz “çiftliğimiz” (10.72)

d – düşmesi

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte bulunmaktadır.

kenimize “kendimize” (19.32), şini “şimdi” (20.3)

4.1.2.2.1.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi

z – düşmesi

İnceleme alanımızda Kepsut’a bağlı Mestanlar köyünde tek örneği bulunmaktadır.

kı “kız” (20.38)

t – düşmesi

İnceleme alanımızda, sınırlı sayıda örnekte bulunmaktadır.

sērbes “serbest” (20.27), çif “çift” (22.5), makinis “makinist” (34a.46)

4.1.2.2.2. Erime

Bir kelimedede bulunan ünsüzün kendinden önceki ünlünün açıklığı nedeniyle eriyip kaybolması olayıdır. İnceleme alanımızda erime olayı sıkça görülmektedir.

4.1.2.2.2.1. İç Seste Erime

-ğ - erimesi

-ağ; -eğ: (ağ > ā), (eğ > ē)

āriyu “ağrıyor” (25.109), sālıkçılar “sağlıkçılar” (8a.34), āılı “ağılı” (23.12), āladım “ağladım” (14.11), bāladılar “bağladılar” (28.92), yāmur “yağmur” (34a.27), yācıyurt “yağcıyurt” (34b.7), sāmaya “sağmaya” (33a.51), ēlencesi “eğlencesi” (24.63), dēdirme “değdirme” (29b.88)

-oğ; -öğ: (oğ > ō), (ög > ō)

ōlu “oğlu” (26.18), ōlan “oğlan” (6.112), dōdu “doğdu” (22.21), dōru “doğru” (28.88), ōrendim “öğrendim” (25.91), ōlen “öğlen” (14.65), ōretmen “öğretmen” (35a.50)

- h - erimesi

-ah; -eh: (ah > ā), (eh > ē)

ķāveye “kahveye” (25.6), zāmet “zahmet” (10.21), sabāları “sabahları” (32c.7), tāta “tahta” (14.36), tēlikeli “tehlikeli” (10.37), pēlivaniymış “pehlivaniymış” (35a.40)

- k - erimesi

āşamleyin “akşamleyin” (5.66)

- l - erimesi

- al; -el: (al > ā), (el > ē)

kāmiş “kalmış” (18b.16), ātmış “altmış” (25.39), asfatın “asfaltın” (23.10), yānızlık “yalnızlık” (24.7), beki da “belki de” (23.1), gēmişlē “gelmişler” (11.3)

- n – erimesi

-an; -in: (an > a), (in > i)

işātçılık “inşaatçılık” (26.6), isanlar “insanlar” (8a.93), ambilasçı “ambulansçı” (8a.12)

on > o

sora “sonra” (28.39)

- r – erimesi

- ar- , -er- : (ar > a), (er > ē)

tālaya “tarlaya” (14.25), vāmiş “varmış” (20.15), kalkāsın “kalkarsın” (28.60), gidēsın “gidersin” (26.36), yörüklēle “yörüklerle” (24.51), gezēdim “gezerdim” (35a.43)

-or-, -ör: (or > ō), (ör > ö)

ōda “orada” (5.167), gōmedim “görmedim” (22.38), gōdüm “gördüm” (21a.10), şöfōlük “şoförlük” (34b.16)

- y- erimesi

-ay-, -ey-: (ay > a), (ey > ē)

gari “gayrı” (22.11), pēnirkuyu “peynirkuyu” (24.68), pēnir “peynir” (10.73)

-oy-, -öy-: (oy > o), (öy > ö)

koduk “koyduk” (5.133), öle “öyle” (24.32), böle “böyle” (1a.48)

- z - erimesi

birācık “birazcık” (8a.3), acık “azcık” (19.14)

4.1.2.2.2. Son Seste Erime

- ğ erimesi

çataldā “çataldağ” (28.17)

- h erimesi

ah > a

saba “sabah” (20.37), işallā “inşallah” (21a.11)

- n erimesi

-an, -en: (an > a), (en > e)

yala “yalan” (26.81), giderke “giderken” (5.153), derke “derken” (18b.13), gönderike “gönderirken” (32a.22)

- r erimesi

ar > ā

giderlā “giderler” (20.38), ūramadilā “uğramadılar” (21a.14), odunnā “odunlar” (21a.13), macırlā “muhacirler” (34b.17), kadā “kadar” (11.10)

4.1.2.2.3. Büzülme

Kelime içinde iki ünlü arasında kalan sürekli ünsüzün kaybolması olayıdır. İnceleme alanımızda sık görülen bir ses olayıdır.

ğ: -ağā, -āğī, -eğē, -eğī, -uğū, -üğū : (ağā > ā), (ağī > ā), (eğē > ē), (eğī > ē), (uğū > ū), (üğū > ū)

(ağā > ā) : kuşā “kuşağa” (24.36), ācının “ağacının” (24.59), yārken “yağarken” (20.44), kurbālan “kurbağayla” (23.62)

(ağī > ā) : soğucān “soğucağın” (25.49), çārdılār “çağırdılar” (26.82), bāşlasın “bağışlasın” (26.5), çārırız “çağırırız” (8a.50), yağcāz “yağcağız” (8a.75), bārdık “bağırdık” (8b.14), kızancāzım “kızancağızım” (14.47), dālmışlar “dağılmışlar” (10.16), dādılır “dağıtılır” (6.60), kaynāmız “kaynağımız” (29a.27), ayām “ayağım” (20.3), bāriyōm “bağırıyorum” (5.116), tereyāmızı “tereyağımızı” (14.53), aşşāda “aşağıda” (18a.35), bacāmızı “bacağımızı” (28.51), saçān “saçağın”

(34a.28), ocānın “ocağının” (34b.31), kulānı “kulağını” (1b.26), aşāda “aşağıda” (27.18)

(eğ̃e > ē) : bēnirsen “beğenirsen” (24.30)

(eğ̃i > ē) : kürē “küreği” (5.102), çölmēmizi “çömleğimizi” (14.17), bilēmin “bileğimin” (14.38), dērmenciyi “değirmenciyi” (18b.20)

(uğ̃u > ū) : çocuklūmuzda “çocukluğumuzda” (23.28), okudūmuz “okuduğumuz” (26.21), ʔabūnu “kabuğunu” (6.81), okundū “okunduğu” (29a.30), susurlūn “susurluğun” (29b.2), tavūnna “tavuğunla” (22.39), çocūm “çocuğum” (35a.8), koyulūnda “koyuluğunda” (1a.26), küçū “küçüğü” (8a.16), gördū “gördüğü” (23.75)

(üğ̃ü > ū) : küçū “küçüğü” (8a.16), gördū “gördüğü” (23.75)

h: -aha, -ahı, -uha : (aha > ā), (ahı > ā), (uha > ā)

(aha > ā) : rātımız “rahatımız” (26.9), sabā “sabaha” (8a.44), pālī “pahalı” (8a.46), rātsiz “rahatsız” (5.58), dā “daha” (6.56), māllesi “mahallesi” (14.53), bi dā “bir daha” (28.20)

(ahı > ā) : sabāna “sabahına” (28.60)

(uha > ā) : māsibeci “muhasibeci” (6.18), məcīrlā “muhacirler” (34b.17)

l: -alı: (alı > a)

bakam “bakalım” (23.58)

r: -arı: (arı > ā)

çanaklānı “çanaklarını” (26.29), duyduklām “duyduklarım” (29b.32), katırkuyruklāndan “katırkuyruklarından” (20.33), lakaplāmız “lakaplarımız” (35a.16), konuşmalāmız “konuşmalarımız” (27.34), kuşlānı “kuşlarını” (23.56), koyunnāmız “koyunlarımız” (35b.41)

y: -aya: (aya > ā)

orā “oraya” (25.24) , bakmā “bakmaya” (24.23), toplamā “toplamaya” (20.90), korkmā “korkmaya” (18a.51), bozulmā “bozulmaya” (21b.2), saymā “saymaya” (34a.30), bayatlamā “bayatlamaya” (34b.30)

4.1.2.2.4. Hece düşmesi

Kelime içinde bulunan birbirinden farklı, çoğunlukla bir ünlü ve bir ünsüzden oluşan seslerin düşmesi olayıdır. İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte hece düşmesi görülmektedir.

4.1.2.2.4.1. Kelime İçinde Hece Düşmesi

-ek- hecesinin düşmesi

çörotu “çörekotu” (28.37)

-el- hecesinin düşmesi

ıdırlez “hıdırellez” (21a.36)

-ir- hecesinin düşmesi

getti “getirdi” (5.109)

-ur- hecesinin düşmesi

ottum “oturduğum” (6.38)

-ür- hecesinin düşmesi

göttülē “götürdüler” (22.17)

4.1.2.2.4.2. Kelime Sonunda Hece Düşmesi

-de- hecesinin düşmesi

heral “herhalde” (8a.69)

-on- hecesinin düşmesi

pantol “pantolon” (23.22)

4.1.2.2.5. Hece Kaynaşması

Üst üste gelen benzer hecelerin tek hece şeklinde kullanılmasıdır. İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte duyulmaktadır.

doyoruz “doyoruz” (14.38), süpürüz “süpürürüz” (8a.74), götürüz “götürürüz” (35a.49)

4.1.2.2.6. Ünsüz Tekleşmesi

Genellikle alıntı kelimelerde görülen bu olay, sözcüklerde bulunan ikiz ünsüzlerden birinin düşmesidir. İnceleme alanında tespit edilen örnekler şunlardır:

hıdırelez “hıdırellez” (24.63), eveli “evvel” (8a.36), kulaniyo “kullanıyor” (29b.105), kuvetli “kuvvetli” (35a.10)

4.1.2.3. Ünsüz Türemesi

Bir kelimenin başında, ortasında veya sonunda kelimenin aslına dahil olmayan bir ünsüzün türemesi olayıdır. İnceleme alanımızda ünsüz türemesi ağırlıklı olarak iç seste ve son seste görülmektedir.

4.1.2.3.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi

İnceleme alanımızda kelime başında “h ve y” ünsüzlerinin türediği görülmekte ve sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır.

h türemesi

hibirler “ibirler” (25.126)

y türemesi

yiri “iri” (27.42)

4.1.2.3.2. İç Seste Ünsüz Türemesi

İnceleme alanımızda, iç seste “v, n, s, y” ünsüzlerinin türediği sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır.

v türemesi

pēvrişan “perişan” (24.4), duva “dua” (24.82)

n türemesi

nenēmi “ninemi” (26.42), alenktiri “elektriği”(22.30)

s türemesi

ağsı “ağı” (5.145), tūysünden “tüyünden” (32a.34)

y türemesi

bināynin “binanın” (24.18), suyler “sular” (8a.41), ağya “ağa” (5.147), dağya “dağa” (32b.2)

4.1.2.3.3. Son Seste Ünsüz Türemesi

İnceleme alanımızda, son seste “n” ve “m” ünsüzlerinin türediği sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır.

n türemesi

şeyrlen “şehirle” (26.75), yayan “yaya” (26.76), sonracımna “sonracığıma” (14.9), babasın “babası” (20.63)

m türemesi

bilem “bile” (22.24)

4.1.2.4. Ünsüz Uyumsuzluğu

İnceleme alanında sınırlı sayıda örnekte ünsüz uyumsuzluğu görülmektedir.

-kt- > -kd-

bırakdīn “bıraktığın” (24.18)

-pt- > -pd-

sapdı “saptı” (35a.23)

-şk- > -şg-

başga “başka” (20.40)

-şt- > -şd-, -şT-

yetişdiimi “yetiştigimi” (28.35), işTe “işte” (25.91)

4.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

Sözcükte iç seste bulunan iki ünlü arasındaki ünsüzlerin yinelenmeleri olayıdır. İnceleme alanımızda sınırlı sayıda ünsüz ikizleşmesi örneği bulunmaktadır.

ç > çç

küççük “küçük” (20.6)

m > mm

amma “ama” (26.58)

ş > şş

aşşāda “aşağıda” (26.59), aşşadan “aşağıdan” (35a.35)

t > tt

yattırlar “yatarlar” (8b.10), otturūduk “otururduk” (6.37), göttülē “götürdüler” (22.37)

4.1.2.6. Yer değiştirme

Kelime içerisinde bulunan iki ünsüzün yer değiştirme olayıdır. İnceleme alanımızda tespit edilen sınırlı sayıda yer değiştirme örnekleri şunlardır:

ceyran “cereyan” (25.107), sımaladım “ısmarladım” (8a.61), çölmek “çömlek” (14.16)

4.2. Şekil Bilgisi

4.2.1. İsimler

4.2.1.1. İsim Çekimi

4.2.1.1.1. Çokluk Eki

Aynı cinsten birden çok varlığı ifade etmek için kullanılan eklerdir.

+IA(r), + nA(r)

+IA

hoca+lā “hocalar” (25.27), silāçı+lā “silahçılar” (35a.41), mengene+lē “mengeneler” (20.30), dede+lē+miz “dedelerimiz” (35a.5), misafir+lē “misafirler” (27.22)

+IAr

odun+lar+ı (24.61), yāmur+lar “yağmurlar” (8a.40), dālmış+lar “dağılmışlar” (10.16), bāladı+lar “bağladılar” (28.92), geniş+ler “gençler” (34a.37), anne+ler+imiz (32b.14)

+nA(r)

İnceleme alanımızda çokluk eki “n” ünsüzüyle biten kelimelere eklendiğinde ilerleyici benzeşme yoluyla +nA(r)’lı şekillerinin oluştuğu görülmektedir.

düün+nē+de “düşünlerde” (23.38), boyun+nā+na “boyunlarına” (14.51), torun+nā+mı “torunlarımı” (6.100), kadın+nā+la “kadınlarla” (35a.32), gelen+nē “gelenler” (34a.7), gün+ner+de “günlerde” (23.32), odun+nar+a “odunlara” (24.61), āyvan+nar+a “hayvanlara” (8a.43), kurban+nar+ı (14.55), kendi+ner+ini “kendilerini” (29b.10), televizyon+nar+ı “televizyonları” (14.72)

4.2.1.1.2. İyelik Ekleri

Varlığın, bir kişi veya başka bir varlığa bağlı ve ait olduğunu bildiren eklerdir (Karaağaç, 2019, 327). İnceleme alanında tespit edilen örnekleri şunlardır:

Teklik 1. Kişi İyelik Eki: +(I⁴)m

kızan+ım (26.72), komtan+ım “komutanım” (29b.4), abi+m+in yanında (32a.37), iş+im+e (8a.11), torun+um+un (20.16), göz+üm+ün üstünde (26.60), bütün güc+üm+le (32c.34)

Çokluk 1. Kişi İyelik Eki: +(I⁴)mI⁴z, +(I⁴)mI⁴S

mūtar+ımız “muhtarımız” (29b.45), adetler+imiz (24.77), tūrşu+muz (8b.5), ömr+ümüz “ömrümüz” (25.93), süd+ümüz+nen “sütümüzle” (14.12), hayvanlarımıS “hayvanlarımız” (23.14), gelenekler+imiS “geleneklerimiz” (26.25), komşu+muS “komşumuz” (6.16)

Teklik 2. Kişi İyelik Eki: +(I⁴)n

kārdaşlār+ın “kardeşlerin” (24.89) dūn+ün “düğünün” (23.31), ev+n+i “evini” (8a.84), yār+in+i (6.54), ellē+n+i “ellerini” (29b.50)

Çokluk 2. Kişi İyelik Eki: +(I⁴)nI⁴z

baş+ımız+a “başımıza” (8b.27), çepi+niz “çapanız” (8a.34), el+iniz+de “elinizde” (35b.49), yüz+ünüz+ü “yüzünüzü” (28.3)

Teklik 3. Kişi İyelik Eki

+(s)I⁴(n)

ōlanın çay+ı(n)+ı “oğlanın çayını” (1b.1), köyün kuruluş+u(n)+u “köyün kuruluşunu” (29a.4), evin ön+ü(n)+ü “evin önünü” (20.36), dedenin bi anı+sı(n)+ı “dedenin bir anısını” (34b.44), tiren köprü+sü+nün “tren köprüsünün” (19.44), bolluyūn kıtlıyı “bolluğun kıtlığı” (25.103), soan kabuyı “soğan kabuğu” (26.36), abimizin çocuyı “abimizin çocuğu” (20.33)

Çokluk 3. Kişi İyelik Eki

+lArI(n), +lA(n), +nArI(n)

+lArI(n)

mācır köy+leri(n)+i “muhacir köylerini” (26.90), anānemin yer+leri “ananemin yerleri” (5.29), bayır armut+ları “bayır armutları” (21a.42), onnarın

tezgā+ları “onların tezgahları” (34b.56), buzālğın erkek+leri(n)+i “buzağlığın erkekleri” (28.54), tarla iş+leri “tarla işleri” (33a.19)

+IA(n)

erik hoşafłanı “erik hoşafılarını” (1a.27) ananesinin çiçek+lē+ni “anneannesinin çiçeklerini” (1b.33)

+nArI(n)

yörüklerin hayvan+narı “yörüklerin hayvanları” (29b.28), ayvan vagon+narı(n)+i “hayvan vagonlarını” (35b.28), bunnarın düün+neri(n)+i “bunların düğünlerini” (21a.39)

4.2.1.1.3. Hal Ekleri

4.2.1.1.3.1. Yalın Hali

İsimlerin, başka bir unsura bağılı olmadan yalnızca çokluk ve iyelik ekleri aldıkları şekilleridir (Buran, 1996, 45).

gız “kız” (19.11), düün “düğün” (22.4), fasile “fasulye” (18a.28), bāçe “bahçe” (1b.16)

4.2.1.1.3.2. Belirtme Hali Eki

Geçişli fiilin etkisi altında kalan adın içinde bulunduğu durumdur. İnceleme alanımızdaki örnekleri şunlardır:

+(y)I⁴

būday+ı kesādık (29b.63), inekler+i sādık (18a.30), düün+ü yaptık (27.21), sendika+yı da kapattılar (26.94), açayım pērde+yi (8a.3), kāve+yi ben açiyērin (8a.10), su+yu gidiyeri (1a.30), duydum gürültü+yü (27.48), āzı(n)+ı bālarlar (24.59), bunnarın düünneri(n)+i (21a.39), süpürge tohumu(n)+u saçar (20.38), evinin üstü(n)+ü (26.89)

Ekin büzülmeye uğramış örnekleri şunlardır:

toprā “toprağı” (35a.15), çiçē “çiçeğı” (1b.34), tavū “tavuğu” (5.101), küçū “küçüğü” (8a.16), orā “orağı” (14.25)

4.2.1.1.3.3. Yönelme Hali Eki

Ek, hareketin yönünü belirtmektedir. İnceleme alanımızdaki örnekleri şunlardır:

+(y)A

dağ+ya kaçmışlā “dağa kaçmışlar” (32b.2), burı+ya gelin “buraya gelin” (24.36), tāla+ya “tarlaya” (14.25), gaste+ye sararla “gazeteye sararlar” (29b.17), köy+e geçcem “köye geçeceğim” (8a.32), aldan yaylası(n)+a “aldan yaylasına” (35a.3), kırkık çayı(n)+a girdiydik (34a.31), sürüsü(n)+e kapılmış (32c.28)

Ekin büzülmeye uğramış örnekleri şunlardır: saymā “saymaya” (34a.30), bayatlamā “bayatlamaya” (34b.30), yemē “yemeğe” (11.22), çölmē “çömleğe” (1a.29)

Ekin, birinci teklik şahıs zamiriyle kullanımında hece kaynaşmasına uğradığı görülmektedir. İnceleme alanımızdaki örnekleri şunlardır:

bā (bana) bezlememiş (6.13), bā (bana) göre (20.77)

İnceleme alanımızda tespit edilen belirtme hali ekinin yönelme hali eki yerine kullanıldığı örnekler; Dursunbey’e bağlı Osmaniye, Manyas’a bağlı Erecek, Savaştepe’ye bağlı Karaçam ve Susurluk’a bağlı Buzağlık köyünde görülmektedir.

sobayı (sobaya) dēyiyu (25.69) burâyı (buraya) beni oturtmamış (24.31), bırıy (buraya) da geldi (8a.20), burıy (buraya) gelirken (8a.38), burıy (buraya) da gēmişlē (28.11).

4.2.1.1.3.4. Bulunma Hali Eki

Ek, fiildeki oluş ve kılışın yerini bildirmektedir.

+DA

+dA: subay lojmanların+da “subay lojmanlarında” (25.83), mânavlâ+da bøl “manavlarda bol” (24.51), astane+de insanlâ vâdı “hastanede de insanlar vardı” (22.17), tepsi+de yemek için “tepside yemek için” (29b.79),

+tA: yedi bıçık+ta kalkiyem “yedi buçukta kalkıyorum” (34a.33), nebette “nöbette” (27.45)

4.2.1.1.3.5. Ayrılma Hali Eki

Ek, fiilin gösterdiği hareketin kendisinden uzaklaştığını veya çıktığını bildirmektedir (Buran, 1989, 242).

+DAn, +nan

+dAn

ılıca+dan geliyu “ılıcadan geliyor” (24.20), akrabalâ+dan “akrabalardan” (29b.15), südün+den “sütünden” (18a.35)

+tAn

karıkonak+tan “karıkonaktan” (20.37), sinek+ten kaçıyolar “sinekten kaçıyorlar” (35a.13)

+nan

İnceleme alanımızda “n” ünsüzü ile biten kelimelere eklenen ayrılma hali ekinin ilerleyici ünsüz benzeşmesi yolu ile +nan’lı şekillerinin oluştuğu görülmektedir.

ōnnān sōra “ondan sonra” (25.26), onnan sonra “ondan sonra” (26.37)

4.2.1.1.3.6. Vasıta Hali Eki

Fiilin ne ile, kim ile, ne zaman ve nasıl yapıldığını bildiren eklerdir. Ek, +ile ve (+ilen) edatından ekleşerek vasıta fonksiyonuyla çok çeşitli kullanılmaktadır. (Buran, 1989, 279).

+(y)lA(n), +nA(n)

+(y)lA

arabalā+la “arabalarla” (5.22), çadır+la gelme (20.9), el+le biçiyoduk (35a.20), yüklēle “yüklerle” (32c.6), yumurta+yla (8a.68), zurna+yla (29b.17), ferice+yle “feraceyle” (20.30), gübre+yle (29b.25)

+lAn

çocuk+lan “çocukla” (6.17), gol+lan “kolla” (22.15), şişler+len “şişlerle” (19.8), kesinnik+len “kesinlikle” (29b.21), aşın+lan “aşıyla” (22.29), ekmēn+len “ekmeğiyle” (22.29)

+nA(n)

“n” ünsüzüyle biten kelimelere eklenen ekin ilerleyici benzeşme yoluyla oluşan nA(n)’lı şekilleri inceleme alanımızda sık görülmektedir.

patlıcan+na “patlıcanla” (19.12), adam+na “adamlarla” (5.7), düven+nē “düvenle” (20.20), saban+na “sabanla” (35a.11), torunnān+na “torunlarıyla” (6.12), arabaların+na “arabalarıyla” (29b.18), gelinnēn+ne “gelinleriyle” (6.12), sabun+nan “sabunla”(6.67), düven+nēn “düvenle” (29b.73), eldiven+nēn “eldivenle” (29b.94), südümüz+nēn “sütümüzle” (14.12), bacanak+nan “bacanakla” (18a.33), büyü+nēn “büyüğüyle” (8a.16), mayasın+nan “mayasıyla” (14.37), kocasın+nan “kocasıyla” (6.18), garısın+nan “karısıyla” (20.48), suyun+nan “suyuyla” (20.98), el emein+nēn “el emeğiyle” (14.31)

+(y)lAn

Ekin ön sesi olan “i” sesinin tam olarak erimediği örneklerde “i” sesinin “y” sesine dönüşerek eklediği görülmektedir (Buran, 1989, 286). Sözü geçen biçimin inceleme alanımızdaki örnekleri şunlardır:

görümce+ylen “görümceyle” (8a.63), su+ylan “suyla” (8a.68), salça+ylan (5.86), kertepe+ylen “kartepeyle” (28.17)

4.2.1.1.3.7. Eşitlik Hali Eki

Cümlede ve kelime gruplarında fiilin nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini bildiren eklerdir. Temel işlevleri eşitlik, benzerlik, karşılaştırma, zaman göstermektir. İnceleme alanında, tonlu ve tonsuz şekillerine rastlanmaktadır.

+CA

+cA

aylar+ca “aylarca” (29b.72), usul+ca “usulca” (35b.18), iyi+ce “iyice” (24.7), kendim+ce “kendimce” (29a.4), fakir+ce “fakirce” (20.33), erkece “erkence” (28.44)

+çe

dümdüzçe “dümdüzce” (8b.28), büyükçe “büyükçe” (5.19)

4.2.1.1.4. İlgî Eki

Adlara eklenerek başka bir adla arasında ilgi bağı kuran eklerdir (Korkmaz, 2019, 112).

+(n)I⁴n, +yI²n, +n

+(n)I⁴n

para+nın dēri “paranın değeri” (14.9), dere+nin ötesinde “derenin ötesinde” (28.29), avlu+nun içinde “avlunun içinde” (19.32), köylü+nün ēpsi “köylünün hepsi” (29a.19), peygamber+in kavli “peygamberin kavli” (14.40), trabzon+un içinden “trabzonun içinden” (5.36)

İyelik ikinci şahıs ekinin üzerine ilgi hali eki getirildiğinde +n sesinin +y sesine dönüştüğü ve ekin +y’li şekillerinin oluştuğu görülmektedir (Buran, 1996, 97). İnceleme alanımızda, Kepsut’a bağlı Mahmudiye ve Mestanlar köyünde **+yI²n** şekillerine rastladığımız örnekler şunlardır: dede+yin aklı “dedenin aklı” (19.26), gari+yin biri “karının biri” (20.72), avlu+yun içine “avlunun içine” (20.76)

İnceleme alanımızda, büzülme sonucu ilgi ekinin +n’li şekiller oluşmaktadır: bostannā+n otunu “bostanların otunu” (6.111), torunnā+n içinde “torunların içinde” (29a.36), karadenizlilē+n konuşması “karadenizlilerin konuşması” (21b.4)

4.2.1.1.5. Aitlik Eki

Bir varlığın başka bir varlığa ait olduğunu veya başka bir varlığın parçası olduğunu bildiren eklerdir.

+ki, +kı

beri+ki(n)+e “berikine” (29a.46), oılanın+ki+lē de “oğlanınkiler de” (26.5), demin+ki “deminki” (26.75), pazarda+kı “pazardaki” (8a.83), orda+kı “oradaki” (10.32)

4.2.1.1.6. Soru Eki

Çekimli fiillere gelerek kipleri şahıslara soru yolu ile bağlamaktadır (Korkmaz, 2019, 115).

+mI⁴

ūrmasın mı? “vurmasın mı?” (32a.54), anasıyla mı? “annesiyile mi?” (1b.30), şēttin mi? “şey ettin mi?” (24.11), sōdu mu? “soğudu mu” (8a.72), düünü mü? “düğünü mü?” (23.34)

4.2.2. Sıfatlar

İsimlerin önüne gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren, çeşitli yönlerden belirten sözcüklerdir (Korkmaz, 2019, 335).

4.2.2.1. Niteleme Sıfatları

Varlıkları; renk, şekil, biçim vb. iç ve dış özellikleriyle niteyelen sıfatlardır (Korkmaz, 2019, 356)

yamalı pantol “yamalı pantolon” (23.22), büyük ¼ardaşım “büyük kardeşim” (26.56), koca küy “koca köy” (24.64), beyaS yımırta “beyaz yumurta” (26.34), tatlı ekmēn üstüne “tatlı ekmeğın üstüne” (14.23), küllü sulan yıkādık “küllü suyla yıkardık” (6.69), kīmızı taksi “kırmızı taksi” (29a.4), en küççük kızımızı okuttuk “en küçük kızımızı okuttuk” (20.6), geniş yerlēde yapıyoS “geniş yerlerde yapıyoruz” (29a.41), ekşimikli yayık “ekşimikli yayık” (20.28), koca bi fiçı turşu “koca bir fiçı turşu” (21a.43), eski dūnnēde “eski düğünlerde” (35a.6), kuru oluk “kuru oluk” (32b.5), temiS köy “temiz köy” (1a.5), küççük engelek “küççük engerek” (23.64)

4.2.2.2. Belirtme Sıfatları

Varlıkları işaret, soru, belirsizlik ve sayı yönlerinden belirten sıfatlardır.

4.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

İsimlerin önüne gelerek onları işaret yönünden belirtmektedir. İnceleme alanındaki örnekleri şunlardır:

o, u, bu, şu

o, u

o zamannā “o zamanlar” (29b.4), u şeyleri “o şeyleri” (20.38), u korlānı atıyaz “o korlarını atıyoruz” (14.36)

bu

bu kāveye “bu kahveye” (10.52), bu mālle “bu mahalle” (29a.7), bu kadā “bu kadar” (5.7), bu zāmana “bu zamana” (28.66)

şu

şu pirket duvar “şu pirket duvar” (5.155), şu dā ardından “şu dağ ardından” (14.3), şu aşāda “şu aşağıda” (27.18)

4.2.2.2.2. Soru Sıfatları

İsimlerin önüne gelerek onları soru yoluyla belirten sıfatlardır. İnceleme alanında tespit edilen soru sıfatları şunlardır:

hangı, kaç, kaş

hangı

hangı mälledensin? “hangı mahalledensin?” (8a.15)

kaç, kaş

kaç para? “kaç para?” (19.19), kaş sene? “kaç sene?” (20.7)

4.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

Varlıkların veya nesnelerin sayı ve miktarlarını belirsiz olarak bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2019, 383). İnceleme alanımızda tespit edilen örnekler şunlardır:

başka, başga, bazı, bāzı, dier, öbür, öteki, bikaç, bikaş, bi, bütün, büTün, tüm, falan, her, hē, hiçbi

başka, başga

başka yerde “başka yerde” (26.69), başka kamyonlara “başka kamyonlara” (35b.31), başga tomatiz “başga domates” (20.40)

bazı, bāzı

bazı şēlere “bazı şeylere” (23.24), bazı yirde “bazı yerde” (14.22), bāzı gençlik “bazı gençlik” (24.45)

dier, öbür, öteki

dier günnerde “diğer günlerde” (23.32), dier köyler “diğer köyler” (33a.4), öbür mälle “öbür mahalle” (29a.7), öteki akrabalā “öteki akrabalar” (26.11)

bikaç, bikaş

bikaç kişi “birkaç kişi” (26.51), bikaş köyden “birkaç köyden” (19.6), bikaç genç “birkaç genç” (20.23)

bi

bi tarafa “bir tarafa” (25.27), bi gece “bir gece” (20.20)

büTün, bütün, tüm

büTün məcirlān “bütün muhacirlerin” (26.56), bütün küylerden “bütün köylerden” (19.30), tüm komşulara “tüm komşulara” (29a.15)

falan

falan köyü “falan köyü” (24.70)

her, hē

her hanenin “her hanenin” (35b.9), hē hıdırellezde “her hıdırellezde” (6.33)

hiçbi

hiçbi köy “hiçbir köy” (29a.6), hiçbi yerden “hiçbir yerden” (18a.53)

4.2.2.2.4. Sayı Sıfatları

İsimlerin sayılarını belirten sıfatlardır.

4.2.2.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları

Varlıkların sayısını gösteren sıfatlardır.

iki gāson “iki garson” (25.85), üç dönüm “üç dönüm” (26.69), dört basamacıktır “dört basamacıktır” (8b.28), elli dönüm “elli dönüm” (10.68), yirmi ton süt “yirmi ton süt” (33a.48), on hayvan “on hayvan” (27.10)

4.2.2.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları

Varlıkları, sıra ve derece olarak belirten sıfatlardır.

birinci akşamı “birinci akşamı” (28.39), dördüncü kademeye götürüyös “dördüncü kademeye götürüyoruz” (35a.44), ikinci dönemde “ikinci dönemde” (35a.9)

4.2.2.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

İsimleri parça olarak belirten sıfatlardır.

birer lokum ekmek “birer lokum ekmek” (8a.92), onar gün arayla “onar gün arayla” (18a.10)

4.2.2.2.4.4. Kesir Sayı Sıfatları

yarım garık “yarım karık” (19.38), yarım çuval “yarım çuval” (21a.26)

4.2.3. Zarflar

Fiil, sıfat veya zarflardan önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, pekiştirme sorma gibi yönlerden etkileyen ve anlamlarını belirginleştiren sözcüklerdir (Korkmaz, 2019).

4.2.3.1. Yer Yön Zarfları

Bu zarflar fiilin yerini ve yönünü belirtmektedir. İnceleme alanındaki örnekleri şunlardır:

yukarı, aşā, aşai, aşşa, öte, beri, geri, içeri, dışarı

yukarı

yukarı kaçmağa “yukarı kaçmaya” (32c.31)

aşā, aşai, aşşa

aşā gideseniz “aşağı giderseniz” (8a.55), aşai git “aşağı git” (14.46), iniliyo aşşa “iniliyor aşağı” (32a.31),

öte, beri

öte gidörsün “öte gidiyorsun” (25.23), beri gēsene “beri gelsene” (26.91)

geri

geri gelōruz “geri geliyoruz” (25.7)

içeri

içeri ālmış “içeri almış” (32c.12)

dışarı

dışarı çıkmadım “dışarı çıkmadım” (21a.1)

4.2.3.2. Zaman Zarfları

Bir oluş veya kılışın zamanını belirten zarflardır (Banguoğlu, 2015, 374). İnceleme alanında tespit ettiğimiz örnekleri şunlardır:

akşam, ahşam, āyşam, sabah, sabālen, ōlende, ūleden evel, bugün, bŭğün, dün, yarın, şimdi, şindi, şindik, şinci, şinni, ıncı, temin, yine, anca, eskiden, artık, artık, bazen, bāzı, bāzı, evel, eveli, evveli, ivel, iveli, sonra, sōna, sōra, ileri “önce”, hemen, emen

akşam, ahşam, āyşam

akşam geliyē “akşam geliyor” (24.28), ahşam yıkarsın “akşam yıkarsın” (5.100), āyşam yār “akşam yağar” (8a.44)

sabah, sabālen

sabah oluyē “sabah oluyor” (24.75), sabālen damatı oynaTır “sabahleyin damatı oynatır” (26.13)

ōlende, ūleden evel

ōlende biter “öğlende biter” (8a.93), ūleden evel “öğleden evvel” (21a.21)

bugün, bŭğün

bugün çārmışlā “bugün çağırmişlar” (20.9), bŭğün hamile kalıyō “bugün hamile kalıyor” (5.15)

dün

öle diyērim dün “öyle diyorum dün” (20.36)

yarın

yarın çolūnuz çocūnuz ocak “yarın çoluğunuz çocuğunuz olacak” (24.15),
gice karannıkta gözükmey “gece karanlıkta gözükmey” (10.41)

şimdi, şindi, şindik, şinci, şinni, ıncı

şimdi alıyor “şimdi alıyor” (20.28), şindi pamıktan gēdik “şimdi pamuktab
geldik” (6.29), şindik köyümüz taşındı “şimdi köyümüz taşındı” (18b.23), şinci üç
metrodan yapıyoz “şimdi üç metrodan yapıyoruz” (5.145), şinni söfralā böyle kurulur
“şimdi sofralar böyle kurulur” (14.45), ıncı geldim “şimdi geldim” (8a.76)

temin

temin telefon açtım “demin telefon açtım” (22.44)

yine

yine ekiliyo “yine ekiliyor” (32b.15)

anca

anca ūraşıōruz “anca uğraşılıyorz” (20.14)

eskiden

temizlēdi eskiden “temizlerdi eskiden” (20.36)

ārtık, artık

biliyu ārtık “biliyor artık” (24.49), artık döndülē “artık döndüler” (21b.11)

bazen, bāzı, bāzı

bazen yedide kalkiyēm “bazen yedide kalkıyorum” (34a.33), bāzı görüyüm
“bazen görüyorum” (24.72), bāzı āliyem “bazen alıyorum” (20.55)

evel, eveli, evveli, ivel, iveli

danışımız olurdu evel “danışığımız olurdu evvel” (14.38), eveli ayıp vādı
“evvel ayıp vardı” (20.84), evel ekēdik “evvel ekerdik” (1b.14), evveli varmış kan

uyuşmazlı “evvel varmış kan uyuşmazlığı” (8a.13), ivel acık üzöldüydüm “evvel azıcık üzölmüşüm” (21a.8), iveli erken evlenirdik “evvel erken evlenirdik” (8b.6)

sonra, sōna, sōra

sonra sal yapmışlā “sonra sal yapmışlar” (28.19), sōna sabāna kesiliyo “sonra sabahına kesiliyor” (14.20), sōra tekirdā gēdik “sonra tekirdağa geldik” (27.36)

ileri, ilērdēn, ilēde “önce, önceden, eskiden”

Eski Türkçe döneminden beri kullanılan ‘ileri’ sözcüğü anlam genişlemesine uğramaya başlamış ve Eski Anadolu Türkçesinde sözcüğe “önce” anlamı eklenmiştir. Sözcüğün, Doğu Trakya ağızlarında ve Rumeli ağızlarıyla benzerlik gösteren Gagavuz Türkçesinde öncelik işleviyle kullanıldığı görölmektedir (Hünerli, 2011, 1289). Sözcüğün; “önce, önceden, eskiden” anlamlarıyla zaman zarfı olarak kullanıldığını örnekler inceleme alanında şu şekildedir:

toplar gideriz kız evine ileri (14.49), ine îne ilērdēn yapıldı (20.53), ileri üledi şindi üle dēil (22.30), ilerden kapıyı açık bırakıyodum (5.56), ferecelēmiz kendi dikiliyodu ilēde (5.150), ileri cumadan başladık düüne biz (21a.39), ileri yatılıydı isanlā cumātesinden gelirdilē (21a.41)

hemen, emen

āmış gitmiş hemen “almış gitmiş hemen” (6.119), emen unutuyu “hemen unutuyor” (26.30)

4.2.3.3. Durum Zarfları

Durum zarfları; fiildeki oluş ve kılışın durumunu belirtmektedir. İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

anca, ancak, aniden, boyna, devamlı, böyle, böle, böle, büle, öyle, öle, öle, üle, şöyle, şöle, ekseriyetle, genelde, hep, ēp, hiç, hic, hij, ij, gene, yine, tekrar, tekrā, güzel, güSel, gözēl, iyi, iyice, yalnızca, usulca, yavaj

anca

anca ūraşīōruz “anca uğraşiyoruz” (20.14)

ancak

ancak Tamamlanıyo “ancak tamamlanıyor” (19.5)

aniden

devirivēdi aniden güümü ayāna “deviriverdi aniden güğümü ayağma” (29a.33)

boyna, devamlı

boyna satılık patik örōruz (19.6), devamlı süpürgecilikle ūraşıyodu “devamlı süpürgecilikle uğraşıyordu” (29a.18)

böyle, bōle, böle, būle

böyle konişiyeşi “böyle konuşuyor” (1a.53), bōle alıyo “böyle alıyor” (26.29), sófralā bōle kurulur “sofralar böyle kurulur” (14.45), ben de böle kaldım “ben de böyle kaldım” (28.91), būle dolaştım “böyle dolaştım” (23.49)

öyle, öle, ōle, ūle

öyle annatıyodu “öyle anlatıyordu” (5.159), öle diyodulā “öyle diyorlardı” (23.3), ōle başladık “öyle başladık” (26.78), ūle gittik “öyle gittik” (8b.20)

şöyle, şōle

şöyle söylēm “şöyle söyleyeyim” (10.24), şōle göstēdim “şöyle gösterdim” (8a.35)

ekseriyetle, genelde

ekseriyetle yapılmıyo “ekseriyetle yapılmıyor” (35a.35), bakar gider yani genelde “bakar gider yani genelde” (11.24)

hep, ēp

hep pide pişiriydik “hep pide pişiriyorduk” (21a.45), ēp annatırdı “hep anlatırdı” (10.32)

hiç, hic, hij, ij

hiç sevmen “hiç sevmem” (19.17), hic iş yapamıyo “hiç iş yapamıyor” (29b.94), hij deiştiremedim “hiç değiştiremedim” (32a.2), gelmediydi ij “gelmemiştii hiç” (8a.72)

gene, yine, tekrar, tekrā

gene gorudu “yine korudu” (22.14), yine ekiliyo “yine ekiliyor” (32b.15), tekrar basıldı “tekrar basıldı” (18a.47), tekrā gitti “tekrar gitti” (24.20)

güzel, güSel, gözel

güzel oluyö “güzel oluyor” (10.63), güSel bilirim “güzel bilirim” (24.55), gözel kızārcak “güzel kızaracak” (20.43)

iyi, iyice

iyi olmiyer “iyi olmuyor” (1a.53), iyice kıvıttırıyorsunuz “iyice kıvırtıyorsunuz” (1a.46)

yalnıscak

yalnıscak kāldım “yalnız kaldım” (8a.2)

usulca

usulca dönüvermişlē “usulca dönüvermişler” (35b.18)

yavaj

yavaj git “yavaş git” (10.41)

4.2.3.4. Azlık- Çokluk Zarfları

Bir sıfat, zarf veya fiildeki oluş veya kılışın miktarını belirlemektedir (Korkmaz, 2019, 478). İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

az, acık, çok, çok, çoğ, az çok, baya, bayā, fazla, biraz, birācık, biraS

az, acık

sulā az akiyer “sular az akıyor” (20.40), āyvancılık acık ürüdü “hayvancılık azıcık üredi” (10.64)

çok, çok, çoğ

çok severim “çok seviyorum” (6.100), çok geleliyo “çok gelemiyor” (25.59), başım çoğ ārıdı “başım çok ağrıdı” (20.30)

az çok

inekleri sādık az çok “inekleri sağdık az çok” (18a.30)

baya, bayā, fazla

ikinciye baya tutuldu “ikinciye bayağı tutuldu” (18a.47), yaşıım bayā buldu “yaşıım bayağı buldu” (20.50), fazla kırılan burası “fazla kırılan burası” (11.19)

biraz, birācık, biraS

biraz konaklıyolā “biraz konaklıyorlar” (29b.3), birācık açayım pērdeyi “birazcık açayım perdeyi” (8a.3), biraS topāladydım “biraz toparlamıştım” (32a.25)

4.2.3.5. Soru Zarfları

Soru zarfları, fiildeki oluş ve kılışı soru yoluyla belirlemektedir. İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

nasıl, nası, nēde, nēden, neden, niye, ne, ni

nasıl, nası

nasıl şētcen “nasıl şey edeceksin” (23.34), bākurunun nası ödesin “bağkurunun nasıl ödesin” (24.48)

nēde, nēden

nēde yapcek “nerede yapacak” (1a.23), nēden bilcem “nereden bileceğim” (29b.46)

neden, niye

neden giyemicēn “neden giyemeyeceksin” (20.67), niye kaçmadın “niye kaçmadın” (6.30)

ne, ni

ne diyular “ne diyorlar” (19.16), ni konuşalım “ne konuşalım”(1a.55),

4.2.4. Zamirler

Zamirler, varlıkların yerini tutarak onları temsil veya işaret eden kelimelerdir.

4.2.4.1. Kişi Zamirleri

Kişi adlarının yerine geçerek kullanılan zamirlerdir. İnceleme alanımızdaki kişi zamirleri ve çekimleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Kişi Zamirleri ve Çekimleri

Hal Ekleri	TEKLİK			ÇOKLUK		
	ben	sen	o/u	biz	siz	onlar
Yalın	ben (20.28)	sen (27.46)	o (20.21) u (8b.2)	biz (19.7) biS (25.10)	siz (26.82)	onnā (34a.35) unnā (6.3)
İlgi	benim(26.92)	senin(28.89)	onun (28.6) unun (24.70)	bizim (18a.31) biSim (26.8)	sizin (35a.29)	onnān (26.51)
Belirtme	beni (8a.27)	seni (1b.6)	onu (24.72)	biSi (25.3)	sizi (10.5)	onnarı (35b.5)
Yönelme	bana (32c.7)	sana (29b.84)	ona (6.55)	bize (22.41)	size (26.48)	onnara (19.33)
Bulunma	bende (14.2)	sende (29b.104)	onda (26.64)	biSde (23.30)	sizde (8a.43)	onnāda (5.122) unnāda (20.23)
Ayrılma	benden (19.2)	senden (6.53)	ondan (19.28)	biSden (24.34)		onnādan (1a.13)

4.2.4.2. Soru Zamirleri

İsmin yerini tutarak soru anlamı veren zamirlerdir. İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

kim, ne, ni

kim

kim yapacak āyvan? “kim yapacak hayvan?” (8a.45), kime gēdi? “kime geldi?” (29a.4)

ne, ni

ne diyolā? “ne diyorlar” (29a.34), ne annadıym? “ne anlatayım?” (29b.43), ni konuşalım? “ne konuşalım?” (1a.55)

4.2.4.3. Belirsizlik Zamirleri

Varlıkları belirsiz şekilde temsil eden zamirlerdir (Korkmaz, 2019, 412). İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

başka, bazı, bāzı, hepsi, hepsi, hicbirisi, herkes, herkez, hērkeş, hērkeS, ērkes, ērkez, kim, kimi, kimse

başka

başka eken olmaz “başka eken olmaz” (29a.28)

bazı, bāzı

bazıları soba der “bazıları soba der” (33a.11), diyömuş bāzılarına “diyormuş bazılarına” (24.30)

hepsi, hepsi

hepsi gitti bursaya “hepsi gitti bursaya” (29a.16), allah uzun ömür vēsin hepsine “allah uzun ömür versin hepsine” (22.26)

hicbirisi

hicbirisi yok yāv “hiçbirisi yok” (24.58)

herkes, herkez, hērkeş, hērkeS, ērkes, ērkez

herkesi gösteriore “herkesi gösteriyor” (20.93), herkeze bi tabak yapōrsun “herkese bir tabak yapıyorsun” (19.11), hērkeş kesti getidi “herkes kesti getirdi” (29a.26), hērkeS emekli olāyım diye gāyret ediyō “herkes emekli olayım diye gayret

ediyor” (25.53), ērkes geliyē yiyē “herkes geliyor yiyor” (64.4), ērkezden şey istiyolā “herkesten şey istiyorlar” (27.6)

kim

kim dūn eviise “kim dūgūn evi ise” (25.26),

kimi

kimisi ērken evlenirdi “kimisi erken evlenirdi” (24.42), kimini öldūmūşler “kimini öldürmūşler” (19.55)

kimse

kimsenin çocū yok “kimsenin çocuęu yok” (10.48)

4.2.4.4. Dönüşlülük Zamiri

Anlam bakımından şahıs zamirlerinden daha güçlü olan pekiştirilmiş bir tür şahıs zamiridir (Korkmaz, 2019, 398).

kendi, kēndi, gendi

kendi hayetleri “kendi hayatları” (19.59), kēndimiz yaparıs “kendimiz yaparız” (1a.20), kaza yaptı gendisi “kaza yaptı kendisi” (22.15)

4.2.4.5. İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret yoluyla ifade eden zamirlerdir. İnceleme alanımızdaki işaret zamirleri ve çekimleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. İşaret Zamirleri ve Çekimleri

	TEKLİK			ÇOKLUK		
	bu	şu	o,u	bunlar	şunlar	onlar
Yalın	bu (29b.83)	şu (35a.53)	o (23.28) u (8a.59)	bunnar (20.43)		onnā (5.86) unnar (8b.25)
İlgi	bunun (29b.100)		onun (25.10) unun (6.93)			onnarın (19.27)
Belirtme	bunu (20.51)	şunu (25.95)	onu (33a.56) unu (20.98)	bunnarı (5.132)	şunnarı (14.37)	onnarı (26.46) unnarı (20.99)
Yönelme	buna (29b.82)		ona (35a.22)	bunnara (18a.24)		onnara (26.50)
Bulunma			onda (29b.79)			
Ayrılma			ondan (5.87)	bunnardan (23.18)		onnardan (19.40)

4.2.5. Edatlar

Kendi başına anlamı olmayan, simlerden sonra gelen ve onları diğer sözcüklere bağlayan sözcüklerdir. İnceleme alanımızda bulunan edatlar şunlardır:

başka, beri, diye, deye, diyè, kadar, kadan, kadā, gadan, kā, gibi, göre, için, sonra, sona, sōna, sōra, sūra, dōru, dūru

başka

kamyonlardan başka “kamyonlardan başka” (35b.31)

beri

o zamandan beri “o zamandan beri” (24.34)

diye, deye, diyè

getirtirmemişler yasak diye “getirtmemişler yasak diye” (20.16), geldik deye “geldik diye” (35b.35), dālmasın diyè “dağılmasın diye” (20.99)

kadar, kadan, kadā, gadan, kā

buryi kadar kar “buraya kadar kar” (8a.43), karnını doyurcak kadan “karnını doyuracak kadar” (29b.36), pazar sabāsına kadā “pazar sabahına kadar” (23.36), caminin yanı gadan “caminin yanı kadar” (19.35), dursunbeye kā insanlar geldi “dursunbeye kadar insanlar geldi” (8a.94)

gibi

benim gibi sārhoşlā “benim gibi sarhoşlar” (25.27), soan kabuyı gibi “soğan kabuğu gibi” (26.36), çidemlè gibi “çiğdemler gibi” (1b.34)

göre

kendi avasına göre “kendi havasına göre” (29b.49), kēndimize göre “kendimize göre” (20.21), duydūmuza göre “duyduğumuza göre” (23.6)

için

geçimimi sālamağ için “geçimini sağlamak için” (26.71), ilik kızanı oldūm için “ilk çocuğu olduğum için” (6.4), koyu oldū için “koyu olduğu için” (1a.29)

sonra, sona, sōna, sōra, sūra

su ılıdıktan sonra “su ılıdıktan sonra” (29b.92), ondan sona “ondan sonra” (35b.23) yemekten sōna “yemekten sonra” (1a.10), ölerden sōra “öğleden sonra” (23.35), undan sūra “ondan sonra” (29a.28)

dōru, dūru

çevre yolundan petrole dōru “çevre yolundan petrole doğru” (23.10), sonuna dūru “sonuna doğru” (24.20)

4.2.6. Bağlaçlar

Kelime, kelime grubu veya cümleleri şekil ve anlam yönüyle birbirine bağlayan sözcüklerdir.

4.2.6.1. Sıralama Bağlaçları

İnceleme alanımızda duyulan örnekleri şunlardır:

dA, dA...dA, ile [(y)lA(n), +(n)nA(n)], ve

dA, dA...dA

yattı da öldü “yattı da öldü” (5.110), kalabalık yapmışlā da gemiden attırmışlā “kalabalık yapmışlar da gemiden attırmışlar” (20.15), izne diye gēdim de kaçtım ben buna “izne diye geldim de kaçtım ben buna” (32a.16), bi yer olsa da satsam da yararlısam acık “bir yer olsa da satsam da yararlısam azıcık” (28.42), istanbulda da var bizim bursada da var “istanbulda da var bizim bursada da var” (14.23), küçüğü de var büyüğü de var “küçüğü de var büyüğü de var” (11.11)

ile [(y)lA(n), +(n)nA(n)]

aşınlan ekmēnlen gızanım “aşıyla ekmeğiyle kızanım” (22.29), agaylan ismail aga “ağayla ismail ağa” (28.26), hayvanınna köpēnle tavūnna “hayvanıyla köpeğiyle tavuğuyla” (22.38), en büyünnan en küçü “en büyüğüyle en küçüğü” (8a.16)

ve

ādet ve geleneklerimiS “adet ve geleneklerimiz” (26.25), gelenek ve ananelerimiS “genelenek ve anneannelerimiz” (26.37)

4.2.6.2. Denkleştirme ve Karşılaştırma Bağlaçları

İnceleme alanımızda duyulan örnekleri şunlardır:

yahut, yāhut, yāvut, veya, ya...ya...yahud, bazen...bazen, bazı...bazı, hem...hem, ne...ne...(ne), halbuki, eğer, eger

yahut, yahud, yāhut, yāvut

ikindiden sonra yahut ikinci zamanı “ikindiden sonra yahut ikinci zamanı” (29b.14), Tārlası var yāhut yer almış “tarlası var yahut yer almış” (23.13), senin kārdaşlārın yāvut āblaların “senin kardeşlerin yahut ablaların” (24.49)

veya

bi şinik arpa veya mısır “bir şinik arpa veya mısır” (20.24), bunun dedesi veya benim dedem “bunun dedesi veya benim dedem” (34b.23)

ya...ya...yahud

ya sende ya bende yahud da hayvannāda “ya sende ya ben de yahut da hayvanlarda” (29b.104)

bazen...bazen, bazı...bazı

sabāleyin bazen yedide kalkiyēm bazen yedi bıçıkta kalkiyēm “sabahleyin bazen yedide kalkıyorum bazen yedi buçukta kalkıyorum” (34a.33), bazı küfür ediyēs bazı günah ediyēs “bazen küfür ediyoruz bazen günah ediyoruz” (24.24)

hem...hem

ilk çay hem bardak souk oluvōrı hem çî oluvōrı “ilk çay hem bardak soğuk oluyor hem çiğ oluyor” (19.16), hem korkādım hem dinnēdik “hem korkardım hem dinlerdik” (32c.13)

ne...ne...(ne)

ne gübre vādı ne ilaç “ne gübre vardı ne ilaç” (23.28), ne anamız kādı ne babamız “ne annemiz kaldı ne babamız” (29a.3), çok şükür ne bacām ārır ne bēlim ne kolum “çok şükür ne bacağım ağırır ne belim ne kolum” (32a.41)

halbuki

dar geldi halbuki dar diil “dar geldi halbuki dar değil” (5.1), diyolā halbuki deil “diyorlar halbuki değil” (23.8)

eğer, eger

eğer ağzın da sağlamsa “eğer ağzın da sağlamsa” (23.73), eger dedim bu kadar dik olsa kaçarım “eğer dedim bu kadar dik olsa kaçarım” (5.38)

4.2.6.3. Sebep Bağlacı

çünkü

çünkü bi tāta süremiyorum “çünkü bir tahta süremiyorum” (14.36), çünkü nüfusu az “çünkü nüfusu az” (35b.14)

4.2.6.4. Açıklama ve Sonuç İfade Eden Bağlaçlar

İnceleme alanımızda duyulan örnekleri şunlardır:

ki, kine, velhāsılı, velhasılı, yani, yāni, zaten, zāten, zatan, zāte, zatı, zatın, zati, Sātan, Saten, sāti, diyelim, mesela

ki

onnā diyilē ki “onlar diyorlar ki” (24.40), diyelim ki on dört yaşınayım “diyelim ki on dört yaşındayım” (19.23)

kine

demişlē kine “demişler ki” (28.11), hangını annatsam bilmem kine “hangisini anlatsam bilmem ki” (28.47)

velhāsılı, velhasılı

velhāsılı hani gēnşlīmiS yozlaştı “velhasıl hani gençliğimiz yozlaştı” (26.30), velhasılı insan bazı nası konuşcānı da şaşırıyu “velhasıl insan bazen nasıl konuşacağını şaşırıyor” (23.33)

yani, yāni

yani öle kolay iş deil “yani öyle kolay iş değil” (29a.22), yāni böle bi yaşantı “yani böyle bir yaşantı” (26.76), yāni çiftimiz yok “yani çiftliğimiz yok” (10.71)

zaten, zāten, zatan, zāte, zatı, zatın, zati, Sātan, Saten, sāti

el emeinnen geçiniyuz zaten “el emeğiyle geçiniyoruz zaten” (14.31), zāten mera da kāmada “zaten mera da kalmadı” (25.35), gitse bile zatan gelemēcek “gitse bile zaten gelemeyecek” (18a.62), ya karadeniz zāte hep gurbetçi “ya karadeniz zaten hep gurbetçi” (29a.52), unnar zatı irak “onlar zaten uzak” (8a.22), zatın neri gidecen? “zaten nereye gideceksin?” (8b.14), bēn kōrkarım zati inēkten “ben korkarım zateb

inekten” (32a.14), Sātan sonunda da geçinememek “zaten sonunda da geçinemeyecek” (24.48), ondan soa gēldik Saten “ondan sonra geldik zaten” (20.22), emen unutuğu sātī gene “hemen unutuyor zaten yine” (26.30)

diyelim, mesela

diyelim aylık alıyū “diyelim aylık alıyor” (26.88), mesela iki tane inēn vādīr “mesela iki tane ineğin vardır” (20.23), mesela bize aşık hasannā derler “mesela bize aşık hasanlar derler” (33b.2)

4.2.6.5. Kuvvetlendirme Bağlaçları

İnceleme alanımızda duyulan örnekleri şunlardır:

bile, bilem, bilen, dA, dāhi, dai, dayı, hatta, hattā, attā, mI⁴, ki, kine

bile, bilem, bilen

haşhaş bile vādī “haşhaş bile vardı” (20.30), basma bilem almadılā “basma bile almadılar” (22.4), tavanda bilem duruyolādī “tavanda bile duruyorlardı” (32b.13), köyden bi cenāze bilen vāmış “köyden bir cenaze bile varmış” (29b.6), benim bilen canım istemiyo “benim bile canım istemiyor” (32b.10)

dA

biz de gidiyez şindi “biz de gidiyoruz şimdi” (28.24), ismail de odun satıo “ismail de odun satıyor” (35a.11), hayvannā da yanımda “hayvanlar da yanımda” (23.16)

dāhi, dai, dayı

temizlik dāhi ōsa “temizlik dahi olsa” (24.47), göbelden dai burıya okula gēmişlē “göbelden dahi buraya okula gelmişler” (34a.15), şerife dayı kapamış “şerife dahi kapatmış” (32c.27)

hatta, hattā, attā

hatta yenikavakta da vādī “hatta yenikavakta da vardı” (24.78), hattā ben size gösterēn “hatta ben size göstereyim” (26.48), attā geçen sene “hatta geçen sene” (33a.27)

mi⁴

kaynattın mı mesele yok “kaynattın mı mesele yok” (24.7), dokturlara falan gittin mi utaniyeri “dokturlara falan gittim mi utaniyorum” (1a.42), azıcık tulo oldun mu bitti işin “azıcık ... oldun mu bitti işin” (5.163), insanları gördü mü kaçıyor “insanları gördü mü kaçıyor” (23.63)

ki

soba kãndini duymör ki seni ısıtsın “soba kendini duymuyor ki seni ısıtsın” (25.69),

kine

hangını annatsam bilmem kine “hangisini anlatsam bilmem ki” (28.46)

4.2.7. Ünlemler

Kendi başlarına anlamları olmayan ünlemler; söz içinde acıma, beğenme, korku, heyecan, şaşkınlık gibi çeşitli duyguları belirten; tabiat seslerini yansıtan, seslenme, çağırma, cevaplama onaylama ve reddetme bildiren kelime türleridir.

4.2.7.1. Asıl Ünlemler

İnceleme alanımızda bulunan örnekleri şunlardır:

aman, ah, eh, ėh, of, õh

aman

aman kızım çok da ömür istemem “aman kızım çok da ömür istemem” (21a.12), aman sakın “aman sakın” (35b.69)

ah

ah gidi ah “ah gidi ah” (35a.8), ayvan ah dedi “hayvan ah dedi” (32c.33)

eh, ėh

eh dedim be yeter artık “eh dedim be yeter artık” (32c.32), ėh anacını satayım (24.12)

of

of ben bi teyip çaldı mı nelē oynādım nelē “of ben bir teyip çaldı mı neler oynardım neler” (6.11)

ōh

ōh ōh dēyip dēyip kaşıklyōlā “oh oh deyip deyip kaşıklyorlar” (25.17)

4.2.7.2. Seslenme Ünlemleri

İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

ay, ey, ēy, hadi, hāde, ādi, āyde, lā, lān, lēn, ule, ulen, mari, marı, ya, yav, yāv

ay

ay napcan gayrı “ay ne yapacaksın gayrı” (5.12), ay neler çekmedik kızım “ay neler çekmedik kızım” (35b.31)

ey, ēy

ey allahtan iyilik yarabbim “ey allahtan iyilik ya rabbim” (28.57), ēmde nasıl ēy “hemde nasıl ey” (8b.13)

hadi, hāde, ādi, āyde

hadi di hayvannara gittik “haydi deyip hayvanlara gittik” (14.13), hadi allā ısmarladık “haydi allaha ısmarladık” (18a.18), hāde biz koltuk olduk “haydi biz koltuk olduk” (20.82), ādi disipline “haydi disipline” (27.50), ordan āyde bakalım burāya çıktık gēdik “oradan haydi bakalım buraya çıktık geldik” (35b.54)

lā, lān, lēn, ule, ulen

lā ismail aga nēde “la ismail aga nerede” (8a.28), hādi lān dedi “haydi lan dedi” (25.121), bi çuval şekēr lēn “bir çuval şeker len” (25.17) ule nolir “ule ne oluyor” (8a.49), ulen tam kapıyı açtım “ulen tam kapıyı açtım” (27.43)

mari, marı

İnceleme alanımızda en sık görülen ünlemlerden biridir.

buriya gēsene mari “buraya gelsene mari” (26.71), sōdu mu mari? “soğudu mu mari” (8a.72), herşeyi yaptık mari “her şeyi yaptık mari” (20.95), çepiniz düşmüj mari “çapanız düşmüş mari” (8a.34), neden avantajlı mari “neden avantajlı mari” (6.79),

ya, yav, yāv

hāni derlēr ya şindi “hani derler ya şimdi” (26.72), bitti ya yāvrucum “bitti ya yavrucuğum” (20.32), domatiz oluyò ya topalak “domates oluyor ya toparlak” (5.86), yav bunlā diyolā “yav bunlar diyorlar” (26.30), yav kārdeşim bak şindi “yav kardeşim bak şimdi” (18a.15), yāv şindi nasıl azalmasın “yav şimdi nasıl azalmasın” (24.46)

4.2.7.3. Gösterme Ünlemleri

ā, aha, hā, ē

ā

ā bırda askerliyini sıyyalıkla geçirdi “a burada askerliğini sıhhiylikle geçirdi” (8a.19)

aha

aha baklavacımız bu “aha baklavacımız bu” (6.85), aha böyle gencecik “aha böyle gencecik” (28.73)

hā

hā şurda bizim karşıda “ha şurada bizim karşıda” (1a.57)

ē

ē o bi masraf açıyē “e o bir masraf açıyor” (24.17), ē sizin gibi gēnşlē “e sizin gibi gençler” (26.71)

4.2.7.4. Soru Ünlemleri

İnceleme alanımızda bulunan örnekleri şunlardır:

acaba, acāba, hani

acaba, acâba

bu kim olabilir acaba “bu kim olabilir acaba” (18a.51), ya acâba buraya mı yapınalım “ya acaba buraya mı yerleşelim” (28.11)

hani

hani ėski şeylerimiS “hani eski şeylerimiz” (26.25), hani elif nēde “hani elif nerede” (20.56)

4.2.7.5. Cevap Ünlemleri

İnceleme alanımızda tespit edilen örnekleri şunlardır:

hā, he, hē, āyır, yok, yoğ, tamam, Tamam, tabi, Tabi

hā, he, hē

hā ben bu gelini tırabzondan aldım (5.35), sen tırabzonlusun he tırabzon iyidir (35a.46), hē bulgarıstanın tırnavıdan (24.26), hē hē öldü (24.69)

āyır, yok, yoğ

hiç görmezsin āyır. (14.41), yok be kādeşim (23.36), Pek geçmiyilēr. yoğ (26.61)

tamam, Tamam

şimdi hadi tamam “şimdi hadi tamam” (26.84), Tamam be işlē de sıkı “tamam be işler de sıkı” (7.30)

tabi, Tabi

tabi koalıyolādı bizi “tabi kovalıyorlardı bizi” (10.53), Tabi evel öylēydi “tabi evvel öyleydi” (14.42)

4.2.8. Fiiler ve Fiil Çekimleri

4.2.8.1. Basit Çekimler

4.2.8.1.1. Bildirme (Haber) Kipleri

4.2.8.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Fiildeki oluş ve kılışın önceden gerçekleşmiş olduğunu gösteren zaman kipidir (Korkmaz, 2019, 527).

Teklik Birinci Şahıs

-DI⁴m

sımaladım “ısmarladım” (8a.61), öğrendim “öğrendim” (25.91), okudum (6.59), yürüdüm (23.44), kâştım “kaçtım” (6.7), yetiştim (29b.4), korktum (32a.70), büyüttüm (5.11)

Olumsuz Çekimi: -mAdIm

dūmadım “duymadım” (8a.24), deıştiredim “değiştiredim” (32a.3)

Teklik İkinci Şahıs

-DI⁴n

kıvrandı “kıvrandı” (32a.55), öğrendin “öğrendin” (25.94), çıktın “çıktın” (20.95), defnettin “defnettin” (8a.29)

Olumsuz çekimi: -mAdIn

kaçmadın “kaçmadın” (6.30), deıştiredin “değiştiredin” (25.111)

Teklik Üçüncü Şahıs

-DI⁴

oyladı “oyladı” (35a.35), vēdi “verdi” (29b.88), Tuttūdu “tutturdu” (20.8), öldü (35b.13), annaştı “anlaştı” (20.11), geştı “geçti” (29a.33), kuruttu “kuruttu” (29a.27), gōştü “göçtü” (8a.85)

Olumsuz Çekimi: -mAdI

ōlmadı “olmadı” (18a.62), evlenmedi “evlenmedi” (24.45), gelmedi “gelmedi” (21a.30)

Çokluk Birinci Şahıs

+DI⁴k

baardık “bağırđık” (28.30), evlëndik “evlendik” (32a.42), döduk “doğduk” (18a.1), götödük “götördük” (20.73), annaştık “anlaştık” (10.11), yerleştik “yerleştik” (23.17), unuttuk “unuttuk” (24.68), gülüşük “gülüşük” (8a.32)

Çokluk İkinci Şahıs

-DI³nI³S

yaşlandınız “yaşlandınız” (20.54), dinlediniz “dinlediniz” (5.175), buldunuz “buldunuz” (8b.22), ettiniS “ettiniz” (18a.30), geçtiniz “geçtiniz” (32b.5)

Olumsuz çekimi: **-mediniz**

gelmediniz “gelmediniz” (8b.22)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-DI⁴IA

geldilē “geldiler” (33a.32), yolladilā “yolladılar” (27.40), oynuyodulā “oynuyolardı” (5.97), koydulā “koydular” (1b.5), güttüdülē “güttürdüler” (6.4), taktilā “taktılar” (14.19), gittilē “gittiler” (20.24), koştulā “koştular” (33a.28), göttülē “götürdüler” (22.37)

Olumsuz çekimi: **-mAdıIA**

ūramadilā “uğramadılar” (21a.14), yapmadilā (32a.33), biyenmedilē (20.24), gēmedilē “gelmediler” (18a.51)

4.2.8.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Geçmişte gerçekleşmiş olup başkasından duyulan, sonradan görülen veya farkında olmadan gerçekleştirilen kılışı ifade eden kiptir (Banguoğlu, 2015, 460).

Teklik Birinci Şahıs

-mI⁴şI⁴m

vermişim “vermişim” (18a.64), alışmışım “alışmışım” (8a.5), olmuşum “olmuşum” (28.21), gitmemişim “gitmemişim” (20.74)

Teklik İkinci Şahıs

-mIşIn

kazanmışın (14.7), bitirmişin (14.7)

Olumsuz çekimi: -memişin

gelmemişin (20.53)

Teklik Üçüncü Şahıs

-mI⁴ş, -mI⁴j

saklanmış (32b.17), denişmiş “değişmiş” (1a.47), uyumuş (35b.67), düşürmüş (22.16), büyümüş (35a.11)

vāmij “varmış” (23.3), kālmij “kalmış” (19.25), demij “demiş” (35a.14), uçmuj “uçmuş” (10.41), düşmüj “düşmüş” (8a.34), ölmüj “ölmüş” (35b.12)

Çokluk Birinci Şahıs

-mIşIz

alışmışız (1a.42), başlamışız (1a.49), gitmişiz (1b.23)

-mIşIk

İnceleme alanımızda öğrenilen geçmiş zamanın çokluk birinci şahıs ekinde iyelik kökenli şahıs ekinin kullanıldığı örnekler tespit edilmiştir:

kāmışık “kalmışız” (25.128), alışmışık “alışmışız” (29a.30), gitmişik “gitmişiz” (29a.47), gelmişik “gelmişiz” (35b.26)

Olumsuz çekimi: **-māmışık, -memişik**

bakamāmışık (24.20), gelmemişik “gelmemişiz” (35b.26)

Çokluk İkinci Şahıs

-muşunuz, müşsünüz

duymuşunuzdur (29b.55) görmüşsünüzdür (34b.55)

Olumsuzluk çekimi: -mamışınız

duymamışınız (1a.35)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-mİ⁴şlA

bālamışlā “bağlamışlar” (23.68), çekmişlē (5.168), diyomuşlā “diyorlarmış” (25.11), otūmuşlar “oturmuşlar” (24.32), bölmüşlē (34a.7)

Olumsuzluk çekimi: -mAmİşlA(r)

bulamamışlā (5.167), barnamamışlā (18b.15), getittirmemişler (20.16), vermemişlē (35b.52)

4.2.8.1.1.3. Şimdiki Zaman

Fiilin hali içinde olunan zamanda başladığını ve devam etmekte olduğunu belirten kiptir (Korkmaz, 2019, 548).

Doğu Rumeli ağızlarında şimdiki zaman ekinin çok çeşitli olduğu görülmektedir (Tulu, 2021). Doğu Trakya ağızlarının da en belirgin özelliklerinden biri şimdiki zaman ekindeki çok çeşitliliktir (Günşen, 2008). İnceleme alanımızda da şimdiki zaman ekinin; geniş-yuvarlak, dar-yuvarlak, dar-düz ve geniş ünlülü şekilleriyle oluşturduğu çok çeşitlilik dikkat çekicidir.

Geniş- Yuvarlak Ünlülü

-yo

Teklik Birinci Şahıs: -Iyòm

bāriyòm (5.116), ekiyòm “ekiyorum” (25.34), gidiyòm (26.4), veriyòm (14.64),

Olumsuz çekimi: -miyòm

bilmiyôm (19.39)

Teklik İkinci Şahıs: -(I)yon, -(I)yôn

kalkıyon “kalkıyorsun” (28.51), gidiyon “gidiyorsun” (27.37), ediyôn “ediyorsun” (23.25), alıyôn “alıyorsun” (10.72)

Olumsuz çekimi: **-mıyon**

kalmıyon “kalmıyorsun” (5.89)

Teklik Üçüncü Şahıs: -(I⁴)yo

geliyo “geliyor” (19.10), kalkıyo “kalkıyor” (28.87), kalıyo “kalıyor” (35a.4), çalışıyo “çalışıyor” (11.9), yaşıyo “yaşıyor” (11.16), gidiyo “gidiyor” (20.12), oluyo “oluyor” (29b.29), okuyo “okuyor” (20.4), bakıyo (35a.9), yetiştiriyô “yetiştiriyor” (35a.37), dönüyo “dönüyor” (34b.6)

Olumsuz çekimi: **-miyo,**

dēmiyo “değmiyor” (23.25), geçmiyo “geçmiyor” (27.43)

Çokluk Birinci Şahıs: -(I⁴)yoS

bakıyôS “bakıyoruz” (25.35), ekiyoS “ekiyoruz” (29a.23), oturuyoS “oturuyoruz” (28.50), götürüyoS “götürüyoruz” (35a.44) ilgilenyoz “ilgileniyoruz” (18a.32), toplışıyoz “toplaşıyoruz” (20.3)

Çokluk Üçüncü Şahıs: -(I)yolā, (ı)yolā

uyyolā “uyuyorlar” (24.74), geliyolā “geliyorlar” (29b.3), sarıyolā “sarıyorlar” (29b.112), bakıyolā “bakıyorlar” (18a.6), kaşıklıyolā “kaşıklıyorlar” (25.18)

Olumsuz çekimi: **-mıyolā**

almıyolā “almıyorlar” (35a.3), istemiyolā “istemiyorlar” (27.8)

-(v)or

Teklik Birinci Şahıs: -(I)ōru(m)

diyōru “diyorum” (25.65), yapōru “yapıyorum” (25.110), gidōrum “gidiyorum” (25.7), geçōrum “geçiyorum” (25.111), bakıorum “bakıyorum” (6.5), alıorum “alıyorum” (22.25), varıōrum “varıyorum” (22.47)

Olumsuz çekimi: **-mōrum**

gitmōrum “gitmiyorum” (25.24)

Teklik İkinci Şahıs: -(I)vorsun, -ō(r)sun, -orsın

koparıvorsun “koparıyorsun” (6.77), ekivorsun “ekiyorsun” (19.32), gelōrsun “geliyorsun” (25.23), gidōrsun “gidiyorsun” (25.23), pişirōrsun “pişiriyorsun” (20.97), yağurōrsun “yoğuruyorsun” (20.98), veriorsın “veriyorsun” (22.12), tutōsun “tutuyorsun” (25.100), uydurōsun “uyduruyorsun” (23.26), korkōsun “korkuyorsun” (10.7)

Teklik Üçüncü Şahıs: -(I)vâr(ı), -(I)vor(ı), -(ı)ōr(ı), -(I)or(I), -(I)ore

gidivârı “gidiyor” (6.14), duruvârı “duruyor” (6.100), oluvârı “oluyor” (6.22), oluvârı “oluyor” (19.10), yapıoru “yapıyor” (6.9), oluru “oluyor” (20.13), çıkıōrı (19.57), kızōr “kızıyor” (25.119), kızarōr “kızarıyor” (6.89), kucalōr “kurcalıyor” (8a.7), oluor “oluyor” (18a.4), kırpıvor “kırpıyor” (6.108), kazıvor “kazıyor” (6.112), bakıvor “bakıyor” (22.43), oluvor “oluyor” (22.10)

Olumsuz çekimi **-mōr**

duymōr “duymuyor” (25.70)

Çokluk Birinci Şahıs: -(I)vâruz, -(I)voruz, -(I)ōruz

kaşınıvâruz “kaşınıyoruz” (6.67), yapıvâruz “yapıyoruz” (6.71), ekivoruz “ekiyoruz” (19.32), gidōruz “gidiyoruz” (25.5), gelōruz “geliyoruz” (25.7), çalışōruz “çalışıyoruz” (10.9), yapōruz “yapıyoruz” (19.8), ūraşıōruz “uğraşıyoruz” (20.14), durōruz “duruyoruz” (18a.4)

Çokluk Üçüncü Şahıs: -(I)vorlar

çıkarıvorlar “çıkarıyorlar” (6.80), basıvorlar “basıyorlar” (6.115)

-(y)ōre

Teklik Üçüncü Şahıs: -yōre, -(y)ore

yeniyōre “yeniyor” (19.12), seviyōre “seviyor” (19.15), biliyōre “biliyor” (20.96), biliore “biliyor” (20.40), gösteriore “gösteriyor” (20.93)

-yorI, -yörI

Teklik Birinci Şahıs: -yorin, yörin

gidiyorin “gidiyorum” (20.21), sevmiyörin “sevmiyorum” (20.27)

Teklik Üçüncü Şahıs: -yori, -yörI, -yörI

bilyori “biliyor” (23.1), gidiyori “gidiyor” (23.23), pişiyöri “pişiyor” (20.49), geliyöri “geliyor” (6.117), diyöru “diyor” (25.70), geliyörü “geliyor” (6.117)

Dar- Yuvarlak Ünlülü

-yu

Teklik Birinci Şahıs: -Iyum

bilyum “biliyorum” (26.65), bakıyum “bakıyorum” (14.73)

Olumsuz çekimi: **-miyum**

bilmiyum “bilmiyorum” (25.107)

Teklik İkinci Şahıs: -(ı)yun, -(I)yusun

saPıtıyun “sapıtıyorsun” (10.38), kaynıtıyun “kaynatıyorsun” (10.63), gidiyun “gidiyorsun” (20.77), yapıyusun “yapıyorsun” (23.21), düşünüyusun “düşünüyorsun” (24.17), koyuyusun “koyuyorsun” (10.63)

Teklik Üçüncü Şahıs: -(I⁴)yu

okuTuyu “okutuyor” (26.54), ediliyu “ediliyor” (24.64), geliyu “geliyor” (26.31), kalıyu “kalıyor” (24.42), kokuyu “korkuyor” (5.144), götürüyu “götürüyor” (5.24), konuşuyu “konuşuyor” (34b.35), yararlanıyu “yararlanıyor” (32b.19)

Olumsuz çekimi: **-mIyu**

demiyu “demiyor” (24.15), yapmıyu “yapmıyor” (10.69), bilmıyu “bilmiyor” (5.107)

Çokluk Birinci Şahıs: -(I)yuS

çıkariyuS “çıkariyoruz” (23.17), diyuS “diyoruz” (24.63), anladıyuS “anlatıyoruz” (25.122), geçiniyuz “geçiniyoruz” (14.31), üretiyuz “üretiyoruz” (14.52)

Çokluk Üçüncü Şahıs: -(I)yulAr, -(i)yulā

ediyulā “ediyorlar” (24.38), kalkiyular “kalkıyorlar” (26.50), geziyular “geziyorlar” (26.90), kaçıyular “kaçıyorlar” (10.45), geliyulā “geliyorlar” (10.25), ekiyulā “ekiyorlar” (6.72), toplarıyular “toplıyorlar” (34b.9), kalıyular “kalıyorlar” (23.13)

Dar- Düz Ünlülü

-yI

Teklik Birinci Şahıs: -(I)yim

geçiyim “geçiyorum” (34a.30)

Olumsuz çekimi: **miyim**

ekmiyim “ekmiyorum” (6.71), bilmiyim “bilmiyorum” (34b.10)

Teklik Üçüncü Şahıs: -(I)yi

yapıyı “yapıyor” (25.61), geçiyi “geçiyor”, (25.93), pişiyi “pişiyor” (34a.23),

Olumsuz çekimi: **-mIyI(r)**

kalmıyı (21a.40), gelmiyi “gelmiyor” (20.22), geçmiyi “geçmiyor” (35a.39), sevmiyir “sevmiyor” (6.113)

Çokluk Üçüncü Şahıs: -iyilē, -iyiler

lapırdetiyilē (24.83), diyilē “diyorlar” (20.52), diyiler “diyorlar” (23.10)

Olumsuz çekimi: **-miyiler**

geçmiyilēr “geçmiyorlar” (26.61), kullanmiyiler “kullanmıyorlar” (29a.11)

ekiyēlē “ekiyorlar” (14.57)

-y

Çokluk Üçüncü Şahıs: -IylĀ(r)

yapiylē “yapıyorlar” (20.5), geçiyelē “geçiyorlar” (8a.31), yakiyelē “yakıyorlar” (34a.23), kapadiylē “kapatıyorlar”(34a.23), söyliyē “söylüyorlar” (1a.38), yerleştiriylē “yerleştiriyorlar” (1b.21), diyler “diyorlar” (8a.44), kaynadiylar “kaynatıyorlar” (8a.48), ettiruylar “ettiriyorlar” (14.43), soruylar “soruyorlar” (34b.8), gösteruylar “gösteriyorlar” (23.75)

Geniş Ünlülü

-yA

Teklik Birinci Şahıs: -Iyem, -uyām

ūraşiyem “uğraşıyorum” (24.23), içiyem “içiyorum” (14.30), dinniyēm “dinliyorum” (14.31), utaniyem “utaniyorum” (20.27), gidiyem “gidiyorum” (8a.11), kalkiyem “kalkıyorum”(28.99), saniyem “sanıyorum” (1a.3), oluyām “oluyorum” (14.6)

Olumsuz çekimi: -miyem

bilmiyem “bilmiyorum” (28.69), bulamiyem “bulamıyorum”(28.81)

Teklik İkinci Şahıs: -(i)yen, -(i)yēn

kalkiyen “kalkıyorsun” (28.86), çekiyēn “çekiyorsun” (34b.23)

Teklik Üçüncü Şahıs: -(I)yA(r), iyā, -uyā

geçiyē “geçiyor” (24.9), oliyē “oluyor” (24.17), vāriya “bağırıyor” (14.29), oliyē “oluyor” (29a.5), akiyē “akıyor” (28.90), geliyē “geliyor” (34a.1), satilyā “satılıyor” (34a.36), gidiyā “gidiyor” (5.63), ekiyā “ekiyor” (35a.15), oluyā “oluyor” (32a.6), gidiyar “gidiyor” (32a.31)

Olumsuz çekimi: -mIyĀ, -miyē

demiye “demiyo” (24.88), edilmiye “edilmiyor” (34a.44), çekmiye “çekmiyor” (32a.7), yapılmıyā “yapılmıyor” (32a.9), gözükmıyē “gözüküyor” (32a.20)

Çokluk Birinci Şahıs: -(I)yĀS, -(i)yāz

yapıyāz “yapıyoruz” (32a.18), yellendiriyāz “yellendiriyoruz” (14.35), çekişiyes “çekişiyoruz” (22.3), ediyēs “ediyoruz” (24.24), bakıyez “bakıyoruz” (29a.8), pişiriyez “pişiriyoruz” (14.36), gidiyez “gidiyoruz” (28.24)

Olumsuz çekimi: **-miyAz**

ekmiyaz “ekmiyoruz” (29a.23), bilmiyez “bilmiyoruz” (32b.14)

-yArI

Teklik Birinci Şahıs: -IyĀrIm, iyērin

kılıyarım “kılıyorum” (1b.1), yapıyārim (1b.1), çekiyērim “çekiyorum” (20.56), diyerim “diyorum” (21a.51), bakiyērim “bakıyorum”(1b.3)

Olumsuz çekimi: **-miyĀrIm**

bilmiyārim “bilmiyorum” (6.9), bilmiyērim (22.7)

-iyērin

İnceleme alanında birinci teklik şahıs eki yerine zamir kökenli “-n” şahıs ekinin kullanıldığı örnekler şunlardır:

açiyērin “açıyorum” (8a.10), biliyērin “biliyorum” (8a.64)

Teklik İkinci Şahıs: -iyērsin

konuşiyērsin “konuşuyorsun” (8a.35)

Teklik Üçüncü Şahıs: -I²yĀrI

konuşiyēri “konuşuyor”(29a.10), ekiyeri “ekiyor” (29a.24), ediyēri “ediyor” (20.25), çekiyēri “çekiyor” (20.42), diyēri “diyor” (22.3), kaçiyēri “kaçıyor” (8a.22), benziyēri “benziyor” (21a.31), bitiyēri “bitiyor” (21a.46), oluyāri “oluyor” (1a.14), benziyarı “benziyor” (21a.31), olıyarı “oluyor” (1a.12)

Olumsuz çekimi: **-miyarı, -miyēri**

görmiyēri “görmüyor” (20.52), bilmiyērim “bilmiyorum” (22.7), demiyarı “demiyor” (1a.52)

Çokluk Birinci Şahıs: -ıyārız, -iyērız, -iyeriz

bakıyārız “bakıyoruz” (8a.13), konıŝiyērız “konuşuyoruz” (20.27), iniyeriz “iniyoruz” (1a.9)

4.2.8.1.1.4. Gelecek Zaman

Fiilin gelecek zamanda gerçekleşecek olduğunu belirten ektir.

Teklik Birinci Şahıs

-(A)cAm

yaptırcam “yaptıracağım” (22.45), gēcem “geleceğim” (25.88), yedırcem “yedireceğim” (8a.71), geçcem “geçeceğim” (8a.33), oturacam “oturacağım” (8a.7), alacam “alacağım” (21a.32), döndürecem “döndüreceğim” (35b.49), gidecem “gideceğim” (8a.6)

-ycAm

baŝlıycām “başlayacağım” (20.9), deycem “diyeceğim” (1b.9)

-I⁴cAm

yapıcam “yapacağım” (32a.18), kırıcam “kıracağım” (32c.35), dikicem “dikeceğim” (25.99), unuTucam “unutacağım” (28.99), öldürücem “öldüreceğim” (32c.33)

Olumsuz Çekimi: -mIcAm

kaptırmıcam “kaptırmayacağım” (8a.59), evlenmicem “evlenmeyeceğim” (10.10), bilemicem “bilemeyeceğim” (27.44)

-çem

gitçem “gideceğim” (10.2)

Teklik İkinci Şahıs

-(y)AcAn

duymaacan “duymayacaksın” (18a.17), gidecen “gideceksin” (8b.14), görmeeceen “görmeyeceksin” (18a.17), ödeyecen “ödeyeceksin” (28.77)

-I²cAn

yapıcan “yapacaksın” (29b.66), toplıcan “toplayacaksın” (27.7), atıcan “atacağsın” (23.73), dövücen “döveceksin” (29b.73)

-ycAn

çabalaycan “çabalayacaksın” (29b.102)

Olumsuz çekimi: -ycAn

korkutmaycan “korkutmayacaksın” (32a.67), istemeycen “istemeyeceksin” (29b.102)

-çAn

yapçan “yapacaksın” (33a.52), çinetçen “çiğneteceksin” (29b.73), iççen “içeceksin” (29b.81)

Teklik Üçüncü Şahıs

-(A)cAk

oturcak “oturacak” (5.20), annatcek “anlatacak” (14.3), gōcek “görecek” (14.7), bakacek “bakacak” (10.47), ölecek “ölecek” (8b.9)

-icek

biyenicek “beğenecek” (8a.57), içicek “içecek” (34b.25)

ycak

yumşaycak “yumuşayacak” (8a.68), eriycek “eriyecek” (24.53)

-çek

gitçek “gidecek” (26.88)

Olumsuz Çekimi: -cek

gelemēcek “gelemeyecek” (18a.62)

Çokluk Birinci Şahıs

-(A)cAz

diyecez “diyeceğiz” (20.10), konuşurcaz “konuşuracağız” (1b.6), ölcez “öleceğiz” (14.11)

-ceS

yapceS “yapacağız” (26.70), gitceS “gideceğiz” (5.138)

-ceiz

öldürceiz “öldüreceğiz” (19.58)

-IcIz

ekiciz “ekeceğiz” (8a.39), yazıcız “yazacağız” (8a.68)

-ycAz

yaşaycaz “yaşayacağız” (8a.4), temizleycez “temizleyeceğiz” (8a.84)

Olumsuz çekimi: **-maycaz, -mıcaz**

olmaycaz “olmayacağız” (35b.12), karamıcaz (20.48)

Çokluk İkinci Şahıs

-canız

anācanız “anlayacaksınız” (8a.42)

-cāsınız

çıkēcāsınız “çıkacaksınız” (20.89)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-ceklar

çalıştırceklar “çalıştıracaklar” (10.6)

-ceklē

verceklē “verecekler” (25.107), gelceklē “gelecekler” (27.13)

-(I)cAklAr

kescekler “kesecekler” (14.76), biyenicekler “beğenecekler” (8a.57), kaçacaklar “kaçacaklar” (8a.88), kutlucaklar “kutlayacaklar” (20.57), alcaklar “alacaklar” (14.77)

4.2.8.1.1.5. Geniş Zaman

Geçmiş, geleceği ve şimdiki zamanı kapsayan zaman dilimindeki oluş ve kılışları içeren esnek bir haber kipidir (Korkmaz, 2019, 569).

Teklik Birinci Şahıs

-Arİm

körkarım “korkarım” (32a.14), çıkarım “çıkardım” (27.27), severim “severim” (6.13), ölçerim “ölçerim” (5.149)

İnceleme alanımızda tespit edilen bir örnekte, birinci teklik şahıs eki yerine zamir kökenli “-n” şahıs eki kullanılmaktadır:

-ērin

gidērin “giderim” (20.21)

-(I)rI⁴m

alırım “alırım” (22.46), bāladırım “bağlatırım” (28.78), gelirim “gelirim” (27.27), götürüm “götürürüm” (19.22), okurum “okurum” (28.2)

Teklik İkinci Şahıs

-Arsİn

açarsın “açarsın” (14.36), çıkarsın “çıkarsın” (29b.14), giyersin “giyersin” (34b.54)

-ĀsIn

atāsın “atarsın” (22.29), katāsın “katarsın” (29b.82), kalkāsın “kalkarsın” (28.60), yapāsın “yaparsın” (34a.20), gidēsın “gidersin” (18a.19), temizlēsın “temizlersin” (34a.44), geçēsın “geçersin” (33a.13), salarsın

IrsIn

çatladırısın “çatlatırısın” (5.101), yüklenirısın “yüklenirısın” (19.36)

-rsun

korsun “koyarsın” (1a.27)

-ūsun, -ūsün

bulūsun “bulursun” (19.36), uyūsun “uyursun” (27.46), götürūsün “götürürsün” (22.29)

Olumsuz çekimi: -maSsın, -massın, -mezsın

bırakamaSsın “bırakamazsın” (5.121), aldanmassın “aldanmazsın” (28.82), görmezsın “görmezsin” (14.41)

Teklik Üçüncü Şahıs

-(A)r

toplar “toplar” (14.48), kıpar “kırpar” (6.109) bakar “bakar” (11.24), biçer “biçer” (5.148)

-Ā

kaçā “kaçar” (21a.16), tutā “tutar” (34b.54), gidē “gider” (33a.54),

-Ir

bārır “bağırır” (8a.25), bilir “bilir” (28.1), biyenir “beğenir” (8a.34)

Olumsuz çekimi: -mAS

yapmaz “yapmaz” (32a.61), olmaz “olmaz” (23.60), vēmez “vermez” (25.101), olmaS “olmaz” (20.33), gitmeS “gitmez” (20.21)

Çokluk Birinci Şahıs

-ArIS

çalarız “çalarız” (6.39), tutarız “tutarız” (21a.51), biçeriz “biçeriz” (14.27), giyeriz “giyeriz” (1a.16), yaparıS “yaparız” (1a.20), gideriS “gideriz” (32a.10)

-IrIz

çārırız “çağırırız” (8a.50), daTırız “dağıtırız” (14.23), kazanırız “kazanırız” (18a.14), deıştiririz “değıştiririz” (23.28)

İnceleme alanında bazı örneklerde, geniş zaman ekinde üst üste gelen benzer eklerin hece kaynaşmasına uğradığı görülmektedir.

bulaştırız “bulaştırırız” (8a.74), pişiriS “pişiririz” (6.81), doyuruz “doyururuz” (14.38), süpürüz “süpürürüz” (8a.74), götürüz “götürürüz” (35a.49),

Olumsuz çekimi: **-meyİS, -mayız**

bilmeyiS “bilmeyiz” (24.68), yapmayız “yapmayız” (8a.55)

Çokluk İkinci Şahıs

-āsınız

yapāsınız “yaparsınız” (26.83)

-ersiniz

geçersiniz “geçersiniz” (8a.37)

-ırsınıS

çalışırsınıS “çalışırsınız” (26.83), tanırsınız “tanırsınız” (1a.35),

-isiniS

geçiniisiniS “geçinirsiniz” (24.15) geliisiniS “gelirsiniz” (24.37)

Olumsuz çekimi: **-maSsınıS**

kalmaSsınıS “kalmazsınız” (26.94),

Çokluk Üçüncü Şahıs

-ellē

içellē “içerler” (32a.44)

-(A)rlAr

bālarlar “bağlarlar” (24.59), konaklarlar “konaklarlar” (23.12), yaparlar “yaparlar” (8a.53), döverler “döverler” (26.16), derler “derler” (23.39)

-rlA

korlā “koyarlar” (29b.17), kaparlā “kaparlar” (5.12), ıslarlā “ıslarlar” (20.28), yaparlā “yaparlar” (33a.39), döşerlē (20.28), derlē “derler” (11.1)

Olumsuz çekimi: **mAzlAr, mezlē**

uymazlar “uymazlar” (23.33) ēvlenemezler “evlenemezler” (8b.9), vermezlē “vermezler” (32c.5)

4.2.8.1.2. Tasarlama Kipleri

4.2.8.1.2.1. Emir Kipi

Teklik Birinci Şahıs

-AyIm

bakayım “bakayım” (21a.14), annadayım “anlatayım” (32b.1), annedeyim “anlatayım” (14.2), gideyim “gideyim” (21a.14)

-Am

everem (10.10), yapam “yapayım” (29b.30), bakam “bakayım” (5.46) görem “göreym” (29b.43), anladem “anlatayım” (28.33)

Olumsuz çekimi: **-mayam**

annatmayam “anlatmayayım”(28.8)

-im, -üm

götürim “götüreyim” (20.26), götürüm “götüreyim” (26.78)

Teklik İkinci Şahıs

yavaj git “yavaş git” (10.41), buraya gel “buraya gel” (8a.48), kapa “kapa” (28.90)

Olumsuz çekimi:

girme “girme” (25.50), yapma “yapma” (8a.15), sanma “sanma” (21b.2)

annadıym “anlatayım” (29b.43)

Teklik Üçüncü Şahıs

-sI³n

alsın “alsın” (25.125), yūmşasın “yumuşasın” (8a.64), solsın “solsun” (6.37), gitsin “gitsin” (8a.27), gēsın “gelsin” (29b.46), yapsın “yapsın” (11.22)

Olumsuz çekimi: **mAsIn**

dālmasın “dağılmasın” (20.99), dēmesin “değmesin” (22.32), göstermesin “göstermesin” (14.73)

Çokluk Birinci Şahıs

-Allm

dēyiştirelim “değiştirelim” (26.2), pişirelim “pişirelim” (8a.60), çikalım “çikalım” (5.9), bakalım “bakalım” (35b.54)

Olumsuz çekimi: **-mayalim**

uyumayalım “uyumayalım” (8a.78)

Çokluk İkinci Şahıs

-I⁴n

yapın “yapın” (20.11), gelin “gelin” (24.36), sorun “sorun” (8a.65), görün “görün” (21a.9)

-yin

söyleyin “söyleyin” (29b.16), sūleyin “söyleyin” (21a.16)

Olumsuz çekimi: **-mAyIn**

pinmeyin “binmeyin” (5.42), konuşmayın “konuşmayın” (1a.48)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-sınlar, -sinnē(r)

bālasınlar “bağlasınlar” (29b.80), indirsinnē “indirsinler” (21a.11), getirsinner “getirsinler” (32a.15),

4.2.8.1.2.2. Dilek Şart Kipi

Teklik Birinci Şahıs

satsam “satsam” (28.42), otūsam “otursam” (29b.49), konuşsam “konuşsam” (1a.2), içirsem “içirsem” (34b.18), deniştirsem “değiştirsem” (1a.47)

Teklik İkinci Şahıs

-sAn

kalsan “kalsan” (28.98), ēvlensen “evlensen” (25.11), bilsen “bilsen” (26.1)

Olumsuz çekimi: **-masan**

okumasan “okumasan” (14.6)

Teklik Üçüncü Şahıs

-sA

ōsa “olsa” (24.47), gelse “gelse” (29b.68), gitse “gitse” (18a.62)

Olumsuz çekimi: **-mAsA**

sulanmasa “sulanmasa” (25.58), esmese “esmese” (6.75)

Çokluk Birinci Şahıs

-sAk

olsak “olsak” (29b.86), annatsak “anlatsak” (23.10), yèsek “yesek” (6.88)

Çokluk İkinci Şahıs

-sanıza

alsanıza “alsanıza” (20.29)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-seler

evlenseler “evlenseler” (8b.7)

4.2.8.2. Birleşik Çekimler

4.2.8.2.1. Hikaye Kipi

4.2.8.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Teklik Birinci Şahıs

-DI⁴ydI⁴m

topāladıydım (32a.26), üzüldüydüm (21a.8), baktıydım (25.18), gittiydim (20.47)

Teklik Üçüncü Şahıs

-DIydI,

çıktıydı (26.77), geldi ydi (8a.18)

Olumsuz çekimi: **-mAdIydI**

gelmediydi (8a.72), vurulmadıydı (20.55)

Çokluk Birinci Şahıs

girdiydik (34a.31)

4.2.8.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Teklik Üçüncü Kişi

-mI²ştI²

gelmişti “gelmişti” (34b.13), olmuştu “olmuştu” (5.116)

4.2.8.2.1.3. Geniş Zamanın Hikayesi

Teklik Birinci Şahıs

-ĀdIm, -ūdum

korkādım “korkardım” (32c.13), gidēdim “giderdim” (20.5) durūdum “dururdum” (20.6)

Teklik Üçüncü Şahıs

-ĀdI, -ūdu, -ūdū

oynādı “oynardı” (21a.47), temizlēdi “temizlerdi” (20.36), korkudūdu “korkuturdu” (32a.61), götürūdū “götürürdü” (20.27)

Çokluk Birinci Şahıs

-ĀdIk, -ūdük

yatādık “yatardık” (25.86), dinnēdik “dinlerdik” (32c.13), götürūdük “götürürdük” (6.34)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-dIIAr

çalışırdılar “çalışırlardı” (20.8), sokmazdılar “sokmazlardı” (10.52), yapardiler “yaparlardı” (8a.45)

-lĀdı

anlatırlādı “anlatırlardı” (24.67), dikerlēdi “dikerlerdi (34b.54)

Olumsuz çekimş: -mazzlādı

çalışmazlādı “çalışmazlardı” (24.62)

4.2.8.2.1.4. Şimdiki Zamanın Hikayesi

Teklik Birinci Şahıs

-ōdum, -yodum

oturōdum “oturuyordum” (5.1), dinniyodum “dinliyordum” (32c.13), çalıştıryodum “çalıştıryordum” (27.37)

-uydum

oturuydum “oturuyordum” (26.70)

Teklik Üçüncü Şahıs

-yudu

geçiyudu “geçiyordu” (24.56), gidiyudu “gidiyordu” (10.42)

-yodu

bāriyodu “bağırıyordu” (5.65), annatıyodu “anlatıyordu” (32c.10)

Çokluk Birinci Şahıs

-(I)yoduk

yapıyoduk “yapıyorduk” (20.36), diyoduk “diyorduk” (26.22), süryoduk “sürüyorduk” (35a.11)

-I³ydI³k

getiriydik “getiriyorduk” (24.61), pişiriydik “pişiriyorduk” (21a.46), konuşuyduk “konuşuyorduk” (34b.38), görüydük “görüyorduk” (21a.54)

-yuduk

biliyuduk “biliyorduk” (25.9)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-I²ylādı

veriyılādı “veriyorlardı” (34b.43), oturuylādı “oturuyorlardı” (32a.44)

-yolādı

koalyolādı “koyalıyorlardı” (10.53), çalyolādı “çalıyorlardı” (35a.6), sürüyolādı “sürüyorlardı” (35a.19)

-yodulā

oynuyodulā “oynuyorlardı” (5.97), diyodulā “diyiyorlardı” (20.26)

Olumsuz çekimi: miylādı

vermiylādı “vermiyorlardı” (34b.41)

4.2.8.2.1.5. Gelecek Zamanın Hikayesi

Teklik Birinci Şahıs

-cĀdīm, -ıcidim

uçucādīm “uçacaktım” (10.38), koycēdim “koyacaktım” (8b.24), giycēdim “giyecektim” (20.76), ne_yāpıcidim “ne yapacaktım” (8a.23)

Teklik İkinci Şahıs

-cēdin

görcēdin “görecektin” (32a.25)

Teklik Üçüncü Şahıs

-cādı, -caktı, çēdi

olcādı “olacaktı” (5.10), çıkcaaktı “çıkacaktı” (20.91), giççēdi “gidecekti” (19.21)

Çokluk Birinci Şahıs

-cādık, -cēdik

yapcādık “yapacaktık” (19.25), göndercēdik “gönderecektik” (8a.18)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-cēdiler

görcēdiler “göreceklerdi” (10.4)

-ceklēdi

verceklēdi “vereceklerdi” (22.22)

4.2.8.2.1.6. İstek Kipinin Hikayesi

görüseydin (21a.27)

4.2.8.2.2. Rivayet

4.2.8.2.2.1. Şimdiki Zamanın Rivayeti

Teklik Üçüncü Şahıs

-iyomuş

çalışıyomuş “çalışıyormuş” (26.73), yapıyomuş “yapıyormuş” (5.165), annadıyomuş “anlatıyormuş” (20.17), okuyomuş “okuyormuş” (33b.3)

-uymuş

duruymuş “duruyormuş” (1b.34)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-iyomuşlā, -iyomuşlar

gidiyomuşlā “gidiyorlarmış” (5.67), gidiyomuşlar “gidiyorlarmış” (32c.3)

-iyulārmij

geliyulārmij “geliyorlarmış” (10.20)

-(ü)yolāmış

görüyolāmış “görüyorlarmış” (26.72), diyolāmış “diyorlarmış” (20.7)

-yulāmış

yakıyulāmış “yakıyorlarmış” (10.21)

4.2.8.2.2.2. Geniş Zamanın Rivayeti

Teklik Üçüncü Şahıs

-armış

yaparmış “yaparmış” (24.27)

Çokluk Üçüncü Şahıs

-āmışlar

yapāmışlar “yaparlarmış” (24.24)

-ılāmiş, -irlēmiş

çıkarılāmiş “çıkarırlarmış” (34b.4), dizilirlēmiş “dizilirlermiş” (32a.39), gelirlēmiş “gelirlermiş” (27.20)

4.2.8.2.2.3. Gelecek Zamanın Rivayeti

Teklik Üçüncü Kişi

-ecēmiş

görecēmiş “görecekmiş” (8a.3)

Çokluk Birinci Şahıs

yazcāmışık “yazcakmışız” (6.105)

4.2.8.2.3.Şart

4.2.8.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı

Teklik Birinci Şahıs

-āsam, -ēsem

yapāsam “yaparsam” (5.25), istēsem “istersem” (32a.29)

Teklik İkinci Şahıs

-āsan, -ēsen

yapāsan “yaparsan” (19.12), yazāsan “yazarsan” (19.1), tutāsan “tutarsan” (27.28), çekēsen “çekersen” (25.38), dēsen “dersen” (25.94), gidēsen “gidersen” (23.27) ekēsen “ekersen” (6.77)

Teklik Üçüncü Şahıs

-arsa, -āsa, -ēse, -ursa

yaparsa “yaparsa” (11.22), çıkāsa “çıkarsa” (6.37), gidēse “gidirse” (26.15), olursa “olursa” (21a.32)

Çokluk Birinci Şahıs

-ersek

istersek “istersek” (8a.33), gidersek “gidersek” (5.34)

Çokluk İkinci Şahıs

-āsanıS, ēseniS, -ırsanız

arāsanıS “ararsanız” (24.41), gidēseniS “giderseniz” (8a.54), takılırsanız “takılırsanız” (8a.56)

4.2.8.3. Birleşik Fiiller

4.2.8.3.1. Kurallı Birleşik Fiiller

4.2.8.3.1.1. Yeterlik

bil-

okuyabiliyērim “okuyabiliyorum” (20.55), görüşebiliyon “görüşebiliyorsun” (18a.3), gelebiliyarı “gelebiliyor” (21a.6), kalkabiliyelē “kalkabiliyorlar” (32a.40),

Olumsuz çekimi:

bulamārim “bulamıyorum” (20.80), edemērim “edemiyorum” (21a.10), çıkaramıyārim “çıkaramıyorum” (1b.28), gelemiyarı “gelemiyor” (21a.6), çalışmıyeriz “çalışmıyoruz” (29a.23), bilemiyeriz “bilemiyoruz” (21a.18),

4.2.8.3.1.2. Tezlik

var-, vē-

yapıvarsana “yapıversene” (21a.52), alıverir “alıverir” (33a.48), gelivēdi “geliverdi” (35b.7), çıkarıvardılā “çıkarıverdiler” (21a.4)

Olumsuz çekimi:

okutmayıverim “okutmayıveririm” (14.75)

4.2.8.4. Ek Fîl

4.2.8.4.1. Ek Fîilin Geniş Zamanı

meşurdur “meşurdur” (1a.19), zordur “zordur” (15.22), yolcuyuz “yolcuyuz” (15.3)

4.2.8.4.2. Ek Fîilin Görülen Geçmiş Zamanı

ordadı “oradaydı” (32c.18), olandı “oğlandı” (20.16), becardık “bekardık” (34a.26), tepedeydim “tepedeydim” (1b.2)

4.2.8.4.3. Ek Fîilin Öğrenilen Geçmiş Zamanı

zormuş “zormuş” (1b.29), mâcırılmış “muhacirlikmiş” (2.15), fakirmiş “fakirmiş” (5.127), boşmuş “boşmuş” (8a.28)

4.2.9. Yapım Ekleri

4.2.9.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

+ca, +ce

Eklendiği isimlerden dil ve lehçe isimleri türetmektedir.

bulgaristanca (35b.19), muacır+ca (5.34), türkçe (26.21)

+cak

Eklendiği isimden sevgi ve acıma duygusu bildiren adlar yapmaktadır:

yalnıscak (8a.2)

+câz, +cēz (+cAğız)

-CAk ekinin +Az > +Iz ekleriyle genişletilmesinden oluşmuş bir birleşik ektir. Eklendiği adlara küçültme, sevgi ve acıma ifadesi vermektedir (Korkmaz, 2019, 124).

yağ+câz “yağcağız” (8a.75), kızan+câzım “kızancağızım” (14.47), birbir+cēzimize (8b.4), göz+cēz+lerim (8b.16)

+cı, +ci, +cu, +cü, +çı, +çi, +çu, +çü:

İsimlere gelerek bir nesne veya işi kendine meslek veya uğraşı seçmiş olanları gösteren adlar türetir (Korkmaz, 2019, 125)

bakalcı “bakkalcı” (8a.31), süpürgeci “süpürgeci” (29a.23), korcu “korucu” (34b.49), tütüncülē “tütüncüler” (26.93), silāçılā “silahçılar” (35a.41), işçi “işçi” (18a.8), pamukçuya “pamukçuya” (23.22), otobüsçülük “otobüsçülük” (8a.40)

+cIk

Eklendiği isimlere; küçültme, sevgi, acıma veya pekiştirme anlamı katmaktadır.

lokmacık “lokmacık” (8a.71), basamacıktır “basamacıktır” (8b.29), etimcikleri “ yetimcikleri” (8b.26), erkencikden (6.33), kimsecik (20.19), bişecik (21a.11), kalancık (21a.35)

+dirik

Bu ek, insan ve organ adlarına gelerek aygıt adları yapmaktadır (Banguoğlu, 2015, 170)

boyundirik “boyunduruk” (20.19)

+gil

Aile, akrabalık ve topluluk isimleri yapmaktadır.

anen+gil “annengil” (14.60), bobanem+gil “babaannemgil” (35a.12)

+I²ncI²

Eklendiği asıl sayı isimlerinden sıra ve derece ifade eden isimler türetmektedir.

bir+inci “birinci” (28.39), dörd+üncü “dördüncü” (35a.44), üç+üncü “üçüncü” (11.21)

+II⁴, +nI

Eklendiği isimlere bağlılık ve kendinde bulundurma anlamları vermektedir. İnceleme alanında n’li biçimleri de görülmektedir.

sikortalı “sigortalı” (18a.8), ātli “etli” (25.30), otlu “otlu” (1a.21), küylü “köylü” (29a.14), osmanlı “osmanlı” (35a.8), kefenli “kefenli” (32a.68)

+II⁴k +nI³k

İsimlerden; alet isimleri, yer isimleri, topluluk isimleri, soyut isimler yapan işlek bir ektir. İnceleme alanında n’li biçimleri de görülmektedir.

garışıklık “karışıklık” (8a.1), süpürgelik “süpürgelik” (29a.25), yolculuk “yolculuk” (25.104), şöförlük “şoförlük” (34b.16), meydannık “meydanlık” (24.22), benzinnik “benzinlik” (33a.20), tütünnüklere “tütünlüklere” (32a.37)

+men

Eklendiği sözcüğe abartma ve aşırılık anlamı katmaktadır.

kocaman “kocaman” (14.34)

+sI³S

-li ekinin zıt anlamlısı olarak isimlere gelerek “yokluk, eksiklik” anlamı katmaktadır.

baımsız “bağımsız” (32c.17), şekersiz “şekersiz” (29b.83), sonsuzdur “sonsuzdur” (29b.21), rahatsıS “rahatsız” (26.30), tērbisislik “terbiyesizlik” (24.82)

+tı

İşlek olarak iki heceli -ir ve -il ile uzatılmış yansıma sözcüklere gelerek ad yapmaktadır (Banguoğlu, 2015, 203).

tımbırtı (26.20)

4.2.9.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri

-amak

Fiilden fiil türetme eki A- ile -mAk mastarının kaynaşmasından oluşan bir birleşik ektir. Fiile “yer, yöre, mekan” kavramı verir ya da bir adın aralıklarla yapıldığını gösteren adlar türetir (Korkmaz, 2019, 146). İşlek olmayan bir ektir.

kaç-amak (6.87)

-ce

İşlek olmayan bir ektir.

ēlen-ce+si “eğlencesi” (24.63)

-enek

gel-enek “gelenek” (26.37), gör-enek “görenek” (29b.20)

-(I⁴)k

Fiilin gösterdiği eylemden etkilenen adlar türeten işlek bir ektir.

karış-ık “karışık” (23.2), bulaş-ık “bulaşık” (6.64), deış-ık+lik “değişiklik” (23.38), sou-k “soğuk” (5.141), büyü-k+ler+im+den “büyüklerimden” (29b.1), böl-ük+ler+i+ne “bölüklerine” (35a.49)

-I⁴m

İşlek olmayan bir ektir.

gelin_al-ım+ı “gelin alımı” (6.21), ēt-im “eğitim” (25.71), geç-im “geçim” (23.10), dur-um+u “durumu” (35a.23), dön-üm+ü+ne “dönümüne” (19.21)

-(y)I⁴ş

Eklendiği fiile bağlı iş isimleri yapmaktadır. İşlek bir ektir.

kurul-uş “kuruluş” (23.6), bi duy-uş+uma göre “bir duyuşuma göre” (26.51), çık-ış “çıkış” (21a.4), dik-iş “dikiş” (34b.52), dön-üş “dönüş” (18b.6), belle-yiş “belleyiş” (34b.37)

-I²n

gel-in+im “gelinim” (1a.4), ek-in+nē+ni “ekinlerini” (10.21), tüt-ün+lē “tütünler” (25.99)

-(A)k

yat-ak+lar+ı “yatakları” (28.23), bıç-ak+lan “bıçakla” (29b.63), yumşa-k “yumuşak” (29b.90) gez-ek “gezek” (34b.50)

-gI⁴

say-gı “saygı” (26.27), bil-gi+si “bilgisi” (23.76), duy-gu “duygu” (5.114), gör-gü+ler “görgüler” (8a.93)

-gA

Eklendiği fiillerden başlıca aygıt, organ, hayvan, bitki, yemek, yer adları yapmaktadır (Banguoğlu, 2015, 238).

böl-ge+si “bölgesi” (24.9), süpür-ge+lik “süpürgelik” (29a.24)

-KI⁴n

bay-gın “baygın” (6.49), düz-gün “düzgün” (10.46), bas-kın “baskın” (21a.8), yetiş-kin “yetişkin” (28.30), düş-kün “düşkün” (1a.56)

-Kan

Eski Türkçedeki -gen hali veya damak sesini düşürdüğü -en hali kullanılarak berkitme ve alışkanlık sıfatları yapmaktadır (Banguoğlu, 2015, 240).

atıl-gan “atılğan” (26.81), çalış-kan+dır “çalışkandır” (11.12)

-mA

Fiilden isim yapan bu ek bazen de nesne isimleri üreten işlek bir ektir.

oturma “oturma” (24.34), ālatma “ağlatma” (6.26), geçinme “geçinme” (24.14), büyüme “büyüme” (20.1)

Nesne isimleri ürettiği örnekler şunlardır: arıtma “arıtma” (5.109), kazma “kazma” (21a.52), sārma “sarma” (32a.11), kıvrırma “kıvrırma” (33a.57), büzme “büzme” (14.23), çizleme (6.35), bezdirme (6.90)

-mAk

Fiildeki soyut hareketleri adlandırarak onları ad biçimine sokmaktadır (Korkmaz, 2019, 162).

okut+mak “okutmak” (24.4), ye+mek “yemek” (24.20)

Ek, nesne yapma işlevinde de kullanılmaktadır:

çak+mak+cı+lar “çakmakçılar” (48.8).

+mik

Eklendiği fiilin gösterdiği işin sonucu olan “artlık, küçüklük ve parça” anlamlı isimler türetmektedir (Korkmaz, 2019, 164). İşlek olmayan bir ektir.

ekşimik (20.26)

-tİ²

sıkın-tı+lâ “sıkıntılar” (25.110), yaşan-tı+m “yaşantım” (26.100), görün-tü+lü “görüntülü” (18a.3)

4.2.9.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri

+A-

İsimlerden, olma veya yapma bildiren fiiller türetmektedir.

yaş+a-ntı “yaşantı” (26.76), gan+a-dı “kanadı” (35a.25)

+(A)l-

Ek, +A- ekiyle -l- edilgen çatı ekinin kaynaşmasıyla oluşmuştur ve “olma” bildiren fiiller türetmektedir (Korkmaz, 2019, 173).

az+al-iyē “azalıyor” (24.46), ço+al-ır “çoğalır”, düz+el-di “düzeldi” (35a.30), kıs+al-dıyoz “kısaltıyoruz” (23.26)

+lA

Canlı ve çok işlek bir ektir.

su+la-mā “sulamaya” (32a.15), yol+la-dılā “yolladılar” (27.40), iş+le-dim “işledim” (1a.2), din+ne-yen “dinleyen” (14.58)

+lAn-

Ek, +lA- ekiyle kurulan fiillerin -n- dönüşlülük ekiyle genişletilmesinden oluşmuş birleşik bir ektir (Korkmaz, 2019, 178)

yaş+lan-dık “yaşlandık” (14.2), ev+len-medi “evlenmedi” (24.45)

+İAş-

+İA- eki ile -ş- dönüşlülük veya işteşlik ekinin kaynaşmasıyla oluşmuş bir birleşik ektir (Korkmaz, 2019, 178).

bol+laş-tı “bollaştı” (26.80), uzak+laş-mışlar “uzaklaşmışlar” (20.10), kalaba+laş-tık “kalabalıklaştık” (5.4), yer+leş-iyolar “yerleşiyorlar” (18b.12)

+(A)r-

kara+r-dım “karardım” (6.99), ev+er-em (10.10)

+ük-

Oluş bildiren fiiler türeten bir ektir. İşlek değildir.

göz+ük-mez “gözükmez” (10.41)

4.2.9.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-n- Eki: İnceleme alanımızda ek, dönüşlü ve edilgen çatılı fiiller türetmektedir.

Dönüşlü Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

onnan yıka-n-ırdı “onunla yıkanırđı” (6.69), sev-in-iyoz “seviniyoruz” (20.52), hazırla-n-dısanız “hazırlandıysanız” (8a.18), beşte uya-n-ırım “beşte uyanırım” (32a.21), bitle-n-dim bile ben “bitlendim bile ben” (27.42)

Edilgen Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

bul-un-sun “bulunsun” (22.45), yatsı ezanı oku-n-du “yatsı ezanı okundu” (18a.46) okullā kapa-n-dı “okullar kapandı” (20.5), gelin al-m-ırdı “gelin alınırđı” (28.61)

-(İ)l- Eki: İnceleme alanımızda ekin işlevi şunlardır:

Dönüşlü Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

babamdan ay(ı)r-ıl-dım “babamdan ayrıldım” (25.97), evim yık-ıl-dı “evim yıkıldı” (28.63), hepsimiz diz-il-dik “hepimiz dizildik” (32a.53), bütün gücümle sar-ıl-dım “bütün gücümle sarıldım” (32c.34)

Edilgen Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

geç aç-ıl-dı okul “geç açıldı okul” (14.6), söz kes-il-di “söz kesildi” (6.23), misafir ver-il-di “misafir verildi” (29b.5), yap-ıl-dı “yapıldı” (33a.25)

-(I)ş- : Ek, işteşlik ve oluş bildiren fiiller türetmektedir.

hayvana giderken Tanı-ş-tık “hayvana giderken tanıştık” (24.6), böl-üş-müşler yarı yērden “bölüşmüşler yarı yerden” (8a.26), bak-ış-tılā, gül-üş-tülē “bakıştılar, gülüştüler” (8a.32), tak-ış-mışlā “takışmışlar” (5.154)

-DI⁴r- : -it- ve -er- ettiren eklerinin üst üste gelmesiyle oluşmuş bir birleşik ektir (Banguoğlu, 2015, 275). Ekin, inceleme alanımızdaki işlevleri şunlardır:

Oldurgan Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

ayak uy-dur-ōsun “ayak uyduruyorsun” (23.25), dē-dir-mesin “değdirmesin” (22.48), kan-dır-dı “kandırdı” (8a.59), dol-dur-duk “doldurduk” (14.1), in-dir-sinnē “indirsinler” (21a.11), onnarı gez-dir-iyodum “onları gezdiriyordum” (35a.43), Pin-dir-di sinanı sırtına “bindirdi sinanı sırtına” (32a.46), insanı umutlan-dır-ıyolā “insanı umutlandırıyorlar” (32c.9)

Ettirgen Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

ye-dır-cem “yedireceğim” (8a.71), yap-tır-cam “yaptıracağım” (22.45), al-dır-ırsan “aldırırsan” (8a.63), soutucu koy-dur-uyo “soğutucu koyduruyor” (27.10), yılanı böl-dür-düm ikiye “yılanı böldürdüm ikiye” (23.59)

-Ir- : Oldurgan çatılı fiiller türetmektedir.

üniverste bit-ir-iyē “üniversite bitiriyor” (24.6), pilav piş-ir-or “pilav pişiriyor” (6.102), düş-ür-müş “düşürmüş” (22.16), çocuk doy-ur-cam “çocuk doyuracağım” (29b.62)

-ar-: Oldurgan çatılı fiiller türetmektedir.

çık-ar-ıyus “çıkıyoruz” (23.17), kız-ar-ōr “kızarıyor” (6.89)

-t-: Fiilin inceleme alanımızdaki işlevleri şunlardır:

Oldurgan Çatılı Fiiller Meydana Getirir.

çocuk oku-t-ma “çocuk okutma” (26.22), kızar-t-tım “kızarttım” (19.9), büyü-t-tüm “büyüttüm” (20.2), kork-ut-maycan “korkutmayacaksın” (32a.67), sou-t-ma merkezi “soğutma merkezi” (33a.45)

Ettirgen Çatılı Fiiler Meydana Getirir.

kapa-t-tılar “kapattılar” (26.94), yükle-t-tik eşyaları “yüklettik eşyaları” (35b.29)

-ala-

kōv-la-dilā “koyaladılar” (25.1)

4.2.9.5. Fiilimsiler

4.2.9.5.1. Sıfat- Fiil Ekleri

Fiil kök veya gövdelerine gelerek fiilden sıfat türeten, varlıkları nitelemeleri sebebiyle sıfat, yan cümlecik kurmaları sebebiyle de fiil sayılan sözcüklerdir.

-An

torun vā bi tane okuyan “torun var bir tane okuyan” (6.103), şūda köyün arasinde kalan “şurda köyün arazisinde kalan” (19.23), āstanede çalışan adamdı “hastanede çalışan adamdı” (5.111), bizi yaşatan da o “bizi yaşatan da o” (18a.36), satan yoktu alan yoktu “satan yoktu alan yoktu” (20.25), okuma yazma bilen āzdı “okuma yazma bilen azdı” (25.74), ōrdan gelen buriya erēcek “oradan gelen buraya erecek” (24.51)

-cAk

yaşancock yer diyolā “yaşanacak yer diyorlar” (5.38), karnını doyurcak kadan “karnını doyuracak kadar” (29b.35), çiftçilik dencek tarafı da yok “çiftçilik denecek tarafı da yok” (29b.33), çok annatcek şey var “çok anlatacak şey var” (28.33)

-DI⁴k

sabā ezanı okundū an “sabah ezanı okunduğu an” (29a.30) dā önce duydūmuza göre “daha önce duyduğumuza göre” (23.5), gödünüz bu şeler

“gördüğünüz bu şeyler” (26.43), sıkıştıktan sonra kaçıyorlar “sıkıştıktan sonra kaçıyorlar” (26.9), bişikten söra “pişikten sonra” (5.149)

-mI²ş

ben gelinnēne torunnāna oynamış insanım “ben gelinleriyle torunlarıyla oynamış insanım” (6.12), okumuş kişi bi yere girer yapabilir “okumuş kişi bir yere girer yapabilir” (26.85)

4.2.9.5.2. Zarf- Fiil Ekleri

Birleşik cümlede iki cümleyi birbirine bağlaması nedeniye bağlaç; özne, nesne ve tümleç almaları nedeniyle de fiil sayılan sözcüklerdir.

-I⁴ncA

kar yainca benim başıma bi iş geldi “kar yağınca benim başıma bir iş geldi” (18a.46), boynunu kırınca “boynunu kırınca” (32c.35), başka yere gidince uyumārlar “başka yere gidince uyumuyorlar” (6.19), arıtmacı deyince yürēm kalkıyo “arıtmacı deyince yüreğim kalkıyor” (28.86), burıya gelince bıraktı “buraya gelince bıraktı” (32a.71), asta olunca evlatlā yardımcı oluyo “hasta olunca evlatlar yardımcı oluyor” (29a.2), dede ölünce “dede ölünce” (20.51)

-DI²kçA

aktı yani durdukça “aktı yani durdukça” (5.92), moderinleştikçe makineye dayanıyò hēşey “modernleştikçe makineye dayanıyor her şey” (23.24), çektikçe “çektikçe” (32a.71)

-ArAK

kalerifēci olarak kādım “kaloriferci olarak kaldım” (25.83), dönüşümlü olarak bakıyolā “dönüşümlü olarak bakıyorlar” (18a.6), ālaşarak gitti adamlarımız “ağlaşarak gitti adamlarımız” (35b.7), severek evlendik “severek evlendik” (1a.60)

İnceleme alanımızda ekin “-erekten” şekline de rastlanmıştır:

yolu kestin sığır diyerekten (34b.46)

-I⁴p

çıkarp çıkarp yiyöre “çıkarp çıkarp yiyor” (20.29), bēn bi gezip gēcem “ben bir gezip geleceğim” (25.88), orāya gidip ētim görcēdiler “oraya gidip eğitim göreceklərđ” (10.4), burda dōup büyümeyim “burada doğup büyümeyim” (26.6), ne vāsa sōküp getiriyo “ne varsa sōküp getiriyor” (28.24)

-mAdAn

gittim ama bulamadan gēdim “gittim ama bulamadan geldim” (29a.48), hiç durmadan çalışıyo “hiç durmadan çalışıyor” (5.41), bize habē vēmeden neden bu olayı yaptı “bize haber vermeden neden bu olayı yaptı” (28.70)

-ka, -KAn(e)

dēkene “derken” (26.91), yaşlarındaykene “yaşlarındayken” (29b.5), dinnerkene “dinlerken” (29b.50), çalarken “çalarken” (33b.6), geliken “gelirken” (23.11), dōrқан “doğarken” (8a.15), ufacıkka “ufacıkken” (35a.22), çocukka “çocukken” (32a.65).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Balıkesir İli Balkan Muhacir ağızlarında Türkiye Türkçesi yazı dilindeki ölçünlü ünlülerin yanında; [ä], [â], [ã], [ê], [ô], [ǎ], [ě] ünlüleri bulunmaktadır.

İnceleme alanımızda ilk hecede ünlü uzunlukları sıklıkla duyulmaktadır: ělli (26.87), āsmalídere (10.51), ěskiden (34a.17).

İnceleme alanımızda, büyük ünlü uyumunun yazı dilinden ileri olduğu görülmektedir. İnceleme alanımızda, bölge ağızlarında duyulan c, ç, ş, y ünsüzlerinin etkisiyle büyük ünlü uyumunun bozulduğu durumlar olduğu gibi sebebi belli olmayan bozulmalar da bulunmaktadır.

İnceleme alanımızda küçük ünlü uyumu, yazı diline göre ileri durumdadır.

İnceleme alanımızda geniş ünlülerin daralması ve yuvarlak ünlülerin düzleşmesi en sık rastlanan ünlü değişmeleridir.

İnceleme alanımızda sınırlı sayıda örnekte ön seste l, r ve y ünsüzlerinden önce ünlü türemesi görülmektedir: iliyān (6.74), ılaf (21a.20), ırazgat (33a.1), urumelinden (28.15), iyiyip “yeyip” (25.106).

İnceleme alanımızda, yazı dilindeki ölçünlü ünsüzlerin yanında; [ǵ], [h], [k], [K], [l], [P], [r], [S], [T] ünsüzleri bulunmaktadır.

Balıkesir ili ağızlarında karakteristik olan damak n' sine (ŋ) inceleme alanımızda rastlanılmamıştır.

Komşu ağızlarda sık görülmeyen kelime başında “h” ünsüzünün düşmesi inceleme alanımızda karakteristik bir özelliktir: āfta (25.60), ěpsi (8b.7), ayātımız (14.21), aziranda (10.1).

Rumeli ağızlarında yaygın olarak görülen ancak komşu ağızlarda görülmeyen $\text{ş} > \text{j}$ değişmesi inceleme alanımızda sık görülmektedir. Değişme, ağırlıklı olarak kelime sonunda ve öğrenilen geçmiş zaman ekinde yer almaktadır: düşmüj (7.34), demij (35a.14), yavaj (10.39)

İnceleme alanımızda şimdiki zaman eki, geniş- yuvarlak ünlülü, dar- yuvarlak ünlülü, dar düz ünlülü ve geniş ünlülü şekilleriyle kullanılmaktadır. Şimdiki zaman ekinde görülen çok şekillilik dikkat çekicidir.

İnceleme alanımızda, çokluk birinci şahıs ekinin öğrenilen geçmiş zaman ekinde iyelik kökenli şahıs ekinin kullanıldığı örnekler bulunmaktadır: kāmışik (25.128), alışmışık (29a.30), gitmişik (29a.47), gelmişik (35b.26). Şimdiki zaman ve geniş zaman birinci teklik kişi çekiminde n’li şekillerin kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır: açıyērin (8a.10), biliyērin (8a.64), gidērin (20.21).

Komşu ağızlara göre farklılık gösteren karakteristik diyebileceğimiz Balıkesir ili balkan muhacir ağızı özellikleri ilk hecedeki ünlülerin uzaması, kelime başında “h” ünsüzünün düşmesi, sözcük içinde ve hece sonunda $\text{ş} > \text{j}$ değişmesi ve şimdiki zaman ekinin çok çeşitli olması olarak tespit edilmiştir. Derleme yapılan yerlerde bu özelliklerin tespit edilip edilmediği ve söz konusu muhacir köy sakinlerinin geldiği yeri gösteren tablo aşağıya eklenmiştir.

Tablo 6. Balıkesir İli Balkan Muhaciri Köylerinin Ayırt Edici Ağız Özellikleri

Köyler	Geldikleri yer	İlk hecede ünlü uzunlukları	h- > 0	-ş > -j	u > ı	Şimdiki zaman eki
Altıeylül- Dereçiftlik					+	-yArı / -y
Altıeylül- Selimiye	Hasköy					-yori
Balya- Gökmusa	Gümölcine/ Tırnova	(mērdiven / ōrta)	(ēpsi)		+	-yu
Balya- Yarışalanı		(ērken)				-yu
Bandırma- Ömerli	Büle / kufa Marı kız.	(ērdēk / ēltim / bāndırma)	(ōllanda)			-yo / -yu
Bigadiç- Başçeşme		(ēvde / ērtesi / ōynarım)			+	-or / -vār -vor -yar / - vari / - yuru
Bigadiç- Mecidiye		(āldık / kōca)		(düşmüj)	+	-yeri / -or
Dursunbey- Osmaniye		(ēkmek / tōplanır)	(āsta/ āmile)		+	
Dursunbey- Reşadiye			(āne)			-yu
Gönen- Fındıklı		(āsmalıdere)		(uçmuj)		-yu
Gönen- Gündoğan	(1989)		(ērkes)	(almij)		-yo

Tablo 6- devamı

Gönen- Ilıcak	Vidin	(kēndisini / ēski)	(ātta)	(üj)		-yer
Havran- Küçükdere	Razgat	(kēndi / hērkes)				-yo
Karesi- Yaylabayır	Hamidiye- Deliorman- Varna		(emen, ēpsi)	(üj)		-yo
Karesi- Yeroluk	Deliorman	(ārka / yērde)			+	-ye
Kepsut- Karaçaltı		(hēr yeri / öldü)				-or / - yer / - yöre / - yeri
Kepsut- Kepekler	Razgat	(çōrba)	(ayvannā)		+	-yo
Kepsut- Mahmudiye	Hasköy	(tērmus / tōrba)	(ācimenteş)			-yore / - or / - vor/ - vân /
Kepsut- Mestanlar			(āstalıĝı)			-yer / - yeri
Kepsut- Recepköy				(bej)		-yArı / - yēri
Kepsut- Servet		(gēndini)	(astanede)			-yeri / - ye / -vor / -or
Manyas- Akçaova	Kırcaali	(ārpa / mēydan)	(ava/ātta)	(vāmıj)		-yo / -yu

Tablo 6- devamı

Manyas- Erecek	Tirnova	(çēšme)	(ayatta)			-ye
Merkez- Kurtdere		(bāška/ ārkada)	(āyvan/ āvlu)		+	-yA
Savaştepe- Karaçam	Deliorman	(ēskiden/ ōrdan)	(āfta)		+	-ōr
Savaştepe- Soğucak	Burgaz- Aydos- Ahyol	(ēlli)	(ısım/ ıdırelleS)		+	-yu
Susurluk- Asmalidere			(ērkez)			-yeri
Susurluk- Buzağılık						-ye
Susurluk- Eminpınarı	Razgrad- Şumlu- Masır	(ārif / ēskiden)	(āstalık/ āyvan)	(genij)	+	-yeri / - yA
Susurluk- Göbel	Varna Pravadi- Vetrune					-yi
Susurluk- Gürece						-yo / -ye
Susurluk- Kurucaoluk		(āltı kāryola)	(azır/ āne)	(hij)		-ye / -yā
Susurluk- Reşadiye	Razgrad		(arflē/ oşafi)			-yA
Susurluk- Yağcıköy			(amur)	(ij)		-yē / -yi / -ye
Susurluk- Yaylaçayır	Razgrad (1989)		(ayvannarı)	(demij)	+	-yo

5.2. Öneriler

Teknolojinin hayatımızda geniş yer kaplaması, okuma yazma oranının yükselmesi, köylerde yerleşimin azalması gibi sebeplerle ağızlar gün geçtikçe standart dile yaklaşmaktadır.

Ağızların, zamanla kaybolmak üzere olduğunu varsayarsak daha önce çalışılmamış bölgelerde vakit kaybetmeden ağız çalışmaları yapılabilir.

Tezimizin de içeriğini oluşturan göçmen ağızlarıyla ilgili çalışmaların arttırılması, yerli ağızlar ile göçmen ağızları arasındaki etkileşimlerin tespit edilmesi, ağız çalışmalarına katkı sunabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2013). Dünyada ve Türkiye türkçesinde ağız çalışmaları ve yöntemler. *Journal of Turkish Studies*, 8 (9), 387-401.
- Ağanoğlu, H. (2017). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e balkanların makus talihi: göç*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Akkuş, T. (2001). *Gönen ve köyleri tarihçesi*. İstanbul: Ekin Yayıncılık.
- Akyol, S. (2020). *Manisa balkan göçmenlerinin ağız özellikleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balbay, B. (2020). Avluburun muhacir ağızı üzerine kısa bir inceleme. *Diyalektolog*, 25, 33-37.
- Banguoğlu, Tahsin. (2015). *Türkiye Türkçesi grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Buran, A. (1989). *Anadolu ağızlarında isim çekim ekleri*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Buran, A. (2011). Türkiye Türkçesi ağızlarının tasnifleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Turkish Studies*, 6 (1), 41-54.
- Eckmann, J. ve Mansuroğlu, M. (2012). 1959 yılı Trakya Dialektoloji gezisi raporu. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 9, 113-118.
- Günşen, A. (2008). Doğu Trakya ağızlarının şekil bilgisini belirleyen temel özellikler. *Journal of Turkish Studies*, 3(3), 421-422.
- Günşen, A. (2012). Balkan Türk ağızlarının tasnifleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Turkish Studies*, 7 (4), 111-129.
- Halaçoğlu, A. (1990). *Balkan Harbi sırasında Rumeli'den Türk göçleri*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Hünerli, B. (2011). Doğu Trakya ağızlarında "ileri" sözcüğünün eskicil bir kullanımı. *Journal of Turkish Studies*, 6 (1), 1283-1292.

- İlbaş, S. (2015). *Eskişehir ili balkan muhacir ağızları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaağaç, Günay. (2019). *Türkçenin dil bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karagöz, İlknur. (2012). Bafra göçmen Türk ağızları ve bazı özellikleri. *Journal of Turkish Studies*, 7 (4), 2140- 2144.
- Karpat, K. (2010). *Osmanlı'dan günümüze etnik yapılanma ve göçler*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kocacık, F. (1980). Balkanlar'dan Anadolu'ya yönelik göçler (1878- 1890). *Osmanlı Araştırmaları I*, 1(1), 146-160.
- Koç, Z. (2014). *Karesi sancağına yapılan göçler (1860- 1890)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçoğlu, V. (2006). An etymological dictionary of pre-thirteenth Century Turkish (EDPT)"in söz dizini. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 113-151.
- Korkmaz, Zeynep (2019). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mutlu, H. (2008). *Balıkesir ili ağızları (inceleme-metinler-sözlük)*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nemeth, G. (1983). Bulgaristan Türk ağızlarının sınıflandırılması. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 28-29 (1980-1981), 113-167.
- Samsun, A. (2018). *Kocaeli ili balkan muhacir ağızları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saydam, A. (2019) "Muhacir", *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/muhacir--osmanli> (Erişim tarihi: 10.05.2024).
- Şimşir, B. (1970). *Rumeli'den Türk göçleri Cilt II*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Tekin, T. (1975), Ana Türkçede aslî uzun ünlüler. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Tulu, S. (2021), Kırcalı ağız örneğinde Doğu Rumeli Ağızının Batı Anadolu Bölge Ağızı ile ilişkisi, *Dergipark*, 5 (1), 146-160.

EKLER

Ek- 1. Metinler

1a-Altıyül- Dereçiftlik

Kaynak Kişiler: Ayşe İçöz (61)

Derleme Yeri: Mermer atölyesi

Konu: Tanışma, Köy hakkında bilgi, Günlük hayat, Düğün, Eski kıyafetler, Hoşaf, Yemekler, Mermercilik, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 burda dōma böyüme ānem de bōle konuşur benim. bizde hemen beş altı kişi bōle
2 konuşan. köyde bōlemeyiz işte ben ōle sanki öteki türlü konuşsam bi suç işledim
3 sanıyem kendimi ōle o kadā işte. çoluk çocuum vā iki tane çocuum vā iki tane
4 gelinim vā üç tane torunum vā.

Köy hakkında bilgi

5 büyük en bak şu kirlāda en köy iyi köy bizim köydür güzel köy temiS köy. git şindi
6 yazın gel herkesin evinde çiçeklik bāçelik tertemiz hiç bi çöp bulamassın. şindi
7 herkezin avlusu vādır böyle bölük āni etraf köylēde kimisinin hani bölük diil avlusu.

Günlük hayat

8 saba ezanında kalkiyēriz. kalkiyeriz ondan sōra namazımızı kılıp kāvaltı yapıp dama
9 iniyeriz ineklerimiz vā damda ineklere bakıp ondan sōra buraya geliyoz sekiz
10 buçukta ondan sōna işte ordan ūlen yemeğe gidiyēriz ondan sōna yemekten sōna
11 yeniden gelip saat ūşte şeyimiz çayımız vā işte kadā günnük şeyimiz.

Düğün

12 cumadan bi kına gecesi oliyarı bide cumātesi günü de şey. ōle çok ōle bişey
13 eskidenmiş o. ōle onnādan bitti kālī. yemek olur nohut yemā, şēriye çorbası, pilav,
14 ayran, hoşaf, keşkek olur, pilav olur. ōle oluyārı.

Eski kıyafetler

15 başka türlü çeket yelek etek metek giyemem şalvar ferece giyeriz kara ferece te orda
16 asılı bak öle giyeriz. evel böyle feracesiz tälada bile çıkamazmışlā hani büyüklēmiz
17 tā bizden büyükleri ama şindi onlā kalmadı kālī. öle.

Hoşaf

18 bēn armut hoşafı bilmem hiç ben hiç duymadım biz erik hoşafı yaparız erik hoşafı
19 meşurdur məcırların erik hoşafı.

Yemekler

20 ekmek yaparıs fırına ekmek yaparıs. kēndimiz yaparıs evin önünde bi güzel ev
21 ekmē onun yanına iki tane şey otlu pide de atarıs. soba mışingamız vā zaten. kışa
22 karşı kışa hazırlık. ramazana hazırlık yok. evel yufka yapılırdı böle analāmız böyle
23 gece. şindikilē nēde yapcek gece kalkar bōrē ateş yakar ocaklık yakā ocaklıkta
24 pezeleri ıslar kor çevir. ama ne güzel olur o da çok güzel olurdu. siyah bide erik
25 hoşafımız vādı işte ama şindiki hoşafılā gibi deil. bi kazan eriği kaynadırsın ondan
26 sōra onu süzerlē kaynat kaynat kara olur o kara iyice reçel koyulūnda olur onu kaşık
27 korsun tasa duruldursun onu bi kaşıқта. o işte hası o erik hoşafı. biz şiz şindi erik
28 hoşafılānı hemen bi kaynadıp şişelere koyarız konserve şişelēne basiyeriz öle. ama
29 şindi onu çölmē koy iki sene dursun üç sene dursun hiç bişe olmaz oğa. şindi koyu
30 oldū için tam suyu gidiyeri eriğin şeyi kaliyeri. işte o da çok güzel olur. ē

Mermencilik

31 taş işi bunnā. üstüne file yapıştırāyız kurudeylā orda işte. ne bilem bilmiyez ki. çok bi
32 para deil ama. biz sabā kalkiyēriz işte hayvanımıza şatımıza bakiyēriz ondan sōna
33 geliyēriz burıya ayda on günde sigorta. on yedi senedir bu işi yapıyēriz on yedi
34 senedir yaşlandık gittik burda. olan benim askere gitti. o askere gittikten sōna burası
35 açıldı şurda asus vā belki tanırsınız asus mermer organizeden. duymamışınız heralda
36 şūda işte organize onnā keseyler bu taşları. geçen işte baya oldu burda kestilē
37 getirdilē bize işte getiriylē bide yapıyeriz. tabi tabi işte bugün yarın erişcek bunnā
38 diye söyliyē. işin vāsa bugün gēme işin vāsa gē otur burıya. alıştık da duramiyēriz
39 evde hani burda aynı köyün insanı arkadaşlā aynı akraba komşu ordan muhabbet.
40 kimi hır gür de oluyēri. işte böle bu kadā.

Serbest Konulu

41 her köyün konuşması çeşit çeşit. bizimki geliyor gidiyor deriz biz geliri gidiri.
42 kaba ama napçan öyle alışmışız. deniştiremeyiz. hani bazen dokturlara falan gittin mi
43 utaniri insan gerçekten bak hani zaten gören seni macir misin diye söyliyler. bak
44 öğretmen okulda yeni yetişip işte okula gidēken ilkokul bizim köyde okuduk biz böyle
45 konuşmayın dedi ama deştiremedik. annem de böyle konuşur. bikaç kişi vā işte böyle
46 iyice kıvıttırıyorsunuz gelire gidiri deyiler bize ama nābem ben şindi ben zaten
47 öteki türlü deniştirsem dilimi ayşe denişmiş derlē. sapıtmış kendini derlē. mērdiye
48 mērdiyenin kocası işte mārrem nāciye vā ya böyle işte okulda böyle böyle konuşmayın
49 dedilē bize. mārrem de dedi bizde öyle konuşmaya başlamışız heralda noluyor böyle
50 dedi hacıollān ayşe gibi dedi geliyor gidiyor der ē hadi ondan sōra konuş bakam
51 konuşabilcen mi çou insannā bizim yaşımızda olannā insannā bizden sōrakilere
52 konuşmıyar öle. kimisi geliyo da demiyāri gelire da demiyāri işte. işte böyle ben ölene
53 kadar denişmem böyle konişiyēri. ama iyi olmiyer bak doktor yanında şey yanında
54 hiç. geliyo gidiyo desen sanki suç işlemiş gibi geliyēri. benim görümcem vā bak o da
55 konuşur benim gibi. nāpalım gülüm ni konuşalım başka. macırlā temiz, abdesine
56 namazına düşkün hani heralda o yüzden. her şey temizlik. temizlik imandan gelirmiş
57 temiz olmassan zaten abdes namaz olmaz. şunu alevi köylēde vā mı? hā şurda bizim
58 karşıda hemen şu öte tarafta çetmi ama bizim köyden geçeylē işte ordan macarlā
59 deriz. işte böyle. eşim de bu köylü. kaynanam vādı yeni öldü kaynanam da benim gibi
60 konuşurdu. hemen hemen bi sene öcek. severek evlendik. kāşıda işte o getiren beni
61 buraya getiren kayınçöm. benim öda kapıda eşim de vādı öda o demiştir geliyor
62 gidiyor ayşe yengen vā demiştir.

1b-Altteylül- Dereçiftlik

Kaynak Kişiler: Merdiye Taşkın (61)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Günlük İşler, Serbest konuşma, Tarla işleri, Hastalık, Köyün Tarihi.

Göç Edilen Yer: ...

Günlük işler

1 iki inēm vā namazımı kılıyarım olanın çayını yapıyārım o da şeyci bu sıra dört
2 önükide gidiyēri. burda dōma. burıya gelin gēdim tepedeydim burda kendi babama
3 bakiyērim getidim içerde hasta. öldü kaynanam kaynatam unnā öldü. kulağı
4 duymuyari de babamın annatamiyerim şindi gelenlē oliyer ama kimin nesi annamıyo.

Serbest Konuşma

5 hē geliyeri gidiyeri biz çeviremedik. öretmenlē yasak koydulā allām eve gelirdim iki
6 tane ablam vādı şindi biz seni dēdile şey gibi konuşurcaz hanım hanım dēdile. geliyo
7 gidiyo dēdim āsında alışıvēdi āzım. burlāda beraber büyüdük işte biz kızanız bubam
8 ne dedi ya o ni öle dedi hacı olān ayşe gibi geliyo gidiyo dedi ben ondan sōra
9 yeniden kesivēdim. doktora gidiyērim geliyo deycem bi iki denedim gari hiç
10 bozmuyom şeyimi bir iki ārıyo diyērim ondan son unduveriyerim ārıyeri diyērim.
11 temelli kendimi rezil etmekten dedim en iyisi konuş bildiın gibi. harmannıa varıydım
12 ben annende aşşā ben yamaya sarıydım o da harmannıkta düzde olurdu. ayşe dur
13 dērdi bana. ben de beklēdim. birbirimize çok iyi arkadaşlık yaptık.

Tarla işleri

14 yaPmıyoz biz evel ekēdik de bōle kazıdık satādık onnarı toplādı romannā evel. onnā
15 bāladılā biz de bālanmış alırdık. yok gari hiç öle tarlalara gidemiyeriz. evelki gibi ne
16 çapa ne şey hemen herkes kendine kadā bāçe ekēse ekiyeri yicek kadā bāçe. öle çok
17 yok satılık da yok. evel nohut ekilirdi bakla ekilirdi mısır ekiliyer sılaj yapılyer.
18 ayvannar azaldı.

Hastalık

19 gidēdim de taşa işte bu dizimden ameliyat olunca ben gitmiyerim on seneden beri
20 gitmiyem. lif yırtılması oldu şimdi de kireçlenme oldu aciyer işte.

Köyün Tarihi

21 bak duyduklarımı annatıverem bizim bu köyü yerleştiriylē devletimiz. gökköylülē
22 kızmış biz sonradan gelmişiz ya onların merasıymış hayvan merasıymış. getiriyer
23 devlet bizi buraya yerleştiriyeri öle devlet yetiştirmiş ondan sōra üremiş gitmişiz kaç
24 hane gari bilmiyēriz. bu köy kurulalı çok olmuş Taha gavurla vāmiş burda. odunnūn
25 içine saklanırmış ninem annaTırdı. gavurlā öle gezemişlē. mühtü dedenin babasının
26 ne kulānı kesmişlē. sen şindi koyun güdüyesin dimi te orda senin gelirmiş en iyi
27 koyununu alırmış alma diyemezmişin. tavuklānı alırmış işte nenem öyle dēdi gayık
28 gayık bārylā da sesimi çıkaramıyārım odunnūn içine girdim de dēdi. tavukları alıp
29 götürüp yirmişlē. o zaman Taha zormuş ninelēmizin işi. annatırdılā ninem annatırdı
30 onunda anasıyla mı gelmiş bulgaristandan gelmişlē heralde. bulgar muacirimişiz.
31 babamın evi tepede yukāda annemin çiçekleri vā hiç oranın dibine ellettirmezdi
32 beyaz beyaz açāla bōle pek güzellikleri de yok yerine kāmil agam onu bellēken ne
33 bilcek babamın ananesinin çiçeklēni. bellemiş şe etmiş yok olmuşlē. o zamandan
34 duruymuş işte getirmiş onnā onların okurutmazdı. şey çiçē gibi çidemlē gibi. o beyazı
35 anadın mı öle işte.

2-Altıeylül- Selimiye

Kaynak Kişi: Yusuf Esen (66)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi, Köyde geçim, Serbest konulu, Anı.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Hasköy

Tanışma

1 ātmış altı. beki da dā fazlayım. anam biliyu yāni anam biliyori ama işte eskiden bōle
2 tārī yoktu. hıdırellezi geçe işte on gün geçtiyine, hıdırelleze yimi gün vādı mısır
3 ektimde öle diyodulā. yok mısır çapasında öle diyodula. şindi biz tabi kalmadı da. biz
4 ne kada olsa dilimizi deıştiremiyeriz.

Köyün tarihi

5 ya şindi biz aslında atalarımız bulgaristan hasköy esas şeyimiz ama dā önce
6 duydūmuza göre bu karaman tarafından osmanlı zamanında bulgaristana vermişler
7 örda yerleşmişler bin sekiz yüz yetmiş sekiz osmanlı rus harbinde doksan üç harbi
8 diyolā şimdi gençler çok bilmiyular bin sekiz yüz doksan üç diyolā halbuki deil.
9 savaş tarii doksan üç harbi rumi takvime göre. bundan öyle diyiler ama ne kadar
10 annatsak onnar öyle diyiler. şindi cumhuriyetten sōra miladi takvime geçiyoz biz.
11 şindi buraya yerleşmeleri şöle bunna şindi urdan kānı arabalarınna geliken edirneye
12 varıylar edirmede selimiye cami etrafında bi konaklarlar urdan geliyürler ondan sōna
13 istanbula istanbulda da selimiye kışlasında kalıyular bizim köy burda barajın altında
14 kaldı orasına yerleşiyular.

Köy hakkında bilgi

15 şindi bizimde heralde kaderimiz mācırılıkmış mācırılıkta peygamberimizden geliyu
16 bilerseniz. ondan sōra baraj oldu iki kilometre ilerde baraj var burıya gēdik buraya
17 yerleştik yani mācırılı tazeledik. yā şindi mācırılık eskidi diye biz mācırılığı tazeledik
18 yeniden gene buraya geldik yani şindi doksan birde kuruldu yeni. aşā yukarı otuz iki
19 senelik bi yer.

Köyde geçim

20 şimdi bizim bırda dā çok emekli. eskiden kızım köyümüz urdaydı orası şimdi barajın
21 havzasında oldū yer bizim talelēmiz. şimdi buraya gelince önümüzdeki topraklar
22 pamukçuya ait. e bizim gençlerimiz de evlenen balıkesire gidiyō ölen de mezarlığa
23 gidiyori. işte burda emekli çok yüzde doksan emekli öle geçiniyuS. hayvancılıkta vā
24 gençlēden de bizden geçti gayri yapamāriz. var bende de bikaç koyun var da onnāla
25 eyleniyum yani fazla diil vakit geçirmek için bunnar. beş on dönüm de tāle var.

Serbest konulu

26 valla biz şimdi işi kısaldıyoz mu uzaldıoruz mu bilmiyorum şimdi halilibrahime
27 halilibrām deriz, ibrahime ibrām deriz recebe ercep deriz ercep. elen renin yerini
28 değiştiririz. mesela mustafaya mıstafa ahmede āmed mehmete mimēd ānadın? zehraya
29 zeyra habibeye habbe fatmaya fatme. biraz inceldiyoz orda. ondan sōra ayşeya āşe
30 deriz āşe üç harf öle konuşuyoz biz. ama şimdi tabi gençler okumağa başladı okula
31 gitti. eskiden ilkokul beşe kadan okuyodular şimdi ortaokula gidiyoller, liseye
32 gidiyoller. şimdi hasköy āzı bu. şimdi tırakya āzı var onnar Taha biraz roman āzı
33 konuşurlar. onnā bizim dilimize uymazlar velhasılı insan bazı nası konuşcānı da
34 şaşırıyu. biz neslimizin son örneğiyiz bizden sonra gençler bitti. şimdi nasıl şētcen
35 adama ya adama būle konuş diyebilir misin? diyemessin okula gidiyu okulda türkçe
36 konuşuyular amme istanbul türkçesi mi konuşuyollar şimdi balıkesire gidenner biraz
37 daha geliyo gidiyo diye konuşuyo sizin de mesela karadenizde baya şiveniz
38 dönmüştür. şimdi biz muaciriz muacir derlē bize yerlilere manav derler dā kısmında
39 yaşayanlara yörük derler. hepsinin ayrı şiveleri var bide şeyler vā aleviler vā onnar da
40 ayrı şiveleri konuşurlā.

Anı

41 biz kızanken tālaya gidiyuz ondan sōra bi baktım ben karşıdan āmet aga buriya
42 geliyu onda sōra nereye gidıvarsın be kızan dedi be ya ben dedim tālaya gidiyum
43 anamgilin yanına tāladan da bubam gēcek dedim ondan sōra gē bakam de bakam
44 yürüdüm çocukum bende korkuyom gitmeye de biliyō musun? ūdan anamgilün
45 yanına vādım tālaya bubam nēde arkadan gēcek bubam dedim. ben ondan sōra orda
46 çapa kazıyodular āşe abla vā leyla abla vā taha ondan sōra bikaç karı var ondan sōra
47 nēse ben ordan tālaya ben çocukum ōdan ibriği al da git çeşmeden su doldur dedi.
48 bakam su içelim dedilē ben aldım ibriği çeşmeye ama baktım orda kocaman bi yılan
49 ondan sōra nābayım nābayım urdan geçmedim de būle dolaştım. öle gittim ama gene

50 de arkamdan geliyo mu diye bakıyorum korktum baya yani öle bi hikayem oldu.
51 bāçelerde olur ya valla giriyo bi sene bu küydeydi bak gene köydeyiz şindi benim
52 kahvecilē komşu olur benim şey var būda ev onnan bizim altımızda öle yazın ben
53 evde ölen uykusu yapıyodum bāriyo yusuf yusuf koş çabuk bize gel nōldu be? bizim
54 eve şey girmiş ya yılan girmiş ya. şimdi ben de kalktım hakkatten bi girdim bunnān
55 muabbet kuşları vāmiş kafeste şu yükseklikte bi metre yükseklikte cam. camdan
56 muabbet kuşlānı görmüş yılan onnara girmiş muabbet kuşlānı yemiş yutmuş. kafesin
57 içine de bōle adam akıllı çöreklenmiş. komşu dedi yusuf aga dedi tüfek vā dedi
58 nābayım nābayım ben şimdi dedi. alla alla kocaman yılanı geti bakam dedim ben
59 ödan tüfei getirdilē tüfei bi patlattım yılanı böldürdüm ikiye ē nāpcan eve giriyo.
60 kışın yılan olmaz zaten kış uykusuna yatā. bu ekim on beş dedin mi yılan toprān
61 altına giriyo ondan sōna nisan ayı girdi mi ondan sōra topraın altından çıkar ondan
62 sōra başlar ya aslında bunnar fareyle kurbālan bilmem nēle beslenen hayvannar
63 insannarı gördü mü kaçıyo da kaçmıyannar var bide bu engelekler bizim burda ona
64 küçük engelek derlē. kuyrū bōle kısa olur kutmek olur hiç kaçmaz. aptal da yılan
65 ama çok zehirli çok zehirli yani. öldürmesi çok kolay ama görmedin mi basarsan
66 üstüne yapışıyo hatta bizim bu köyde kadının birinin parmaı kurudu nası olmuş
67 biliyo musun? şindi bunnā tālaya gitmişlē ot atmışlē rōmorke motur arabasına. ondan
68 sōna demet yapmışlē bōle bālamışlē odu otun içinde rōmorkun üstüne motur
69 arabasının üstüne oda giriyo kadınnar hadi bakam binin arabaya hadi gidiyuz köye
70 diye şindi kadınnā oturmuş kadın bōle elini koyunca otun üstüne bak būdan yapışmış
71 bōle parmaı şuanda şeyli, sakat. iyi ki daha ciddi bir şey olmamış. hastaneye
72 yetiştiruylar canım. yılan zeirlenmesinde mesela ne tarafına istiosan ordan bōle
73 sıkıcan çizik atıcan eğer ağzın da sağlamsa dişlerinde çürük yoksa çekcen zehri
74 emcen tükürcen bize Taha ilkokulda örettiler bunu yā. yā şindi eitimler deşik deşik
75 matematik gösteruylar ben bi yaşında çocūn gördū matematik dersini bilemiyerim
76 şindi. bizde tabiat bilgisi vādı ilkokul üçe kadan öretiyudu öretmen bize.

3-Balya- Gökmuşa

Kaynak Kişi: İzzet Karabulut (74)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Tanışma, Düğün adetleri, Hıdırellez, Köyün tarihi, Çevre köyler hakkına bilgi, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Tırnova

Tanışma

1 āvliyim. ūş tane ölüm var. allah bāşlasın. biri yētmiş beş dōmlu biri yētmiş dōmlu.
2 biri sēksen beş yok sēksen dōmlu. yetmiş dōmlu olan emekli oldu. evēndim dōrt tāne
3 torunum var ikisi kız ikisi olan. biri üniveste mēzunu senin gibi. gıda müendisi. biri
4 de tapu bilmem ne şeyin okudu. tapu meslek mi ne oluyu ne oluyusa. hē onu okudu.
5 ikisi de dā orta okula gidiyu. öteki olanınkilē de ikiz onlāda ālla bāşlasın velhasılı
6 kelam balıkēsīde ben işātçılık yaPtım nakliyecilik yaPtım. burda dōup büyümeyim.
7 burdan gittik işte ordan da yaşıımız itibarile emekli öldük. işe yaramaz olduk. orlā da
8 kāvelēde gezmektense gidelim köye dedik. burlāda dā iyi yaşıyalım hāni kendi
9 şeyimize kendi kabūmuza göre burlāda yaşāmā ūraşıyōS. işte allāma şükür rātımız
10 sıhatımız yerinde. genelde köye gelmenin şeyi de pırostat kanseri oldum ben oniki
11 senedir de tedavi görüm. allā şükür ona da vūdum tekmē gitti.

Düğün Adetleri

12 yāpmam olur mu hēimde davullu zūnalı bōle. ēskiden bizim dūnlerimiz mesela pazar
13 dūün olursa cumadan başlar cumartēsi pazar günü gelin çıkar. pazartesi günü sabālen
14 damatı oynatır davul zurna ondan sonra gider köylere. velhāsılı dūüne hazırlık ilk
15 önce keşkeklik genç tabakalar keşkē dibēmiz vardı ilk önce gider gençler orda
16 dibekte döverler keşkē döverler ondan sōra getiriler. işte aşçı neneler vardı eskiden
17 bōle yemek yapan. onnar da elle ayırırlar. keşkek yapar ondan sōra çırakman derdik
18 biz köyün orta yerine münāsip bi yerde pārk yapıcak yere yere gençler gider bayırda
19 bir araba odun getirilē. cuma günü ākşam davul zurna gelir o gün akşam biraz
20 tımbırtı yapar küy gençleri yapar. cumartesi günü misafirlē gelir başka küylerden
21 onları da her mesela büyükpınar, karlık, sōcak yakın köylermiS dūüne gelirler.
22 ēskiden bele vesait olmadı için bu eve misafir verildi bu hāne onnara bakar nakliye
23 de olmadı için birda yatıp kalkılıp birda kalkılıyodu. dūün biter öle gidilirdi yani. ama

24 şindi düünnerdē selerdē hepsi bölē kısaldı. kimse kimse ya görüyu ya göremeden
25 alla_sımarladık vesayiti var şeyi var. hani ēski şeylerimiS ādet ve geleneklerimiS
26 körelدی yāni. muabbetlerimiS yāni azaldı yāni. mālesev o yönde zayıfız yani. yāni
27 insanlık ēskiden belē daha şeydi birbirine sevgi saygı bölē şindi sen rāmetli babam
28 vādı ben babamın yanında ayaklarmı uzatamidim ben. şindi bende torunnā vā yātiyu
29 bölē alıyu çanaklānı da eline bölē. ölüm toplan bakām ben oturām şuriya diyōrum
30 mālesev. ādam toplansa da emen unutuYu sāti gene. velhāsılı hani gēnşlīmiS yozlaştı.
31 mesela bu benden yani benim çocūmdan ufağ. ama bana k̄aşı geliyu. bi gün
32 dövüvēcem gitcek.

Hıdırellez

33 ıdırelleS biSde ēskiden ēpsi vardı kısım. sancaklar kurulūydu. yumurtalar
34 kaynatılūydu. soğan gabīnna gaynatdırlar yımirtaları beyaS yımırta sarıya dönē hani
35 bölē ādetlē vārdı. ama onnar bölē bölē yavaş yavaş kayboldu gitti yāni yemek için
36 eveT. soan kabuyılā kaynaTırken aynı soan kabuyı gibi sapsarı oluyu yumurta. yani
37 velhasılı ēski gelenek ve anelerimiS kayboldu yāni çou kayboldu. şimdi birden ēle
38 aklımıza gelivēmeSki. sen gittikten sōra benim aklıma gelir ama.

Köyün Tarihi

39 burıya doksanüç muacırı derler biSde doksan üç muacırı. bırā dedelēmiSin dedeleri
40 gēmiş. şurda kayalar köyü var karşıda. şurda tatlıpınar var iki köyün ara yerine gēmiş
41 oturmuşlar. hattā bizē mācırlara şurda yēr var orāya vēmişlē bēnmemiş bizim
42 köylülēmiS gēmişler bırda. şurda dere var ākıyu. derede su var. mācırın keçisi vā
43 anladın mı keçi olur bırda diyē oturuyu burıya. velhasılı bırda konaklamā başlamışlā.
44 burıya işTe sazdan çöpten ev yapmışlā. kayalarda gelmişler öndan bāri şeyindesin
45 tarlalar karşılar hep kayalarların tarlasıymış. adamlā gelīler burda unnā orıya
46 çörelencekkiler bunları götürelim köye. tekrar köye götürüler. Tē üş sene tābi
47 bunları uzak oldū için gidin o tālaları siz kullanın diyomuşlar. üç kuruş beş kuruş
48 Para. veyahut ortāna manbokuna nēse velhasılı ikinci sene gene gēmişler yapmışlar.
49 yazdan kayalara varıp gelmektense bırda yatıp kalkıyular. gene kayalarla gēmiler
50 örda onnā yaptıkları çergeleri çerge derler onnara onnarı yıkmā kalkıyular. mācırlā da
51 o zāman bikaç kişi dā gēlmiş memleketten bu tarāfa. düşülē burdan onnān Peşine
52 koalıyolar. köye de varıca vālla mācır āyrıanı kabarmış demiş yanē biSi koaladı.
53 velhasılı bölē bi hikāyeler olmuş yāni köyümüSün ilk burāya kuruluşunda. velhasılı

54 köyümüS öle kurulmuş buraya. tî yâni örda ısım akrábâsı köyünden ördan yakından
55 gelenle işTe şu âmet köyünden birsi mâmet köyünden gömülcene deyiler bilmem
56 tırnova diyi büTün mâcırân böyle geliş şeyleri vâdir burlâra âma Tabi onnâdan kimse
57 kalmadı artık.

Çevre köyler hakkında bilgi

58 yarışalân mâcır. büyükpınar var amma o balıkésire kayıtlı oluyó. mërkeze bâlandı o
59 dõru. bırdâ şindi mâcırca konuşan şey var aşşâda irfidala var bizim. tãm o geliyëri
60 gidiyëri be kızanım diyë. tam tam mâcır o. mâcır konuşması. mesüde ismi. burda
61 canım aşâda mâllede. dere bölüyüde onnâr bu yakaya Pek geçmiyilër. yok. konuşur
62 yâni sënle. buyur eder yâni. öyle abidik gubidik kişiyi târif etmem git demem yânë.
63 yâ uzak da olsa köyümüS ânadın mı otuS hâne Saten. yâşlı. yaşı yetmiş dokuz
64 seksene mërdiven dayadı. mesude tam mâcır konuşuyó hiç onda kaybolmadı. ben
65 çok mâcır köyleri biliyum yâni. mesela ben de balıkesirde falan durdum köyleri
66 gezdim bën dë geliyõru gidiyõru. yani bu aslantepeciğ o taraflâda gelivovoru
67 gitvovoru mâcır ama yâni deişik yâni şeyleri.

Serbest konulu

68 biS zıbık karı kâdik bırlâda. şindi bende üç tâne olan var. üçüde biri bu köyden evli
69 biri balıkesirin çayırhisêrdan biri karaman köyden evli hani gârmagarışık oldu. bende
70 balıksirde oturdum dâ evim falan halâ durü da. tē böyle bē kızım bē. gelivëri
71 gidivëri. gëlsene mari diyër burıya gësene mari. ē sizin gibi gënşlë artık onnarı
72 konuşmuyór bē kızanım. yâ şimdi bidē bağ burası mâcır köyü şöle büyükPınar köyü
73 var mâcır. onun da konuşma târzları ayrı işTe illâki. sen agacık dedeciğ nineciğ böyle
74 konuşur. bizde agacık dedeciğ yoktu yâni. bizde geliyëri gidiyëri. aga bizde aga
75 derler abi deil aga. tete var. annenin kârdeşine tete bizde. şindi şeirlen irtibat
76 sıklaşınca. êskiden bizim balıkesire âltı saat burdan yayan gidilidi. beygirle eşekle
77 pazara oraya gidiyun yâni. kasabaya. şindi traktörlë çıktıydı. ondan sōra traktörlë bi
78 ara şey yaptı bırdâ nakliyecilik. ben de yâni traktör aldım. iki buçuk liraya burdan
79 müşteri çektik balıkesire. sōra araba çıktı arabalâ geldi. arabaları bënmedik herkezin
80 aşâ yukarı taksisi var şeyi var. vesâyit bollaştı yani. yâ şindi genşlik yok be yâ en
81 genci ben varım şindi bırdâ köyde. yâ duramıyú ... beyâ şindi burda yala yok birkaç
82 tâne olan vār heP de olan olmuş kız yok. evlenmek için köye gelmiyó. yalan yok
83 benim biladerimin ölu vā otuz yaşına geldi bekar. köye gelmiyó. amâ şindi âslen

84 şehire gitse nāpar õretmen de ēliyetini m_āldılā nāptılā bilmem. şimdi hadi tamam
85 okumuş kişi bi yere girer yapabilir. bırda şimdi ērdinşten pay biçelim adamın kurulu
86 bi düzeni var. damda ēlli tāne hayvan var tıraktör altında. tāksi altındā. şey var
87 tıransitleri vār. tarla tapā desen yērinde. şimdi hadi gitçek balıkesire beş bin lira şey
88 aldı diyelim aylık alıyu. baba da bırda yardım etmedi mi açıkta. ēle şimdi gitçek
89 burda babasının danasını alamaS yāni. benim hanım bu benim nene gel nenem sen
90 gel gel. şimdi bunnā tırabzonlu. bunnar mēcır köylerini geziyular. mēcırların nası
91 konuştuklarını. sen de konuş bakam geliyeri de bā. gēsene mari beri. beri gēsene.
92 getisēne benim ferecemi māri. bilin mi ferece ne oldūnu? ferice. ferece adı.
93 naştarapa? yā. ama işte mēcırca kabalaştırılmış naştarapa. sen hēr zaman geliP beni
94 bulabilisin bak. benim ev orası. geldin mi benim nene çay kāve yapā aç kalmaSsınıS.

4-Balya- Yarışalamı

Kaynak Kişi: Remzi Kaptan (83)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köy hakkında bilgi, Köyün isminin anlamı, Köyün tarihi, Çiftçilik, Eski düğünler, Askerlik, Hıdırellez, Eski bayramlar, Serbest Konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 ēvliyim. çocuk da vār. bān seni benim toruna benzeTtim. okula gidiyu bu dedim.
2 şaşırđım nası oldu indi. el sallayınca bēn Şeye balıkesir lisesine giden Torun vār.
3 ikinci sınıfā ünivēsteye de ben o sāndım sēni. balıkesirde oTuruyu da ōrdan gidiyō
4 oĸula. balıkesirde oTuruyu. bi çocuk vār būda ķōyde de onnarın babaları işte okula
5 gidenlerin birisi ēvlendi iki sene ōdu. biri okula gidiyu. bi kızım var bandırmada
6 oTuruyu. orāya gelin gitti. ķōy hayātı tālada bayırda. işe gidēken hayvana giderken
7 Tanıştık. nası ōcak. yaşıyuz bu zamanda yānızlık iyice zor çayı çōrbayı kaydattın mı
8 mesele yok.

Kōy hakkında bilgi

9 ilkokulu zōla bitidik onu da. bizim burları mārimiyet bōlgesi. geç açıldı okul biz
10 büyük gittik okula. dokuz on yaşına okula gittim bēn. vādı. kırk dokuSda okul açıldı
11 burıya. on beş yirmi seneden beri taşımaya gidiyu. ılıcāya. dēvamlı on beş belki
12 yirmi sene oldu ılıcāya taşımaya gidiyu. taşımalı. ılıca belediyelikti ēskiden karakol
13 falan var ılıcada belediyedi. bu beş bin nüfusu iki bin nüfusa geçince belediyeleri
14 kādıdılar. o zaman kalktı ılıca belediye. Şindi mālle olarak geçiyu Şindi. Şindi māllesi
15 dēyu kōyü dēmiyu. māllesi dēyu. mālle geçiyu. bizde yok hiç at yenikavakta vādır.
16 görgülcēde vādır. ūrda at eşek bēki tek tük bulunur. bizlēde hiç yōk. ılıcada da gōdüm
17 ben geçen gün. Őindi en ufak motōsiklet at yerine tārłaya gitmēye bayıra gitmēye. e
18 basit bālaması yok Şeyi yok. bırak bırakđın yerde duruyō. var bakkal bu bināynin
19 arkasında. hēr taraf dışardan market arabası geliyu. bak ēkmek arabası gēdi. iki tene
20 ekmek geliyu hēr gün. Őamlıdan geliyu biri ılıcadan geliyu. bu ekim ayının sonuna
21 dūru Őey de başlar gelmē sebzeçi.

Kōyün isminin anlamı

22 bizim bŭda meydannık vāmiş eskiden panayırıcılar yapılmış panayırıcılık. manyasa
23 panayıra gidēken balya kolundan bu taraftan gelenlē burda ē atlarla dinlenme
24 yapāmışlar. alanlık vāmiş. āl bu alanlīn adını köye koymuşlar. yarışalan yarışalan
25 diyē. bu aralāda bōle bi dönüm olarak demimde. bu meydanlık gibi bi meydannık
26 vārmış bırda sōra at yarışları da ōmuş. bırda bi su vār ārkada kāynak suyu diye. ū
27 suyun başına dēmişler burda ireklenilēmiş u panayırıcılar yolcular yarış yaparmış
28 atlarla burlāda. undan adını yarışalan köymuşlar.

Köyün tarihi

29 köy burası sıfırdan kurulmuş. tē öteden bulgaryadan çıktıktan sōra mācırılar itiyālarm
30 annātması geze geze gēlmişler. dēvlet o zaman neresini bēnirsen oTur diyōmuş
31 bāzılarına burāyı beni oturtmamış boş geniş arazi var diyē. bŭda hiş böyle tāla arazi
32 yokmuş burda. ārkide bi su vār o suyun şeyine buriya otūmuşlar. ondan son bu
33 arāziyi bēki üç dönüm arāzi vār. hēpsini bōle balta diyēm el gücünne açmışlar hani
34 açık bōle kır arazi oturma diil. e yerleşmişler o zamandan beri gayri doksan üç
35 olunca yüz otuz mu oluyu yüz yirmi beş mi oluyu kaç sene oluyu kurulalı. biS
36 beşinci altınca kuşā döndük.

Çiftçilik

37 çalıştık zamanna çalıştık ama şimdi çekildik gayrı. şimdi çocuk çalışıyu burda. o
38 yapıyu çiftçilik. bir kaş ineyi var öküz arabası motur şeyi var o yapıyu. bırda
39 çiftçiliklen hāyvancılık var bide şey ya sıkı tuttular bizim seksen sekizdeki tarım
40 bākuru çıkTı. sıkı tuttular ūrdan yararlandık biz. ātmış yaşından yukarsı yüzde
41 sekseni emeklidir.

Eski düğünler

42 şimdi hērşey nāsiP meselesi. kimisi ērken evlenirdi kimisi nāsiP geç kalıyu geç
43 evleniyu bēlli olmuyu. ō zamannara ērken evlenme Taha meşurdu. on yedi on sekiS
44 yaşına girdin mi ana bubaya yārdımcı ōsun diyē evlendiridi. bulabilise ama o da tabi.
45 şimdi bāzi gençlik ērken tērci etmiyu. benim torun var izmirde Taha evlenmedi otuz
46 yaşına giriyu. bak şimdi beş on seneden beri iş sorunu vār. hele bilhassa gençli kārşı
47 ünüvēste biTimiş burs bōrcu vār bilmem ne vār. diyu bi markete temizlik dāhi ōsa
48 diyu. şimdi yalan süylemēyim biz düün yapımadık. ōle den geldi yapımadık. şimdi
49 meydana çıktı gāri. ēskiden ēvlēn önüde olūdu herkezin kendi avlusunda olurdu.
50 salon da yok köy meydanlarında oluyu. yemek veriliyu. çōrbadır nohut pilavdır.

51 keşkek bizde pek kısaldı. var da gene keşkek kısaldı. keşkek yörüklële mânavlâda
52 bøl. onlâda meşûr yemek. bizim mâcirlâda da var ama şindi onu herkeS arıştırıpta
53 yaPmasını zor geliyö. geçen bu mûtar ômşular sünnet yaptılar bi iki ay eveli onlar
54 keşkek yaptırdılar özel yemek misafirlere.

Askerlik

55 bën izmire gittim nârlıderëye. erzincana gittim, erzuruma gittim. âskerlik yirmi dört
56 aydı u zâman. iki sene. evliydim.

Hıdırellez

57 eski gelenek hıdırellezi yök. eskiden nası yapılcek eskiden hıdırezze bi gün vâkan
58 eşya toplarlardı. bën tespî verim o bilmem ne verî mâcır usüli bi toPraq ap diyem
59 şimdi çölmek diyelim. çömlën içine doldurular âzını bâlarlar gül âcının dibine
60 koyalâdı. hıdelleze bi gün vâkan ertesı gün saat onbir oniki dedimi bi elence yerine
61 açılır orda onu mânilën çıkarılâdı. kime ne mani ıkıcak salıncak kurulâdı. ama şindi
62 adetler kâłktı. salıncak kurulâdı. o gün elenirlêdi. hıdırellez günü alışmazlâdı. hani o
63 gün hıdırellez diye halk tâlaya giden tâlaya gitmezdi. hıdrelez elencesı vâ diye.
64 eskiden öle gömüşler âdeti. şindi çoktan beri yok gâri kâktı. elence mëlence yök.

Eski bayramlar

65 eskiden bayramlâda falan elence bayramın ikinci günü falan kadınlar elence yapâdı.
66 şindi onnar hepsi gitti. kurban dêrdinden iş dêrdinden. şeyi êrdiremiyo işini
67 bitiremiyo. evlerde masal anlatırlâdı ama onnarda öğrenmiş eskilerden. biz öyle masal
68 hikaye bilmeyiS. unuttuk gâyrı. oturduk evde anlatılâdı.

Serbest konulu

69 nurgül kimlêden bûda yâ. he fezulla agayın hê hê öldü. kızımı bilmiyum çocukları
70 biliyuz da. âcık âsak şey vâdı undan dedim. onun yaşı ufak Taha diyê. kâşifin
71 mēmedin kızı var diyê. â bu kızımız gibi bôle genç öda. bi ayacından âsak. öle gelip
72 gidêken bâzı görüyüm ben onu yöldâ falan Tabi merebamız yok ama tanıyum o
73 oldunu. u belediyede alışıyu u. âcık ayândan âsaklık var. ben acaba onu mu dedim.
74 tırabzon karâdenizli laz kökenli. ama şindi bak demin ne dedik karadeniz dedi mi
75 geneline laz diyular ama laz deil. şindi bizim bu külêrde deminki külêr dedimiz gibi
76 mâcır da oturan var çerkez de oturan var yörük de oturan var halkın karşık otran
77 yerler var yâni. bürda cengiz var. unnar da karadenizli. tırabzonun kazâsından ama

78 māçkamı valla õş bi adı var ama onnar kalaba burda balıkesirde. hatta yenikavakta da
79 vādı.

5-Bandırma- Ömerli

Kaynak Kişi: Hanife Karaca (85)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Serbest konulu, Sokak kedisi, Hastalık, Bahçe işleri, Evlilik, Keşkek Tarifi, Sohbet, Eski kıyafetler, Köyün tarihi.

Göç Edilen Yer: ...

Serbest Konulu

1 būda oturødum ben başta gelin aldık gelin alınca dar geldi halbuki dar diil ama iki
2 göz onnārda biri bende. bi de salon var būle mutfak būda. iki tane ikizimiz oldu.
3 ondan sōra arkadan bi misafir dā geldi üç tane olduk. iki tene erdekteki kızda var iki
4 tene bandırmadağında var. kalabalaştık. ērdektekilē evlendi bitti. e ikizlēn biri de
5 evlendi gelin oldu o da bāndırmada. gelin da bıraktı kızanları düünü olcak zamanı.
6 kardaşları va ōllandada biraz anlaşımadılā bıraktı kızın düünü olcā zamanı ōllandada
7 kardaşları derdim çok da. ōrdan bi adamna evlendi ōllandaya gitti. hepsi bu kadā.
8 sonra būda hayvannām vādı benim damdı. dedeye dedim ki biz buraya ev yapalım da
9 tūyümüz kuruyka çıkalım. kimseyi rahatsız etmedik çıktık ama olmadı gene. yirmi
10 yedi sene önüne ekmek koydum emekli olcādı bu sene. şurda kocaman balıkçı var.
11 ikizleri büyüttüm arkadan bi tene daa büyüttüm. üç tene. tı kızannā sabāleyin tarā
12 kaparlā şiyi derlē babane saçımızı ör. saç örmek ben bilmiyō ay napcan gayrı
13 herkesin bilgisi bir olmuyō. biz neçverdik kızıyız altı kardaşız. birbirimizin saçını
14 örerken ēr işi ōrendik. ekmēnden yemēnden. tarlada çalıştık. şindikilē ōle. yapcak
15 bişi yok. bugün hamile kalıyō yarın sabā idrar veriyo bakām nōlcak nolursa olsun.
16 esra mı seda mı ona baktım deminnēde. mügeyi izlemiyom ben orāya ālıyannā
17 geliyo. ben haberlere hiç öyle acılı şeylere bakamıyom. dedeye kapat kapat diyom.
18 nābalım işte. valla biz ordaydık yavrum dedim bu sene buraya geçelim dedim biraz
19 orası būle bi salon bi yatak odası acık büyükçe. kapılar camlā çok olunca. burının
20 duvarları kalın. orası pirket. burası sıcak olur dedim burda kim oturcak biz
21 oturmıcakta dedim. kızın düünü oldu eşyaları gitti ōle. çocua da ev aldım
22 bandırmadan o da orda. bekar orda çalışıyo. hādi gelip gitmesi zor oluyo arabalāla.
23 mazotlar paalı. gelip gidiyodu talebe taşıyo işçi getiriyo. balıkaneye geliyolā o da
24 orda çalışıyo işte. āşamleyin yeniceköye talebe götürüyo. kēndi halinde olanlā vāmış
25 devlet tabi getirip götürüttüyolā. ordan gelirkan iyi bişe yapāsam hadi gel uğrak ver

26 diyom. sevdiin yemek var diyom geliyo. kēndi yapıyo. küçük kızım var bi tane gene
27 nişanlı o da bandırmada. ikizin çocuk var onnar bëraber. õle. ben bu köylüyüm
28 yavrum. bu evin ārkasından ordan yeni evler vādır ordan da beriki evlēde benim
29 bubamgilin yerleri buralar da benim anānemin yerleri satın aldık. kēndimiS aldık
30 õlan kardaşıma verdik orasını. o da hastanede çalışıyodu yirmi beş sene. biz muacir.
31 anānem rumeli muaciri gelmiş buriya on üç yaşında. markızlan konuşlu orası õle
32 konuşuyodu. ordan bize de geldilē ama ille gelin dedi insanlā nērde ilerdeki insanlā
33 gibi gezcek şindikilē ò zaman şindi olsa her şeye gidersin. iş çök kızan çok altı
34 taneyiz biri birimizi kâldıramıyoduk. işte muacırca bilmiyoS yani bi yere gidersek
35 mācır oldūnu annıyolā. hā ben bu gelini tırabzondan aldım. benim kız var
36 bandırmada lazlādan onnā yaptı. tırabzonun içinden galiba şeir oluyo dimi maçka.
37 gelinin adı azize. küyde var orda evleri bi de tırabzonun içinde var. maçkaya da
38 ordan gidiyo. diyo bi dik gör eger dedim bu kadar dik olsa kaçırım. hani yaşancak
39 yer diyolā ama hērkezin kēndi vatanı. benim bēyim yirmi beş sene etibankta çalıştı.
40 ordan emekli. dört sene gittim amān sen de dedim ne vā burda paran olduktan sōra
41 heryeri bandırma. şindi bandırmaya geçtik gayrı arabalar hiç durmadan çalışıyo
42 bizim burda daa yarım saatta vardı bu korona şeyi girdi ya hani arabaya pinmeyin
43 şeyi sōra o yarım saat oldu bi saat. iyi oluyodu yarım saatta da hemen gidiyon bi
44 saatta da. iyi canım işini görüyon geliyon ama ben gitmiyom şindi dede götürüse
45 gidiyom. ēltilim telefon etti kapısı örtünmüyomuş biraz o elinden ustalık ta geliye
46 dedenin yaşı var sor bakam kaç yaşında inancan mı? o benden gēnç. çocuk adnan
47 pislilii hiç sevmez. bazı buriya çıkarıyo papuçlarını buriya çıkarsana buraya diyom
48 battı burası diyom da diyer türlü buriya basıp da mı giycem ayakkabıyı diyō. dedenin
49 ayakkabıları da içerdedir işirbuları papuçları o yanda. ũle. bu kafayı yıkamadan
50 katiyen dışarı çıkmaz biraz kılları uzun tüyleniyom diyē kızıyō bana.

Sokak kedisi

51 bak şindi o poşet tutcak ordan çekcek bak õle bi haydut hayvan. kızıyom dedeye
52 buna hazır mama aldılā kim attısa atmış buriya. benim küçük kız da var bi tane işte
53 yirmi bir yaşında nişanlı. dede onu atmayın ben ona mama getirim mama getirim.
54 dede camiden gelsin kedi bekliyo te burda kim attısa atmış bu kadarcıktı o. yēmiyo
55 şindi ekmek ver yemiyo. neymiş balığa kokuyomuş. bi bakıyom burda ışı yakıyom
56 buriya girmiş. beni gördümü kaçıyo. ilerden kapıyı açık bırakıyodum şimdi
57 bırakamıyom hiç.

Hastalık

58 rātsiz benim çocuum kanser. ama oniki sene bitti. atlattı ārsı sancısı yok.
59 ayakkabıcıydı o. ayakkabıcılıkta bi koku var ya o kokudan ölmüş pis kokuyu ya.
60 ondan amelyat oldu işte. oniki sene bitti. şimdi sağlığı yerinde. yimesi yerinde.
61 çalışıyö. benim tarlalām vardı iki täne onnarı sattım hep ona yidirdim. siKortası da
62 var bide emekli yaptık. evlat. nasıl bugün kız mı olacak çocuk mu dartışması var
63 çocuk olunca nōcak kız olunca nōcak. hepsi evlādm. ama işte çocuk daa önde gidiyā
64 ya. benim kızlar kızdı bana çocua hep vermişim. è şimdi ben göz baka baka nasıl
65 atayım dimi kuşlā gibi bāriyodu burda annamadılā nerlere gitti ne istanbulu kaldı
66 hele özel hastane git ver parayı burya da āşamleyin eline al şeyini ne diyolar filmlēni.
67 benim bu bacām çok āriyo. balikesire gidiyomuşlā dedeye diyom balikesire mi
68 gideyim nāpayım bu sefer de diyö küyden çok giden oldu amelyat oldu ben olmam
69 amelyatı. aman diyöm ālemin bacānı taşımaktansa kendi bacānı sürükle git diyon
70 gene. bizim küyden biri var saniye diye iki bacāndan da oldu şimdi oturuyö götünün
71 üstüne. nābiye var o öldü benim komşu olmam dedi ben de olmam dedim ama benim
72 bu bacam çok ağardı. hāni bōle bakarsan bacaam da bişè yok. içimde bicama donum
73 da var bōle bak bişè yok bu kalçadan ne filim çekebildilē. dikilemiyom. yok hiçbişè
74 yok. sözde burda kalçamdan inşaati diyè yaparkan diyè tūlanın ucu kırılır ya diyè
75 ordan diyö kireçleme diyö o arıyomuş diyö ama bilmem. valla bana bidane de bi
76 ayda yutan bi hap var bi tane yuduyom dört ay içine girdi. şimdi yüz lira bitane hap.
77 fayda etsin de bin lira da olsa gene alcam. iki tene bastonla geziyödüm. torun benim
78 resmimi çekmiş dedim sil onları ordan. o da hollandaya gitcek şimdi. āblam var
79 beyhan kız kardeşim var tarife. hanife, ayhan dört teneyiz. iki de olan. altı teneyiz. bi
80 adnan var işte çocuk. kız olan biri erdek biri bāndırmada üş tane. iki taneydi de para
81 az vermişlē. çocuk parası çok kesmişlē. üç tene oldu. e napcan.

Bahçe işleri

82 dedeye dedim gāyrı patlıcanları sök dedim acık havalar serin de bavurlu oluyö. orda
83 karpuz ekiliydi burda kavun ekiliydi. valla bizim buyansının karpuzu karpuzu
84 güzeldir. bıçayı burdan kes o bu yandan ayrılıyo. āla var şimdi yāmur arkadan geleydi
85 bu şey olurdu. orda taze fasulem var orayana ıspanak ekdim biraz. üç sıra domates
86 ekdim ben dedim salçaylan ūraşmam. domatiz oluyö ya topalak onnā iyi toparlaklar
87 su oluyö ondan bi süre ekdim yemek için.

Evlilik

88 ben yirmi yaşında evlendim adnanla aramıs yirmi yaş. o zamannā kapıda kaldı
89 oluyodu şimdi kaç yaşında gidersen git kapıda kalmıyon. evlenemeyen demek. benim
90 şimdi ikiz torunnam vā dedim ya yirmi yaşında evlendi işte daa dört aylık evli.
91 düşünümüz o zaman yemekli ekmek davul ne varsa. beyazdı. annemgilin gününde
92 tellilē vāmiş annemin bñle fistanı vādı heryeri şıkır şıkır. aktı yani durdukça bide
93 katırba oluyodu telli gene. annem giyolā fenerleri fenerleri tutuyodu bñle karannıkta.
94 altında da kızlar türkñ çalıyodu, oynuyodu òle. eskiden alıyodum dümbeleği
95 eliyodum innettiriyodum ortalığı. şimdi òle şeyler yok. elti de bi tane arkadaşım var
96 üçümüz otturuveriyoduk oraya şimdi benim bandırmadakı kız òrta yere çıktı mı
97 dansöz gibi oynuyodulā. burda kapının önünde yaptık düşünneri kızları verirken ne
98 salon alırdık ne bişe. büyük kızınkıni bandırmada yaptık konboy halinde gelin
99 almağa burıya geldi.

Keşkek tarifi

100 keşkek tavuk eti sevmiyom ben hiç yemem òle şeyler. keşkei çatladırısın o ahşam
101 yıkarsın güzel çatladırısın altına da bi tavū yatırısın orāya biraz da tereyā korsun içine
102 kabardı mı alırsın bi tane tarana kürē gibi bişe gayrı erkekler varsa erkekler
103 karıştırırlā. ondan sora birer tene de hāvlu terini silmeğe. bi kişi de yanına dikilir
104 kemiklēni ayırır o tavuun içinde karıştırırka. ben iç yimem tavuk eti. sen orasını
105 böyle karşıdan görüyon ama içine girenin oşuna gidiyo. iki tene divan var masası var
106 suyu içinde tezgāsı var erşeyi var.

Serbest Konulu

107 mūtar biraz pöşmer geliyö. konuşmā bilmiyu annatmā bilmiyu. konuşsa doalgaz
108 götümüzün dibinde. bak benim kardaşım astanede çalıştı yirmi sekiz sene. on sene de
109 mūtarlık yaptı. arıtma yaptı buyana çeşme getti oriya mezarlıa. yolları yaptı ondan
110 sōra da yattı da öldü. altmış sekiz yaşındadı vefat etti emzikten. ākciğer kanseri.
111 kēndi gene āstanede çalışan adamdı pastırmacı vardı özel hastanedeydi ilk baştan bu
112 yandaydı gene geldi çok uzak. içme bu cigarayı diyodu ona. ikisi aynı günde öldü.
113 bizimkisi cigara içti o içmedi. ben de ēr zaman diyom ki su içen de ölüyo rakı içen de
114 ölüyo. benim bu bandırmadakı kız evlendimi sigara içiyo neden? okulda alıştı. duygu
115 adı da duygu. valla diyom bişe kokuyo gibi geliyo ama anne arkadaşlā yanımızda ya.
116 arkadaş kurbānı olmuştu. bak şimdi bırakmıyö her gün bāriyöm. onun ikizi var çocuk

117 hiç kötü alışkanlı yok. ne sigarası var ne gezmesi var küçük olan da öle. o arıyo
118 babāne nābıyon? ben hasta oldüm kadā iki ay her gün burdaydı doktora götürüyolā
119 koluma giriyolā. bindiriyo arabaya indiriyolā kızanlar alla razolsun çocuum da
120 götūdü. büyük olan konuşuyomuş. akli başında bi insan olsa evi var burda kocaman
121 balıkçıda çalışıyò tamam kocandan ayrılabilirsin ama kızannānı bırakamaSsın. onnarı
122 ele güne kat ama nereye canın isterse orāya git. neymiş onnāda bekar durmak
123 ayıpmış. ben bandırmadakan gittim midem çok ārıyodu kaldım orda. adnan bizim
124 selamsız içeriye girmez konuşur yani hiç öyle bilmez bişe. azize oturu. hoşgeldin de.
125 kocası geldi azize bizim öte yanda telefonla konuşu. azize bu gittiin yol iyi deil ama
126 acabakı neriye gidiyon diyom. şindi küçük olan annatıyo bana hep diyo dayımgillen
127 konuşuyo. adnan fakirmiş de zengine gitti şindi. hollandaya gitti. iki tane olan
128 kardaşı var orda bide kız kardaşı var. bubası öldü babası öle insan deildi allah rāmet
129 eylesin. nāpsın insan başına her şeylē geliyo. ākşam olunca bakıyoz da esraya anā
130 burda dişleri yok neler yapıyò alla senin cezanı versin sōna öteki karı beş tane kızanı
131 bırak yedi teneymiş. onda da hep kafası karşıyò ev almış başını gidiyo. benim
132 hayvannā vādı ilerde onun evinden temizdi ortalık çok fena. ayıp vardı biz bunnarı
133 kafamıza nası koduk kızanğa on iki yaşında bizim böyle kara ferece giyyoduk kara
134 başörtü bubamgilin evi burası annaneme gelirken ferece alıyom ben çık bakam dışarı
135 rāmetli bubam benim çok fenādı. düün olsun yürei kalkıyodu düüne gitcez mi
136 yollucak mı babam. düşünüyoduk yirmi dört saat. şindi bubam da benim çok şakardı.
137 anan elimi öperse yollarım düüne diodu. ne düüne giderim ne elini öperim diodu
138 rāmetli annem de. inadına yapar gibi biz düüne gitceS alem düünden geliyodu.
139 ordaydım işte bi ay kadan oldu. sobayı kurdum sobanın kufasını silkti döldurdu
140 burāya da odunnā aldı. burda da azır. daa havalā souyunca bu masayı kor burıya. ama
141 orda hemen kurulun altından alıyòduk. derler ya sıcak sudan souk suya allā razolsun
142 odunna işim yok dede yapıyò. kömür hiç yakmadık. zatan kızannā küçükken de
143 kömür almadık sevmiyom ben kömürü. şı komşulā yaktı eveli günü burıya çıktım
144 anā dedim kömür kokuyu.

Eski kıyafetler

145 iki pāmak yaparım paçayı çalıktır onnarın ağsı. ilerden bizim dört metroydu şinci üç
146 metrodan yapıyoz. on santim fazla hani çeker diye. birer metroya paça koyuyom bi
147 metroyu da ortadan kesiyom ağya ekiyom kēndim dikiyodum ama gayrı yok. benim
148 ablam var köşede beyhan ablam diker biçer köyün tērzisiydi. şindi burdan böyle

149 paçayı ölçerim ben biştikten sōra acık. bōle kısa yapmam ben sevmem. bizim
150 ferecelēmiz kendi dikiliyodu ilēde. ŗimdi boydan ferece çıktı dikmeye insan yok aldık
151 boncuklu falan giyyoz da lazım olunca ama bakıyom gene ben diyom ferecemi
152 yıkıyom giyiyom lazım olunca ona alışkınız. o boydakını giyince ērkes bana bakıyo
153 sanıyom onu bi yere giderke giyiyom.

Kōyün tarihi

154 yunan yakmış burasını gitmiş de annem ninem atmış giderken arkasından takışmışlā.
155 ŗu pirket duvar var orası bubanemgilin eviydi burası ananemin evi burası māza
156 yakmışlā hep būdeylē çıktı o duvarı yaptırka hep budeylē çıktı içinden. dedemi
157 camide öldürmüşlē. dedem küyün zenginiymiş öldürmüşle. sabā ezanını kılmış para
158 ver. o da demiş her gün her gün para yetti gayri. bitti demiş. çekiyolā vuruyolā.
159 ananem öyle annatıyodu. buba dedeme de demişle ki çık bu adamın üstüne otur
160 ölene kadā. ordan buriya geliyolā ananeme geliyolā çabık kadın dizi onu ver. altınları
161 dizi. misir çitinin gömmüş parayı veriyo bide bakıyo dedenin ölüsünü getirmişlē.
162 ilerden öylemiş. annem bi yaşındamış babasını öldürdüklerinde. allah rāmet eylesin.
163 işte dünya būle. azcık tūlo oldun mu bitti işin. herkeze var da dēde küyde hem
164 pēlivanlık yapıyumuş hem çok zenginmiş. hep veriyoumuş gayri bitti deyince yapcak
165 bişi yok bubamın bubası fakirmiş mesela o bakkalcılık yapıyomuş ama gine küyden
166 bildirenlē onda var onda var o zamanna budey ekiyon sürüyon tālada da tınaz
167 beklıyon o tınazı ōda gelip çalıyomuşlā. tabi nelē çekmiş ekmek bulamamışlā. būdeyi
168 dövmişlē kaplıcayı çekmişlē de ondan markız ondan ekmek yaptık da yedik diyōdu.
169 annem rumeli mācırında patitizi hayvan yiyomuş yimē bilmiyomuşlā. yunan giriyo
170 buriya kovalıyo erikli çakırköy bayırı vardır buyanda daa oyannara kaçıyolā bide
171 dönüyo geliyolā evler bitmiş. bak ŗurda iki tāne yatır vardır köşede ben girdim
172 seksen yaşına o yatırlā hep orda. asker diye duydum ben buriya ŗimdi biz ev
173 yaparkan adamın biri demiş dedeye bu yatırlā demiş buraya ev yapıyon ama seni
174 rātsiz ederlē demiş. dede kēndi yaptı valla ölüden zarar gelmez ama diriden gelir
175 demiş. ben annattım siz dinlediniz.

6-Bigadiç- Başçeşme

Kaynak Kişi: Şadiye Özdemir (78)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Düğün adetleri, Hıdırellez, Maniler, Kurban Bayramı, Günlük işler, Tarla işleri, Yöresel yemekler, Anı, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 ben kırkbeş doumluyum gülüm bilmiyorum yaşıım kaç oldūnu. yetmiş yedi oluyō
2 herāde. bēn bi sene okudum beni salmadılā gülüm bana koyun güttüttülē de
3 kardeşlāmı okuttular. hē. unnā memur çıkTı ben de būda kūyde kādım. işte
4 ilik_kızanı oldūm_ için bana koyun güttüdülē yavrum ne yapalım. ēvde deilim ben
5 balikesirde torunnara bakıorum da bugün acık tālaya çıktım. on dokuz yaşında
6 evlendim yirmi yaşında kızımı kucāma ādım. üç. bi gız iki ōlan. ēn geç ben evlendim
7 ondokuz yaşına. kāştım kızım ben. e görücü usulle komşumuzdu burdan çıktım te
8 burā divanın yanına gēdim. bi duvar vādı aramıSda. dede ōldü kaç sene oldu
9 bilmiyārim. bēn dul gariyim da beni gız yapıoru. bēn gızım oyun da ōynarım türkü
10 de çārırım. dede varķa dede de baa allā razolsun ne düünde kārşı etti, karıştı oynamā
11 ne şey etmē karıştı hiç hiç. oyun oyun. tünne tünne. tā bu oyun mu gızım of ben bi
12 teyip çaldı mı nelē oynādım nelē. ben gelinnēne torunnāna oynamış insanım
13 yavrum. bēn severim oyun gızım bā bezlememiş āynı rāmetli babanesine bēzlemiş.
14 şimdi ēskiden çift sürūdüler hayvannārla şey edidiler. yālnız şindi hēpsi sigortalı işe
15 gidivārı kimisi dōalgaz kimisi hērşey. şimdi bi tane erkek yok çalışan. herkesi
16 sigortalı işe gidiyoru. komşumuS bu. bi de elim var öte tarafta amucamın kızı var
17 hepimiS kendi kendimizeyiS. benim kız da zirāt müendisi çıktı. çocuklan buluştular
18 ayrılmadılar şeye de girmedi imtāna şimdi kocasınnan ikisi māsebeci. imtāna girip de
19 hemen atanıor mu atanma olmārı. girmeyir sınavlā uyumuş kālmış. başka yere
20 gidince uyumārlar da sınavda uyumuş benim tōrun.

Düğün adetleri

21 eskilēden üç gün. bi akşam kına ērtesi gün şey pazar günü de gelin_ alımı. nişan
22 atma da oluvārı, kapı tekmesi de yapıorlar aşlan ekmeklen yapıorlar. söz kesildi mi
23 kapı tekmesi. aşınla ekmekle. tē işte üle ādet söz kesildi diye. ellēni açar gelin biz de

24 türkü sülēdik. kaynana illa ya altın vécek ya para vécek. ōndan sōa bayram gēldi
25 vakit kōçun bōynuzuna iki tane ēlma boynuna ŗiritlēr ŗēylē geline kurban göTürüS.
26 kına yakārça ālatma turkusu çalıoruz ya undan ālar. bēn kāŗtım. kāçmıyanlar düün
27 çocuklāla konuŗur ēskiden alenktirik mi vādı? yoktu. ōndan sōa kōr lambalan ŗindi
28 eski telefonla konuŗuor kızım kızlar çocuklar bakıvarsın urda öpüşüp durūlar burda
29 kokuŗup durūlar. balıkesirde hepsine kandık karıŗtık. ŗindi pamıktan gēdik iki gün
30 tāha elimizi ŗey etmeye tuttu benim dāmat bunu kaçırmā istedi. bu da niye kaçmadın
31 diye benim dede bi araba dayak attı gızına. yā. ē iŗte dūnya nāpcan? düünde üç üün
32 yemek kaynadılır. fasıle, pilav, hoŗaf, çōrba, ŗeiriye, ārpa ŗeiriyesi dirler ōna.

Hıdırellez

33 hē hıdırellezde sabalēyim kālkarız erkencikden saat beŗ gibi. ēskiden sancak
34 kurūduk. ŗurda gōcaman bi aaç var sancak_oŗadık? yayıkları gōtūrūdük yūrt
35 düērdik suda ŗaldır ŗaldır. tānelēde būdāy vāsa girer yuvārlanırdık iŗte çizleme
36 yapādık gözleme yapādık. undan sōra fal toplādık. martı falın malı ōlsun sarasın
37 solsun kimin evvelā çıkāsa başına konsun. iŗte ūle. ōrtā yere bi insan otturūduk martı
38 falın malı ōsun solāsa vāsa kimin evvelā çıkāsa devlet başına konsun diyē. alıp geri
39 gelir māni tutādık. undan sōra bide türkü çalarız dāre. tandıkı tandıkı. beŗ tāne dāre
40 patlatTım kızım ben. biSim oyunnāmız ēskiden çoktu kızım ŗimdi teyibin önünde
41 oynanıvarı. ēskiden türkūdü. māni atıŗırdık.

Mani

42 başçeŗmedir küyümüz
43 zenzem akar suyumuz
44 sevip sevip ayrılmak
45 yoktur ōle huyumuS.

Mani

46 başçeŗme çatal matal
47 ortasından çay akar
48 başçeŗmenin kızları
49 baygın bakar can yakar.

Mani

51 karapilsin karapil
52 kıramadım dālimi
53 senden açıkgöz çıktım
54 āldım senin yārini.
55 būle kāşıda benim bi torun okurdu aydında. bēn ona mānileri yazdım. benim
56 mānileri defter yapmışlār. işte bu kâdar kızım. vā mı dā dicēn söyleyiverēm. mānileri
57 sūledim.

Kurban bayramı

58 şimdi yeni gelin_öldün mu ne kadan hısıımı akrabası vāsa mālle mālle gezdirilē
59 gelini kurbanda şeyde. bi kişi keser dana olursa yedi kişi girivāri. küçükbaş olursa
60 kendimiz kesivāriz. ōlmayanlara pay dādılır. yedi eve payını ayırısın. kuzuyu kestin
61 mi ondan soa kendin pişiri yērsin.

Günlük işler

62 kimisi uyur ben sabāleyin ezan_öldü mu bi kere dā ezanı okutmamışımır üstüme.
63 ērken kālkarım. işim öldü mu ēkmek karıdık ēskiden, çamaşır yıkādık bi de orak
64 biçmēye gidēdik. şindiki gençler raat. çamaşır yıkāri bulaşık makinesi yıkanıyoru.
65 ēkmek geli... çamaşırını attım ben makineme sermesi de var. ulen seriver nōcek
66 ōlcēniS mi? ondan soa küllü sulār kazanı koyārsın alısın bi düğüm çat çat düērsin.
67 kalıp sabunnan yıkārsın çıkarakı? yādı gibi olur. şimdi biz kaşınıvāruz. minTaklā da
68 ne oldü yavrum belli deil. makine ya duruları ya durulamāri. kaşıntı olur Tabi. biz
69 eskiden küllü sulan yıkādık. çamaşır sodası vādı onnan yıkanırdı. kēndimiz bez
70 dokūrduk. hazır don nēde? şindi dolu. ōle nābalım kızım. ben eskilēden anladıvōrum.

Tarla işleri

71 yapıvāruz işte. būday, mısır, bamya ekiyulā şimdi ben gayri ekmiyim çocūn şeyi var
72 accık soanı var onu gazmā gittim ekiyulā millet. dolu. bamya ekiyulā şimdi gazılıvāri
73 būday düver biçē ēskiden kendimiz biçēdik orā hārmanı hayvanlarla döner düverdık.
74 hayvan sıçtı vakit iliyānı tutādık sıçmasın būdaylara karışmasın diyē. undan soa tınaz
75 gelidi. yel esēse savurūduk yel esmese dönēdik gāyrı. yaba elimizde bekle yel
76 gēlcekte tınaz savūrcak. būdayı kendimiz yıkādık çeşmelēde. un dēirmende. şindi
77 ekēsen gidiyun nafadanı koparıvorsun, yeşillini verī, suvanını çıkarıvārsın başān
78 oluvāri, bōrülcen oluvāri bi lokma yēre ekiyon hepsini organik yiyiversin. ē ekmesen

79 nası yicen. çok Pahalı. şindi būnların zāmeti yok. neden avantajlı marı? silajı kendi
80 tālelēnden çıkarıvorlar yenkiyi kēndi taleleēnden çıkarıvorlar ūle fāzla şeyi yok

Yöresel yemekler

81 bizim yöresel yemek keşkek. būdaydan. būdayın řabūnu düvēler dibekTe pişiriS.
82 canım bir Tur sen dā iyisini bilōrsun annat. ōndan sōa yıkārız PaklarıS kuruduvarız
83 gidip delikanlā dövüveri ōndan soa geliverler cuma günü cumartesi gün keşkek
84 kazanda pişior delikanlılā para atıvarı oynāla davulla zurnalan. kēşkēmiz meşur.
85 tavuk etli. baklava açıvōruz. aha baklavacımız bu. iki senedir ameliyat oldu da şimdi
86 yapamārı. bu oldu şimdi bu baklavacı. bēn bu sene açma yapmadım da āldım hamur
87 pişirdim. yemekli. kaçamak yapāmısınız siz? ōymak ōymak yapıolar lazlar. sā yāğla.
88 şindi ōsa da bi yēsek dimi. sā yānın içinde kavurıyor ondan soa ōle yapōr. sā yā
89 kavruvo adam akı kızarōr ondan soa ōle yapōrlar. küçük sadīn ōlu yılmaz goca
90 sadık var bide onun nenesi var. bazlama yapādılar tapalama bōle onnar hep bezdirme
91 yērlē fırın ekmē yapmazlar. biz fırına atādık ekmek gömme diirler ōna. çerkezlē de
92 ne yapadılā kızım eskiden mısır kaçamā mısır unundan kaçamak. bū mācır
93 mistafalān evin yanından ārtı geçēdi unun içine koyādılar. tencere yımşadı ō da
94 yıkādılar şindi derelēde nēde koyulcak mısır kaçamā. orta yerinde koyālar bulamaç
95 koyalā. bana bana. he düünü olsun şeyi olsun kaçamak yapalā.

Anı

96 bak şindi balıkesir balıkesir diyiler şēre gittim kızım. gittik anām bele şēiri mi
97 gördüm var benim anā dede ōrden gidiyo ben kalabalıkta dedeyi önümden kaybettim.
98 ōldum yere ottum gel gel dēmiş dede. bi de baksa geriye nene yok. tü senin dedi
99 benim adım şādiye de bulut dēdi. karardım mı bilirdi benim kızdīmı da bulut dēdi.

Serbest konulu

100 torunum var evlencek beklemede duruvārı torunnāmı görsen sen. torunnāmı çok
101 severim. görmedim mi gözüm arkasında kalıoru. gezelim görelim vara şeyde garılar
102 pilav pişior aynı ūleyiz biS. kēndimize göre. sāniye_ ba sepetçiyi oynıcaz ikimiz
103 senle. ben köleizavra. bā gel gel, git git. torun vā bi tane okuyan onu almā gitçem.
104 aşada anaokulu var anaokulunda okūvarı. bir de ilkokul var. bēn torun okula
105 gidiyoru. ōrta_ okula gidiyōru. nine māni yazcāmışık ūretmen. hadi kızım al kalemi
106 ēskiden bilgisayar yoktu telefan yoktu. şimdi şimdi türedi. bu televizon bile yoktu.
107 biz bi televizan_ ādık. rāmetli kaynam būle adamlar göS kıpır anā kızım dedi

108 dönüver_ārkanı dedi adam bize göz kırpıyor dedi. bubam bizi düvərdi. benim dede
109 de dedi rāmetli geçesi gün ana dedi u resim göz kıpar dedi hiç kimsede yoktu.
110 sabālēyin yedide çıktım kārşıye. dün küçük olanla örtá yere tē bōle sınır bölđük onun
111 bostannān otunu ādık benim gelin āzerbaycandan. belediyede çalışıyor yedi sene
112 oldu. ē beriki goca olan gelip kazıyor pazar gün karısı gelmiyor. goca olan yapıyor. ē
113 berikinin de kocası hımbıl. hımbıl dedim vakit tōmbel çalışmasını sevmiyor tārlede.
114 devamlı doalgazda çalışıyor u da. ondan soa bi gün gittiler ben de dün gittim
115 ūlen_ezanı tālede ōdu ha bakam de bakam bitīdim. fiş basıyorlar kart basıyorlar
116 ūrdan biz gelivōriz diyē. komşuya vēmīş arkadaşa vēmīş benim kartı basıp ben
117 belediyeye beş arabasınnan geliyōrū. eve geliyōri bulaşı yıkandı aşıları pişti
118 çamaşırını da yıkadım sērdim undan soa ālmış bi şişe su nērden gelip de nērden yola
119 çıkıyorı dōru mu? allā razolsun bin kere razolsun çok memnunum. ondan soa āmış
120 gitmiş hemen bi lokmacık yer kāmış ana nāptın diyē. ākşam ālacām çıktı gızım allā
121 razolsun ana senden diyē.

7-Bigadiç- Mecidiye

Kaynak Kişi: İsmail Ergen (70)

Derleme yeri: Sokak

Konu: Serbest konulu, Günlük işler, Anılar, Tarla işleri, Yemekler, Çevre köyler hakkında bilgi.

Göç Edilen Yer: ...

Serbest Konulu

1 məcır. bizde garişiklik yok. garişti şindi kimsi laza gitti kimsi yörüklere gitti
2 manavlara gitti. böle oldu. ben kay süttten emekliyim. çoluk çocuk var torun vā.
3 mütar karının damadıdır. benim damat benim damat diyerek bize sıra gelmiyeri. hadi
4 senin damat olsun benimki olmasın. bi gün cendarmalā geldi mütar nerde? sen
5 necisin? komtanım buyrun çay içelim mütar neyin oliyēri dedi. mütar benim karının
6 damadı dedim. bana şöle bi baktu emen öteden subayın biri kalktı geldi benim kafayı
7 kurcalör bu dedi. benim karının damadı deyince kafayı kurcalör. karı dedim deyip
8 duruyēri benim damat benim damat. bize sıra gelmēri dedim. allah kāretmesin çaktım
9 diyēri.

Günlük işler

10 sabāleyin kāveyi ben açıyērin de te böle dokuz buçua kadan burlādayım ondan sōra
11 kendi işime gidiyem.

Anı

12 şöförlük çok yaptım. bi ambilasçı geldi ihtiyar dede vā bizde kayınpeder ona bakēriz
13 iki baldız yani iki kardaş. erkek olmayınca ona bakıyāriz. velhasılı nerdensin mari
14 dedim şeye sındırgıda ambilasçıya bayana o da dedi ki felence felence o mālledē.
15 hangı mālledensin? felence mālledē. dayı yapma yapma benim dayıyı sūledin dedi
16 onun dayısımış. āndan soa dedeyi biz itiyarı şeye götūdük ordan bıraya gene ismail
17 aga ismail aga orda tanıdıklā da vā. noldu bea? mütar almā gelecek dedi ule biz seni
18 taksilē göndercēdik o da gelivēdi kārşıdan hazırlandısanız götüriyem dedi.
19 hazırlandı serum bitti dedim serum vēdiler itiyara. urda da çok tanıdık vādı ben
20 şakarak biriyimdir būle. şöförlēde biri ismail aga buraya gel be dedi. şöförlē dernēn
21 orda biri geldi arabayı bıraktı ulē çay içelim bē işin acele deilse. çantalı kişilē vā tuttu
22 araba kaçıyēri dedim bē ulen dedi kaçıyor desene dedi ulen ben senin gibi şeirde mi

23 durayım dedim ona. kaçıyer işte ulen aga bu çayları ben vercēn diyē şöför yoksa
24 arabayı çaptırcam dedi. camlā gitçek hasar olacak. geliyēri gidiyēri çok olur bizde.

Anı

25 bizde bu yakın küylēde ebe derlē nineye. ebē diye bārır onnā niniye ebe diye bārır.
26 biz nine diyēriz. anamın kardaşına tete diyēriz. bi gün ben kayda çalışırkan tize öldü
27 tete öldü. beni felence bir yere götür o gitsin bizde cenaze vādı tiyze öldü dedim ben
28 ordakınnara. ōda gitmiş ōda lā ismail aga nēde bēa sen tetesi öldü birbirine bi
29 bakışmışlar āndan sōra ismail aga nōdu bi günnük ēmen cenazeyi defnettin **develsi**
30 gün būdasın? Tamam be işlē de sıkı. velhasılı nōldu bā bōle karı kızlā süt veriylē
31 tarlaya geçiylē. valla dedim siz tize diyēsınız biz teyze diyeriz. unnā birbirine bi
32 bakıştılā gülüşülē biz de gülüştük diyeri undan sora unna bi gün başka bi köye
33 geçcem yērde bi çapa diyi onnā iki yüzlü tütün kazmak için bi baktım bunna geşti
34 muhakkak bunnādan düştü. bana da kāşı gelen olmadı. çepiniz düşmüj mari dedim
35 şōle göstēdim onnā ābi dur neydi bunun adı? yav sen çeşit çeşit konuşiyērsin. yav
36 bunun adı çepine. unnā da bana çapa derlē o iki yüzlü şeye. biz o kocamana kök
37 çıkardımız taş çıkardımız şeye çepine diyēriz. bizde mācirce o çepine. çepine nēde
38 mari? te ōda asılı bea orā koyuyardım. çapa deyince mesela o gidiyer mesela kök
39 çapası bizle ōle. ben şindi burıya otobüsü burdan çay may içip de gidēri. altı buçuk.
40 çaydan sōra varı. ben otobüsçülük yapmārim. ben burda gāvedeyim. yirmi sene oldu.

Tarla işleri

41 yapēriz tāla işi vā. tarla işi vā da biz gitmez olduk. ben de çok bāçeye yēmek için
42 ekeriz. kendimiz salçamızı şeyimizi yapēriz. domatis ō. domatise biz patlıcam
43 diyēriz. sizde karapatlıcan ōteki der. patlıcan kara mı be kırmızı mı? kara patlıcan
44 kırmızı patlıcan. mesela biz o bostana burda bostan diyēriz. başka yērde kavun diyer.
45 ūrdan deişik şeyler oliyē.

Yemekler

46 bizde keşkek yok düün yapılcak pilav kāç para var on bin nira kāş kişilik bē şu kadar
47 yok. yok şu paraya ōlcak pazarlıklı. tirit koycāsın ekmeen üstüne dilim dilim.
48 ekmekleri siyēre siyēre tirit yapıyērin etli. kemikleri kaynadiylar ismail aga burāya
49 gel be! ordan biri geldi bi tuttu şōle ule nolir yasak burāya girme dedi. seni kim
50 getirdi dedi bu getirdi dedim. kōca bi kazana koymuşlā kelle kayniyē, bacaklā
51 kayniyēri.

Çevre köyler hakkında bilgi

52 bi gün oTobüsten indi biri bi durdu kozpınarda görevmiş din oçası. bayannādan abi
53 bi çayda bana getir dedi sabah sabah nerelisin dedim mari dedim. ben orhaniyeli
54 dedi. orası çerkez. çerkezce annamam. o emen paşaköye būdan aşā gidēseniS burdan
55 aşā gideseniz orhaniyede incēz dērseniz şindi te birde çikiyēri. bi buçukta burda
56 oliyēri. orlara takılırsanız oralar mācır başçeşme var. küçükyeni vā. mansara eski adı
57 mācır. āmidiye uzakta köprünün yandan sağa gircen oğan babaköyden geçilcek on
58 beş kilometre karedi göprüye kadā. onnā biraz kaba konuşurlā.

Anı

59 kandırdı beni yingen āldık. çok gerici vādı ben başkasına kaptırmıcam seni dedi.
60 yirmi dört yaşında u zamannā biz yakışıklıydık. doktor sordu kaç yaşındasın
61 yengenle berabā gittik. sen çık aga dışarı kaç. bize tuttu diye onbeş yaş aşşa sōledi.
62 sen çık dışarı dedi bana bak bi sōle bana yaşımı sorcak valla billa götüme güvenirim
63 kaç arabasıylan aldırmam kime aldırırsan aldır kendini. ben götürcem ben meciyeyi
64 biliyērin dedi. bi kaç şē gittik çık aga dışarı bak bi sūle. sülemiyem be ya diyēri. o da
65 onbeş yaş aşşa sōledi beni. altmış altmış bir olabilir dedi yüz ellinin yarısı.

8a-Dursunbey- Osmaniye

Kaynak Kişiler: Şefiye Aras (77)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi, Köyde hayvancılık, Muhacirlerin kullandığı özel isimler, Eski düğünler, Yufka yapılışı, Günlük işler, Deprem.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 ben ēmmeten buralıyım. bırda dōdum bırda būdüm bırda ölecem ben. iki ölüm var
2 biri çanakkalede ēkmek buldu biri de dursunbeyde. ben da yalniscak kāldım. yedi
3 sene oldu öleli. birācık açayım pērdeyi sanki kim görecēmiş bizi da. tē öle. yedi sene
4 oldu öleli. ben dērler dursunbēdeki olan biz bōle anasız mı yaşaycaz gel aşa gel aşa.
5 duramām katiyen duramam alışmışım bırda. ābımın tē çocū mutār dā iki tāne var.
6 dolu. ben aşā gidecem gelin gider işā. çocuk da gider amcası yanında yemci dükana.
7 ben bōle oturacam. yābancılık. kime gidecēm? bir patateS tarla ekārim bir de ...
8 ekārim. sor be kızanım bakām. dört tāne kız kardaştık ikisi öldü ikimiz sağ.
9 dursunbeydā istasyonda benzinciler var unnarın anaları benden büyük o. u
10 büyüklerimiz gene iki tenesi öldü. te öle işte. burdan öte köyümüz yok anam. öle.
11 kafa esti da torunumu urdular başkandı. birisi para istemiş öndan ēmen cebinde mi da
12 verecek u da vermemiş ūrdu. kafa esmišta. bilemem gāri ne anladım. kırk günde iki
13 tane çocūm öldü. bēş tane kızanım öldü. evveli varmış kan uyuşmazlı. şin anlamaz
14 doktōrlar. bi doktōr dursunbeyde āstaya da bakār āmilelere de bakār undan sōra
15 toparadı kendini yolladı balıksirde iki tane dōrdum. biri balıksirde öldü dā dōrқан
16 şini ēn küçū yaşadı. en büyünnan en küçū yaşadı. aradakiler yok. te ole işte çok
17 āladık ta ne bilim, bilmem. te bizim ibraimin te mūtārın üj tane çocuk. olana çocuk
18 dēriz. evermedi dā ne yapacak bilmem. torunda geldiği buri çanakkaleden. Torunum
19 bir āftadır durdu gitTi. çok irak çanakkale. izinleri yok. amca ā bırda askerliyini
20 sıyyalıkla geçirdi. askeriye āstanesinde sıyyadı. bırıy da geldi genā sıyyalıkla ömrünü
21 geçir... ormana gitmedi hiç burdādı. mācır kafası é ānca geçindik ödeyemedik ya. aldı
22 paracık anca geçindik. yaşlılık mayış. çanakkale uzak unnar zatı irak bu devlet bana
23 vermesedi ben ne yapıcıdim.

Köyün Tarihi

24 bulgaristandān. ben ne bilēyim. dūmadım hiç küyün kurluđu. girmiş dedem bubām
25 girmiş on yaşında çocuk. kēndi bubam. ōn yaşında girmiş burıya. girmiş burıya açan
26 girmiş bū adā. köy adā iç ev mev yök. bölüşmüşler yarı yērden işte sana burası sana
27 burası. bubamlar yapmış o ēvi, burālarnı. āneleri doldurmuşlā. çok olunca gāri
28 çocuklar. kārşıkı mālleyi ātlamışlā. kārşısı da boşmuş. te ōle babam anlaTırdı. masal
29 anlaTırdı sānki. te ōle işte.

Köy hakkında bilgi

30 nè arāmış bakkāl? iç. gēnşler ēp bu sigorTa için çekti innarı şeye kasabaya çekti.
31 vārdı ama bakalcı öldü onun da çocū gitti. kapandı. dursunbeyden marketçi gelir
32 alırız. simavdan da gēne gelir. Perşembe günü dursunbeyden gelir cuma günü
33 simavdan gelir kuru kumānya. işte te ōle. çekmeyiz iç ne istersek alırız. gittiniz mi ij
34 bōle etrafa? gēlen adam biyenir bizim küyü. sālıkçılar olsun derler sizin köy yi. şini
35 kemreleri da yokettiler hep aldılar içeri koku da yök. sular da kanele gider. ēr yaka
36 temiz. eveli kemre kokusundan durulmazdı. rafaiye gidin geldikten sōra bu rafaiye
37 mācır köyü. āynı bizden. aynı yoldan gidin da bu āni geçersiniz ya bir köyden son.
38 burıyı gēlirkan köyün içinden geçērsiniz. gökçepınar_rası yerli onnar. reşadiyeye
39 gidin unnarda bizim muacir. ne annaTırım kızanım. ne bilirız da ne anlaTırım. ekiciz
40 gāri patitizleri. yāmurlar yādı. orman ya çekēr. kar yār da bi kerecik bu sene yādı. tek
41 bi kere yādı. suyler zatā kıtlı. bālİKēsirā suyler radyelar, telezyonlar. iyi günnere
42 gitmēyiz. bak bunu anācanız. biz beki görmeyiz_ama. kendi anam giderdi saman
43 almaya āyvannara. ferecesini bōle yapardı. buryi kadar kar bōle uze uze uze gidērdi.
44 āni şine kıra? āyşam yār sabā kalkar.

Köyde hayvancılık

45 yok āyvan. kocakarılar kalmıştır kim yapacak āyvan? eskiden āyvan yapardiler. şindi
46 üç sürü koyun var başka yok. niden? yemcilik pālı. olan da sattı. kim mari bole
47 annatır bāyçede dur bakim. ibrayim mi geldi? gelmişlā sizinkilē. yā bōle işler
48 kızanım.

Muhacirlerin kullandığı özel isimler

49 mari dēriz, tete dēriz. nene. ebeye nene. te ole işte. bilmem kızanım bilmem.
50 çocuklara, ufak bebeklere kızan dēriz. nene de işte te ole biz çārırız tetē. şimi anamın
51 kardaşına kız kardaşına tete. şindi gene gari tiyze. tize derler. biz çārılmadık şindi
52 bōle gēnşlēr. ōle ōle işler.

Eski düğünler

53 te_öle tōplanır millet yapar düününü. yaparlār. ēr türlü yemek yaparlar. fasilē,
54 kumpir yemā, et bişeler işte. kumpir yemā, patitiz yemā. mācirler kumpir dēr.
55 ādet_dil biSde. macirlerde ādet dil kēşkek yapmak. yapmayız biz. bōle bōle işler
56 işTe. ēveli bubamıS te o çocua seni verecēm veridi. şindikiler gitmēS. ille
57 biyenicekler. kız biyenicek çocuk biyenicek de öle. çok fenayız vallayı. evel olurdu
58 bē. te bırda bi āda var urda ārmanlarda, avlular da olur kimin avlusu müsayıtsa. gelin
59 çıkarılar. oturular. kız arkadaşlar oturur alırlar para. kızlar alır. evelden ezelden u var.

Yufka yapılışı

60 ēski donnarı giydım da diyē yazacam yufka. sobanın üstünde pişirelim ramazanlık
61 yufka. yazılmadı ya. iyi un. bizim kayınnā dursunbeyde uncurdur. sımaladım bi çuval
62 un gēldi. çok uzak Tabi ā ēr cuma kōyde insan kalmaz. araba dolu. ālemin taksisi var.
63 undan sōra biz da tuttuk hamır görümceylen. yazılmadı olmadı. emine_ābam dedi
64 inge dedi dursun bakalım dedi da yūmşasın. emine abam gitti evine. ben da mūtārın
65 anası benim görümcem. ne sorecēn şimdi sorun bakalım. dā der bāçeye ekerim buri
66 bāk nēpim? dēposu dolū bırakim mi bāçeyi? patateSi de tāla patitiSi ekārim.
67 yazılmadı yazılmaz yā. ōraştım ōraştım emne_bam dedi sen dedi yinge bırak ōlen
68 sōra yumşaycak yazıcız git diyē evine. ēmen suylan yumurtayla tutārız ama bu bizim
69 kaynımın unu heral yazılmadı pirinci un yazılmadı ben salladım o gēri ben salladım o
70 gēri. te böyle uyu şimdi. nasip dēdik bōle ramazan gelir da sobanın üstünde pişirelim
71 bikaş tāne. ben şimdi size mācır gözlemesi yediricem. yeyin yeyin birer lokmacık. ij
72 bōle başımıza gelmediydi ij. alırdık_unu yazardık ēralda un yi da. sōdu mu mari?
73 siz da deyin soudu. mācırlar işte te bōle iki parça bak te nere eklemişlē. alın sōdu bu.
74 kendimiz bulaştırız kendimiz süpürüz. kime nēt kime kısmet. kimse kimsenin
75 nasibini yemez. yumurta, azcık yağcāz da kōdum. āmur dil un güzel. güzel
76 olduyu_çin bōle açılmaz. u yumşasın bekledik ben de eve gittim şimdi bak ıncı
77 geldim dedim bakım olacak mı? yazılmadı. unundan gelir.

Günlük hayat

78 sabā ezanına kalkārız isterse uyumayalım. kalkārız. alışkanlık kalkārız. nē ekin
79 ekēriz bişecik ekmeyiz. boş. mezarlıktan öte bır koca ovamız var bomboş. bıda mal
80 için bitirmiş damdan sal gitsin. patätizliklerde kapalı ama millet bu sene yıldı
81 pālılıktan. dērler saman para, yem para. bizim kaynım yem satar ēp sattı millet

82 āyvannarı. bu bāçada fasule, domāta, būber, salatalık ērşey çıkarırım. e suyumuz var
83 işte başlı başına çıkarırım. ēm da pazardaki uymaz. geçen sene belediyeden
84 gelmişlēr. nenā senin evni temizleycez. dedim ben da kendi kendimi temizlārim gidin
85 yaşlılara dā naşarlara. benim elim ayām tutar bā.. kēndi evimiz gōştü. ērkek
86 kardaşımız olsādı dirittiricidi evi. dört kız gittik ellerā ev gōştü. bırda alacam dersā
87 der dursunbeyde alırım.

Deprem

88 ama kitap ūkümünce bi zaman dedilar şēre kaçacaklar bi zaman da gelecek köylere
89 kaçacaklar. dursunbey kā gelmiş dēpremciler almışlar ēp. çanakkalede bizimki
90 aşçıdır. küçük çocuk. şeydā lokantada. der yemekler biter der isanlar bitmez. u kadar
91 kalabamişler. geldi ydi da dērim nası dērim sabā bi sāt varken çaldırırım der giderim
92 der āzırlarız kibrit kutusu kā aynı āstane esābı. ister doyunsun ister doyunmasın. birer
93 lokum ekmēk. ya isanlar der bitmez yemekler ōlende biter. allām kötü görgüler
94 göstermesin gāri rabbim çok āni insacıklar pevişan oldular bē. dursunbeye kā
95 insanlar geldi.

8b-Dursunbey- Osmaniye

Kaynak Kişiler: Emine Yavuz (73)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Evlilik, Hastalık, Serbest Konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 ben ne anlaTim bilmem. dört çocuk on tãne de torunum var. tãbi. birileri acık dã
2 çokça birleri az. õsun bē. ē bak u da bilir benim da dede yok onun da yok. ama benim
3 õlan bırda çalışır. var benim yanımda iki kişi. yok başka kimsãmız. yok kimsecımız o
4 bana bèn ona. birbircēzimize gidēr geliriz. ni_yāpalım. bizim gene bırda herşeyimiz
5 fasulemiz, patatemiz, soanımız ērřey tūrřumuz, domatiz.

Evlilik

6 iveli ērken evlenirdik. şin ũle kızlar iç umruları dil. te bizim torun var şindi yirmi alti
7 yaşında umru dil evlenmezler. benim sekiz tane şindi torunum var ēp evlenseler ēpsi
8 āzır. yok. evlenmezler. altınları azırladım yok evlenen. ēmen evlense beşini yaptım
9 dã üç kaldı. ölecek kalacak bunnar ēvlenemezler. niçi nasipler var erkende da şindi
10 gēç? yūk dōrt sene oldu öleli āmcamız. ya neden ki ēp erkekler ölür? yattırlar undan
11 sōra paraları bırakırlar karılara da evlenmez gãri para çok ya. ēvlenmezlēr. sen misin
12 şüfer? şin kızlar da şüfer olur ya. ule evlenmek bişe dil şindi da sonu çok zor
13 bu_ışlerin. senesinde evlendi te tize şeyin senesinde boşandılār. bir senecik. ēmde
14 nasıl ēy. ne āladık ne bãrdık ama kãçmãya aklımız ērmedi. zatın neri gidecen? kaçtı
15 boşan õlmaz. çekmezler. te şindi bizim kız kadrōya geşti. e istērler ũ da ister.

Hastalık

16 benim gözcēzlerim çok görmez de kullanırız gene. ufacık ama ērřeyi bilir. biz õle
17 kaydırmalı bilemeyiz. te buncaız yeter bana. bırda aryanı bastırırım genede bırdan.
18 gözlerime ine vurdular. katarat olsa amelyat eder õ kolaylık o. sarı nokta var ödem
19 var. beş seneden beri gidãriz ne doktōrlara gittik. geri gider gãri gözlerim. annarım.
20 dedim õlana götür beni bakam bierlere. işte bırsaya řēttiler balıksirdeki. ũle gittik
21 gãri ine vurdu.

Serbest Konulu

22 bōyle geldizin illa sebebi vārdır. ē nası bırasını buldunuz da bize gelmediniz ūkarı
23 dōru Tārılanın yanına. patatiz koyim mari? verim size? mājır koyune gittik de patitiz
24 komadılār olur mu ōle? bak yakın ōsedi ben koycēdim size. ōsun. kim yicek kimimiz
25 yicek be yavrum. te yaz gelir unnar da tohuma dōner gāri. ōsun. āyır ōsun. bunun da
26 etimcikleri var ūksüzleri var. ōlanlār öldü de kaldı iki tāne annattı mı ? insan elinden
27 gitti. tābi köt kötü gōrgüler vār. yazılmış başınıza yazılmış kara yazı. ōsun be unnar
28 gitti biz de arkadan gidēcez. koca karı evi ēmen dümdüzce. dümdüzçe. bizim de dört
29 basamacıktır bōle hemen. ava da guzel kaderinize.

9-Dursunbey- Reşadiye

Kaynak Kişi: Ersin Gül (50)

Derleme Yeri: Atölye

Konu: Tanışma, Geçim sıkıntısı, Hastalık, Köy hakkında bilgi, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 elli yaşımı doldurduk güne takılandıktan olduk bākurda. ben hediyeelik eşya böyle
2 yatık yayık üzerine çalışıyorum. valla orta ikiden terk. valla bende şimdi yalan yok
3 bende biri okula gider şimdi gelmek üzere dā ardından torunnar şu dā ardından. bi kız
4 var evlenip kepsuta verdim. bi olan var yanımda işte gelinne torunnar burda. bi olan
5 iki kızım var başka yok. dā ardına gidiyö. taşıma.

Geçim sıkıntısı

6 okusan ne okumasan ne bu devirde varlık içinde yokluk çeken insannarız. artık allah
7 hayırlısını versin hakkımızda hepimizin. ünüvesteyi bitirmişin bi şey kazanmışın
8 bıranaş kazanmışın ne bi hemşire olabiliyosun ne bi yerde bi teknisyen. o sisteme
9 geldik abi paranın dēri yok. istanbul gibi yerde yaşamak şu anda ne bileyim bak a
10 şurda köy yerdeyiz iyi kötü yine ormana dayalıyız gene en azından odundan
11 desteimiz var iş yerinde olsak zate ölcez. üç dört inēmiz var burda yani kendi yamız
12 südümüznen kavruluyoz olmayannar için zor. adam kira mı ödicek telefonnu mu
13 ödicek akşamdan evine ekmek mi alcak veya zaten bi makine tursilinnen çay alsa
14 ikiyüz elli milyon en düşüğü yani. allah sonumuzu hayır etsin. bi taraftan da iş
15 devam ediyo. herkes kendi çıkarımı düşünüyö bu devirde. devir oraya geldi. yani ne
16 bileyim millet nasıl yani birbirini çarpacānı o şeyi düşünüyö yani. nasıl
17 koparabilirim o şeye dönmüş devir tamamiyle. nerde o eski bayramlar benim yaş elli
18 nerde otuz seneki bayramlar nerde. eskiden bi beş lira para şuan on lira değerinde
19 yok. bi çorba içtiin zaman istanbul gibi yerde bi çorba yüz kättir dōru mu? kaç para
20 yani benim tāmınım bi çay vardır on onbeş lira kafede. balıkesirde öyle ama gene
21 dursunbey böle kırsal kesimlede gene üç lira. dursunbeyde üç lira bizim. mesela
22 bursada bazı yerde dört lira beş lira bizim mācir milleti ēp balıkesirde elli āne var
23 istanbulda da var bizim bursada da var yāni herkez ekmek peşinde. zorlaştı hayat
24 şartları artık ne bileyim. geliri bişeyi olmadık adam valla oldū yerde ölür.

25 bilmiyorum şuan istanbulda ırsızlık olayı hërşey aldı başını gitti. normal bi yerde
26 arabayı bırakamassın burda şu arabayı bırak on sene sonra gel aynı kontak içinde
27 bulursun ama bi büyük şeirde bırakmassın bunu. bak parçasını bile göremessin
28 hepsini dattıp satarlar. zor yani allah sonumuzu hayır etsin yani. ama buna da şükür
29 halimizde yani.

Hastalık

30 elden zorum vā da sinir sıkışıklı var şu ikisi şūdan amelyat ōcak da. iki parmaktı
31 zate bak dōrılmuyo. burda da el emeinnen geçiniyuz zaten. valla işte bi on beş yirmi
32 gün önce zate yatarkan belli etti böyle vücut uyuşuk uyuşuk ben diyom bu el uyuşuyo
33 amma. şeker bi ara vardı. gittim simova gittim nörolociye iki sefē çıktım balıkeside
34 ünüvesteye gittim bizim dayı var şerif kaptan inege yaptırdım ōda gari inege
35 yaptırınca şūda sinir sıkışıklı buraya can gelmiyō. onu āftaya bu cuma diil gelecek
36 cuma oriya gitçez amelyat olcaz. yāni çünkü bi tāta süremiyorum ben el emeiylen
37 geçiniyōm. şūda arabanın kontamı zor çeviriyorum. hani şunnarı bile kasıyo şu işini
38 mesela benim bilēmin gücü yerinde. yani bi arada bi nadir sigaram var yāni içkim
39 yok şeyim yok yani vücutum kuveti yerinde ama insanın sālık gitti mi hepsi bitiyō
40 hayat duruyo.

Köy hakkında bilgi

41 bildiimiz bileli burası macir köyü. burda çoğu emekli. birer evde birer kişi gēnşlik
42 yok. gēnşlik üç kişi ēpsi kesimdelere kesim işi. āyvancılıkları bu şekilde şeyini idam
43 ettiruyolar. yāni geçimni. kimisi biraz gidiyo ormanda çalışıyō alıyo bi yerden bi iş
44 alıyo çalışıyo. mesela ben ōlan var şimdi burda şeyde gölcükte. osmaniye gölcükte
45 çalışıyō. tiraktör orda işte iki üç kişi çalıştırıyo üçer yüz lira yövmiye veriyo öğlen
46 yimēni veriyo. mecbursun işçiye bakmaya. bitti köyler mesela burdan aşai git ışıklar
47 var her evde birer ebe birer nene veya bāzı ev boş şu ev bomboş mesela amcamnar şu
48 evi üleşemediler işte ev bomboş araba kullanıōdu şu an kullanamıyo felç. ev olsa
49 nolur. babadan kalan bi ātırā işte kaldı allā kaldı. bi bayramda çolır gelirler imkanı
50 olan varsa birer kurban kesmeye gelir evini yapar yani evinin bi su kaçırır yeri
51 vardır kontrola gelir āva almaya gelir bu şekilde yani. zor ama geçim zor şurda iyi
52 kötü kendi yumurtamızı üretiyo yāni en azından doal organik. bāçemize gene işte
53 patatiz karşıda ekin var işte ayvannara kendi patatizimizi çıkarıyo tereyāmızı doal
54 yetiyo. birer çay içerseniz yapabilirim soba yanıyō.

Serbest konulu

55 nābalım artık gelecek nesili çok kötü günner bekliyo. çünkü herkezin elinde birer
56 telefon yok iş şeysi yok gençlik çok tuhaf yani kendi evlatına dai bi söz geç elde bi
57 telefon kızım şunu yap şunu yap yok yani eski şey yok. osmanı zamanı yok yani
58 böyle dinneyen şindikiler evlendiriyosun geçinemiyo geliyo geri. zor yani iş ya
59 evlenme çok zor yani şimdiki sistemde alla herkezin gönlüne göre çok zor yani. bi
60 taraf zengin oluyò bi taraf fakir oluyò geçim gene yok valla eskiden bayramlar
61 olurdu şennikler olurdu. şindi millet geçim derdine düştü buriya bile gelemiyo. gelse
62 bile senede bi sefer veya cenazesi varsa anca gelebiliyò. yoksa hiç gelemiyo. ē ben
63 dursunbeye gitsem dört milyardan beş milyardan aşā ev bulamayacam ēr gün ben
64 çocūma bi kek bi pasta veriyom on lira on beş lira da para veriyòm bak yani ēr gün
65 bazen veremiyorum. yav yāni ēr gün de bir olmaz şindi òlen yemē çıkıyo biz
66 alışmışık titiz şeyi yemē bazı şeyi yemiyo kendi kızım. ē yemeyince mecbursun şindi
67 vermediin zaman da öbür çocuklardan kalkar istemeye çarpmaya çırpmaya çocuk bu
68 yani. mecbursun vermek zorundasın. birazdan gelirler servisten otuz dört kilometre
69 buraya servis gidiş geliş. yok önceden vardı bi tane toplu bi yer. bu da olmadı yāni
70 kimse olmayınca āldı gitti başını yāni yatılıya versen kārdeşim kız çocūnu ne kadar
71 yatılıya vercen ben vermem isterse hiç okumasın. te burda başımın ucunda otursun.
72 kız çocuu öyle yāni bu devir o sistemi götürüyo görüyo yāni her gün televizyonları
73 olayları o onu şeyapmış allā göstermesin bakıyum bazen müdürler bile ufacık çocua
74 görüyo duyuyo yani. köylü artık dünyanın bi ucunda da olsa aptal deil. herkez
75 oturduu yerden sistemi izliyo yani nereye vardını biliyo yani gidişatın kötü oldūnu
76 biliyo. e vērmezse taşıma okutmayıverim beni asıp kescekler mi mekanımdayım
77 imkānım yok canımıımı alacaklar.

10-Gönen- Fındıklı

Kaynak Kişi: Nejdet Göl (55)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köyün isminin anlamı, Köye yerleşim, Köy hakkında bilgi, Çevre köyler hakkında bilgi, Eski düğünler, Armut hoşafı, Tarım, Hayvancılık.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 bi kız bi çocüm var geçen sene düün yaptım ya birine aziranda birine temmuzda. bir
2 ay arayla. biri okucam dedi okuttum beş sene. sonra amerikaya gitçem dedi kız gittim
3 tam yatırcam parayı dörtyüz dolar yaktım o parayı. alamadım geri şirket kabıl
4 etmedi. oraya gidip ėtim görcēdiler bi kırk gün. bilmiyom būsadan başıma geldi. o iş
5 baba bōle bōle dötyüz dolā yatır dedi yatırdım ben de. sōna kızım sizi ōda
6 ėyitmiceklē çalıştırceklar tek ūrenebilisen dil ūrenebilisin. dil ūrenebilmek için tut bi
7 hoca vēcem parasını dēdim. ŗimdi yabancı ūlke korkōsun. ŗirkete yatırōsun. ben
8 dedim ki yüzünü yakın tamam yüzüne kabılıım. üçünü verin bana biz de dedim bugün
9 çalışanıık. ādi biz būda çalışōruz benim çalıştım iş çok. çalışıyom burda. māşım var
10 öylelikle çıktık. ōrdan geldiler kız dedi ben evlenmicem tamam. çocū everem dedim
11 annaştık kız dedi ben evlenicem. kızı öne aldık büyük ya.

Köyün Tarihi

12 doksan üç muaciri bu köy doksan üş muaciri. valla bulgaristandan gelme ninem
13 ordan gelme ninem. çocukça geliyu buriya. buriyâ kadar şöyle gönende karacılar
14 var orasını gösteriyular. sıtma çok oldū için eskiden ōdan kaçıyō. bayra geliyō
15 ninem ŗūdan yakın köyden ayvalı. sōüt köyü geçer orası pomak. ŗimdi dedem yedi
16 kardeş kırklareli, keşan, bandırma. nāpsın insanlar dālmışlar yani. ŗimdi ėpsinin
17 ismini çıkırmıcam nēde olduklānı dālmışlār gidip gelmediyne de uzaklaşmışlar.
18 geçen sene bandırmadan dedemin abisinin çocū gēldi. benim te sizin gibi masama
19 otūdu. dedim benim. ōlelikle tanıştık onun torunu. dedelēmiz ninelēmiz būda çok
20 zāmet çekmiş. neden? yunanlılar vārmij burda geliyulārmij burda toplāyıp
21 öldürüyolāmış insannarı ekinnēni yakıyulāmış. tabi. çok zāmet çekmiş eski insanlā.
22 suyu bulunca ŗurda bi su var deirmen için, yēmek için mecburen. būdayını
23 yüzicek yicek. ektinden biçip tabi.

Köyün isminin anlamı

24 fındık. şöyle söylēm şūda tepe vār köyün üstünde onun arkasında fındık vāmiş
25 orlāda. yā şimdi şōle söyleyem tariçesini bulgaristandan geliyulā mı geliyulā. burda
26 tarlanı mevki olarak koyuyular orda mevki nese.

Köye yerleşim

27 bu tarlaları bile yāni şu mevkiyi bile ona göre bölmüşler. burası hemşenli, burası
28 uzunada burası bilmem neresi isim vere vere aynı ordaқılānı ninem anladıdı. rāmetli.
29 āynı ismi vēmışler burılarına. mesele konu қomşu annaşmışlar koymuşlar. burası
30 emşenli olsun bu mevki uzunada olsun bu mevki görencelik olsun bayıra da ona göre
31 isim vēmışler. tālara da yani. ērşeye göre orasının şeyine göre burıdā da bi isim
32 çıkāmışlā yani. ordaқı ninem ēp annatırdı rāmetli ordaқı ayat taha iyimiş. orası tā
33 iyimiş arazi çokmuş. ma_nāpsın insanlar nası zulümden kaçıyō şimdi insannā. aynı.
34 onnā da kaçmış o zāman.

Köy hakkında bilgi

35 kār çok oluyu bizim burda kış çok oluyū. bu sene olmadı allā şükür ama bereket ki şu
36 yāmurlar oldu. sular yeni patladı Taha topraktan. bizde şōle āva yādı sis olur şu sis
37 olur. çok tēlikeli bu sis. gece kıstı mı çok tēlike ben bildim ālde şu yolda bi akşam
38 uçucādım. şindi o çizgiler var ya çizgiler bi yok oluyu bi karārđıyo saPıtıyun yāni.
39 yavaş gitcen ızlı gitmicen. yavaj gidin bizim yollāmızda biraz viraj da vādır. ātta
40 geçen sene oldu ya şurda adam şey satıyu pazarcı geldi domatiz bilmem ne bak
41 kardeşim dedim yavaj git. ēmen şurda ilerde uçmuj. gice karannıkta gözükmeyz ōle.
42 ōlmamış. bereket āaca dayanmış kāmış. ... gidiyudu ondān o şimdi yolu ēsap
43 edemediyne ondan firenlemiş ama kāymış araba bişiyne dayanmış annayana kadā
44 oluvā. gēnşlik kālmadı köyler bitiyō. ama bunnan sōra köyler dönen döncek
45 dönmeyen büyükşērlēden kaçıyular. işi düzgün olan kaçicēk. ē yannış anlamāyın işi
46 düzgün olan kaçicēk. Parası olan kaçicēk. neden? şērlerin yaşamı taha bozuk. burda
47 gelecek adam tē orda bi yer ācek tamam bakacak işine bi bina ādi. şuanda yüzelli
48 ikiyüz āne vādır būda. ēskiye göre az burda kimsenin cocū yōk ērkes kaştı. zāten çou
49 emekli köyün. varsa burda on tane_emeksiz ya çıkā ya çıkmaz çou emekli insanlar
50 ōle.

Çevre köyler hakkında bilgi

51 āsmalidere gürcüye de kaçar onnār karışiktır beyolukta muacırdır unnar bize ters.
52 eskilē çocukça bizi bu kâveye sokmazdılar. on sekiz yaşına kadā kâveye giremedik
53 biz. tabi koalıyolādı bizi burdan. ne diyolādı biliyun mu yaşlılar annenızla mālleye
54 gidin. yani komşuya gidin oturmā. koymuyulādı kâveye. koymöyla. giriyoduk
55 çıkarıyulādı.

Eski düğünler

56 cumadan başlādı. bi akşam kız evinde şē olu. kına gecesi bi nişan gibi bişelē. bi de
57 düün öledi yemek işi dēvamdır. geçen sene yaptım iki tane bi kıza yaptım bi çocua
58 tabi būda būda işte kōca kūy geliyō. e sen de dışarı gidip geldisen taha kalaba oluyō
59 anla yāni. şimdi bak şurda āyvanlık vādır ēmen sāda. ōrda oluyudu aşāda oluyudu.
60 çok eskiye göre düünnēmiz nēde oluyudu biliyun mu ērkesin evinin önünde oluyudu.

Armut Hoşafı

61 şu anda çok siyrek çıkar. yeni nesilde eskiden ēr evde bi güğüm olūdu. tāladan bōle
62 fıçı yapālar fıçının içine kurādı ninemin oradan çeker aşar içēdik yani. elma, armuT,
63 erik, eri kaynıtıyun şişeye koyuyusun o güzel oluyō. bēn kola iççēme onu içiyōm.

Tarım

64 şōle söylim tarım bizde yok. nası bu āyvancılık acık ürüdü ē işte geçiniyuz allā şükür.
65 buna şükür. evēdim çocuklāmā şimdi rāt edicem gāyri. onun için varızık. biS son
66 zamana eriştik kardeşim eksen nolcāk ben şōyle söylim ben çocukka çok tarlādan su
67 taşıdım on tane orakçı götürüdü bōbalāmız on beş oniki tane su taşıydım yani
68 insanlar onca kıada yer ekene göre mesela şōle söylim elli dönüm altmış dönüm ekili
69 sadece yicē. gübre yok bişi yok yapmıyu.

Hayvancılık

70 gücü yeten yapıyu söylēm beş on āne vādır onnar da gārı yaşlanmıştır gücü yetmez.
71 yā bizde āyvancılık diil de beş āyvanı olan işte tamam ayvancılık yapıyuS. yāni
72 çiflimiz yok anla. kēndimizi geçindiriyōz. ya çocūn yanında gidiyōn alıyōn üç litre
73 süt gidiyōn. kızın yanına gidiyun pēnir götürüyōn. geçim o.

11-Gönen- Gündoğan (1989)

Kaynak Kişi: İrfan Erdem (60)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi, Düğünler.

Göç Edilen Yer: ...

Köyün tarihi

1 şindi bu köy doksan sekiz muaciri derlê yani doksansekiz muacırlarından kurulmuş bi
2 köy. önceden birileri gelmiş satın almış burasını. bulgaristan muaciriyiS akıllı
3 insanlâmişlâ gēmişlê burasını bi çiftlikken satın almışlâ parsellemişlê ondan sonra
4 ordan göç etmişlê parayla almışlâ burasını yani satın almışlâ burasını. pırojeyi çizen
5 de tapuda böyle parsel işleriyle ūraşan birimiş yani adam burasını alıyor parselliyor
6 ondan sōra ordaki akrabalarına gelelim göç edelim yani osmanlıların son dönemleri
7 yani. yani uzun bi süre bizim köyümüz hep böyle nüfusu arttı ama son yıllāda düşüşe
8 geçtik bizde.

Köy hakkında bilgi

9 aramız az şu köyün tarımla geçiniyo ve yüzde ellisi dışarlāda çalışıyo dışarlāda
10 tarım yapıyo. burdan karacabeye bursaya kadā burdan trakyaya kadā gidip çalışan
11 vatandaşlarımız var yani. yani küçüğü de var büyüğü de var. beş bin dönüm eken var
12 on bin eken var on dönüm de eken var yani. ama çalışkandır köyümüz yani. benim
13 annem elli üç muaciriydi. elli bir muaciri yannış söyledim.bizim köyün hepsi
14 sonradan gelme. babalar on dört yaşındayka buriya gelmiş. annem annatırdı bize yani
15 orda sıkıntıya düştükten sonra buraya göç ettiklêni. bizim teyzem var dā
16 bulgaristanda yaşıyo doksan beş yaşında. seksen dokuzda benim teyze ölü geldi o
17 buriya geldi çocukları şimdi yurtdışına gitti biri belçikada biri almanyada. bi kız bi
18 ölü var biz şimdi şeyire yakın olduyumuza kırıldı bizde o. çocuklar eğitime
19 başladıktan sonra o dil kırıldı yani. en fazla kırılan burası.

Düğünler

20 sokak düünlerimiz oluyodu üç gün. bi akşam kına olur ikinci akşam işte bilmem ne
21 üçüncü akşam düünlerimiz çok böyle şey olur kalabalık olur. bütün köyü doyuruz
22 yani ērkes. kim yaparsa yapsın gidēdi yani halkımız da gider orda yemē davet eder

- 23 her kişi birbirini gelmesse darılır her kişi yani gelsin diye bakar kalabalık olsun diye
24 bakar gider yani genelde.

12-Gönen- Iııcak

Kaynak Kişi: Mehmet Bozku (63)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köyün isminin anlamı, tarım, Yazılı taşlar, Çevre köyler hakkında bilgi.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Vidin

Tanışma

1 yannış yazāsan ben kimlii verîm sana. bin dokuz yüz altmıj doumluyum. altmış üç
2 yaşındayım. dōma büyüme buralı. evliyim. var. üç çocug bi kız var.

Köyün tarihi

3 tarihin kēndisini biliyoS tabi. pilevne savaşı gazi osman paşa pilevneye düştükten
4 sōra bin sekiz yüz yetmiş sekiS o arada işte burıya göç ediliyo. ē tabi köyün kuruluşu
5 yetmiş şekiS yetmiş āltı yetmiş şekiS arası ancak Tamamlanıyo. osmanpazarı,
6 bezirganlar köyünden bīdınlar köyünden bikaş köyden toplanma. osmanpazarının
7 köyleri var işte bāzısı bezirganlār koyü vıǵdınlar koyü. zaten lakaplarıyla hani
8 söylüyolar burda nerden geldiise vıǵdınlar diyolar. adamın geldii köy yāni lakap
9 olarak.

Köyün isminin anlamı

10 hē bu köyün ismi nēden geliyo ılıcak boazı köyüdü ēski ismi. ya şūda kayaların
11 arasında sıcak su ılık su çıktı ılık oldü için ılıcak kötü ātta onun üç yüz metre ilerine
12 benim tāla vādı artizen vūdular sıcak su çıktı kādeşim ordan. şu anda mükemmel
13 bildiin sıcak su banyo yapabilisin. termal su yāni ōrdan duman çıkıomuş eskiden
14 ılıcak ōrdan oluyo boaz da var iki bayırın arası ılıcak boazı köyüdü. sonra boazı
15 kaldırdılar. köy zāten ordan göç edince üç köy ve köy büyüyo ani.

Tarım

16 genelde bizim burda būdāy arpa ekilir. ek olarakta efēndim ne diyular başka dereotu
17 bunnar. dereotu deyince internete girdiin zaman bu köy çıkar. türkiyede şey yapā
18 isim. ēlli seneden beri ekiyoS işte köy onun yüzünden göç vermemiştir. o sāyede
19 güzel paralar kazandı. bu sene kaç para fiyatı sormuyosun sēksen bin yüz kilo alanlar
20 yüz elli kilo alanlar. yüz kilo alanlar yüz elli kilo... seksen liradan çarp bakām

21 kārdeşim dönümüne nāpıyo. aşā yukarı on iki milyar lira bir gelir elde ediyo çocuklar
22 gēnşler geliyo.

Yazılı taşlar

23 şūda köyün arasinde kalan romalılarından Tārii eserler, yazılı taşlar falan çıkabiliyo.
24 būda aşāpınar yanı diyolar āni orda var. Tārii eserler o şekilde. kazıdī zaman onnā bi
25 iki metre topraan altında kālmiş dere boyu oldū için būda da ... falan yazılı taşlar
26 çıkıyo ani böyle mermerden yapıma. tarii şey diyolar örenler diyolar.

Çevre köyler hakkında bilgi

27 gönenin şimdi gönenin onbeş tāne köyü vādır onbeş tāne büyük köyü onnarın arasına
28 giriyo şu anda. dier köylere gittin zaman insan bulamıyosun ani. gönende mācır köyü
29 osmanpazar, gūndoğan, asmalıdere, kocapınar pomak. burlāda üzümlü manav köyü
30 oluyo. köteyli bin dokuz yüz otuz beşte kurulmuş çok_ eski. acımentēş çērkez. killik
31 ēski köydür manavdır. doksan iki köyden on tane mācır bulabilisin belki. ya şimdi
32 killik mācırlar gelmiş ama kuruluşu bin dört yüz yılları. bu köteyli bin dört yüz otuz
33 beşte kurulmuş mācır da gelmiş aslında ama manav köyü. burları genelde asmadere,
34 ılıcak, būdaylı büyük köylerdir onun için merkezi. şimdi bizde daa kabadır geliyerim
35 gidiyerim. onnar dā incedir. geliyirim gidiyirim nāpiyin ne ediyin dā incedir unnar
36 aSlında āynı bulgar göçmeni de.

13-Havran-Küçükdere

Kaynak Kişi: Recep Ay (85)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köyde geçim, Ekşimik, Süpürgecilik

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Tanışma

1 ilkokul da okudum eski türkçe de okudum. ben burda dōma büyüme eşim yakın
2 köyden. bi tãnesi avusturyada bi tãnesi altınolukta iki tãnesi burda bi tãnesi
3 balıkesirde beş tane çocuk var bi olan dört tane kız bayramlāda toplaşyoz. torunnā
4 vā işte dört tane kız torun var ünüveste okuyo bi tãnesi mēzun oldu bi tanesi şimdi
5 evde okullā kapandı ya celal bayar ünüveste okuyodu bi tanesi iki sene okudu adnan
6 mendereste muhasebe üzerine okudu.

Köyün tarihi

7 vallā burası izzeti köy diyolāmış o zamanlā izzetiye köy koymuşlā yani. eski adı
8 izzetiye. bilahire keçidere köyü oluyo tabi. evet geliyo çadır koyuyolā burāya. sekiz
9 on hāne. çadırla gelme. ev yok yer yok kurulcak yerleşcek ya burāya yerliköy var şu
10 karşıda onnā manav yani buranın yerlisi burāya kondurmamak istemişlē ama işte
11 konmuşla naiye müdürü neyse yapın demişlē yani çadır bişelē yapın öle yerleşmişler.
12 binsekizyüz yetmiş üç muaciri heralde bizimkinnē. doksan üş. girişler bulgaristan
13 şumnu, burgaS. razgat bizim razgattan. işte bunnā aynı yerdeler razgırat deliormannı
14 diyoz ya mesela şumnu burgaz eskiden annemiz annadırdı şeyden burgazdan geldi
15 diyodu burgazdan gemilerlen gelmişlē hatta hayvannarı vāmiş hayvannarı kalabalık
16 yapmışlē da gemiden attırmışlē diyodu. getittirmemişler yasak diye hayvan şeyi.
17 burgazdan Pindik diyo. ataları dedeleri öyle annadıyomuş yani burlāda dōdu.

Köyde geçim

18 vallā eskiden yāni ağaçtan araba yapıyodular arabalā vardı ağaçtan böyle. mesela
19 aracı var boyundirik hayvanın boyundirî var koşuyoduk tarla sabanna çif sürüyoduk
20 tarla öle ekiyoduk harman sürüyoduk düvennē aktarıyoduk topluyoduk tınaz
21 savuruyoduk. būdāy, mısır, nohut, susam, pamuk, günebakan. kēndimize göre
22 küçükbaş, büyükbaş. o zamannar azdı köy sırtmacı vardı sırtmaç diyoruz çobana.
23 mesela iki tane inēn vādır sırtmaca yani o gezdiriyo ücretli o yıllı yıllı ekip būdāy

24 veriliyo topluyodu bi şinik bũday bi şinik arpa veya mısır yāni öyle geçiniyoduk işte
25 satan yoktu alan yoktu o zaman.

Ekşimik

26 o zaman pek peynir diyemiyodu ekşimik diyodulā bazı yerde keş derlē bazı yerde
27 ekşimik. yāni lor falan deil yannız. hamur yaparlā ramazannar için biz pide diyoduk
28 ama börek geçiyo onu ıslarlā kat kat döşerlē kat kat ekşimik korlā arasına ekşimikli
29 yayık vardı. çi süt yourt olur ondan düverler yā düşer tereyā yāni õle yani. satım pek
30 bişe yoktu yani. mengenalē vādı yağı mengenalere çıkarıyoduk susam afyon haşhaş
31 bile vādı. tiken... tiken vādı aspir. çok hoş kokusu yağı vādı onun böyle.

Süpürgecilik (katırkuyruk, karıkonak)

32 bũda yok öyle bişe yok hērkes kendi süpürgesini kesiyö bayırlāda pırnallā vādır
33 pırnallānı yapar. katırkuyruklāndan yapar katırkuyruu sarı sarı açıyo ya. yol
34 kenarında balıkesirde çoktur onnar. internete falan atālar adını bilen var mı diye sarı
35 sarı. bizim burlāda yok. yaptımız süpürgeler katırkuyruundan yapıyoduk bide
36 pırnaldan yapıyoduk evin önünü temizlemek için. herkes evinin önünü temizlēdi
37 eskiden. mısır ekyoduk mısırın etrafına böyle ortıya ekiyoduk karıkonaktan süpürge.
38 süpürge tohumunu saçar olduktan sonra satardılar o işi yapannar.

14-Karesi- Kurtdere

Kaynak Kişi: Emine Baykar (75)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Düğün adetleri, Günlük işler, Sütü aş, Danışık, Kız ardı, Misafirlik, Kurban, Tarım.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 ilkokul beş kadar okudum kızım. başka yok. yaz desen adıımı soyadıımı bile
2 yazamam. kaç senesinin insanıyız gāyri. yaşlandık yavrum. öle başka ne annedeyim
3 sana sör bēn söylēm annatcek gi bişe sōle. ēvliyim. bilmēyim yavrum kaç senesinde
4 ēvlendimide. çocūm oldu bi tāne iç onu da bilmem kaç senesinde oldūnu. torun yedi
5 tāne torunum var. torunumun iki da çocū var. biri kız biri çocuk. önnāla
6 meşkul oluyām. bi kızım var tıp kazandı. doktör oldu bu sene çıktı. āvranda görev
7 göcek.

Düğün adetleri

8 düünüme geleyim bēni geldilē istedilē. birine nişanlāndım. birinden bozuldu ikinciye
9 nişanlandım onna ēvlendim. ondan sonracımna nişan yaptık bi bana kuşkonmaz
10 aldılā. bi da başka telli aldılā onnarı giydim. kınam yakıldı kınamda ālayamadım.
11 bubānem soan sūdū gözlēme. ölelikle āladım kızanım. ondan sōra da geldiler koca
12 düüne. getirdiler bize bi üküz arabası gelin üstünde kilim yayılı ortasında çevrelē
13 çemberlē asılı iki başında. ben orta yerde dörT tane de karı dolayımnda hadi di
14 hayvannara gittik. gümbek de çalıyā önde biz de ārkada. gelinim alındı. geldik
15 kaynanın kaynatanın evine. adamın evine gayrı geldim. ondan sōracımna beni
16 soktulā içeri çıkardılā. āsma dirē vādı. kayna orā dayandı insancık oynadı. çölmek
17 kırdılā ben de oynadım. çölmēmizi de kırdılā. sabāna kalktık. gidiyēz āleme el öpmē.
18 gösünlē diyē bizi. sabāna kalk amcalara dayıcalara. ordan gēdik yidik ekmē. e gayrı
19 olduk o evin gelini. başka yapcek bişe yok. iki tane tel taktılā soylē. bi de bu saçlāmı
20 kıvırdılar bi burıyā bi çiçek. öle zulüfler sōna sabāna kesiliyo o zulüflē. işte öle
21 ayātımız geçti kızım. yemeklēmiz çok yemek olūdu kızardım ben. et yemā olur,
22 Piriñ pilavı olur, börek olur ondan sōna Tatlısı olur. evel gezarke düüncü_ārkada?

23 güvâ birē büzme tatlı ekmēn üstüne ēr komşuya bi girep üstüne daTırız güve. ōle
24 adetlēmizdi kızım.

Günlük işler

25 sabāna_ al çapayı orā tālaya adam dama sen dama. āyvan bakmak. kızannāmız oldu
26 cızı içinde yatīdık da çapa orak kazdık. çok maşakatlı şey yaşadık kızanım. ēlle orak
27 biçeriz. nacakla odun keseriz eşē asarız_ odunnarı ādi dādan eve. çok ziyannık
28 çektik yavrum ōle benim hayatım geşti. şimdi ben şimdi kimsem yok_ adamım da
29 yok. bu komşu vāriya koyunnāna bu komşu vāriya ayvannāna. ben de onnarı
30 dinleyim sabānna çayımı koyam ateşe içiyem çayımı yıkayım bılaşımı süpürgemi de
31 yapıyam otturam seda sayanı dinniyēm. müge annıyı ben gāri ben dinnemēm. ōle işte
32 yavrum benim_ ayātım oyle geçiye. bāçem de var çiçeklēm var. sulayım komşulara
33 gidiyem bida geziyem. masal bilmēm onu ya yok.

Sütlü Aş

34 kırmamız var bizim ēn yöresel sütlü aş. bak şindi bu yufkayı yazıyaz açıyaz kócaman
35 yellendiriyāz büziyāz kırmayı ōndan sōra büziyāz ōnu katıklayıp bu yanan fırına
36 çekip u korlānı atıyaz pişiriyēz. ortasına da bi sütlāş şōle açarsın ortasını āt bida küt
37 küt çok tatlı oluya gülüm. ya. diil katıklı. yūrt Peynir mayasınnan oliyā.

Danışık

38 bak şindi evleniken bi danışımız olurdu evel. bütün köyü doyuruz. mısafir gelir alırlā.
39 erkes döşēne yorganına davulcuyu da yatırılā. ōndan sōra kız isteme allān emri
40 peygamberin kavli başka kız istememiz nası ōcak. alırsın iki komşu gidērsin kaynana
41 kaynata. damat gēlmez ama damatı hiç görmezsın. āyır. damatı gelinke_ bile
42 görmēn. akşamna gelirse yanına görēyen. Tabi. evel öylēydi. bunun bi bubası vādı
43 aliveri bi sōpa sırik düünnēde koala bakālım çocukları koala bakālım çocukları
44 kızlara bakmasın. ōle işlēdi bizim işlēmiz yavrum. kaynana kaynata bir arada sabāla
45 şinni sōfrolā bōle kurulur ēkmek yēriz. ondan sōra kaynata bilen bide ibrik bīrana da
46 şeyi āvluyu da bīrana atāsın āzını burnunu tükürū ne vārsa yıkar ellāni veriz āvluyu.
47 ötekine geçeriz büyüklere. sıra sıra. ōle kızancāzım bizim işlēmiz.

Kız ardı

48 kız_ ārdımız olur. kız_ ārdı gideriz gelin güvā toplar bikaç sādıc gelin kaynana
49 kaynata ōndan sōra kaynata gitmeyi. konu komşuyu toplar gideriz kız evine ileri.

50 undan sōra ōrda yemeklē olur sarmalā, dolmalā, ērşeylē olū. onu yenir. ondan sōna
51 boyunnāna suvan dizisi sāmsak dizisi ērşey takılır. o gelenler ondan sōra bi oyun
52 oynanır. ōle.

Misafirlik

53 gün mü? gece māllesi bizim gündüz gün yok. gece māllesi ēr akşam gidiliye. kim
54 kime gidēse gāyri telefon ediliye ama evel edilmezdi şindi telefonla gidiliyo kızım.

Kurban

55 kesiyāz. kurban da kesi kasap kesiye şindi kurbannarı da ōle. toplanır kesēdik yedi
56 kişi olup inē kesēdik, üleşirdik, dālırdık.

Tarım

57 moturlar ekiyē. būday ekiyelē günebakan ekiyelē silaşlık mısır ekiyelē āyvannara.
58 ōle ēpsini ekiyez kızım bāçelere. āyvannar bakıliyē ben de yok. evel baktım ama
59 şindi yok. bi deve çekmedik deyim evimize bi geri kalanı ēpsi vardı ama. adamım
60 oldu on bir sene öleli. anengil de burā geldi. çok zor kızım yalnızlık.

15-Karesi- Yaylabayır

Kaynak Kişi: Ahmet Eren (78)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi, Süpürgecilik, Hayvancılık, Hıdırellez, Eski düğünler, Anı, Askerlik.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Deliorman, Varna

Tanışma

1 ben altmış ikide evlendim. torun var on tane torun var. biri anaokulu öğretmeni biri
2 istanbulda belediyede ikisi benim gibi vatandaşlar. on tane torun var. bu köyde
3 dödüm bu köyde yaşıyorum ben ne anamız kâdı ne babamız biz de yolcuuz.

Köyün Tarihi

4 köyün kuruluşunu biS bilmiyoz yâni. eski adı hamidiyemiş. hamidiye köyümüŝ sonra
5 yaylabayır yapmışlâ işte. köyün kuruluşu camide yazıyo.

Köy hakkında bilgi

6 köyümüz yannız güzeldir bak bizim bu köy gibi kuruluş hiçbi köy yoktur bûda. iki
7 mälle vâdır bi bu mälle bi öbür mälle. öledir yani köyümüz çok güzeldir. yâni
8 eskiden gelenlê burıya zâti şeyden gemiş bunnâ hep kasabadan gelmişlê.
9 bulgaristandan deliorman, vârnalı gelenlê hep ordan. köyü çok güzel kuruluş
10 yapmışlâ. iki cadde vâ işte bi bu cadde vâ bi yukarı öte yanda vâ başka yok. burası
11 çok geniş. yaylabayır zaten. yarışalan dē karşıda. burda iki yüz elli hane vâdır.
12 sekizyüz nüfus vâdı. bûda zamanında yetmiş yedi yetmiş sekiz senelēnde. şuanda
13 bûda dörtyüz dörtyüz elli nüfus vâ. gine köylēden çok iyi bizim burası. köylē bitiyo
14 ŝûda. şimdi bak çanacık, yeşilova vâ onnâ da muacir ama isan yok. üç hâne beş hâne
15 en kalabalık burası. reŝâdiyede bile bizim kadan isan yok. o da çok nüfuslu ama
16 hepsi gitti bursaya. susurlukta aynı uzak balıkesirde aynı. yirmibeŝ kilümetre. yirmi
17 altı kilümetre felan balıkesire.

Süpürgecilik

18 köylü zaten ŝimdiye kadan devamlı süpürgecilikle ūraŝıyodu. başka gelir yok bizde
19 su yok. emen emen köylünün ēpsi süpürge işliyo. yeri vâdı yani evelden. bundan beş
20 altı sene evelsi şimdi kalmadı. şimdi iki üç haneyi dört beş hane vâdır. süpürgeyi

21 baştan tešte yapıyosun şöyle güzel tešte yaptıktan sōra şōle oturak vā oturakta
22 dolduruyon kepeklion dikiyon ōle oluyo işte zordur yani ōle kolay iş deil. ēn hızlı
23 burası süpürgeci. ama bitiyō bitti. çalı süpürgesi diil. tālaya ekiyoS. tālada oluyo bu.
24 yok mu sokaklāda bōle oluyo yāni yapılyo. tālaya būday ayçiçē süpürgelik çok
25 ekeriz būda. bi toumu vā onun toumu ekiyōn süpürge oluyo. büyüyo. zamānı geldi
26 mi kesiyosun, kuruduyosun, tariyosun ondan sōra bālama şeyine geliyo. hērkeş kesti
27 getidi kuruttu şūda. aşāda vā hüseyinin tāla vā. yolun üstünde sā tarafta. o
28 kesilmemiş dā.

Hayvancılık

29 hayvan bol. büyükbaş ta var. küçükbaş ta var. ama büyükbaş daa çok. yolda geldin
30 damlā vā bütün büyükbaş unnā. üç bin dört bin tane hayvan vā. sütleri mandıralara
31 veriyolā.

Hıdırellez

32 hıdırellez yapıyoduk da bu şey āstalık davası gelince kaldı. yeni yeni işte bu şeyde
33 bıraktık. iki sene evelsi astalıkta kaldı bidā da yapılmadı. ya şindi komşular arasında
34 şey topluyosun para topluyoS hayır için bütün köyden daveT ediyōsun ne diyolā
35 pazar günü şurası yemekāne alt katta üst katta yemekāne burası. bizim yemekānemiz
36 burası. ōda yemek veriyō. eskiden de dālada torunnān içinde yapıyoduk. şindi çok
37 güzel yemek veriyoz mevlüt okunuyo dua ediliyo. ondan sōra herkes çekip gidiyo.

Eski düğünler

38 bizim zamanımızda üç gün üç gece düün oluyodu ama şimdi bi akşam kına bi akşam
39 gelin tamam bitiyō iş. ēskiden öledi. bizim zamanımızda üç gün üç gece düün.
40 sokakta yapılyo. şu üst katı düünnēde yāmurluk havalāda kullanıyo. ondan sōra iyi
41 havalāda sokaklāda caddelēde geniş yerlēde yapıyoS. keşkek yok bizde yörüklēde o.
42 bizde yok. biz aynı bildiin gibi patlıcan yemē, etli çorba, fasulya, pilav. başka yok.

Anı

43 maçkaya gittim ben kız almā gittik. yav başka bi çocua getidik de beş altı vā bizde
44 būda. maçkalı benim bi arkadaş vādı almanyalı. gittim orya ama bulamadım maçkada
45 onu aradım habip demir soyadı demirdi ismi de abipti. gittim ötekine sordum
46 berikine sordum bulamadım. o zaman akşabata gittik akşabat maçkaya yakın.
47 bulamadım döndüm gēldim ordan. dedim bi görüşekoyak o kadā gitmişik. yani ōdan

48 iki adım nōcak. gittim ama bulamadan gēdim. eskiden bizim būda çok sizin ōdan kız
49 vā ya. akşabatlı çok. tırabzonlu akşabatlı çok.

Askerlik

50 askerlii ben baştan ilk önce acemi birlii burāniyede iki ay kaldık orda. iki aydan sōra
51 tıakyaya geştik. malkarada yaptım askerlii geldim. iki sene. şöfördüm askerlikte
52 şöförlük yaptım. ya karadeniz zāte hep gurbetçi almanyada da çok vā.

16-Karesi- Yeroluk

Kaynak Kişi: Zekeriya Eyiol (50)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Köyün isminin anlamı, Köyde geçim, Düğün adetleri, Serbest Konulu, Tarım, Armut hoşafı, pazı böreği, Şifalı otlar.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Deliorman

Köyün tarihi

1 valā şindi benim büyüklerimden duyduklarım bizim de büyüklerimiz vā mesela
2 benim dedem ātmış beş yaşında vefat etti. dedemin büyü vādı babannem yani
3 dedemin hanımı doksan üç yaşında vefat etti. onnādan duyduklarım bide babaanemin
4 Taha yaşlılarına yetiştim ben kendim elli dokuz yaşındayım. yedi sekiz
5 yaşlarındaykene doksan yaşında vefat eden kadinnā vādı onnādan duyduklarım
6 benim ē nası annadim size bizim buriya yunan gavur çok saldırı yapmış. onnar
7 kızmışlā o zaman on yedi on sekiz yaşında. doksan yaşındaki hali on yedi on sekiz
8 yaşındaki halini anlatıyordu. bize diyo būda çok saldırı oldu. gördümüz zaman
9 diyodu kēndimizi atādık karan tikennīn içine diyodu gizlemek için yani bu vatanı bu
10 şeyi savunmak için. bayannā kendilerini bi çeşite kormuş zaten dedelerimiz
11 savaşta o zaman için. yani nası annadim bobanemin anası diyem gayrı onnarın
12 annatıkları kelimelerle buriya da köyün gelişi yani onnādan duyuşum bulgaristandan
13 gelmişlē. deliorman mı dedi ne dedi onu. ee ondan duydum benim. seksen dörtte
14 askere gittim ben seksen beşte ālbaya sordum o tarii okumuş. komtanım dedim yāni
15 bize böyle böyle mācir diyolā dedim ölüm dedi bana bak kēndi bizde şimdi kulaktan
16 kulā duyma. siz mācir deilsiniz dedi. konyadan dedi atatürk sizleri dātma dedi.
17 ondan sōra dedi türkiye toprakları büyünce dedi askere de ihtiyaç var insana ihtiyaç
18 var dedi dışardan dedi geldiniz dedi. ondan sonra size mācir aslında dedi sizin
19 macırlıkla alakeniz yok dedi. ondan duydum şimdi biz bulgaristan geldik ya mācir biz
20 de kendimizi mācir biliyoz gelenek görenek deyince geleneklerimiz bizim gelen
21 misafire saygı sevgi sonsuzdur köyümüzde onda kesinniklen hata yoktur.

Köyün isminin anlamı

22 köyün ismi. kenarda çeşme vā boydan boya burası kurulum olmazdan önce dışādan
23 işte dedim ya bulgaristandan gelmişlē ya iki kişi gēmiş buraya biri düz obaya

24 yerleşmiş burda oraya yerleşiyolā bizim bırda da gelen seyit dede vāmiş ilk köyü
25 kurannādan seyit demiş yav biz burda böyle şeyapcāmıza demiş çık yukardan
26 kendimize göre kafamıza göre bi yer seçin. bırda şindi yerleşim yerinden önce su
27 mühim olan su. bu suyu buluyolā burda. buda bi olukmuş yērde. hayvannā bu
28 yörüklerin hayvannarı burdan su içiyomuş. bizimki macir dedim kişi geldinde oraya
29 şey yapıyolā ilk önce geliyo ya yörükler onnara misafir oluyo onnā buraya
30 yönnendiriyō. düzobanın hayvannarı burda çıkıp su içiyomuş burda yaşam yapam
31 demişler. bu su burda bulununca da yer oluk. yerde ya ordan ismi almıo yer oluk.
32 benim bildiklēm duyduklām bunnā. köyün ismi de burdan alınıyo.

Köyde geçim

33 köyde hayvancılık çifçilik yāne çifçilik dencek tarafı da yok yāne kēndinde yeticek
34 kadan. çifçi dediin zaman ayvanın ihtiyacını alırsın kalanını satāsın ben buna çifçi
35 derim bizim burda en çok olanda yüz dönüm vādır. bizde kendi karnını doyurcak
36 kadan. esāsında bizim bu bölgemizde keçicilik olur onda adı üstünde keçi gibi derlē
37 ya ārkasında gezmeye insan lazım. koyun bizde koyun, büyükbaş. keçi yok bizim.

Düğün adetleri

38 düün derneemiz aynı normal çevredeki gibi olur. eskiden macırlar çember örtüsü
39 derlē kına gecesi, nişan e şindi hepsini bi kerede çıkarıyoyō yeni yetişen çocuk ne
40 çember örtüsü bilir ne nişan bilir ne takı bilir meselā. çember örtüsü geçēdi eskiden.
41 çember örtüsü yani geline kına yakmak. yani gelinin yüzü örtülüyü ya çenber örtüsü
42 o. bizim eski şeylerimiz bōleydi sen bi erkeksin bırda bayannā oynasın da gel de orda
43 kızlara bak da görem yasaktı. ama şindi kızı karısı hēpsi karmakarışık. ne annadıyım
44 bildiklerim gördüklerim.

Serbest Konulu

45 mūtarımız mesela gelse mūtar benden aşai yukarı on beş yirmi yaş ufak. ē o ne bilcek
46 şindi. bi büyüüm gēsın onun bildiini ben nēden bilcem yāni hērkez bildiini. her hoca
47 bildiini okurmuş dedikleri gibi. bırda var şindi köyün en yaşlısı aşai yukarı seksenin
48 üzerindedir en yaşlısı. böyle yaşlı insannarnan sohbet etmesini çok severim. ben
49 gencin yanına otūsam nōlur gençler afedēsın şımarık. kendi avasına göre. o şindi bi
50 annatmağa başladı tarihleri bööyle uykum geldi ya dinnerkene. o kadar seviyom
51 onnā muabbetlāni. aç kaldık diyodu akif dede diye biri vādı o da aşai yukarı on beş
52 sene oldu vefat edeli doksan sekiz yaşında öldü. sigara elinde öldü. o ākif dede

53 dediim adamın babası bu köyü kuran. hesap et doksan sekiz yaşında. ellen bitti artık
54 biz eskiden ben seksen üçten sigortam var benim şayakçı mermere girdim. şayakçıyı
55 duymuşunuzdur. şayakçı madencilik. yetmiş dördte burya ocak açtı o. mermer ocaa.
56 çou kişi ordan aldı sigörtasını ben de seksen üçte başladım. seksen dördte askere
57 gittim. çalıştımız kazma kürek. yok ya yok. adam zaman zaman ilerlete ilerlete yok
58 kepçe getti komperesör aldım onu yaptı bunu etti. şimdi insannara da iş kalmadı.
59 bugün burda hayvancılık yapāsan geçimini sağlāsın ben oraya gidiyem de bugün
60 biraz para kazaniyem veya yövmiye çalışiyem çolumu çocūmu besliyem dedikten
61 sōra o iş geçti artık.

Tarım

62 doksan sekiz seneden beri yerolukta yetişmiş babası kaç yaşında vādır ben onnardan
63 dinnedim. bırda diyo būday ekādik çakıylan bıçaklan būdayı kesādik diyo. bide diyo
64 biz mācırlar bilmiyoz diyo. bak şimdi allā cenabı alla bu ekim ayı adı üstünde ekim
65 ekilcek ay. yāmur yayıyo diyo o zaman öküzlen çifçilik. çıktım çif sürmē aylarca
66 gidēsın e bi de yāmur başladı mı nası yapıcan yāmur dincek toprak yellencek sen
67 işini yapıcan çıkarıyoz diye mesela ne kadan diyem yirmi tane ekē būday dokuz tane
68 nufuz kış gelse şubat ayında bitti. al bitane mısır dōru diyo düzobaya. yörükten
69 būdaylan diyo deişiyoz. çocuk doyurcam ben diyo. iş bilenlānden gübresi çıktı
70 bilmem ne oldu. mesela ben sekiz yaşında düvenlen harman dövdüm. sekiz yaşında.
71 patoz yok biçer zaten ōsa da büyük ovalāda varsaydı o da. köy yerlerinde yāni
72 patozlar yok hārman çıkarmaa. aylarca harman dövyoz. burda bi başlāsın mesela
73 haziran ayında taa eylüle kadan. ēp hārmanda. būdayı çinetçen düvennen dövücen
74 tānesini ayırcan samanını ayırcan. ben onnara da yetiştim çok şükür hepsini yaşadım.

Armut hoşafı, pazı böreği

75 gübreye doadan organik tam organik ben bunu armut bu āfad. yabanisi yani.
76 topluyom ben bunu yaparım ben bunu dedemden gördüm bunu kurarız biz aylarca
77 dursun senelerce dursun hiçbişe olmaz. āynı gazoz. şekerini katāsın içine bide fırında
78 ama taş fırında börek olcek pazıdan. ramazan ayında bayannā şe yapar pazı yaparlā
79 onda böreeni yaparlā. sabaleyin tepside yemek için. örtāya böyle korsun onu senin
80 ellēni benim ayaklarımı bālasınlar. çok güzel olur. bak evde var bide şeker hastalının
81 bir numaralı düşmanıdır. sen ne diyon ya ondan iççen kurcan sürekli iç zaten
82 kēndiliinden yok olup gidiyo senin içinden şeker. hē sen buna şeker katāsın içersin o

83 ayrı ama şekerli içtiinde şeker hastalının bi numaralı düşmanıdır. bu tam manasıyla
84 organik. sana bi atasözü söyleyem bu senin kulaanda küpe kalsın. kuyunun içine bi
85 erik düşmüş erik mâcır hoşafı var demiş atmış kendini kuyunun içine. vallâ evin orda
86 olsak inan olsun birer bādak vēcem.

Şifalı otlar

87 benim hayvanın memelerinde şey çıktı böyle sivilce benzer veteriner çairdim onu
88 çairdim bana diyo veteriner ilaç vēdi eline sakın dēdirme diyu bide tāta gibi çubuk vā
89 bunna sürçen dedi. veteriner gēdi gēne inan yerinden böyle kaldır komple kalkıyo
90 parmak böyle yumşak yere girer komple kalkıyo. ēski yaşlıların birinden duydum
91 dedi böyle böyle sen buna kınamış sür bıyrgan deriz biz ot. onu kaynattım sıcak
92 buharını tuttum altına su ılıdıktan sonra soğudumu bide onna yıkadım üç gün içinde
93 hiçbişe kāmadı. yan köyde bu çevre köyünde bi arkadaşın elleri mayasıl oldu böyle
94 pārça pārça eldiven giyyo hic iş yapamıyo eldivennen yaşıyo. eldivenleri çıkardı te
95 buriya ellesin başlıyo kanamağa onnan tedavisini yaptım onun. bıyrgan otu bizim
96 aramızda biz bıyrgan diyöz buna ama başka yerde ismi başkadır onu bilemem.
97 tavşan buguşu deriz biz. bak şindi bizim burda tavşan buguşu geçiyo yörüklēde
98 afedersin özür dilerim sidikkesen geçiyo devlette televizonda duydum aynı otu
99 şeytan tikenin geçiyo. şindi ben bıyrgan derim ötekide başka geçer. şindi yaz olsa
100 ilkbahar olsa ben bakardım koparsam getirsem sana böyle fotoğrafını çek bunun ismi
101 buydu ondan da bazı yerin kendin bulcan çāresini. yāni afedersin devletten
102 istemeycen acık da kēndin çabalaycan kēndin bulcan. yav şindi senin aldın bi ilaç
103 bak ben az önce dedim ya ot çıkarıyo diye tavşan buguşu dedim burdan alıyo adam
104 izmire fabrikaya götürüyo ilaç sanayiye gidiyo. ama ne ilacı oluyo? ya sende ya
105 bende yahud da hayvannāda kulaniyo ilac yapıyo neden? doğada ē bütün mesela bi
106 hastalımızda kulaniyo bu doadan toplanan otlādan bitkilerden oluyō yāni neyden
107 yapcak taştan topraktan yapcak hali yok doadan gelen bişē. kenarde çam burda biz
108 öyle görüyo ama neye faydası var e bunu yapan eden zamanında yüz sene önce
109 başlamış adam şuanda çözmüş çam sakızı bilmem nesi geçiyo bişeyi görmek deil
110 gördün mü ne işe yarar bundan ben ne yapabilir onu bilmek önemli olan. kenarde
111 araba var bu ne işe yarıyo ne oluyo bunna adam yapmış odun sarıyo onnan bak burda
112 kamyonu odun sarıyolā.

17-Kepsut- Karaçalı

Kaynak Kişiler: Sıdika İlkdoğmuş (70)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Serbest konulu, Sohbet, tarla işleri, Ekmek, Doğumgünü anısı, Evlilik anıları, Yemek yarışması, Ekşili topalak tarifi.

Göç Edilen Yer: ...

Serbest Konulu

1 ben onyediyi yaşındadım. altı kârdaş bi kız kardaş beş tane olandı. bi odam vârdı bi
2 odada kaynanam durudu bi odada ben durudum. bi odada üç tane çocuk büyüttüm
3 bēn. beyim askere gidēken iki tane salıncak vârdı içēde. biri karyolanın üstünde biri
4 orta yerde. beyim askere gidērken biri bi yaşındadı biri üç aylıktı. kaynata yok
5 başında hēpsi caıl kayınçoların ben de cāilim mesela. karaçalıya gidēdim bi ay burda
6 durūsam iki ay orda durūdum. ē burda kimse yok ki başıma durā yok şeyin babacīm
7 bize bakardı. işte kaştık gēldik. unda sua urdan burdan kaş sene durduk bilmem
8 izmire gittik. ūlanlar ordadı çalışırdılar. biz de iş şeyine urā gittik. şindi gēldik burā
9 yerleştik ev yaptık gāri. yeniden kayınçalardan mēras vādı. herkesin hakkı var.
10 görümcemin ölu çok bōrcu vāmış. anası öldü. e āltı kârdaş e allān? içinden altı
11 kardaşa ne diyer icraya vērmişler bizi mākemelik öldük. biz avkat tuttuk kazandık
12 davamızı. āldık kayınçılardan şeyleri bütün her Tarāfi āldık. kayınçılardan ikisi şeydā
13 balıkesirde üçümüz burdayız işte. işte Taha yeni altı yedi ay oluoru. biz alalı evleri.
14 işte anca ūraşıōruz bunnār da arkādaşlarım biyen pek seviōruz birbirimizi gelip
15 gidiōruz anca. sizin önūzden gēdim ben de. oturdum oturdum hava çiliōr yaior
16 televizona bakıoru ceyranlar kesildi şeetti. vār bēn torunumun şeyi bile vār bebeyi.
17 dört beş yaşında. ben on yedi yaşında evlendim. on sekiz yaşında gızımı dünyaya
18 getiidim. bi yaşına girdi girmedi olan oldu. bubası askere giderken gız bi yaşındadı.
19 olan üç aylıktı. şini manisada kızım kocā gitti işte orā. dedeyle biz kāldık kimsecik
20 yok yanımızda. izmirde durduk tā. çocuklar ordadı ya. beş kere gitmemiştir. gitmeS.
21 ben gidiyorin o gitmeS ben gidērin. ordaķanda gidērdim yakındık. ordaķan oduk
22 emekli. ondan soa gēldik Saten. tam orā alışım ondan soā burā geldim. zor gēldi.
23 orası şey yeni foça var eski foça var her yere gidiōrum ben orda. Tabi her yeri
24 biliorun. burda nerē gitcem ben gezmē. balıkesirde olmārı. canımız sıkıldı mı bi tane
25 general garısı vādı gocası ölmüş de arabası vādı bize gelirdi. hadi dērdi sizi

26 dondurma yemeye götürim dērdi. pinerdik arabaya iki üç kişidik biz hadi arabaya
27 Pindiridi. bizi götürüdü karıcık allā razolsun bizi. şey dondurmayı da sevmiyōrin
28 gelior şimdi alior dondurmayı sevmiyērem ben o dondurmaları goyuyor kardolaba
29 şimdi çıkarıp çıkarıp yiyōre.

Sohbet, tarla işleri

30mız var akşamnā aradılar ondan soa şey diyēri başım çoğ ārıdı bēn de elleri
31 şe_yaptık suladık şeylerini de. undan soa ben hasta oldum diyēri ben de hasta oldum
32 hasta diyēri. geçmiş olsun di. saol gızanım dēdim bēn de. tomatızler bitti mi? bitti ya
33 yāvrucum dedim kurudu dedim. tomatıs soruor bā akşām fatmayın gızı. kıca nene
34 diyēri tomatēzler bitti mi diir. tomatızler biTti kızanım gāri dedim. çok sever hemen
35 bōle koparır gāri bōle silior bidē ondan soa başlar yimeye. tomatizi biz yannış
36 yapōruz yeniden ekcēz. rūhiye ben de ōle diyērim dün. oturuōruz da ruhiye diyerim
37 sırk domatızleri vār a dün saba kopādım birini. ruhiye dērim şimdi hepsini birden
38 ekōruz hepsi birden bitti diyērim şimdi u şeyleri. iki kök bitti biberlerin yanında da
39 abām dedim bunu dedim gāpların hēr yeri dedim. teg oldūna daha çok oluor ya
40 bunnar dedim pembe domatızdir dedim kendi pittı mi biliore bāçede başga tomatız
41 kullanmāz. bi gör üstündē. tōp gibi. yērden bi tut tepē kıadar māşallah. oniki tane
42 saydım. hepsi ekeli üst üstüne bōle. ben dün sabah gāri sonunu kopardım bi tanecik
43 vārdı dedim agana diyem tabū sulada beki çiçeklenior şeylerinden. çoğ güzel
44 kızārcak onnar şimdi. geçen sene bi vār a geç kaldık ta benim tāle nasıldı girā yārken
45 bi gör hamuk domates dolūdu. bizim de emenderinin yanında evimis yakın. hem
46 gezōruz hem gelōruz işTe.

Ekmek

47 komşuya gittiydim rūfiyē gittim ekmek atcāmıšta gel dedi hani yanımda. ekmek
48 atcān dedi. ondan soa fēyzi gēdi garısınnan orāya gēldi. hiç karamıcaz gāri
49 ekmekleri. ekmek hotaşlardan geliyōre yeneden geliyōre kendi köyümüzde pişiyōri
50 her yerden ayrı hangini istersen onu al. evde de yapōruz da satılıyor şeylērde canım bi
51 de goparatif vādı da u gārin ūle şunu bunu satmār gari herşeyi satardılar gāri kapandı.
52 nāpalım işte ūle bōle günümüz geçior ikidi oluorā akşam oluorā seviniyoz akşam
53 oldu ikindi oldu her günün biri gidiorı.

Doğumgünü anısı

54 doumgünü kutlaorler de ya bi yıl Taha yaşlandınız işte bunun neyini kutlaorsunuz.
55 nuriyēn geçen yaş günümüŝ şindi oturōruz. elif hiç ŝētmedi babasını aldı gitti pasta
56 almā gittiler. nuriye de işten gēldi elif hani elif nēde işte elif ŝurā gitti burā gitti
57 nuriyeyi kandırōruz hani şindi gēcek diye. anasının yaş günümüŝ de kutlucaklar.
58 ondan soa ŝēttiler öbür odadan gāri gēldiler ben de bilmiyem dēr yaş günüm dēr.
59 ondan soa gāri ben de diyērim yaşāruz işte diyērim ben de girdik yetmiş yaşına.

Evlilik anıları

60 o zaman araba yoktu atlan kaçırdılar ben iki ölan bi gızdım. benim beyim de öda
61 koyun güdēdi. gündelik çobandı. annem dedi eveli araba şeyi yoktu ben dedi ta orlara
62 kız aramağa gidemem dedi. ben dedi hani bi kız Saten veremem dedi. ē ben de
63 sevirorum ölanı. ö da beni sevirō. babaları yok, ömüŝ. onaltı yaşındadı babasın
64 ödüne_o. ondan soa işte ne bilem nasipmiş erālde kaştık. gelinlik de almadılar bağā.
65 benden soa kayınçının birine kaçı şey. beş gelin hepimiz kaçıktık. ondan soa şindi
66 düünü oluōr_onun ben dedim gelinlik giycēn ben şindi eltinin düününde.
67 giyemessin dediler. neden giyemicēn giycēn dedim ondan soa iki tane de gıcanım var
68 tabi. ondan soa neyse ferideyin gelinlii o zaman gidip geliyorler hüsniye yenge felan
69 canım geline işte atikeye şunu bunu yapırlar döŝektir yorgandır neyse. ben dedim
70 ferideye dedim gelinlik giycēn. senin gelinlik var baa olur mu dedim. olur ya yenge
71 niye olmasın dedi. ondan soa ādi biz anası almanyalı babası almanyada. iki garılı
72 bubası biri almanyada gariyin biri balikesirde. ondan soa neyse anasını el öpmē
73 götürōruS araba tuttuk götürdük bide fotorafçıya gittik ben diyērim neden gelinlik
74 giyip de gitmemişim diyērim gelinlik giydim ama resim yok diyērim bende. ondan
75 soa resim çekildi gēldi gelinlik giymedim daa gēldik hērkez dolmuş tabi
76 avluyun_içine. ferideye dedim ben hani gelinlik giycēdim dedim. yenge dedi ben
77 gidiyen alām geliyen dedi. gitti aldı geldi tam bu gelinlik de bā göre mi olsun ben
78 zayıfım āme bi gör te bura ece gibimiyin elli bir kilodum ben iki tane kızanım
79 vārkan. hē ondan soa bide kuŝakta bulamārın kendime nāpcan deme canım takıncāz
80 ya gırmızı kuŝak. kuŝak bulamārım. ondan soa orda bi mavi bi ŝē vāmiş tualetin
81 kuŝayı hadi bi bāladım çıktım şeye. davullar çalıōru. ondan soa koltuk olcaktı hadi gel
82 bakam dedim gāri dedim koltuk oluōru. hāde biz koltuk olduk. gelinlik giydik hani
83 özenTimiz kālmadı. eskiden böyle pencereden gēcek de pencereden baccāsın da
84 görceksin. konuşmak yoktu öle eveli ayıp vādı.

Yemek yarışması

85 televizona çıktım bēn bizim durdūmuz yerde yemek yarışması oldu. yeniküy
86 foçaküy. dediler hani yemek yarışması Őeetcemişler yazılın dediler iki arkadaş biz iki
87 arkadaş u iki arkadaş bu āltı kişi. ondan soa biz yarışmaya girdik ikinciyi kazandık
88 biz. yemek yaptık. topalak dērler topalak yaptık biz ekşili. felanca gün televizona
89 çıkcāsınız dedilē bize undan soa benim gelin de erzurum horasannı. urdan aldık
90 gelini. neyse zeytin toplāriz urda zēytin çok. ben zēytin toplamā gittim saatida
91 biliorna şu saatte çıkcaktı ya felanca kanalda. hemen zētinnik de yakın. hemen hapar
92 topar ben topladım kendimi geldim eve ondan sōa gari řētti işte söyliyir işte hoca
93 yeniköy bilmem ne yarışma bizi gösteriore herkesi gösteriore mesela agacım vardı
94 rāmetli ben burda dedi kaç senelerdir duruorum televizona çıkmadım dedi sen dedi
95 taha dün geldin televizona çıktın sen dedi. herşeyi yaptık mari televizona da çıktık
96 nābalım. çok gezen çok biliyōre.

Ekşili topalak tarifi

97 řindi topalađı nasıl yapıyorsun? ince bulguru būle edi kaynadıyorsun piřirōrsun
98 suyunnan onu haşlarsın ondan soa unu yuđurōrsun bulgur çıköftē gibi. unu yuvarlar
99 yuvarlak mesela bilez dēdik biz eveli. ufakkan unnarı bōle řēdersin dālmasın diyē.
100 etin içine kaynarқан unu salarsın unnarı çok meşurdur urasının şeyi.

18a-Kepsut- Kepekler

Kaynak Kişi: Nuri Şahin (62)

Derleme Yeri: Köy odası

Konu: Tanışma, Muhtarlık, Köy hakkında bilgi, Köyde geçim, Bahçe İşleri, Günlük işler, Eski düğünler, Hayvancılık, Anı.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Tanışma

1 bırda dōduk büyüdük iki tane çocuk var iki tane kız var kızın biri ankarada çocuklā
2 kemalpaşadalā kız da kemalpaşada onnā geliyolā biz gidiyoz telefonlā şimdi
3 görüntülü oldulā konuşuyo anlaşılıyo her an görüşebiliyon. on tane de torun vā.
4 onnar orlāda duryo biz burlāda durōruz geçim öle oluor işte. geliyolā gidiolā onna da
5 yaşam bu şekil. kaynata kayna rahatsız benim hanım onnarın yanında. altı yedi
6 kardeşler onar gün arayla gidip bakıyolā yaşlılara. dönüşümlü olarak bakıyolā. bizim
7 emekliliimiz ta sınırın üstünde. dilekçe vëdim ben sikörtalara ordan dediler benim
8 biraz dā bākur çok sikortalı işçi olarak bunları toplamak için kaadı bıraktım geldim.
9 ben kemalpaşada çalıştım odun depolarında çalıştım kavaK işinde odun işinde bele
10 ağır işlerde çalıştım. ondan sōra buriya döndük işte. burdan gidişimiz de okul
11 kapandı çocuklarımızın okuması için kemalpaşaya gitmek zorunda kaldık.

Muhtarlık

12 Taha benim birinci dönemim. mūtar olmadan altı ay önce ben buriya gëdim
13 kemalpaşadan altı ay devamlı burda durdum. bakam bi adaylımız var gene ama
14 kazanırız ama kazanamayız şansa bālı. başka aday olmadı için bi tek benim oyum
15 olsaydı ben gene mūtardım. hayırlısı ōsun. yav kārdeşim bak şindi evde hanımına
16 sözünü geçiremedik adam çıkıyo sana bi söz söylüyo bunu taşımak zorundasın.
17 mūtarlık sair olcan kör olcan topal olcan hërşeyi görmeecen, duymaacan bōle
18 taşıyabilisen taşırsın yoksa tevdik yapāda şe yapāsan hadi allā ısmarladık dē çekē
19 gidësin.

Köy hakkında bilgi

20 hane kalmadı. bu sene õle çok yādı tam iki metre kar vādı bırda. iki metre elmas. iki
21 metre bõle kar gelmedi dā. õn beş yirmi gün ayvannā çıkmadı damdan. suyun alafın
22 devamı damda bõle tünel gibi bāzı görüyoS telezyonda erzurum taraflāda aynı o şekil
23 burya da oldu bu sene. alla şükürler olsun kar da oldu.

Kõyde geçim

24 ya köymüzün geçimi çiğçilik az veya çok bir iki tene inekleri vā bunnara bakıyoS
25 bırda geçim bu şekil. orman işi yapmıyoS biz. gēnçlik yok köymüzde vere kesim işi
26 yapamıyoS.

Bahçe işleri

27 bũday ekiyoS, arpa ekiyoS, fasule, misir, nohut bu. bāçelerimiz vā, bāçelere bunnarı
28 ekiyoS. köyün etraflānda patates vā, kumpir vā, nout vā fasile vā.

Günlük işler

29 kalktım ben allah kabul etsin sabāleyin namazımı kıldım inekleri yanına indim,
30 ineklerin temizliini yaptım alafını vēdim, suladım sis telfon ettiniS o anda inekleri
31 sādık az çok. gēdik ateş yaktım bekledim bõle bizim günnük şemiz hep aynı aynı
32 devam edyo bant gibi. yapfım iş aynı sabāleyin kalkıyoS hayvannāna ilgilenyoS hep
33 iki kişiyiz zate bacanaknan beraber inekleri. ineklerimiz var yirmi beş otuz tane
34 ikimizin toplam olarak. dönüşümlü olarak onnara bakıyoS. merada yayık getiriyoz
35 onnarın südünden pek şe yok da kurbannık için danasından şeyinden faydalanıyoS.
36 temiz hava burası zaten bizi yaşatan da o. onu için burlāda devam ediyok.

Eski düğünler

37 şindi burda bizim pek gençlik olmadı çin düün olmuyo ama aşşada durdümüzda
38 bizim burlāda da zamanında düün yemek üç gün cuma günü başlıo düün pazar günü
39 gece bityodu. pazartesi de vādı damad bile oynadılyodu pazartesi sabahı öncelēde
40 eskilēde. gelen musafiri çayını yemeeni õle arlıyoduk insannarımızı. burda
41 meydanda oluyodu evin önünde bāçelerinde. çõrba yaParız, fasule yaparıS, et yemē
42 yaparıS, hoşaf yaparıS bunnarı. kēşkek bizde pek yok kızım yörük köylerinde oluyo
43 da. bizde pek keşkek ādetimiz yok.

Hayvancılık

44 on üç tane hayvan vā. burada geziyolā. zaten ikimiz beraber güdüyoS inekleri. bi gün
45 ben bi gün bacanak güdüyo.

Anı

46 bu kar yınca benim başıma bi iş geldi elmas. yatsı ezanı okundu kapının zili çaldı
47 tekrar basıldı zile ikinciye baya tutuldu basılı yav gelim gidim ulaşım zaten yok bi
48 sadece cami odasına gidilmeğe yol açtım ben kendime. gece şöyle bi bakıdım kim o
49 falan diye seslendim kapıdan kimse yok. camlādan baktım kimse yok. ondan sōra
50 bunu aradım bacanāmı bacanak bize gēdiniz mi? gēmedik. rasim abi vā astanede ona
51 sorduk yok gēmedilē. ya bu kim olabilir acaba korkmā başladım ben. hanımla
52 ikimiziz. silā vādı silaı sıkıladım ben şimdi koydum baş ucuma önlemi aldık hē
53 sabāleyin kālktım bi çıktım bi baktım hiçbi yerden bi gelim gidim zaten iz yok.
54 gelincek durum da yok da bōle kar būda yollar kapalı sonra o kar batıncaya kadā
55 zilin kablösünü o şeyden boşandırmış kablolā birbirine temas etmiş o zaman
56 ondanmış kendi kendine. hocıya dedim hoca dedim git dedim came odasına bak
57 dedim gelen giden olur bide hoca da beline bıçayı koymuş gēmiş lambayı yakmış bana
58 dedi kimse yok dedi ben dedi sesi duydum diyo hoca bendim dedim kim o diye yav.
59 o da korktu öyle bişe geldi geçti işte. nereye gelecek yav bak şūda maden vā bizim bi
60 kilometre falan bu arayı dokuz saatta açtı kepçe ilerleyemiyokı zaten kārdan alıyo
61 atıyo kenara tekrar. dokuz saatta. allā şükür ceyranlarımız falan gitmedi o karda da ya
62 gitse bile zatan gelemēcek adamlar. hastamız ōlmadı yaşlı bi amcam vādı yüz beş
63 yüz dört yaşlarında o kemalpaşaya gitti torunu bakıyordu ona o da vefat etti geçen de
64 hani burlāda ōsa çok zāmetli olcaktı.

18b-Kepsut- Kepekler

Kaynak Kişi: Ertuğrul Uzun (70)

Derleme Yeri: Köy Odası

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Tanışma

1 dört çocuk var biri iskenderun oyak demirde çalışıyordu ev felan aldık ordan
2 depremde ev gitti. çocuk orda gelin torunnar kemalpaşaya eve gitti dârenin biri boştu
3 orda can kaybı yok da hiçbişe kalmadı. ondan sōra biz de işte burda duruyoz. geçen
4 hanım yirmi gün falan kaldı yanlarında da bende bir akşam gittim aldım geldim
5 işimiz bu yani can kaybımız yok. ordan da sıkıntı içersindeyiz yani. şimdi şüandaki
6 köyde duranların tamamı geriye dönüş. burda başka bir şeyimiz yok böyleyiz. gelir
7 dēsen burda sıfır. olmamış olsa köyde insanımız olur. aşā gidenler kalabalaştı kızlar
8 yabancı yerlere gitti gelinler yabancı yerlerden. bizim çocuk hataydan evlendi gelin
9 ordan. bizim iş öyle hani.

Köyün tarihi

10 doksan üç muaciri diyolā bizim burya. bizim romanya sınırında razgat varmış
11 deliorman yakınmış bize de razgat varmış orda. o kadā biliyoz burdan balıkesirin
12 önce uncukırığıydı şindi māmudiye orda yerleşiyolar orda yerleşince biraz
13 konaklıyolā orda derke kendilerinden fazla efe çıkıyo orda kara kepsutun yanında
14 hemen su dibinde karaçaltıyı gösteriyolā biraz da orda konaklıyolā orda da
15 barınamamışlā beş haneymiş zaten. onda sōra buriya geliyolā bırda da te o tepenin
16 üstünde orda konaklamışlā bizim dede şeyde kāmış çanakkaledede. onların en son
17 çocū orda dünyaya geliyo o akşam da dedeyi götürüyolā dedeyi götürünce dede top
18 mermisinin önünde savruluyo gidiyo arkadaşları annatıyolā ondan sōna ē burdan göç
19 etmek zorunda kalıyolā iki kişi kemalpaşanın azatlık köyü var orāya yerleşeceksiniz
20 diyo onnara giderken yolda burda yaylabaşı köyü var orda dērmenciye öldürüyolā o
21 akşam çobanın biri de bu komşu köyden o iki kişiyi görüyo onnā yaptı diyolā biri
22 mapısanede ölmüş kalmış biri de geri dönüyo. köyümüz burda kalıyo ondan sōra.

23 Şindik köyümüz taşındı tamamen biz de geri geldik biz geri gelmeyiz. ben on iki sene
24 oldu geleli ondan sna Şindi bırdada böyleyiz.

Köy hakkında bilgi

25 hr Şey doal burda. tomatiz olsun biber olsun patatis olsun mısir olsun hepsi. gübre
26 yok doaldır. ihtiyaçlarımızı almak için kavacık v yakın orıya gidiyoS kepsutta
27 altmış kilometre bizim köye kemalpaşada. tam ortada bizim ky. ulaŐımı için
28 dursunbey yakın hastamız old zaman dursunbeye gideriz o da der ki Şeye balıkesire
29 git bursaya git. bizim zaten kyllerimizizin ou kemalpaşa karacabeyden. yazları
30 geliyol burıya yazlık olarak dört beş ay burlda duruyol be yapıyol Őeyabıyol
31 kasım aralık ayında gidiyol. burası yazlık olarak kullanılıyo evleri de v bırdada geldi
32 mi zaten kalıyol dört beş ay.

19-Kepsut- Mahmudiye

Kaynak Kişiler: Gülcan Eker (65)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Tanışma, Serbest konulu, Evlilik, Ölüm, Tarla işleri, Hayvancılık, Köyün tarihi.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Hasköy

Tanışma

1 benim de var torun da çanagkaledede beraber okudu. bi senesi alıōru. bi gız bi ōlan
2 var torun. torun küçük gızdan üç dōrt yaş. benden iıç_ayrılmaz. bugün artık vara
3 dedim gārnnını da doyurdum. beni çok seviyōre biraz bu tarafa burā git diyemezsin.
4 hālbuki büyük kēndi. çokçası benim yanımda alır. düüne giderim biraz canı sıkıldı
5 mı vara hadi beni götür gelir. undan sōra yatar uyuruz anesi dā almā geldiinēn.
6 gelmem ben burda kalcam. zorla götürü. aşada uyur zorla götürü. biz valla boyna
7 satılık patik örōruz bide oya yapōruz. alıcı dolu. biz tarla işi yapamāz bunları
8 yapōruz. te işTe örōruz şişlerlen örōruz.

Serbest konulu

9 bi tōrba āldım patitis dōrt beş kilo varı. hērkez bi kızarttım tamam alabayız. çuvalla
10 alırsan bereketli oluvārı. ev halkı kalaba. kalaba dediim de on kişi. ama eline ekmek
11 alan yok. ekmekle yiyen yok. gızlār da torunnār da herkeze bi tabak yapōrsun.
12 biberle patıcanna karışık yapāsan o zaman ekmeklen yeniyōre. öbür türlü bi olan vār
13 vara en koyu yerinde koyōr banar da yer patitisini torun. pilavı katiyen bi aşıık
14 yimez acık da yedi işti saten makarna köfte yimez eti yimez. gızımızda inādına hep et
15 köfte. o da çok seviyōre. onu çok seviyōri gızımız. öbürü hizmeti çok seviyōri aynı
16 gız gibi hizmet edince memnun oluōrı. ilk çay hem bardak souk oluvōrı hem çî
17 oluvōrı. ben de yourdu hiç sevmen, çay nerde olūsa olsun içirim.

Evlilik

18 şimdi çok yaşavarım da yaşadıklarımı, gördüklerim anlatmaklan bitmeS. ne yüzük
19 almak ne güller serpmek evlilik teklifi yapmak hiç biz ūle görmedik. nābalım geçinip
20 durüz işTe. münasip görūseler veridiler görmesseler vermezdiler. ben ondōrt yaşında
21 sözlendim beyim askere gitçēdi vermedik istemediler yaşı küçük dediler. hep

22 kaçırcam haberi geliyo veriise veriiler. vermese götürüm alaybeyin ölu ya. beni
23 bēnmiş o zaman diyelim ki ondört yaşınayım ama altmışdört kilodum.

Ölüm

24 çok sorunlar yaşadım. büyük ölüm vārdı varı sözledim üç sene iki sene sözlü dūdu
25 askere gidince. gelince düün yapcādık düünümüze bi ay vārdı tüfeklen vurdu kendini
26 intiar etti. o üyle kāldı. bi olum vār işte iki torunum var ikisinnen gāldık. dedeyin aklı
27 ermezdi benim yanımda durūdu.

Tarla işleri

28 elti aldım yanıma dört seneden sonra ondan da hiç ayrılmadık o biraz hastalığı vārdı
29 tarlada yemeği yapārdı işçilere yemek vermek vādı eskiden. hēr gün yemek verīdik
30 bütün küylerden işçi getirīdik. biz tarla çok ya çok pancar ekērdik, çok pamuk
31 ekērdik. en çok iş bizdēdi. millet iş arardı o zaman. şimdi hayvan var bi misir
32 ekivorsun başka yok. kenimize kadan ekivoruz hemen bāçem var avlunun içinde varā
33 onnan vakit geçirōrum. o zaman otuz kişi götürūdük onnara ben akşama kadan su
34 taşırdım pamuk sepeti taşırdım. ben götürüp tepip gelene kadan... işçiden on mislisini
35 fazla. o caminin yanı gadan bi çeşme vārdı böyle evde tērmus yok. būle su matırası
36 bulūsun yirmi kiloluk matırayı burā yüklenirsin beş kere susāsa millet beş sefer
37 getirin yetmez. hadi gene dönērin. u arada da u pamuk sepetlerini vara garıklar
38 caminin yanı gadar. akşama gadan toplārsın yarım garık bi garık çıkamasın tārla
39 büyük. hep öle çalıştım ben. nasıl yorulmazmışık nasıl bilmiyōm.

Hayvancılık

40 şimdi nasıl bilioru musun iki yüz tane hayvan var içim, pınar onnardan gelip alırlar
41 südü çok oldū için gelip alıvōrı.

Köyün Tarihi

42 bizim şimdi alaybeyi dede vāra bu köyü ilk o kūrmuş. ali rıza bey onun ismini benim
43 ölane koydular. ne zaman kurdū çok yerde çıkōru. bizim burda şimdi hançeryanı
44 deriz tiren köprüsünün öbür yanında çok tarlalarımız var. iki yüz dönüm tāla vā
45 bizim dūrbünü vāmış onun būle. bi atı vāmış atın üstünde fotorafı bile var. atınnan
46 bōle işçi çok çalıştırımış. ben demiş şimdi caminin yannarı uraları ne kadan önemli
47 dimi çok güzel demiş köyü burā kuralım. herkeze varı orası senin olsun burası benim
48 olsun. en yüksek yer bizim ev. eski evlerin balkonundan dūrbünne bakti zaman tiren

49 köprüsünün öbür yakasında işçileri böyle görmüş. yanında gibi çalışanı çalışmayanı.
50 ondan burasını seçmiş. bizim bi komşu vâdı miynedali deriz u annatıdı bize biz ne
51 bilelim eskileri u annatırdı. benim beyimin babasının babası burasını kuran. dede
52 ölünce varā babanemiz de balıkesirden burā gelin gēmiş balıkesirlîmiş kendisi.
53 alaybey diye hitap edilmiş. hep atlan gezemiş. ben bu köyden beylere gelin oldum
54 ben. adı beyler. bizim burda gavurlar varmış evveli köy kurulmadan önce. bunun
55 durdū evi gavur evi. gavur bināası. bize nenelerimiz annatırdı kimini öldümüşler
56 kimisi kaçmış gitmiş bi tane gız vāmış ki kadā güzelmiş alaybey diyeri ki ben bunu
57 öluma alcām diyeri bi şey çıkōrı ilan çıkıōrı. kimin evinde gavur bulursak o hanede
58 insanı da öldürceiz diyē. nāpsak nāpsak götürürler bayırda gızı öldürürler. vurmak
59 zorundalar o zaman kendi hayetleri gitçek. benim nenem rumelinden gelme rumeli
60 hasköyden gelmişler.

20-Kepsut- Mestanlar

Kaynak Kişi: Halime Çoban (47)

Derleme Yeri: Otobüs durağı

Konu: Tanışma, Düğün adetleri, Anı, Serbest konulu, Bahçe işleri, Hayvancılık, Ölüm, Hastalık.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 beyim yeni öldü. şubatın yirmi beşinde. hastadı, kanserdi. çoluk çocuk dışa vëdik
2 hëp. kız benim hëp olan yok. beş tene. dört tene balıkesirde vā bide bursada vā. tekim
3 şini iyice tek kādım. elim ayām tutarka kēndi evim paklā. taban kāktık kaç sene ev
4 āldık. şuda kāvenin üstlenki ev benim. güzel şenlik evimiS. bāzı şeylē vā da kaçak
5 yapıylē unnā. torun on tāne vā. ikişer tāne hēpsinin. üç sofrā oluye hepsi geldimi
6 bayramlāda. en küççük kızımızı okuttuk. biraz okumak istedi o keçiderede okuydu
7 ortayı orda orda okudu. liseyi de bursada ablasının yanında okudu. iki sene de
8 ünüverste Tuttūdu onu da balıkesirde okudu. sōnra evlēndi. iki tene nur topu gibi
9 evlatları var. māsebe üzerine okudu. undan sōra şimdi bugün çārmışlā işe başlıycām
10 anne dedi. çocukları kiracıları vā ona baktırcaz bakam diyecez dedi. kaynası da vā
11 ama kāynası da öldü adamı da o vēr annaştı öle şekē vā çocuk biraz hulusça. şey
12 hareketli çok. kız da okula gidiyo işte bire. adamı āftasonu çalışıyo ek iş yapıyēr.
13 cēyran işinden anliyēr işte öle. babam burağa gömüldü mezarlığa annem
14 yenicemāllede deriz kepsutun urda abim var da orā gitti son zamanda orda öldü. orā
15 gömdülē aslında vasiyet etti burā istedi ama orā gömdü agalā çok biliyer ya biz
16 karışamayız. erkekler işte öle. dört tāne olandık biz en küççük ben kız bi tene gāldı
17 ince mālledē. üç tānesi gitti bi Tek abim var incē mālledē bide ben varım unda öldü
18 garısı uda kāldı işte öle. ölüm geliyer işte ikisi birden gitmiyer heralde birisi gitçek
19 birisi kalcek.

Düğün adetleri

20 yirmi yaşında evlendim. düün işte babam vëdi. gelin alcak kına gecesi yapāla bi
21 gece. devirsi akşamı da yapāla pazar işte. veresine her zaman verilip alınıyar hani
22 günnē salonlā denk gelmiyi ya. evet ūle şey yoktu. ūle yemekli olurdu ya. yapıyulā
23 fazla îsan genç gāmadı. bikaç genç vā işte erkek unnāda. ya gidilē mādene. mādēn de

24 yeni açıldı şūda. ne bilem burasını biyenmedilē heralde gittilē. şindi bide köyden kız
25 bulamadiyine gittiler. hani çocuklarımıS vāsa yiye de alemin gızı raat ediyēri diye
26 hani ālem rahat ediyēri diye.

Anı

27 şindi burda sērbes konişiyeēriz şindi bursaya kıza gidiyem ben urda utaniyem
28 konuşmağa ben geliyeri gidiyeri kaçıriyem ille. şindi būyle ferēceyle gidiyerim. ben
29 orā gittiğine feride kızın adı. demiş annene bi pārdüse alsanız demiş ben de ferideye
30 dedim bana fericeyle gezdine nerelisin diye sorellē dedim. pardüse giyersen bana
31 kimse sormaz dedim. biri dükkana girmeğe kalkiyer siz nereli? bana bakiylē bir kere
32 biz de balıkesirli diyik bitti gitti ūle işte.

Serbest konulu

33 bēn şindi ābimizin çocuyi bu fakirce biraz bunnā biraz. şimdi ayıp olmaS herālde
34 kemik koydum iki suvan iki patitis. gelin de āzeri bişe beceremiyēri. gelin de işte ōle
35 pek işe gitmā özenmedi. ālem işe gidā bilmem nāpar. évde işte her dediklerini
36 bulamırlar. kız vādı kız vērdik çocuk kız gidince kapandı içeri biraz kafa da ūle şē
37 özürlü şeyini falan okula gitti ama hiç çıkmıyē içērden. bi işe gidem balye kaldırmā
38 gidem aliyem yövmiye demiyē. işte kı varğa giderlā beraber Para kazanırdılar.

Bahçe işleri

39 bāçe yapıyaz ya. bübēr ekeriS işte. sırık fasılyası kışlık ekilir. ūle suyumuz bol yok
40 şimdi yemlēden suliyez az iki karık ēmen yuk ūle satmağa yok. sulā az akiyer gülüm
41 kuraklık varā küyün vā suyu evlere ama yetmeyiveriyer yazın. millette biraz amelsiz
42 yapıyer çok çekiyēri. muhtar da bişe diyemiyer işte.

Hayvancılık

43 goca hāyvan yok küyde. iki kişide var koyun vādır bende bile vā beş kuzu vā bi
44 koyun vā. koyun da ikiz kuzuladı.

Ölüm

45 adama diyiveremedik koyun kuzuladı diyē āstaneye kız gitçek yanına komada girmiş
46 ana dedi süyleyemedim koyun dedi. son zamanda hiç arısı yoktu. ūlcēne iki üç gün
47 kala arıları başladı. ben hiç gittini istemedim de işte beni götürün tutturdu. ōle işte.
48 sigarayı çok içēdi. kōvada vāmiş kōva āstalığı bu boynu şişti kanser o gün anladık.
49 iki senedir işte ūle sallantıda.

Hastalık

50 ben Şimdi bacaklarım görmüyer benim. tākādi yok. ben diyorum herālde yaŐım bayā
51 buldu. eralde olacak dēyrim. kızlā da diyeri sen iŐte gece devildin gūndūz devildin
52 yourt sūt vēdin vēdin ē Őimdi ıkcaak diyilē unnāda bide gözlerim görmiyēri sarı
53 nokta var. ine îne ilērden yapıldı. sen dedi bayādan gelmemişin burā dedi doktor. sā
54 gözüne urulmuş îne dedi sā gözünde yara oluşmuş dedi solda da kanama vā dedi.
55 sola hiç îne vurulmadıydı. Şindi ikisine de îne ōcak. ne kuran okuyabiliyērim bāzı
56 āliyem bōle tesbih çekiyērim işte.

21a-Kepsut- Recepköy

Kaynak Kişiler: Emine Aydoğmuş (78)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Ölüm, Serbest konulu, Eski düğünler.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 kırk bej doumlu. hesapla. burda dōma büyüme. burda evlendim yāni. dışarı
2 çıkmadım. hēpisi burda bunnar torun, bu çocuk. üş taneydilē üş tānedi ōlanlarım iki
3 de kızım va. bizimkilē de ōle işte torunnā. kimisi ıspartada okudu kimisi samsunda
4 okudu. bi burda ortaokulu bitirdi bi çıkarıvardılā o çıkış bitti. iki tāne var biri bursada
5 biri izmirde ikisi. ben ōda onnā altta burda aşşāda ōle işte. biri de burıya yaptık kıza
6 ev o da haftasonu anca gelebiliyarı. ōle her zaman geleliyarı çalıştıyine ōle.

Ölüm

7 birini kaybettik bunun büyüdü allah kimseye evlat acısı vēmese çok zor. yanıyo için.
8 dede de öldü amma ivel acık üzöldüydüm öbürü Taha baskın gēdi. hep dēdim ōlum
9 dēdim siz benim acımı görün de ben sizin acınızı görmeyeyim dēdim onu allahı
10 bilcek dēdi bana onu allahı bilcek ama gödüm. edemērim edemērim işte bişe ōcak
11 diye bunnā ödüm patlā içim. işallā bişecik olmasinnā. ama beni şiyetsinnē indirsinnē
12 de bidā onnā yaşasın. aman kızım çok da ömür istemem yitē o kadā.

Serbest Konulu

13 biraz evde tav odunnā vādi önnarı kestim içeri girmedencene dū dedim bakam nāptı
14 bunnā hiç kēndileri ūramadılā ben gideyim bakayım bakam şunnara dedim burıya
15 gēdim. gideyim kalam dedim ikindiye annaşıdır dedim gideyim kalam eve soba
16 kaçā bide dedim sobaya kömür attım odun attım gēdim ōle. kimsiniz bakam sūleyin
17 bakam kim oldūnuzu. amān kızım bizim konuşmamız bişeye ne bilēm ben. yav
18 genşlē gibi biz ōle çok bilemiyeriz ki hē bişeyi. ismail de konuşur benim gibi o da
19 paldırdak konuşması da şēdir onun. ben konuşamazdım ama ne bilem tōktıra gide
20 orıya gide herālde açıldık yani iler çok çok ben ılaf bilmezdim. bu da ortanca gelinim
21 işte bunun hanımı dayım vāmiş size ūleden evel işte hemen zate sela verildi bārdım

22 haykırdım necmiye necmiye diyēri odun kesēmiş tırpanı orda diyēri. kapılā açık
23 yukarı çıktım diyeri andā sōra dedim yukarı komşuya gitmiştir o açık dedim
24 yorulmuştur dinnenem diye orıya gitmiştir o dedim başka nere gitçek dedim ya bana
25 gēcek ya orıya gitçek dedim. ondan sōra tavukların yemi bitmiş de yem alcāmış
26 almış. yarım çuval vāmış çektim dedi. andan sōra kantar da vāmış orda çektim diyēri
27 ben necmiyeyi göremessem sen sūle diyēri. ben dedi göremessem sen görüyseydin
28 dedi sūle dedi benim aldığım dedi. nāzime mi söylicen ona mı süylēsın dedi. otuz
29 kilo mu gēmiş ben de o odunnar kestim şiyettim namazı kıldıiyine hadi dedim bunnā
30 ūramadı gelmedi dedim bakam napıyo şunnā gideyim bakayım bakam dedim içeri
31 girmeden burıya gēdim. ōle yāni. acık benziyēri gibi ama. biraz benziyarı da ōle.
32 zaten nası şeyetti satıla çıktı burası ille olursa burasını alacam dedi bu da yabancı
33 deil gene burasının mülkü de amcamızın mülküydü kaynatanın kārdaşının mülküydü
34 burası da ōle.

Eski düğünler

35 eskilēden neyi be kızım bunu duvara vū ki kalancık kafalā gitti unuduvareriz yani.
36 önceden oludu uu nelē olūdu bayramlar olūdu düün olurdu idırlez olūdu ama şindi
37 yok salona hemen fırt salona. uu yapılmaz mı? évde yapılır düüncülere, gelenlere
38 yufka yapādık keşkek olur, etli olur, sütlü olur. süt korsun et korsun içine ōle yāni.
39 ileri cumadan başladık düüne biz. ben bunnarın düünnerini cumadan başladım pazara
40 kadandı. şindi misafir kalmıyı ki isanda kalan yok. hemen orda git bi saat bi buçuk
41 saat dur hadi gel éve ōle. ileri yatılıydı isanlā cumātesinden gelirdilē kimsi cumadan
42 gelir ōle yatardılā taa bide yufka yapādık ta gelen misafirlere yufka pişiridik. bayır
43 armutları olurdu onnādan toplardık koca bi fiçı turşu kurusun onnan. düüncülere
44 hoşaf verisin işte öyledi düünnerimiz. bide fiçının şūle emzii olūdu delik onu açādık
45 bōle yapāsın ordan çekēsın turşuyu yā öleydi. bunnarın düünnerinde ben hep pide
46 pişiriydik. git gide bitiyēri. eskilē nēde benim evin önünde nası bayram olūdu
47 bayram yapādık. oo nasıl kızlā oynādı tef çalādı Tümbelek vādı tef vādı ileri ōle
48 masraf yoktu evin önünde olur düününün bi yemek masrafın öleydi. şindi masıraf çok.
49 salın tutuluya kaça? o salona verceinize diyerim evin önünde yapın. bu kışın şē ettim
50 torun vā sūnnet yaptırdılā da kışa giryiken ölüm ne zaman yapcan bunun mevlidini
51 diyerim babāne diye şindi diyeri salonu bu sene tutarız da seneye anca yaparım
52 diyēri. ya olum te būda yapıvarsana diyerim babane şimdi bana millet diyēri şē eder
53 diyēri. bi salon tutamadı derler diyēri işte nāpcan. ileri hiç biz bunnarın düüne ne

- 54 pasta yaptık ne şey yaptık hem misafirler gelir birbirimizi görüydük akrabalarımız
55 tabiki ıgırır unnā gelir Şindi nēde? ũle.

21b-Kepsut- Recepköy

Kaynak Kişiler: Nazım Aydoğmuş (64)

Derleme yeri: Ev

Konu: Kösele suyu hikayesi, Askerlik, Kopçalı- kopçasız muhacir, Serbest konulu

Göç Edilen Yer: ...

Kösele suyu hikayesi

1 dinle şimdi bak mâcırın biri şehire inmiş ayakkabıcının yanına vâmiş kösele suyu
2 vâmiş onu bi dikmiş mâcir demiş annamadı sanma demiş bozulmâ başlamış bunu
3 çabuk harca demiş. kösele suyunu içmiş.

Askerlik

4 ben de karadeniz bölgesinde yaptım askerlii karadenizlilên konuşması benim hoşuma
5 gidiyordu. rizenin çamlıhemşin ilçesinde yaptım ben askerlii adamlar tam laz. taam
6 laz.

Kopçalı- kopçasız muhacir

7 o kopçalı mâcirlâdan biz kopçasız. şimdi mesela aynı yörüklê gibi şeylê gibi onnâ da
8 kendi arasında ayrı yerde mesela bunnâ kırcalı muaciri bunnarın konuşması daha
9 değişik gene. siz karaçaltıya gittiniz mi? karaçaltı kırcalı, servet kırcalı muaciridir. biz
10 normal muaciriz ötekiler kırcalı muaciri.

Serbest konulu

11 yeni gelen mâcirlâ olsa onnâ daa şey dillerini kaybetmemiş yani biz artık döndülê
12 yâni diller döndü yani eskiden geliyeri gidiyeri şimdi geliyok gidiyok.

22-Kepsut- Servet

Kaynak Kişiler: Arzu Çakın (82)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Tanışma, Evlilik, Köyün tarihi, Tarla işleri, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 məcırız biz. biz şey məcırlardanız göçmen. buralıyıs burdayıs. gızımın biri
2 balıkesirde biri tekkede çocuumda öte yanda ēvde.

Evlilik

3 kaç yıllık evlisiniS diyēri. onaltı yaşında Temekki seksen beş yaşındayıs. çekişiyes
4 kimi dalaşiyes kaçallak gittim ben ona. düün nēki bi kat basma bilem almadılā bile.
5 ayāma bi çif babıç yok anam babam ne vēdise. onnar çobandı bu yapmadı. gene iyi
6 geçindik.

Köyün tarihi

7 hiç bu köyün ne zaman yapıldını bilmiyērim. bu küy nē zaman yapılmış bu küy? bu
8 küy ne zaman guruldu diyer burā diyēri. bu evi satın aldık biz bu evin sahibi kepsuda
9 gitti bıraktı gızının evlēne gitti. bizde burasını satın aldık yedi yüz elli milyona. otuz
10 otuz beş sene oluvor kızanım.

Tarla işleri

11 yok gari biz ekmiyez hicaline verioruz tarleleri. tarleleri gomşuya şurda icarina
12 veriorsın. verios parasını alıoS. suan ekiōruz samsak ekiōruz. ben yiyiverēm bu çok
13 yemiyeri.

Serbest Konulu

14 çok āladım kızanım golunu kesti allahım gene gorudu onu. te burdan damarlā kesildi.
15 gene çalışıo tek gollan kaza yaptı gendisi motur makinelen. üç ay nēlē çektik şimdi
16 beş altı ay oldu accık iyi. saolun gızanım. bñle düşürmüş ayā şeye dakılmış kablıya
17 makine bile unla. izmire göttülē izmirden gene bizim küyden astanede insanlā vādı.
18 iki tane de uncaızlā yardım olmuşlā işte. ötendi evleri gelinle çocua bıraktık burısını
19 satın aldık gendimiz. çocuğum Pazara gidē Pazarlīmizi alıvarōru bize. dün gitmedi

20 işe gitti dün kız almış tekkeden kız almış yollamış Pazarlıklarımızı. amin
21 cümlemizlen beraber gızanım. anasında dödu doalı çobandı o keçi güdeken koyun
22 güdeken işte. beni başka yere verceklēdi de ben de buna kaştım. sevdim. gızın biri
23 ulādı balıkesirdēdi kocası şeydēdi aır bakımda çalışıdı. torun da biri assubay oldu
24 gēndini kurtardılā. torunum bilem gēdi geçen gün de çocuğum kaç para alıon sen
25 aylık diye insanlā öyle sorulur mu çatlak? yirmi beş milyon alıorum. herkeze
26 söylüyor bakam. unnā iyi olsun biz Taha iyiz baksana. allah uzun ömür vēsin
27 hepisine gazalādan belalādan korusun gızanım. bel fiti çıktı belimde bacaklara indi
28 yöriyemiyerim. su Taşıya Taşıya ileriki eskiden çoktu zāmet kızanım. fırın būda
29 ekmek atāsın fırına sabāleyin işçi götürūsün hadi bakām aşınlan ekmēnlen gızanım.
30 ileri ūledi şindi üle dēil cennetteyiz. ekmek pişmiş dēri su ayāmızda diyēri alenktiri
31 urda. aylımız da vā kızanım binlēce şükür. üç buçuk milyon aylımız vā. allah
32 rāzolsun devletimizden gızanım ayacına bi taş dēmesin devletimizin. allah baştan ayā
33 kadan güle güle gitmek nasip etsin. nāpcasın gızanım. né vā şimdi suyu da hazır
34 ekmek hazır gızanım hepsi hazır hepsi vā. al al gızanım çay may yapamōrum ben de
35 gelene te bōle yapōru. manisada gene dünya gadan insan vā izmirde bizim küyden.
36 balıkesirde benim gızın üç şehirde evi vā. bi akçayda vā iki de balıkesirde vā. yā işte
37 torunnarı morunnarı gidiyolē te orlere yazın bizi de göttülē ama ben hiç deniz meniz
38 gōmedim korkōrum denizden korkōrum gızanım. bunna da hayvanınna köpēnle
39 tavūnna naPalım buna da şükür. karacaōrene vardıyız mı? bizim küyden de insan
40 vādır urdan da gocaya gittilē kızlā vā insanlā buldū yerde deil doydū yerde herkezin
41 gızanım. üç gızımız vā işte biri dāda biri bāda işte telefon çekōrlē bize naporsun diyē.
42 birimiz bi divanda birimiz bi divanda yatōruz diyērim ben de. sizin gibi işimiz yok
43 diyerim. tekkedeki kızın altmış yetmiş tane hayvanı vā damda hayvana bakıyor.
44 temin telefon açtım kızanım naporsun torun çocuk dedi almā gelior dedi üş tane
45 bilezik yaptırcam dedi bulunsun ana diyēr. tabi torunum vā allah uzun ömürlē vēsin
46 allah bi terk ebeli vēmesin kızanım. gidebilsek ben giderim bazara bazarlīmizi alırım
47 ama gidemiyerin gidemiyerin. nābalım canım şe edōruz işte komşuya varıōrum. güle
48 güle gızanım allah ayānıza bi taş dēdirmesin allah kazalādan belalādan korusun.

23-Manyas- Akçaova

Kaynak Kişi: Bahaattin Doğrul (67)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Köyün tarihi, Köyde hayvancılık, Tarım, Eski düğünler.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Kırcaali

Köyün tarihi

1 bulgaristan. vālla çok büyük ihtimāle bu kırcaali mi diyolar kırcaali mi diyolar
2 karışık bölgelerinden gelmişler yāni. başka çiftlikten almış ismini köy şöle aslında
3 burda bi diyadi çiftliği vāmij diyadi. hē ondan sōra dēydin ismi olarak burası geçmiş.
4 bu çiftliğin tarihi de biraS tā da derinlemesine pek de bilemiyōS onu şeyi de çıkmadı.
5 bi Paşanın aldığı o Paşa dā sōnra bu osmanlı döneminde Paşalık yaptı Saman
6 bulgaristanda buruya gēmiş yer almak için. öle bi kuruluş şekli var bu köyün. sōna
7 bunu altın karşılığı başka kişilere satıldını duyduklarımıS yāni bunnār. ö dönem Para
8 yok şey yok Sāten. ē işte öle bi kurulma şekli var bu köyün. hatta bōle tam ince
9 detayına kadar da pek bilgim yok o konuda.

Köyde hayvancılık

10 geçim hayvancılık, tarım. şindi bak şindi şuda asfatın çevre yolundan petrole dōru
11 döndünüs Saman sā tarafta tavuk işletmesi, kümes sol tarafta büyük baş, kārşı tarafta
12 kırmızı bi çadır gördüseniS bilmiyum çok uzak o da koyun āılı diyōS biS. çadır çok
13 kişinin evinin yanında o da bakan var adam orāya yērleşmiş. Tārlası var yāhut yer
14 almış oraya tēsis yaPmiş orda bakıyō hayvannarı. genellikle bizim hayvanlarımızıS
15 şēdedir. bōle bizim arsalar geniştir. ikāmet ediyolār damı da var öle bakıyō. örnein
16 benim meselā kırk tane hāyvan vār bende. ama ev yanımda. hayvannā da yanımda.
17 ilk yaz geldiine şeye çıkarıyus otlatmā meraya çıkarıyōS. geçimimiz bu.

Tarım

18 şindi būday, ārpa, sılajlık mısır türü ekıyōS işte ot cinsleri. bunnardan çıkarıyus
19 hayvannarın yicēsini. baba meslē Sāten hayvancılık. ama şimdi şöle o dönemde biS
20 erdiimiSde babamızda bir iki inek varsa çocuklarında şindi çā dēşti. zaman dēşti. ē
21 zamana da ayak uydurmak şey. genişliyōsun hāliyle. çalışa çalışa bişelē yapıyusun

22 yāni. o zaman ōledi. o zaman yamalı pantol giyyoduk. şindi āynen pantlon fermāri
23 bozuldūna atıyōsun şindi ōle yāni. yani biS çok orak tarlalarında insan gücüylē hep
24 eskiden insan gücünle şindi moderinleştikçe makineye dayanıyō hēşey. ātta bazı
25 şēlere elin bile dēmiyo yani makineyle tedarik ediyōn. teknoloji zamana ayak
26 uydurōsun. e alımlar girdilēr çıktılar pālı mı pālı sana bi tirilyondan aşşā traktör yok.
27 dā moderine gidēsen beş tirilyona traktō vār işte makinēleşme. bizim çocuklūmuzda
28 ne gübre vādı ne ilaç vardı. ēpsi tabıydı. şimdi nāptık şindi zaman teknoloji. yok o
29 çıktı bu çıktı dērken hep zirai ilaç milaç bissürü bişelē.

Eski düğünler

30 eski düünler aynı dūnler biSde hij deişmemiştir. mēydanda yapıyōS. salon vār. arka
31 tarafta salon var ama salonla ne zaman yapıyōS senin dūnün geldi çattı ama ava
32 bozdu. yāmur var salonda yapıyōS. āma dier günnerde karşımızda bizim sālık ocā
33 var önü çok geniş alandır. onun orāsını kullanıyōS. bizde doktor bile var. hāyır yā
34 nāPıyōn sen pēgambēr düünü mü yaPıyuS ūç gün eskidendi onnar. cuma günü davul
35 gelİrdi pazātesi bitērdi. şimdi bitti bitti. bizim çocuklūmuSda tā cumadan tā ōlenden
36 sōra davullā gelir tā pazar sabāsına kadā. āynen āynen şindi yok be kādeşim şindi
37 yok. şindi geliyō tezgā kuruyo adam davul bile yok cakka cukka bişelē tamam işTe.
38 düünnēde bi deişiklik yok yāni.

24-Manyas- Erecek

Kaynak Kişi: Mehmet Kus (78)

Derleme Yeri: Avlu

Konu: Tanışma, günlük hayat, Hastalık, Köy hakkında bilgi, Köyün tarihi, Köyün isminin anlamı, Askerlik, Düğün adetleri.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Tırnova

Tanışma, günlük hayat

1 var. iki tâne var torunlarım da vār. ikişē tâne torunlarım var. birsi hatta balikesirde
2 müftülükte şef olarak çalışıyō. birisi de susurlukta imam. iki çocuk vā zāte kōrķuya
3 başka çoluk çocuk yapamadık bakāmayız diye. dōru dīl mi yāv. tabi yav. allā allā
4 pēvrişan bi ālde yāv. çocuk okutmak kolay mı yāv. şindi Tāhā zor anacīn sattım çocū
5 okutiyēsın okutiyēsın bi de iş alamiyē. bu da yazık. şindi benim kızım iki tâne
6 üniverste bitiriyē bi tâne bitirdi. öğretmenlik için atanamadı şindi ilēyeti bitiriyē. bu
7 sene işallā atanır. yāni sāde benim dēyil ānadın mı siz de aynı oliyesiniz. tabi çalışıyo
8 çabalyosun ānadın nē için bi dilim ēkmek için sōra ānadın mı? senin yaşın kaç
9 şimdi? evlencek zamanı geçiyē. sen evlenirsen çoluk çocuk eriştirisen çoluk çocuk
10 da sana bakmam için eriştiriyōsun. ama yarın çolūn çocūn olmadı bi kuru āçsın bē
11 kızım. evlensen nōcak görümlē kesildi mi işin bitti. işallā. şēttin mi hazırlayabildin
12 mi ayātta ama ānadın mı būda yok o da ānadın mı? ēh anacımı satayım yāndık ānadın
13 mı nası ōcak bīlmem alla geriden gelene de kolālık vēsin. yoksa ānadın mı māş
14 ālmakla geçinme diil yāni māş alırsan ānadın mı ikiniS de māş alısanıS bēlki
15 geçinīsiniS yāni ama tek māşa kalīsa iş vallā bozuk olū. neden bozuk olur yāv yarın
16 çolūnuz çocūnuz ōcak. çoluk çocuk ōmicak ōduktan sōra Saten evlenilmes. o çoluk
17 çocuğa bi istikbal düşünüyusun ē o bi masraf açiyē bi āne masrafı oliyē. bi de ānadın
18 mı kāve alışkanlī vāsa Saten götürū. valla götürū.

Hastalık

19 yav gözünde katarat mı ne vā ānadın mı katarat vāmış gözūnde. bi kere gitti ānadın
20 mı? bir ay kādı gēdi. bırda bakamāmışıķ erāde. ōlmamış şindi ānadın mı tekrā gitti.
21 dikişlē alıncādı. alınmamış. bidā bi yirmi gün kālcek şimdi ōrda yirmi gün bir ay mı
22 kalcak işallā ānadın mı düzelir de gelir yāv. karı yok çoluk yok çocuk yok işte bi ben
23 kaçineyim iki aralıkta. beş altı tâne de koyun vā tē onlara bakmā ūraşiyem. biraS de

24 geç kâlkıyem sâbâleyin. tēķ başına. bazı küfür ediyēs bazı günah ediyēs falan dēken
25 tē öle geçiyē benim işim. senin bana başka söcak öduğun bişē vā mı?

Köy hakkında bilgi

26 bu küyü bulgaristanın tırnavından geliyē. hē bulgaristanın tırnavıdan ama köyünü
27 bilmēm. tırnavı kazādır köydür bilmem. doksan üş deyilēr ama doksan üş dīlmiş
28 seksen yediymiş yāni āslında. doksan üç dēyilēr seksen yediymiş o. tīrnıva.
29 bulgaristanın tīrnıva ama köy mü kaza mı kasaba mı bilmēm. yav şindi būda kırk beş
30 elli ātmış hane yoktur. ama bırası ānadın mı sēksen hane falan vādı. çoktu çoktu
31 kızım valla öle çoktu ki seksen hāne bunnā birbirine yakın böle bi de qarşı mälle vā
32 falan öle bi pevrışanlıktı ki o zamannā yāv şenlikliydi de zāmetliydi de o zaman orā
33 ānadın mı ēkini orakla biçēdik. orakla bi ekin biçili mi? hava sıcāk. yaniyē yakiyē
34 sıcāk. şindi biçēlē biçmē başladı. onda mazot Pālandı.

Köyün tarihi

35 hē şindi bulgaristandan gelişleri ērgilinin beri tarafında kızıkça köprüsü vā. orıya
36 kıonmuşlar. orası çerkezmiş ērgili. demişlē buriya gelin demişlē ya biS orıya gitmicēz
37 biz būda ayrı durcāS. ayrı köy yapcāS. ulēn gelisiniS gidēsiniS dēken bi kapişiyē
38 bunnā kavga ediyulā. bi tanā onnādan öldüreylē. önnā da bi tāne biSden öldüriyā mı
39 ēyvah būda durulmaS kaçıyölā ānadın mı? geliyölā ānadın mı? cumuriyeye orda
40 türkmenlē vā hē onnā diyilē ki siz nerē gidiyesiniS? yāv biS kıy yeri. yāv kıy yeri
41 arāsanıS bu cümriyenin oldū yere buriye konun diyē. siz buriya konun. yāv dēylē biS
42 ötede kıavga yāptık bunnāna da kavga yaparıS iyisi mi biS gidelim. dēye āsılıp būriye
43 geliylē. gēdikten sōra bırda çēşme vā ya çēşmeyi görüyulā iyi. bu çēşme ānadın mı
44 çēşme dīlmiş o zāman kıāynakmış. suyun yanına kıonuyolār derken öle ānadın mı
45 vaķıt geçiriyulā. nāyat ānadın mı o zamandan bu zamana ānadın mı bu köyü ānadın
46 mı bi çok aldı bi az aldı dēken şindi temēli azaliyē. yāv şindi nasıl azalması şindi
47 gidān de Pişman gitmeyen de Pişman yāv şindi çocuk būda kāsa koyun yaptı, kıuzu
48 yaptı yāv sonu yok. ē bākurunun nası ödese bākuru ödese bākur parasınna Sātan
49 sonunda da geçinemēcek. ama onu bi çāre biliyū artık ö şekilde ānadın mı. dālıp
50 dalıp gidiyē işte bitiyū.

Köyün isminin anlamı

51 erecek ismi bi duyuşuma göre şindi ordan gelen buriya erecek bırdan gelen buriya
52 erecek. yanē erēbilecek yanē. öle duydum ama aslı vādır yoktur bilmem yāni o

53 şekilde duymuŖlüm var. ama eriycek ama çok olucak. erēcek yav erēse erīcek
54 erimese ānadın mı kül ōcak.

Askerlik

55 ben giresunun tirebolu kazasını çok güSel bilirim. hē ben orda āskerlik yaptım
56 tirēbolunun içinden. yukādan geçiyudu yol. ben askerken aşādan denizin boyundan
57 dozerlā yarıyudu. altmış sekizde. altmış yedide yāni bu iş. sen dünyāda yoŖsun o da
58 yoŖ. hicbirisi yok yāv. benim çocüm sāten elli yaşını geçtē. çünkü ānadın mı bēn de
59 Ŗimdi yetmiş sekiz yaşına girdim.

Düğün adetleri

60 ēskiden būda ōle bi düün yapıyuduk biS koca çeŖmenin başına ānadın mı üŖ dōrt tane
61 öküS arabasınna odun getiriydik. odunları yuvādık orıya bi atēŖ odunnara. davullā
62 çaliyē, ateŖ yaniyē, üŖüyen ısıniyē. ōle. yāv yemek var zatan yāv. Ŗindi o adetlē
63 ēpsinden iyidi. Ŗindi düünden önce danışık diyuS ismine. yemek yapılyu kōca köyü
64 davet edilyu. koca küy ānadın mı o yemekten ērkes geliyē yiyē. Ŗindi misāfir gēlcek
65 cuma gününden ānadın mı geliyē davillā cuma günü akŖamleyin cumartesi günü
66 dolaŖiyē. ısım akrabāyı. bu āneye misafir gelcek denilyē. āzırlıklı ol misafir
67 gelecek. nērde? nērde oldūnu bilmeyiS misafir o kadar. o zaman vesayit yok. tut ki
68 ānadın mı alacabayır var bu tarafta bu tarafta pēnirkuyu var kōŖlār vār falan yöroluŖ
69 var dedīn gibi komŖu küylē ānadın mı yayān geliniyē o zāman düüne. yürērek
70 geliyesēn. gerisi geriye gitmek yoŖ. bi akŖam bana dedilē ki ānadın mı falan küyü
71 sana. tamam bana küyü ānadın mı aliyēm ānadın mı delikanlılarını doyuriyēm
72 suluyēm ānadın mı düün yerine götüriyēm. düün ānadın mı oniki bir ānadın mı düün
73 paydos olūsa onlā ben eve yatā getiriyorum. yatmalı misafir. onnarı ānadın mı. açsalā
74 doyuruyōm toksalā yatıp uyyolā. yatak getirīm falan onnā Saten dēyi yā biS yatak
75 istemeyiS zaten içēsi sıcak uzanilē ērkes yatiyē. ōle boylu boyunca uyuyē. sabah
76 oluyē. tekrar düüne pazar günü ānadın mı ūlende ikinci de gelin aliniyē. ōndan sōra
77 düün bitiyē. bu şekilde oluyō. adetlerimiz ōlēdi. Ŗindiden ānadın mı ōle biŖi yok
78 anacını sattīm bi akŖam geliyē ānadın mı zambırdakkı zambırdakkı zambırdakkı
79 zambırdakkı güve aliyē kızı çekiyē gidiyē ānadın mı? o düün bitti. olur mu ōle Ŗey
80 yāv diymi terbiyesiSlik yāni bu. o zaman ōle diildi. o zaman ānadın mı düün bitti
81 akŖam oldu. akŖam ōduktan sōnra yatsiye namazına gidilyē. namaz kılınıyē. namaz
82 kıldıktan sōnra ūrda ısım akrabası onun getiriyē güvāyi. Ŗindi ānadın mı hoca duva

83 ediyò ārkadan ayaklarını bi lapırdetiyilē güve fāldırs ānadın mı atliyē içēri gelinin
84 yanına. gelin adamın ayāna bascak adam gelinin ayāna bascak. o bişelē usullē olurdu.
85 ama şindi ne bilem usil musil kāmadı. öle öldü. amā āvlenene қadār da gelinle güvā
86 konuşmak yök. yolda görūse güveyi ānadın mı yörüyē boynunu büküyē gidiyē.
87 nābiyesin demek yök. ne edēsin demek yök. sōna ānadın mı senin bōbam seni ānadın
88 mı tūtmuş çocuā veriyo. kızım seni falan çocuā veriyēz zatān demiyē sana da.
89 hāberi de yök. senin қardaşlārın yāvut āblaların bitanāsi yāvut anan diyò ki ānadın mı
90 seni kızım biS falancaya vēdik diyē. ò şekīdēdi. tērbisislik dēmi o da . yāv ūle şē mi
91 olur

25-Savaştepe- Karaçam

Kaynak kişi: Şinasi Özer (66)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Muhacirlerin kullandığı özel isimler, Anılar, Eski düğünler, Bahçe işleri, Günlük işler, Köy hakkında bilgi, Askerlik, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Deliorman

Tanışma

1 orta bir tēr kōvradılā beni. nine vā. üç tāne de olan vā. biri çorluda iki tanası somada
2 madende. yirmi dört kilometre soma. nābam kızımız ben de işte emākli olduk allāh
3 rāz_ōsun bi emekli yaptılā biSi. süttēn tütündēn tarımdan pancardan emekli olduk
4 allah rāzōsun baştağılarā. beş on koyun vā. tē orda. ordā bi iki tavuğ vā. sekiz on
5 koyun vā orda. gālīp gidōruz işimize bakōruz yāne. kımsenin de şerrin de hırında
6 işimiz yok. kıy içine gitmem pek. kāveye de çıkman. gidēsēm elim aylak kaldı
7 zaman ben sanāyiye gidōrum savaştepeye. sanāyiye gidōrum. ordan geri gelōruz işte
8 ömür bitōr bōle. yapcak bişē yok.

Köyün tarihi

9 on üç hane gēmiş bizim köy burāya. bidā on üç hāneden üreme. tarihçesini biliyuduk
10 onun biS amā. bulgaristanın deliorman vā dimi deliorman, karaaç. kökü orđan gēme.

Muhacirlerin kullandığı özel isimler

11 ayakkabılarā bizim muhacirlā yemen diyomuş. o bārdaklara da ibrik diyomuşlā. o su
12 taşınan bardaklara ibrik diyomuşlā. eski mācirlā. biz gāri yozalaştık canım. bizde o
13 mācırlık kalmadı pek. sonra kızanım nerē gidōrsun sän dērdilēr. çocuklara kızanım
14 dērdiler. öyle dēyulā.

Anı

15 ārmut hoşafını anlatıvarām mı sanā kızımız? rahmetli babām ārmut toplamış gēmiş.
16 bizim hanım da bi gūm kurmuşlā turşu hoşaf kōmposito yanē. bēn de bi çuval şeker
17 āldıydım hadē bi sene gidē diyē. elli kilo bi çuval şeker. lēn bunlar oh oh dēyip dēyip
18 kaşıklyōlā. ulēn ramazan sōnda bi de baktıydım şeker bitmiş bizim. azcık bişē kāmış
19 dibinde. dōök. şāldır dōktük. şekār düşmanıdır o. çok şekēr atasan şimdi kimileri onu
20 şekērsiz öle içiyolā da biz dē sen şekērsiz içemem zaten. o şekil gitti yāne. armut

21 hoşafı bidā da koymadım eve. şindi şeker hastalı bizlē de ōle fazla yok. olan vā
22 köyde de insanları yıpratın ūzūntū yāv. sītres sıkıntı. āile düzenin güzel ōlduy zaman
23 hēşey ōn numara gidē. āmmā senin hanım ōle ōlmez bıra gelōrsun ōte gidōrsun derse
24 sen de ben orā gitmōrum dērsin. başlā sitres. ōlan orā çekē o ona çekē. o zāman
25 ōlmez. sitres de başlā sinir de başlā kafada.

Eski Düğünler

26 dūnnē meydānda olūr. davul, gırnata yani kılārnet ōnnān sōra burāya kim dūün eviise
27 de yakālā meydan ocānı hocalā bi tarafa gidē benim gibi sārhoşlā bi tarafa gidē. ićen
28 içēř mevlūt okuyan okūr. şimdi onnā kālktı. nedēn kālktı? hērkezin durumu iyi şū
29 durumda. hērkez arabasıynān geliyō. görünüyō , āviyetini veriyo gērisi geri gidiyō.
30 daķı. Taķı Taķı. yemēk keşkek, ātli nohuT, pilav, çōrba, tatlı. kimsi māndıralā vā.
31 bırdā hōşmerim alıyō. kimsi helva falan ķarıyō gene. yapıyōlā gene bişelē işte.

Bahçe işleri, tarım

32 bāçe yicek ķadā. beş on bibēr ekiyōz pātlıcan. kēndimize yetiyō. dolāpları da
33 dolduruyōz. işte kāndimize kadā ekiyōz. koyun vā bende beş on koyun vā. ona da beş
34 altı dönüm yedi dönüm tane darı ekiyōm. ē āyinen beş āltı dönüm yedi dönüm gene
35 de sıjalık darı ekiyōm. koyun gūtme yok bizde ķāpalı sistem. ōrda bakıyōS. zāten
36 mera da kāmadı bizde hēr taraf zētinnik ōldu. tūtün işi bitti. tūtün ēskiden piyasa
37 bırdā açılıdı. bi izmirin gāvur köyü vāmiş neresi bilmiyōm bēn. bi de bırası ķalite
38 üzerine. toprak yapıyō bi de kaliteyi. biraz da emek çekēsen oluyō yānē. dōnūme
39 yetmiş kilo seksen kilo tūtün alisin bizde. ātmış kilo kalır. bāzı daha az olur verim
40 yapmaz onun için ķaliteyi yüksek olū.

Günlük işler

41 gün içindē işte bēn koyunnara bakarım onnan sōra gālirim sanayiye giderim. bırlarda
42 işte somaya gideriS gezmē yine koyunnara bāķarım. yiği işnap şeyine hayāt bōle
43 geçiyō. onnān sōra aç televizyonu otur.

Köy hakkında bilgi

44 köy yüz yirmi hāne falan amma gençlē dıřāda. bizim gibi elli yaşın üstünde vā yāni.
45 hērkez emekli. hērkez arabasınna geli. bu köy içlerine arbadan geçemeSsin
46 bayramlāda. dini bayramlāda. belki yüz hānede dıřārda vā bizim köyden. bura
47 bulgaristan muhācırı. yuķarı karaçam dedin yē senin onlā ķubaş yōrū. bizim sōcakla,

48 dışıbdakla bālantı vā ēskiden. ōrdan kız almışlā kız vermişlē. bu köyün durdū yē
49 acık gene ova oldünā bıranın durumu dā iyi. soğucān insanı biraz kıraç ya dēvamlı bi
50 işe atmā uraşmış kāndini. bizde eskiden şöle bi laf vādır. mādene girme yer altı
51 āskeriyeye gitme emir āltı diye. āskeriyeye de emirli ya. bırdādan bēş kilo bi ton tütün
52 yaptın mı rāhatla yaşıyōdun. bōl bōl sōnra ēskiden sigorta bākur bōle bişe
53 düşünölmüyodu. evēt ēski durumlā böledi amā şimdi dērişti. hērkeS emekli olāyım
54 diye gāyret ediyō. demiryolunda çok çalışır onlā demiryolunda. ē olabilir şindi ē
55 fakir ōrası bizden fakirdi. bizim bırdā mesela millet gene kārınını doyurabilōmuş.
56 ōrda aç kalıyomuşlā. doyuramaSmışlā. bi mecbur dālıyō yāni. bizim bırdā ūva vādır.
57 bālantı. sulanır yācılıderesi uva bālanır. yeşilsar yācılı ōrtaktır ūva. onnarın arazisi de
58 vā. bizim arazi de vā. sulanabiliyō yāni. sulanmasa darī nerā ekcen. su çıktı şurda
59 yazın piknik alanıdır ōrası. somadan felā mesela zēnginle çok gelemiyo ōraya.
60 somadan fakir adam āfta tatiline bi iki tavuk alıyō çolū çocū tōpluyo ōda mangāl
61 yapıyı yiyip içip gidōlā yāni. bizim yakın. yirmi beş kilometre. ākşilēden mi? ākşi
62 diye dūdum bēn de işte bilmiyum da ākşilē diye duydum yālnıS. soma iş yatā yā.
63 para dönen bi yē soma.

Anı

64 yāyla mācırı vādır bizim bırdā nābiyēsın nerē gidiyēsın geliyēsın ince konuşū.
65 geliyōru diyōru bān. şindi karakurttan gezmā gēmişle bırdā ēskiden köye. karakurt
66 ovanın ōrtasında odun yok kömür yok adamlāda. nābyo karaçamlılā demişlē.
67 yakēylē sobaları yakēylē sobaları kışın açİylē kapıları demişlē. biz de gittik ōrā
68 otūduğ eve. evin içi buz gibi amma biri soruyu öte yandan soba yaniyā mi bē diyā.
69 birisi de sobayı dēyiyu elini de yanāyē yanāyē diyā. soba kāndini dūymuyō. soba
70 kāndini duymōr ki seni ısıtsın. öle mi diyōru öle iştā kızımıS.

Askerlik

71 ben sürgün gittim yā. kütahya er ētim subayında kırk gün kādım. ordan malatyaya
72 gittik. malatyadā sēksen gün kādık. gene allah razōsun bi yüzbaşı vādı sāsa kulakları
73 çınlasın öldüse allah rāmet eylesin. adam bursaya yenişehre göndēdi beni.
74 yenişehirde de ben yetmiş sekizde askerdim. okuma yazma bilen āzdi. bırdan batıdan
75 āsker āldı. bi başçavış vādı ōlmemiştir onlā herāda bēkide öldü adamlā da kalerifer
76 dairesine insan lazımmış bizi üç kişi baçavuşın biri göndēdi. gidin bakim ōrā dedi
77 coşkun başçavuşın yanına vādık. sān nerēlisin? balıkesirli. sān kā būda dedi. bir ay

78 kazan dairesinde dūdum. yüzbaşı vādı izmirli. o çārdı bāni ne dıcek bilmiyōs tābi. gē
79 bakām sen bırā şınāsi ōlum. nē vā komtanım buyū. maddi durumun nası senin dedi
80 babanın dedi. babam nōcek dedim bān biz de keçi koyun vā. ōle çok da yōk. ēlli
81 ātmış seksen orlāda. onlarla idare olmā uraşōz dedim bān. iyi dedi sān sivilleri çek
82 gēl bırā dedi. valizini topla būrđan. emir emirdir. āldılā beni dōru subay lojmanlarına.
83 sivilleri giycāsın dedilē. sivil elbiseni. bidā on dōrT ay subay lojmanlarında kalerifēci
84 olarak kādım bān. ōrda yāptık āskerlii. nōbet yok. ētim yok. iştima yok. yēme içme
85 subay gazinosūda. üç inzibat iki gāson vādı. bi de ben bi de kāntinci yedi kişi ōrda
86 yēr içē yatādık yāni. sorumluluk da bi kazan dāresi vādı. askerlik yaptım sayılmaS.
87 cumātesi pazar ōldu mu tirilyede bizim ānişte vādı. pōstacı bi de bi sivil ūsta vādı
88 bizim. bāşçavışa dēdim ben kōmtanım bēn bi gezip gēcem. nerē? bursāya. iyi git gē.
89 cımātesi gelidim bēn pazā günü akşam varıydım orya. mudanyanın tirilye kazasında
90 enişte vādı denizin boyında. orāya gelidim bāzı sıkıldım mı. çok sık askerlik
91 yapmadık yāni. sēksen yılında ōrendim ben orları işTe. bāşka yērlere çok gitmedim
92 ben ōle.

Serbest Konulu

93 doğuyu hiç bilmēm. ōmrümüz te bırda geçiyi işte. yāpcak bişi yōk. hē dūnyādan ne
94 ōrendin dēsen dūnyādan şu bōcu ödeyemedim şu malı ēdinemedim bunu ōrendim
95 başka bişi yōk. ōmür bitmiş. acaba şunu alabilimidim şindi merāk edēsın şu tālayı
96 alāyın veyā motur alāyın dēye. alāmaSsın gücün ōlmaS. he zebil yaşadınız mı? çok
97 zebil yaşadık bak. zamānda sēksende āvlēndim bēn dūn yapTık sēksen iki de
98 babamdan ayrıldım. ēşek yōk, kuzu yōk, mōtur yōk, araba yōk inek yōk. bān tālaya
99 tutucam tütün dikicem amma tütünlē çok hızlı ō zāmān şōle bakıylā bu çift parasını
100 ödēmeS diye ābi sen başka yere ek ben nohuT ekcem diyā. en boktan bi tāla tutōsun
101 fāsulye yapcak yāne. tāla sürüvē diyōsun bu mazot parasını vēmez diyō. yeniyiz ya.
102 ya benim çok işim vā sen başkasına bak diyō. bu günneri yaşadık. ama şindi allaha
103 şükülē ōsun hepsi vā. ōmür. bi bolluyūn kıtlıyı olūmuş bi kıtlın bollū olūmuş. āyrırlı
104 yolculuk dilyēm. ben de bi somaya varıp gelem bakām. kōyunnā orda duruyō benim.
105 hē. arkı tāraf zitinlik. babamdan kādı orları. ev benim bıra. orda koyunnā duruyo. he
106 orda da var benim ev gerekirse iyiyip içip yatıyuz. ordā sobām vā iki odam vā. ē
107 kaşık çatal hepsi orda. tūpüm orda. bide ceyran verceklē oldu ama bilmiyum gari
108 versiler de allah rası olsun vermezlēse. ceyran yok. güneş paneline yaptıydım. bak
109 orda ārıyu ya. randırman alamadık ōndan. bozlu mozlu vādı. ē işte şükür allaha.

110 arabamız vā moturumuz vā dā nocak yā işte õle biz sıkıntılā da çektik. şaka yapõru
111 bazı ben de. dalga geçõrum milletle. yā bi sen dēştiremedin şunu diyolā bana sana
112 nolõr la sana nolõr diyorum. soğucakta da vā bizim akrabalā. mesela bizim hanımın
113 nēneleri hem annesinin hem anasının anası hem bubasının anası soğucaktan gelin
114 gelmişlē buriya. bālantılıyız yāni. benim yok benim bālantım yok. soğucakla benim
115 bālantım yok. bizim şeyde vā bālantılā hibirler köyü vā mı balıkesirin orda var
116 bālantım bi de şē var balıkesirin kürse köyü vādır orda yıldızlā sūlalesi bizim akrabā.
117 balıkesirde de ē sen onu başka türlü bilemezsin saffet kayalı vādır orda muhtar şimdi.
118 çok yakın akrabāmız bizim. bi koyun çobanı vāmiş karaçamda selamı vā de. muhtar
119 şindi orda. o bulūsun orā varīsınız. sana kızõr de. (bi tokat çak) hē çak ta başına
120 belayı bulsun. birine dedim ben burdan beni avkalāyıvāriyu biliyun mu ulēn seni
121 saffete sōlicem ellitcem buyı dedim ben hādi lān dedi bānā dēkene saffetle bi gün
122 konuşuyõS dayı şõle dayı bõle anladıyuS tam. saffēt? ne vā dedim. sen ādemi
123 tanuyõn tūfekçinin yanında durõr dedim ben. hē dedi. şunu bana bi elleyi vēsene
124 dedim bēn. balıkesirde bi yaçalamış onu. sēn benim dayıma ne çatıyır sun lān demiş.
125 bi elērsõr diyõ allah cānımı alsın yavaş vurdum diyo. hızlı vursāmış öldürcēmiş beni
126 diyo. ādam kırkpinār başpēlivanıydı. seksen dokuzda. yā pēlivan zāten õ. hibirler
127 mūtarı pēlivan. onu sēn bi gõsēn o bēndēn bõle yüksek õ akrabāyız ama biz ācık kısa
128 kāmışık.

26-Savaštepe- Soğucak

Kaynak Kişi: Feyzullah Güneş (85)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Serbest konulu, Köyün tarihi, Hayvancılık, Anılar, Mevsimlik işçilik, Tütüncülük.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Burgaz, Aydos

Serbest Konulu

1 bunu benim kızım vā bi tāne. sigōrtalıyım ben yā. kızı olan sigōrtalıdır. yā üç sene
2 evēlsi birkaç sefer sōledi. ama senin televizonu dēyiştirelim. yā kuzum ben bi
3 kişiyim nāpıcam o da öteki ēvde duruyō yā. āustos ayındādı. būda çalışıyōdu kändisi.
4 kändisi de pırofesōr. balıkesire gidiyōm bēn dedi gitti. televizon āmış gēmiş bişele
5 āmış.

Köyün tarihi

6 şimdi köyümüS ben araştırdım falān da. kızımıS da araştırdı. dedemlerimisin gittii
7 yere de gittim gēdim ben. esas vilayetleri burgaz şindi karnabat vā āhyol vā bi de
8 aydos vār ama bis nene tarafı aydosluyuS baba tarafı āhyolluyuS. ōrdan şindi biSim
9 dedelēmiS tabi ōrdan sıkıştıktan sōnra kaçıyolā. benim dedem dedemin bōbası
10 dedem dēil dedemin bōbası ve aynı anda da bin sekiz yüz sekiz dōmlu bi annesi vār
11 yanında da ōrdan geliyolār tabi öteki akrabalā da beraber faķat benim dedem ūeye
12 geldikten sōra bunlar gayrı çanakkaleden pindilēr ama bēlki genēlde istanbuldan
13 pinmişlēdir. vapura piniyolar benim dedem pindikten sonra vapur doluyō. o zaman
14 vapur nerē gitcē belli deil. kimisini samsuna götürüyolā kimisini mersine kimisini
15 izmire kimisini bandırmaya ūuraya buraya vapur nerē gidēse. benim dedemin vapuru
16 izmire çıkıyō ōrda iniyolā. o zaman da izmir Tabi türk yok. Saten Pin sekiz yūS
17 yetmiş yedilēde yetmiş sekizlēde oluyo bu iş. ōrdan dedemde de bir iki kızı vā. bi de
18 ōlu vā. kızının biri altmış altı dōmlu bin sekiz yūS. dedem altmış sekiS dōmlu. öteki
19 hala da bizim küçük olan da yetmiş doumlu. bunlā şimdi bakıyō būrası yā rum biz
20 burda yaşayamayıS diyō. bi de çocūnu okutma hevesi vāmış dedemin ama o Saman
21 bōle türkçe mürkçe yōk zāten bizim okudūmuz türkçeye benim zamanımda da
22 gāvurca diyoduk. çocuk okutma mānasınla diyō burlāda nerē gidelim ki bōle bi yēr
23 bulalım. sen diyolā devām et balıkesir tarāfına istanbul tarāfına yaklaş diyolā. yāni

24 istanbuldan geliyolā ama tek gayaları anadolu topraklarına geçmek. öndan sōnra
25 Keliyolār manisadan felān geçiyolā tē savaştepeye Keliyolār. savaştepede tabi ne
26 kadār kaldıklarını bilmiyōm. dedem oriya Keldikten sōnra bizim bu köylü komşulā da
27 akrabālar savaştepeye geliyolār. savaştepenin doğu tarafında bi halkapınar diye bi
28 mevki vār halkapınarā ē bu köylülēr yērleŖiyo ē savaştepelilē bakıyolā ki toprān en
29 iyi yerine yerleŖmiŖler. bi de su da çok güSel mēcırlar da bizim mēcırlar da suyu
30 sever. yav bunlā diyolā burda bizi rahatsıS eder. ama ordan gelmiŖler ki zaten
31 pitmiŖler adamlar. āyvanna beraber hayvanları da bitmiŖ kendileri de bitmiŖ. yicek
32 de PitmiŖ. bēki bunlara diyolar birkaç yer gösteriyolar bizim köylüler burasını
33 bēniyō. bizim dede de onlāla kalkıp burāya geliyō yani gayrī burāya kaç senesinde
34 yerleŖtiklerini bilmiyōs ama doksan üç hārbinden sōnra çıktıklarını falān yetmiŖ yedi
35 bēlki iki üŖ sene üç dōrt sene de yollāda geçmiŖ olabilir. Ŗindi öküS arabasıylan ne
36 kadā gitceksin beŖ kilometre gidēsın āltı kilometre gidēsın bundan sōra bunlā burāya
37 yērleŖiyō iŖte. yerleŖiyō. burāları da taksim ediyolar onnan sonra bunlar burālarını
38 taksim ediyolār. iŖte burda bōle yerleŖiyōlār. ıalıyōlār. sōra bizim dedemin tabi
39 dedemin bōbası çocuk okutma Ŗeyi var yā istanbula yolluyō. dedem üskūdarda okuyō
40 ōrda bitiriyō tabi ordan bitiriyō bi de ordan bi mēcır kızınnān onlarda ahyol
41 tarāfindan gelmiŖlā heraldā ōrda bitiri āvleniyolār orda āvländiler mi burda tabi āmiŖ
42 gēmiŖ ordan kıızı bizim nenemizi esas nenēmni ē iŖte būda ellēnde ne vāsa biraz tarla
43 amıŖlar zāten bu gödünüz bu Ŗēler yakın köylerin tārllarıymıŖ. onlādan tārla alıyōlār.
44 falān filān iŖte bōle. ıuruluŖ bu. dedēm sōra orası medreseyi bitiriyō dedem subay
45 oluyō. hattā bende Ŗūda kılıcı bile vār yāni kılıcı bēn kırdım da. Ŗindi biz bu zamān
46 gēdikten sōra derede balık ıkıkār yukarı biz de onnarı bōle eskiden çok balık oluyōdu
47 bu derede. gece gidiyōsun karanlıkta vuruyosun. Ŗindi o kılıçlā da az bōle kanburdur.
48 vūduk kırıldı tabi biz onu. hattā ben size gösterēn bak. yāni Ŗōle bi hātıra. bu Ŗōle
49 daha uzundu bōle hafif eğik.

Hayvancılık

50 hāyvancılık bizim küçüklümüzde bizim ıoyun da vādı biraz hayvan da vādı ē Ŗindī
51 herkez de tārla āz.

Anılar

52 ē dedemin yirmi beŖ otuz Tane tarlası vāmiŖ ama yedi sekiz tane de ıocū vāmiŖ ama
53 yedi sekiz tane de ıocū vāmiŖ sekiz tāne. üŖ tane ōlan beŖ tane hala vā. āmcamın biri

54 de dedem de āmcamı büyük amcamı okuTuyu. şeyden āynı istanbulda. o da subay
55 oluyò hatta kırtuluş savaşında madalya felan alıyu sòraları. Mustafa savaştépēnde
56 ilmiş düşün. böyle biS kıardaşım büyük kıardaşım şurāya evi yāptı. o ustalık felān
57 yapıyòdu köyde. böyle çevre kölerde felan. küçük kıardaşım vār burda köydē tavşanlı
58 da madene girdi falan. biz burda babamıza anamızın yanında kıaldık beni de beni
59 istemedilēr zaten. çifçilī daha iyi beceriyo gibilēde. sanki bizde kuvet vār da. ben
60 okumadım hiç. ilkokula kıadar. şimdi ilkokulu bitirdim benim gözümün üstünde bir
61 çibān çıkTı. benim dayım òrda dedem evlendi geldi yā onun òlu doktor çıkıyò.
62 balikesire geliyor şimdi òrdan bunun tāyinini yapıyòlar savaştēpede. òretmen şeyi var
63 endüstisi vār. ò şeyē orāya tayin ediyolar. beni orāya gòtürdü orasını yārdırmak için
64 gittik. dayım şimdi bizi yarıdıktan sòra tabi orda yengem de göz doktòruydu. bana bi
65 şeylē sordu. biz de cevap vēdik. yāni okuldan mēzun olduktan sonra bòbama da dayı
66 diyò. dayı dedi bunu oğula alalım dedi. ya imtihanı kazanamaS falan diyò yollamā
67 niyeti yok Saten. niyeti yòk. ama benim içimde de bi okuma hevesi vār. istēyoduk
68 Tabi. e bundan sòra biS burda bòbam yetmişte òldü bi meres taksimi. bana ev yanda
69 bi buçuk dönüm yer düştü üş dönüm de Tāla düştü. onlāda biri başka yerde ikisi bi
70 yerde falān ē çifçilik yapceS biS neyle yapceS hēç.

Mevsimlik işçilik

71 şimdi biS burda geçimimi sālamağ için ē bahar geldine manisa ağalarının kölesi
72 oluyòduk. hāni derlēr ya şimdi burda gidenlē işte bulgaristanda görüyòlāmiş millet
73 tārllarında devlete çalışıyomuş biz de burda ağalara çalıştık. burda ē tiren gelirdi
74 vagonuna PiniyoS tiren vagon için Pislik onu temizliyosun burdan bi akşam somada
75 yatıyòsun ertesı gün manisaya varıyosun. ē varıyosun ağanın damları hayvanları
76 damdan çıkmış biSi dama sokālar. yāni böyle bi yaşantı. ben altmış iki senesinde
77 askerden gēdim altmış senesinde ondan sòra ē baktım bu iş olmucağ bòle işçilikte
78 yaptık dedim ben de işçi gòtürüm hiç olmaSsa òle başladık yāni altmış ikinin
79 baharında pamuk çapasına burdan birkaç işlē gòtürdük çapasında ē toplamaya da
80 gòtürdük bi de zēytine de gòtürdük.

Tütüncülük

81 o sene de bizim savaştēpeye belki bi sene evēlsi falan bi atılgan bi zirāt miēndisi
82 gēlmiş. ya bizim köye geliyo çārdılār falan gittik. yāv siz mājır köyüsünüS siz
83 çalışırsınıS sizin burda tütün òlmaS ama siz yapāsınız bunu. biz yirmi bir kışi karār

84 v̄edik t̄üt̄ün ekm̄ē. ekelim dedik. bi başlıyalım. t̄üt̄ün kırmasını da bilmiyoz ekmesini
85 de hiçbişeyini bilmiyöz da bāřladık işte. altmış üş senesinde ōndan sōra ufak çocukta
86 var ama biz mēcbur t̄ārlāya gidiyōS falan. neyse altmış üç senesinde beş balya t̄üt̄ün
87 yaptık biS. yani iki yüz ēlli kilo. ondan sōra e babamın yanındayız tabi çalıřıyōS.
88 tarlamız falan da v̄ār onları ekiyoS falan mısır ekiyoS b̄uday ekiyoS ārpa ekiyoS bōle
89 altmış yedide yālnız řōle oldu biz řu bōbamın evi řūdaydı biz babamın evinin üstünü
90 tām̄ir yaptık. komřulādan icarla kirāla tarla tuttuk. ūç bālya beř bālya on bālya
91 dēkene bizim çocuklar yetişti. biz köyde ān birinci t̄üt̄üncü ōlduk. yirmi beş otuz
92 bālya bir buçuk iki ton t̄üt̄ün. işte sāyede t̄üt̄ünle para yapıyoduk. biS b̄uda
93 savaştepede t̄üt̄üncülē sendikası kurduk. sēndikanın ekisberi ōlcak beni savuncak
94 ama işte muhtāra falan çıkārdılā bizi sendikayı da kapattılar. hepsini kapattılar da
95 ecevitin iktidara gēldi t̄üt̄ünü politikāya soktu. yāni bi dēstek yaptı ondān sōra bizim
96 iřlē rahatladı. t̄üt̄ün para yapmā başladı yāni. işte on on beş senē t̄üt̄ünden iyi para
97 aldık biS ben ayriyeten de t̄üt̄ün balileme yāni kalıp yapıyōdum. bu çevre kōlerde
98 kalıp yapan da yoktu. benim burda nēdeyse on on beş tane köyüm vārdı. bu köyü
99 bitir̄im ōrlara giderim ēn son savaştepe var̄ım savaştepede ān son ordan arkadāřlarım
100 vārdı bōle işte bu arada çocukleri okuttuk. ōle işte benim bōle bi yaşantım var. köyde
101 komřulā da sorāsanız iş bulan işe gitti okuyan gitti köyde kimse kālmadı.

27-Susurluk- Asmalıdere

Kaynak Kişiler: Mehmet Şirin (50)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Köyde geçim, Köy hakkında bilgi, Köyün isminin anlamı, Evlilik, Hayvancılık, Serbest konuşma, Askerlik anıları.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 üş tane kız var büyü hatta şeyde okuyo işte beşeylülde liseye gidiyo. ben de
2 karadenizden bayburttan evliyim. gezdim ben tırabzonu da. gezmedim yer kâmadı.
3 çok güzel yerlê. yazın kışın yemyeşil çok gezdik orlanı.

Köyde geçim

4 bende koyun vâ. burda hayvancılık tarım başka bişe yok. koca hayvan da vâdi işte
5 soutma şeyine geçince o arkadaşıta falan vâdi hijenik istedikleri için mecbur kaldılâ
6 satmaya yani. êrkezden şey istiyolâ mesela soutucu. ya koparatif kurcan soutucu bi
7 yere toplıcan ya da kendin yapman lazım o da masraflı. çou kişi sattı işte ayvanını.
8 gümde götürdün zaman bozuluyo süt biliyon mu istemiyolâ soutucu hemen şeyde
9 ôcak yanında ôcak yani. ineklerden sâldi zaman direk soutucuya gircek. ya onu da
10 şindi yüz tane hayvanı olan soutucu koyduruyo. şindi ôle bitti yani beş hayvan on
11 hayvan bakan. eskidendi o hayvancılık.

Köy hakkında bilgi

12 valla yazın kalaba oluyo şindi yazlıkçıla vâ yazlıkçılâ gelirlê gayri şindi mart çıktı mı
13 hepsi gelir girişte ep yeni evlê yaptılâ mesela üç katlı. yazın gelceklê yazın geliyolâ
14 kışın kaçıyolâ. yani bizim köyün nüfusu eskiden kalabaydı yani şurda otuz kırk
15 senedir azaldı yani. ikiyüzelli hane varmış eskiden. sekizyüz doksan kişi vâdi. genşlê
16 gitti çok da ölen oldu. köyün kuruluşu seksenlêde falan kuruluyo doksanüçte. bin
17 sekiz yüz doksan üç o zamanlâ kuruluyo işte dedelêmiz.

Köyün isminin anlamı

18 köyün annamı şöyle buraya kuruldu zaman köy yani asmalidere olması şu aşada dere
19 vadi o dereden bütün burları asmalikmiş tamam mı asmalik oldu için hatta böyle çok
20 zaman asma üstünden gelirlmiş o zaman buraya ondan asmalidere kalmış burası.

Evlilik

21 ben adım gëdim zaten hemen düünü yaptık bi gün. eskiden cuma günü başlardı
22 eskide ölemiş. köylerden misafirlë gelir falan çok kalaba olurmuş.

Hayvancılık

23 bende iş çok sabaleyin kalkıyoz hemen koyunnara yemini ver otunu ver. kuzular var
24 mesela kuzuların yemine suyuna bakıyosun. këndim güdüyom kendi malımı. bizde
25 mera çok bu yannarı oldu gibi boş mera. ya şimdi çoban tutsan bi çoban nëden baksan
26 senelik elli atmış milyar parayı alır o cebinde kalıyo işte kendi baktin için. ben
27 kafama göre saba erken çıkarım geç çıkarım akşam da erken gelirim kendi malım
28 oldu için. ama çoban tutâsan em masraflı oluyo yani onu karşılamak biraz güç aşâ
29 yukarı atmış yetmiş milyar parayı alır senelik. şimdi beş altı milyardan aşâ giden yok
30 yani öle şeettin zaman ayda dokuz on milyar maaş veren vâ. üçyüz beş yüz tane
31 ayvanı vâdir. dokuz on milyar aylık veriyo o zaman.

Serbest Konuşma

32 gökçedere vâ onnâ da muacir. onnâ geleyi gideyi diyë konuşu onnâ Taha biraz karışık
33 onnâ. yürükte var çerkezde var. burası sade muacir. en kaba biz geliyeri diye
34 konuşuruz biz. şimdi bizim konuşmalamız şeye çok benziyo keşan tarafına o tarafa
35 tirakyaya. aynıdır zaten konuşmalâ aynıdır.

Askerlik anıları

36 ben acemi birlii konyadaydı ondan sōra tekirdâ gëdik. şu arkadaşla beraber aynı
37 yerde yaptık. konyadan geldim bilâderi kâve çalıştıryodum o zaman nerë gidiyon
38 dedi dedim tekirdâ çerkezköye. ulen bizim kazım da orda dedi ondan sōna bi
39 yemekânelë bi kapılâ şey yani ne diyem sana benim şey yemekâne burası onun ora o
40 kadâ yani. aldık bi çay oturüduk çayımızı içëdik akşamları. beni diskoya yolladılâ bi
41 vâdım oo askerlë çok amma bit askerden daa fazla bōle örtülerin üstünde sincecik
42 ömuş gideylë bitlë. yiri dana gibi valla hep bit felaket. bitlendim bile ben. yalnız o bit
43 kafaya geçmiyo işte saça geçmiyo vücudunda oluyo tabi o kazak dikiş aralarına falan
44 giriyo unnâ. tatakurusu mu bit mi bilemicem işte ne yedilë be apisanede. apisâneye

45 gitmem şeyden oldu nebete gittim nebette arkada dedim sırayla turalım nöbeti ben
46 uyuyam sen tut ondan sōna sen şeyapāsın sen uyūsun dedim ben ona ulen ben
47 uyudum kalktım adama dedim gözlet assubay massubay gelise. adam bizden önce
48 uyumuş ben duydum gürültüyü şimdi ama adam denetlemē gidiyē assubay, nebetçi
49 assubay ulen tam kapıyı açtım assubay elektirî çaktı gözüme hemen sabāleyin
50 görüşürüz dedi. ondan sōra sabā ādi disipline şeye saraya hapse. on gün apis yattım
51 askerlikten sayılmıyo bide. mākūm olduk yani on gün taktım. bereket izin
52 kullanmadım gene aynı zamanda gēdik gene. ama o tekidā ōle souk oluyo ki o
53 kapşonnā şeylē toku tokur bu olūdu.

28-Susurluk- Buzağlık

Kaynak Kişi: Zahide Cambaz (81)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Düğün adetleri, Serbest konulu, Dolandırıcılık anısı, Hastalık.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 seksen bir ama aklım çok başımda. allaha şükür şöderim de yani bilir nihat çok
2 okurum ben. yani karaköyden evelki günü geldilē dedim yavrum benim gözlerim
3 görmüyo be yavrum gayrı sarı nokta vāmiş gözlerimde ben sizin yüzünüzü şindi pek
4 görmüyom. görmüyom pek yavrum işte kendi kendime bişelē yapmā daa kimseye
5 mūtaç ōmadım. iki ōlum vādı biri öldü iki tāne yavrum kaldı. bu da benim bi yavrum
6 benim bi ōlum öldü ben bunun onun yerine koydum orda yattı kerette ona allah ōmür
7 vēsın. hangini annadım bilemiyom artık bakın bak bunnarı okuttum babaları öldü
8 diye birinci oldulā bak. teyzen ne görmediki annatmayam fazla heyecan ōdum
9 cannarım benim.

Köyün Tarihi

10 şindi urumelinden gelmişlē onnā kalaba gēmiş onnā bi aile dedemnē gelmişlē burıları
11 gezmişlē gezmişlē demişlē kine burıyı da gēmişlē burda da dere var ya acāba burıya
12 mı yapınalım kimisi demiş burıya yapınalım kimisi demiş burıya yapınalım sōra
13 dedemin bi akrabāsı gēmiş camiye gitmişlē tē bak dedem mūtarken ōmuş bu cami.
14 ōrdan yavrum gelmişlē namazı kılmışlā çıkmışlar. çıkmış adam şindi yabancımış
15 urumelinden şōle bi bakınmış nihat demiş kardeşlerim burasının demiş bu köyün iki
16 tāne hırsız vā bizimkilerde demişlē ne hırsız yav nēde demişlē biri kertepe biri
17 çataldā. yāmuru çekē burası demişlē bu burası kertepeylen burası ōle demişlē ōle
18 ōmuş. şindi adam da burıya dedeme diye gēmiş ama hısımı kalmam ben burda demiş.
19 burda dere vā sonra sal yapmışlā kalın bir şey germişlē burıya tel derenin yanına
20 ōrdan orıya onu bi de sal yapmışlā bidā biz burdan ben çocuk. sōra dedem şeyetmiş
21 evlenmiş ben olmuşum. dereden geçiyez şindi biz sallan geçiyoS ama dereye o
22 zaman bi su geliyo ama ta burda kuyu varya nihat o kuyuya kadar gelidi yani. şindi
23 gelmiyo be evlādım. gelmiyo dere yatakları derinneşti şindi. o derenin üstünü

24 göremessin çalıdan çırpıdan. dādan ne vāsa söküp getiriyo būdan biz de gidiyez şindi
25 odun modun tutuyoz ōdan bunnā bilmez bizim yaşlılā nēse idare oluyoz nēse yavrum
26 benim şindi benim annem hasta ōdu gittik doktora yusuf agaylan ismail aga salcı
27 salcıdı onnā. geçiriylē milleti. şindi arabayla gittik öküz arabasınna anamı koyduk
28 arabaya doktora götürdük gēldik bide geldik salcı gitmiş yok. yatsı geçti bair bakam
29 bair bakam yok. o akşamı derenin ötesinde kādık türklerin yanında bak hangını
30 annatsam ben çocukum çocuk dēke acık yetişkin bişeyim baardık baardık sōra dedem
31 nihāt sap attı hayvana orıya attık süvitlerin altına onnarı yedilē saba oldu çi düştü
32 üşüdük anam hasta kāldık orda. ondan sōra bunnā namazı kılmışlā duymuşlā sesimizi
33 geldilē çıkardılā bizi ordan evlādım. hāngını anladem ben şindi size bende çok
34 annatcek şey var ama.

Düğün adetleri

35 oo düünneri annadıverem şindi ben yetişdiimi annadım ama üç gün üç akşam düün
36 olur şindi birinci günü yanık yaparız çocukları doyuruz ondan sōra yaşlıları kāve
37 içēler ondan sōra kadınnara yanık yaparız yanık deriz tepsilēle ekmeğe üslerine çörotu
38 susam seperiz fırınna atarız onnarı daadırız köye. düün olcek hazırlık ama bitmeS.
39 ondan sora yavrum düün başlar birinci akşamı yetişkin kızlar bōle don anteni giyer.
40 bir örnek giyir hepsi. bōle giyer yavrum. ondan sōra ikinci akşamı gelinner dallı
41 giyer sandığımda benim nelē vāda napcam ben onnar bilmem. anamdan kaldı
42 yavrum dallılāmı sattım bi te elimasıya var içinde bi görçen acık ōle bi yer olsa da
43 satsam da yararlansam acık. yavrum benim ordan nēse düün başlar o akşamı kız
44 yemē verilir kızlara gelin tarafı kız yemee verilir o akşamı orda gideriz erkence
45 ikindiden sōra orda o akşamı yemez yēriz millet toplaşır düün yaparız ordan sōra üç
46 gün düün yaparız üç gün üç gece ordan yavrum şindi gelin alıcı gelir hangını
47 annatsam bilmem kine şindi gelin alıcı geldi mi bi sūlayı şerbet yapā çocuk evi kız
48 evine gideriz. şindi çocuk evi yere oturuz yere. bunnā yok yok. bu yere yastık
49 dayanırdı bōle yastık yāni şindi bōle bu dizlerimizin ārısı bunnādan oldu. isan gibi
50 oturmuyoS dōru mu bōle oturuyoS bōle kalkıyoS biz şöyle önceden oturūduk
51 bacāmızı bükēdik bacāmızı uzaTırdık şindi yok. şindi oturuyon kalkıyon bōle. ōrdan
52 sōra yavrum neyse o şerbeti götürüz çocuk evi oturur buriye elini öper gelin o şerbeti
53 daaTır millete ondan sōra o akşamı nihāt bilir bi güvē yemē yaparız cuma akşamı
54 bütün buzālığın erkeklerini doyururuz. yatsıdan çıkan oraya gider. o akşamı güvē
55 gelecek güvē tekbirle gelir şindi güve ne tekbir bilir ne namaz bilir. güve namaza

56 gider o akşamı güveyi alırlar hocalar namaza götürü yatsıya. namazdan gelir nikah
57 kıyılır insan gibi. şimdi yok öyle bişe yavrum be. ey allahdan iyilik yarabbim. işte öle
58 yavrum be öleydi bizim dünnerimiz. sabā olur güve namaza gider yolda biri bekler
59 hāngı sakallı beklēdi hep. mendil koyāsın cebine o mendili alır namaza gider güve
60 sabāna kalkāsın ananın babanın elini öpēsın yavrularım saygı nerde kaldı be nerde
61 kaldı bu saygı? ondan sōra pazartesi günü gelin alınırđı çarşamba günü gelin kızları
62 şeker yemeğe toplar. şeker yirlē o akşamı oynalā o günü işte öle öle bu güne geldik.

Serbest Konulu

63 ben burda kirādayım benim evim yıkıldı bunun öte yanı. çıbıktandı dedem yaptı
64 dedemlē yapmış çıbıktan örmüşlē yavrum üstüne kara çamurla sıvamışlē üstüne de
65 beyaz toprak bizim burda beyaz toprak vardır beyaz toprak sıvamışlar e işte o
66 zāmandan bu zāmana geldik ben de buraya geldim o da yıkıldı şimdi gayri yıkıldı
67 yavrum.ben burda şimdi kirādayım.

Dolandırıcılık anısı

68 beni aldattılar ya yavrum aldattılā beni. bir aylımı veriverdim ben. te buriya oturdu
69 çocuk şuriya oturdu şuriya ben de buraya otūdum bi ibrik taktı ibrik buriya bilmiyem
70 ben yavrum diyem bu reyiz diyem bize habē vēmeden neden bu olayı yaptı o da bana
71 diye ki bana söyleme git ona söyle ben bi görevliyim memurum diye. ben memurum
72 ona söyle git de diye bana. kārşıda da ayşe aban oturuyo te. beraberdik zata bana git
73 sana geliyom dedi adam çocuk aha böyle gencecik. dedi bana sen de git ayşe abam
74 dedi ama ayşe abam çok akıllı bu köyün dedi hep suları bi yerden geliyē dedi.
75 benimkini ölçtü de neden ölçüyön dedi. dedi ama ben akıl etmedim. geldi buraya
76 yavrum ondan sōra buriya caart diye elinde de bi dosya vā cart diye yırttı buriya bana
77 attı. ben anlamam ödeyecen dedi kaç para ödeyecz hadi sana yaşlısın sana dedi üç
78 milyara falan olur bi ibrik. ben de dedim ki ben reyise giderim takside bāladırım
79 diyem ben de. ben anlamam deyi kāktım ben şimdi bide aylık aldım şimdi geline
80 bebe parası ayırdım kira parası ayarladım bilmem ne. ben şimdi gittim öteki yerde
81 cüzdanı da bulamıyem mi şaşırđım ya. gēdi yanıma kalktı buriya gēdi yanıma benim.
82 benim diyo Taha gezcek köylerim vā diye ben mēmurum diyē. nası aldanmassın
83 buna be. candarma gēdi ne vā seni aldatmağa dedi nelē aldatıyo onnā dedi ben bile
84 zāten gözlerim görmiye. gittim bubana buban da rapor etti gēldi. nihat bi oyana koştı
85 motorla bi buyana aradı durur mu adam sana. evelsi gün gene geldilē. bi karı vā bōle

86 bana diye teyze nōdu neden kalkiyen dedim valla ben arıtmacı deyince yürēm
87 kalkıyo. ben verdim o āldı. orda dikildi kafama teyze çabuk ol ben vēdim o aldı ben
88 vēdim o aldı ben de bilmiyem naaptīmı aldı çıktı şindi çıktı buriye öte dōru götürdü
89 bana dedi teyze senin burda çeşmen de var he aç bakam dedi akıyo mu açtım ben de
90 aa iyi iyi akiye akiye kapa. kapadım döndük tam döndük yavrum şu kapının oraya
91 geldik burdan o adam bi çıktı ama fişek gibi aldılā gittilē ben de böyle kaldım. alışmış
92 onnā candarma da öyle diyē teyze diyē adamı bāladılar susurlukta da kasayı söktü
93 gitti adam diyē. ben de ne vā para almağa bē biz yaşlı insanız yavrum ben sen
94 gelmesen bunnarı almazdım almazdım yavrum çünkü hala nihat kapı kitliyom. ben
95 gündüz kapı kitliyom korkuyom içim korkmuş.

Hastalık

96 ben gece balyeye gidemiyem. allā şükür hamdolsun aklım yerinde ama gözlē
97 görmüyo çāre de yokmuş yavrum iki kere ünüversiteye götürdü āmet agan sarı nokta
98 vā teyze sana çāre yok. bōle kalsan razı ol dedi. en zoru göz bana yemek yapmağa
99 kalkiyem ya unuTucam ya yakıcam görmiyem görmiyem.

29a-Susurluk- Eminpınarı

Kaynak Kişiler: Zehra Memiş

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Düğün adetleri, Tarla işleri, Süpürgecilik, Serbest konulu.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad, Şumnu

Tanışma

1 dedeyle idare edēriz işte. çolūn çocūn olsa nolcek yaşlandım mı herkez evindā.
2 onnarın da evlatları vā. şimdilik başımız oş. bazı āsta oluyoz ama asta olunca evlatlā
3 yardımcı oluyo gene o kadan. oylelā oylelā gülüm. şūdan bi kırmızı taksi geşti bi
4 kīmızı taksi gēdi ama bilmem kime gēdi acaba dedim kendimce bilemedim kim.
5 küyiçinde vādır gelen bursādan falan gelen oliye. hēr zaman gelin. yazın da gelin.
6 bak bizim evimiz bāçalı buyrun gelin. mūtar da bizim ābimizin çocū. ēltimin çocū
7 yakımız. oninkilē de dıŝta benimkilē de dıŝta. buralıyız kızım benim annemin
8 babamın evi şūda kōmşu bana. kūdeniS hepimiS kūdeniz. şindi televizona bakıyez
9 amcanna da makadonyalı makadonyalı unnā çıktı da biz bulgaristan muaciri. tabi tabi
10 mesala reşadiye ayrı konişiyeeri kulaz ayrı biz ayrı kirez ayrı unnar yörük küyleri.
11 kulat reyi kullanmiyiler gelir gidēdi diye kulat.

Düğün adetleri

12 öndokuz yaşında nişannandım yirmi yaşında düün yaptık burda oldu. bi kına gecesi
13 oliye bi de düün gecesi oliye. biz iki gēce būda düün bide gelin alıcı olur. biz
14 zamanımızda yemek dādılmazdı da evde yemek verilē danışık yapıldı. öle. küylü
15 dōyrulurdu bizim zamanımızda. tüm komşulara daadrlā öle. danışık deriz bōle
16 sofralā kurulus yemek yenir ilk akşam bi akşam da kına olur geline kına yakılır ikinci
17 akşamı da gene öle telli duvaklı gibi olur gelin. üçüncü günü gidē. gēnşleri çarıyilē
18 dolay küylēden bayraklā gelēdi. bizim būleydi kızım. donāteliydi benim
19 gelinliklerim. aynı būle canım. bulizimde būle donum da būle ölēydi. düün evine
20 herkez ekmek getirii düün evi hiç ekmek yapmaS. ben de bi olan evēdim bi kız
21 vēdim iç ekmek yapmadım. hēp getirdilē. üş tane kızım üş tane olum vā benim. şindi
22 deişti adetlē. gene yemek verilir düünēde.

Tarla işleri

23 biz ekmiyaz hicrāla veriyaz yaşlandık çalışemiyeriz ama gene bāçe yapıyez evimizin
24 arkası toprāmız vā. genij bāçamız. bāçe yapıyez ama ārif abin ekiyeri. domatiz biber
25 ēpsini ekeriz suvan. bunnā süpürgelik ekē günebakan ekē. ekin ekēle būday ekēle ōle
26 işte.

Süpürgecilik

27 başlıca geçim kaynāmız zaten süpürge. suyumuz olmadı için. süpürgelik bizim bırası.
28 reşadiye, yeşilova, undan sūra çanacık az eker. yaylabayır, çaypınar bidā başka eken
29 olmaz sade būda beş altı köydür.

Serbest konulu

30 sabā ezanı okundū an kalkarız biz dedeylā. işimiz yok ammā alışmışık. dede namaza
31 gidēdi ama şindi ayāğını yaktı gidemiyēri. burdan çay suyu kaynadı ū da namazdan
32 geldi gülüm ben de burda oturdum dedim güüm kaynamış çekivā dedim ona o da
33 çekēken saçrattı mı nāptıysa devirivēdi aniden güümü ayāna. geşti gayri çok şükür.
34 şimdi bişe aklıma gelmiyāri.

29b-Susurluk- Eminpınarı

Kaynak Kişiler: Arif Memiş (50)

Konu: Köyün tarihi, Düğün adetleri.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad, Şumnu

Köyün tarihi

1 biz bulgaristan. biz bin sekiz yüz yetmiş yedi yetmiş sekiz yılında şumlu vilāyetine
2 bālī razgat kasabasına bālī masır köyünden. ilk önce susurlūn beri yanında şeye
3 geliyolā söütlüçeşme orda bi söütlüçeşme vāmiş orda biraz konaklıyolā ondan sōra
4 orda sinek o zamannā çok ya sazlık oldū için. susurluyun ismi su sırlıklmış sulak
5 oldū için tabi sinek de çok ilaçlama yok. ōrdan geliyolā ibirler ōda tātālī düz diye bi
6 yer var āttā bizim köyden bi cenāze bilen vāmiş. kulatla ekinlik aynı. onnā bak
7 susurlua geliyolā aynı bizim gibi kārşıdaki ekinnik köyü. demiş ki yarısı ben salim
8 çavuştan dinnēdim onnarı rāmetli. yarısı demişler douya gidelim yarısı demişler
9 batıya gidelim. ō arada ikincilikliyo ondan sōra biraz ekinliē gidiyo birazı kulata
10 geliyo. onnar türkiyeye gēldikleri zaman bulgaristandan susurlua kadar toplu geliyo
11 iki köy biri çayın ōbür tarafında susūluk çayının biri bu tarafta kalıyo.

Düğün adetleri

12 ēskiden mesela cumā günü ākşama düün başlıyo ya ōndan bi gün önce dimi yanık
13 dimi. yāni ekmek yapālā fırına atāla. onu yapālar. kınadan bi gün şiy sonra akşam
14 ikindiden sonra yahut ikindi zamanı davul zurnayla dürü toplamā diye çıkarsın. dürü
15 toplamā. akrabalādan ōle bāşış verirlē. düüne ōle yardım olmak için mesela sen
16 benim akrabamsın düün evine söyleyin ben dürü vercem. ondan sonā davulla
17 zurnayla gidēsın. ekmek yapāla üstüne para korlā. ekmē gasteye sararla çıbığa zārfi
18 kıstırıla. o zaman mesela ökü z arabalarının geliyodu gelin. ben mesela acı kadirin
19 düününü iyi kötü atırlıyom.

30-Susurluk- Göbel

Kaynak Kişi: İbrahim Hamarat (59)

Derleme yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Köy hakkında bilgi.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Varna, Pravadi

Köyün Tarihi

1 dōma büyüme susurluk göbelliyim. genelde bizim burası m̄acir göçmenidir. doksan
2 üç muaciri. bin sekiz yüz doksan üste gelmedir yani kimisi bursa yenişehir karacabey
3 kemalpaşa manyas göbel. bizimkiler baştan şeye gelmişler iznik aldan yaylasına.
4 aldan yaylasından dedemin babası bu yana geliyo bi kardeşi de şeyde kaliyo amcası
5 kemalpaşada iznikte kaliyo ama dedemin bobası burıya geliyo yani. şimdi ben acıkın
6 bizim damadımız vardı amcamın damadı bu küçükbaş canlı gidip devler açınca şeyi
7 bulgaristana falan gittik. dedik ben de gideyim ee ben burda dā evel en son dedem
8 belediye başkanı burda ilk belediye başkanı en son da ben meclis üyesi başkan
9 yardımcısıydım göbelde. bizim ikinci dönemde bulgaristandan orda işte belediyede
10 bi fon oluşturmuşlar o fonna meclis üyesinin kızı burıya geldiler balgöç derneinin
11 şeyinne hani. onların da ataları burda büyümüş şey etmiş ama kimisi mübadeleyle
12 gitmiş birdan bobanemgil mübadeleyle gitmişler bizim yani burdaki malı bırakıyolar
13 türke gittik ben orıya gittim şimdi bu balgöç dernei kalabalık geldi burıya. bursa mı
14 artık istanbul kalabalık geldiler kalabalık gelince ben de o zaman şēdim başkan
15 vekilidim onnarı burda güzel bi ağırladık konuştuk şeyaptık falan dedim bōle bōle
16 bizim orda lakaplāmız kavukluymuş o nefise abla vādı balgöç derneinde dedi ben de
17 sizin köydenim falan öle deyince dedim bi bakam var mı kavuklu. bana vatandaşın
18 biri telefon etti baktım bulgar pilakalı telefon numarası bide bu şeylē yok para gönder
19 hikayeleri falan olurdu burda çok şeyler oldu yani evlenmek vaadiyle tamam mı işte
20 gümrüe geldim gönder bana ikiyüz lira falan yani böyle şeyler oluyo acaba dedim
21 öyle mi açtım sonuç itibariyle işte ben kavuklu hasan bana saydı işte ahmettir
22 mehmettir dedim ben onnarı bilmiyim. sonunda gittim. gittik köye atalarımın
23 yaşadığı köye gittim yani. varna, pıravadi, vetrune aynı göbel gibi bi yer. konum
24 olarak bakıyorum göbel gibi benzerlik büyük bi köy yani. şimdi nası diyem sana

25 bizim burda simav çayı var simav çayın öte yansı bursa il sınırı beri tarafı balıkesir
26 orda da aynı gibi bişe desem yani yeri var. efendime söyleyem işte gittik gördük
27 ordaki belediye başkanı mütarı bizi güzel bi ağırladılar görüştük ama tam teşekküllü
28 de kalamadım yani damadın işi var bişe de diyemedim. tekrar gittik yılbaşı üstü ama
29 onların orda bi karnavalları işte kabaktır bilmem nedir şimdi sizin dediniz gibi bizim
30 burda şivelerimiz düzeldi. yani geliver gidiver kızan yok. azım buzum vardır bizde
31 yani. bizde şeylik kalmadı öyle pek. yani böyle. burda bizim şe var pelivan heykelini
32 görmüşsünüzdür girişte o katrancı mēmet pēlivan katrancı aslen karacabeye geliyo
33 karacabeyden göbele geliyo kadıköyde dōma büyüme şumnu kadıköyden pēlivan
34 pelivanı atatürk çarıyo gitmiyo bu kurtdeleyi burda cemiyette kepeklerde düün
35 cemiyetinde geziyo hatta dizilerde falan oynadı kurtdereli iki sene güreşemiyo
36 güreşemeyince iki sene sonra çıkıyo geliyo burda bi cemiyette ama bizimki şētmiyo
37 bidā güreş tutmuyo ondan sōna onla beraber onu yetiştiriyō usta olmuş bidā yani
38 torunnarı falan var katrancının ama kitabını falan yazdılar balıkesirde bi öğretmen
39 kardeşimiz var onun kitabını yazdı yani katrancının tarihte de adı geçmiyi yani Pek.
40 atatürk çarıp da gitmedi için. ama kurtdeleleri yani bu saray pēlivanıymış yani o
41 zamannar.

Köy hakkında bilgi

42 mēcir milleti hep arkası bayırdır böyle neriye gidersen git mesela manisa ālit paşa var
43 ora mēcir orası da onnā da öyle arkası bayır önü ova. bizde genelde yerleşim yerimiz
44 böledir bizim. köy diil burası elli üste belediye oluyo büyük şeir balıkesir büyükşehir
45 olunca işte bizim son dönem belediyeyi kaldırdılar maalle oldu susurluun maalleli
46 oldu. aslen belediyelik yani. en son iki bin küsürdü iki bin iki yüz on yedi miydi şimdi
47 belki çok almıştır mütar onda vardır şeyi. yāni böyle. bizi araştırıyon hē. şimdi mēcir
48 bizim bu bölgede o şiveyi konuşan kalmadı. binsekiz yüz seksenlēde başlıyo göç
49 tamam mı ama kanuni olarak doksan üç yani. bak bu bayan ordan gelmişti ataları
50 burda yaşamış bak şurda bi imam bi papaz bide vatandaş vā yani o öğretmen emekli
51 öğretmen araştırmış ne yapmış ordan buraya gelenler burdan oraya gidenleri yenişehir,
52 karacabey, manyas yani hep ok işaretinle göstermiş yani bi tarafında papazla hoca
53 şey var bi tarafında bak şu gördün mü bunu mesela kendine gönder yazı da bulgarca
54 ruz bulgar aynı heralde. atabilisin nasıl yaparsan. bizim buralāda kalmadı o şekil
55 konuşan tırakyada.

31-Susurluk- Gürece

Kaynak Kişi: Ahmet Arslantekin (91)

Derleme yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün Tarihi, Eski düğünler, Askerlik, Serbest konulu, Anı

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 dört tane varsa iki tenesi öldü ikisi öldü. kız bi kız var bi tãne o da fiket aslantekin
2 benim gızım fiket benim güvã.

Köyün tarihi

3 köyün kuruluşu bizim dedelerimiz bizim muacir urumelinden gelmişlẽ ana toprak
4 bizim urumeli bizim dedelerimiz ordan geliyo urumeliden urumeli muaciri biz bi
5 yerden bi yere göç etmiş muacir diyolar dedelẽmiz ordan gelmiş bulgariyeden.

Eski düğünler

6 eski dünnẽde gızlã tömbek çalıyolãdı eski düünner õle. şimdi dünner deışti.

Askerlik

7 askerlii afyonda yirmi ay dörd ay da adanada. son zamanda adanada tezkire aldım
8 ben adanadan. hedefimiz akdeniz diyo atatürk. ah gidi ah osmanı askerlerini atatürk
9 ondan sõra mendires kendi adamlarını astı herif be. en eyi eleman adamlã. cemal
10 gürsül inõnü apa çevrenin gavuru apa heh. eskiden bi çif öküzü olan en kuvetli oydu
11 burda sabanna şey süryoduk biz be. benim çocuk da çif çekẽ vã ismail de odun satıo
12 õle. şindi en küçük çocuk vã benim yanımda õteki çocuklar yok.

Serbest Konulu

13 sabanna be yã hatta bizim dedemiz gelmiş urumeliden sabana bi kulak takmã
14 yokmuş ondan sõra urumeliden gelen macirler bũle sabannara bũle kulak takmışlã
15 toprã açıyo ekiyã. ben çapa kürek yetmiş seksen dönüm toprak aldım bırda ama kışın
16 beş damızla yazın tula... hep onu da bulgaryadan gelen muacırlar õretti. tũlayı
17 yakmayı. fırında yakarlãdı ekmek yapã gibi ileri. bulgaryadan gelen muacırlã nasıl
18 yapsa tũla õyle oluyo. hatta burda rusya bak en çok eski rusya burda din adamı
19 kitapları okutmuş okutmuş yeraltı mãzende onu da türkiye salmışlar yapma bu gavur

20 işi esas kendi gavur ama müslüman türkçede biliyo okuyo müslümannā da
21 kanyomuş. onnara o vakıt hoca diye bizim insannā kanyo cahil.

Anı

22 ufacıkka bubam bana hizmetkā vēdi alemin hayvanını ufacıkka başkasının sürcē
23 çoban vēdi beni. orda beni çerkezlē fabrikadamış geldilē bi tane çektilē beni tarlanın
24 sahibi goyunnarı aldı tarlanın içinden tarla onnarınmış çerkezlerin. benim burunum
25 ganadı çerkezin yanında. tarla sahibinin yanında dedilē o herife ne vuruyon sen be o
26 dedi hizmetkar dedi sana karşı da gelmez dedi sonra çekişti o tarla sahibine. sonra
27 patron geldi aldı goyunnarı.

32a-Susurluk- Kurucaoluk

Kaynak Kişiler: Fatma Akdeniz (63)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Tanışma, Eski düğünler, Komşuluk, Yemekler, Hayvancılık, Bahçe işleri, Günlük hayat, Köyde ihtiyaçlar, İşçilik, Anılar, Korku hikayeleri.

Göç Edilen Yer: ...

Tanışma

1 evliyim çocuklar üç tane. iki olan bi kız torunum var altı tane. kaşta evlëndik yetmiş
2 dokuzda herâlde. biz dört kâdeş. istanbulda onnâ biz burdayız. ben dilimi hij
3 deıştirmedim. deıştirmedim dilimi valla. büyük âbim burda o da geldi ev yaptı
4 burda o da. kayınpederin yanında durduk âltı sene kaynananın yanında. ondan sōra
5 başka bi eve çıktık sōra bu evi yapıp burıya gēdik. bidâ bırda devam. evleneli de kaç
6 sene oluyâ allâ bilir. hiç çekışmeyiz biz hiç kavgamız yok hakikaten bak. bizim
7 âyrılma olmaz şimdikiler çekmiyē ki kahır çekmiye ki.

Eski düğünler

8 cumâtesiden gelidi davullâ da nası şeyederdi iki gün iki gece. et yemē, çōrba, kuru
9 fasüle falan işte pilav. bizde keşkek yok. yok onnarı bilmiyēz biz yapılmıyâ herâlde.

Komşuluk

10 gideriS, tōplanırıS. elişi de yaparıS börek mōrek yaParıS.

Yemekler

11 mâcır yemē sütlaç var kuru fasulemiz var sârma yaparıS, ârmut hoşafı yaparıS,
12 kızılıcık kurusu yaparıS. yapmaz mıyız nelē yaparıS nelē. vâ benim hamırlarım.
13 yaptık yazın yaptık. erişte yaparıS, hamır yaparıS.

Hayvancılık

14 bizim yok. biz emekliyiS. bēn kōrkarım zati inēkten. hiç tokunamam valla çeşmeye
15 sulamâ getirsiner kaçarım hiç sokulmam. hâyvan görende kaçarım. ben küçükke
16 burda büyümedim istanbuldeydim ondan sōra hayvan görmedim ben. izne diye
17 gēdim de kaçtım ben buna.

Bahçe işleri

18 yapıyāz bāçe yapıyaz bāçemizi. ama bişè yapıcām dēsen emekli maaşı yetmeS.
19 hayvancılıkta para kazanılıyo. en iyi parayı kazanan o hayvancılıktan. yā onun da
20 vādır gideri ölmaz mı onun da vādır ama kēndi ektî için gözükmiyē onunki.

Günlük hayat

21 valla ben saat gibi kafam bi kere beş mi beşte uyanırım fırlā kalkarım hemen işim
22 yok ama yatamam ki çocukları okula gönderike bi alıştı kafam bōle saat gibi.
23 yatamiyem. çok gezerim ben hiç oturmam bi yerde bāçede gezinirim onu yaparım
24 bunu yaparım hiç oturmam. bi tane sobaya bile odun atmaS. bēn kızmam bēnde sinir
25 yok. çocuklara falan hiç kızamam bēn. nası dāttılar bunnar bi görcēdin. biraS
26 topāladydım ben burları. gezmē gittilē dışarı hadi dedim biraz topalayam dedim
27 geldilē gene aynısını yaptılā. çocuk olunca öle işte.

Köyde ihtiyaçlar

28 alıyaz ekmek. bāzı yapıyaz kış falan olunca. kapıya asıyo ekmekçi çantayı koyuyolā
29 parayı da içine. valla asıyam çāntayı ne istēsem getiriyē kapıya. sigara falan getiriyē.
30 arabası olan arabasınna arabası olmayan sērvis geliyē burıya belediye sirvisi. seyyar
31 da geliyo ama. zate her gün iniliyo aşşa. hērkezin arabası olan gidıyar işte öle.

İşçilik

32 oniki yaşımda bi gittim foter şapka fabrikasına küçüküm bōle. dörd ay sikorta
33 yapmadılā bana dörd aydan sōra yaptılar hemen orda çalıştım ben. on sekiz yaşıma
34 kadar orda çalıştım. tavşan tūysünden tārtādım bōle yüz on gıram yüz on gıram. şey
35 yanniş olūsa tārtı bozuk olūsa yanniş çıkādı şapka yeniden getirilēdi onu bana ben
36 tatādım yeniden. on sekiz yaşıma kadā çalıştım. yetmiş ikide gittim. yengemin
37 yanında kādım ben abimin yanında. annemleyin būda. tütünnüklere pamuklara
38 gitmişlē ben ne tütün bilirim ne pamuk onnarı bilmem ben. damların içinde
39 dizilirlēmiş böyle ben de hiç gitmedim vallā gōmedim. beni götürse ben hayatta
40 yapamam hāyır. ama o işe gidennē de ne bacaklarından kalkabiliyelē ne şilerinden.
41 valla ben allā çok şükür ne bacām ārır ne bēlim ne kolum. azmāklādan su içellē
42 kumlu kumlu pis. biz ēvlēndik onnā gene gitti. ben gitmem o gitti bilmiyem ki nere
43 gidem. dūn parasını ödemiş işte babasına.

Anı

44 bi kere Şeye gittik biz Őındı Şu behiyelē Őefika aganın evinde oturuyladı ya sinanı ādık
45 ayşe de o zāman bizdeyidi gittik orıya ölü Şeyi bilmem ne Şeyi annattık ōda bide kā
46 vā yēde. o bicirlēde ? yatmıŐ o dikenere ama nası ayşe Pindirdi sinanı sırtına
47 kaçıarak gēdi. ferece vādı eskiden beri ferecenin arkasına Takılı ōdan bi diken dıraga
48 dikenini Őındı annattık ya kōrkunçlu Őeylē ōrda çekileyim gelmiyē çekileyim gelmiye o
49 dıraga yapışmış mı nasıl karın içine ondan sōra allaim dedim Şeytan dedim burıya
50 sizin orıya gelince kōprünün üstünde bıraktı beni burda dedim ama nası gēldim eve.
51 eve gēldik birer tane pērde vā camlarda birer tane Taha taktım Şimdi kōrkudan. o
52 sinanın gözleri doldu te bōle. āyŐe korkuyo ilayi okuye. anne deyi kapı kitlenirmiŐ
53 taner gēdi tanere annattık. onunda gözlē de fırladı. Őındı kāryolaya hepsimiz dizildik
54 kısa uzun yatmadık da bōleli hēpsimiz kōrkıdan yattık. ūrmasın mı burıya cama biŐe
55 Şu odada. ā orospu dedim ōrda dedim bıraktın kıvrandı kıvrandı cama gēdin
56 dedim. bi cesaret gēdi bana bi açtım camı kedi. āyvam souktan ıŐığı görünce Pin
57 camın burasına. ārkama da bakamıyom kōrkudan o geşti baŐımdan.

Korku hikayesi (piliçli tavuk)

58 eskiden bizim bubam annatırdı. bu Şerif amca vā bizim bırda bubam orıya gidēmiŐ
59 orıya gidēken öyle pilişli tavuk bōle bacaklarında dolanmıŐ hep babamın onu
60 annatırdı. civcivli civcivli pilişli tavuk. gece piliçli tavuk gezēmiŐ. babam onu yalan
61 yapmaz dimi ya bizi korkudūdu ama öbür mālledede manda bārırmıŐ. o zaman
62 gezermiŐ piliçli tavuk. köyün içinden geçmezmiŐlē kenardan geçēmiŐle. bubam da
63 annatırdı onnarı çok. çocuklar korkudan sokā çıkamazmıŐ. ama bu tepegöz hikayesi
64 gerçekten kitaplarda da geçmiş. ben aklımda kalmadı.

Anı

65 ben çocukka inēdim burıya cami yanına oynādık arada da vāmiŐ kedi geçēmiŐ
66 gidemezdin kalırdım gece çocukka. gidemezdin eve. annem gelidi gece aramağa.
67 çocukları korkutmaycan küçüğe bak babam beni çok korkuttu küçüğe tektim ben
68 köyde ben ölüden çok korkuyom. aa kefenni geliyo aa bilmem ne diye beni çok
69 korkuttu. geç kalmayam dıŐarladı diye mi bilmem. valla işte o zaman ben korktum o
70 arada o kadan korktum ki ama nası yapıŐtı arkama bōle bi görseñ bi tarafı bana
71 yapışmış bi tarafı da kārın içine gömülmüŐ çektikçe kārın içinde te burıya gelince
72 bıraktı.

32b-Susurluk- Kurucaoluk

Kaynak Kişiler: Fikri Sayın (52)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Köyün isminin anlamı, Hayvancılık, Serbest konulu, Dokumacılık, Tarım, Şeytan hikayesi, Ormancılık.

Göç Edilen Yer: ...

Köyün tarihi

1 ben köyün kurulumunu annadayım istersen size. şimdi ilk önce bizim bun susurluk
2 tarafına gelmiş oraya vermişler bizim şeyleri sinekten bu köyün şeye dağya
3 kaçmışlar şurda rüzgar gülleri var oraya çıkmışlar ordan olmamış sonra buraya
4 inmişler.

Köyün isminin anlamı

5 şurda şu çeşme var ya şurda yanından geçtiniz. orda bi kuru oluk varmış adı da ordan
6 geliyo yani. kurucaoluk ordan geliyo köyümüzün adı. yani öyle bişe. yerleşilmiş
7 bırda kalınmış.

Hayvancılık

8 şimdi koyun da var bende inek de . koyunnar meraya gidiyo inekler damda azır yiyo.
9 ona göre yicēni ekiyo onnarın. tarlalā çok bizde.

Serbest Konulu

10 valla kırk yaşına kadan ne yaptın yaptın kırktan sōra şey yapamassın. benim bilen
11 canım istemiyo yatıyom bak. cumadan çıktım cumayı kıldım geldim yatıyom hep
12 cuma günneri. ben hanım çayı köysun karıştırmadan içmiyem bile ben.

Dokumacılık

13 o makine işi önceden varmış bizim tavanda bilem duruyolādı. hasır hasır. hasır örme,
14 kilim dokuma. kilim bizim annemde yapādı biz bilmiyez de annelerimiz yapā.

Tarım

15 eskiden çiğçilik arpa, būday. yine ekiliyo da bizler ekiyoS.

Şeytan hikayesi

- 16 şeytan muabbeti hep vāmiş ben küçükken de yeni doğduğumda annem görmüş
17 kapının arkasına saklanmış böyle şeytan teyzem mesela teyzem boğmuş. öle ufak
18 çocukken kırkanmadan diyolar ya kanlar içinde boğmuş diye söylüyolardı yani.

Ormancılık

- 19 orman odun da var bikaç kişi kesiyö yararlanıyu işte.

32c-Susurluk- Kurucaoluk

Kaynak Kişiler: Hasan Akdeniz (66)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Köy hakkında bilgi, Mevsimlik işçilik, Çiçek anası, Anılar.

Göç Edilen Yer: ...

Köy hakkında bilgi

1 bizim işte istanbula giden izmire giden emekli olup gēdi dōndü. kalabaymış eskiden
2 baya yüz elli āneye çıkmış ama.

Mevsimlik işçilik

3 burdan gidenner yatılı gidiyomuşlar zeytin, pamuk manisaya. en zor tütün işi vardı
4 şeyde bide onlarda saat öyle bişeki sabā yedi akşam yedi. arada bi on beş dakika
5 falan mola vermezlē. hemen göze çarpar. üç sene gittim ben. bizim köy oraya çok
6 gitti nisanın on beşi yirmi arası yolcu yüklēle eşyalarını kızlar genç çocuklar
7 karıkçıydı. on sekiz yaşında bana da denk gēdi bana da kısmet ōdu. sabāları çay
8 kāvaltı domatesle bibēr melemen gibi yumurtası yok. soğan saplarına sucuk diyorlar
9 insanı umutlandırıyorlā.

Çiçek anası

10 annem bana şey annatıyodu çiçek anası. çiçek anası diye bişey varmış ufak bōle o
11 bide samadivē hikayesi vā onnarın geçtii zaman çok da bolluk olurmuş. hikayeler
12 böyle enteresan gēlmiş onu içeri ālmış ōle sarı saçları vāmış bu hikayeyi bana
13 annatıyodu heycanna dinniyodum. hem korkādım hem dinnēdik. isan hep de merak
14 ettii şeye bakā hē bōyle. hep merak ettî korktū şeye bakā.

Anı

15 gençler şu sitandin oldū yerde akşamları toplanırlar bōle gençler ben de okula
16 gidiyom ama annem babam aşşada bunun da yaşlı bi bobanne vā gözleri görmüyo
17 ben baımsız birisiyim onnarla geç vakide kadā oturuyoduk. burdan eski evlerimiz
18 ordadı ben bu dereden korkuyodum. burdan nası giriyodum bōle tam fites beni bi
19 görçen bu tarafa bakamıyom hiç sanki burdan çıkıcak gibi. gece bi baktım bi direkte
20 aynı insan şeytani bişe annattığımız gibi ordan bastım geri koştum halam uyumuş.

21 kapıya nası vuruyom hala hala bizim evde şeytan var diye. a edepsiz bak maskaraya
22 bak şeye sana mı denk geldi. yaktı feneri aldı beni getirdi şimdi babanede yatıyordu
23 demez mi o benimle ūraşır diye. çok okuyodu bōle kuran okuyodu yā dedi bak dedi
24 senin ev bana geliyo diyolā yani neyse valla o akşamı annenin koynunda yattık. o
25 okuyo dualar şeytana.

Anı

26 kārda burda çok sisli de bi hava göz gözü görmüyo bōle gidēken bişe geldi yakladım
27 bōle allah allah bu şeyin hayvanının boynuzlarını. hayvan kalmış dışarda. şerife dayı
28 kapamış şeyi keçileri hayvan da onun sürüsüne kapılmış on beş tane keçi olan yerde
29 onu dışarı bırakmış sōnra bűzűlműş bōle hayvan ben gidiyom karannıkta bişele
30 karşılaştım ben de korktum şimdi annatıyolardı şeytan meytan hikayesi alla alla şimdi
31 ne geriye kaçmağa ne yukarı kaçmağa āyvanı yakaladım böyle boynuzlarından
32 sınıksıkı eh dedim be yeter artık canıma tak dedim āyvanımı böyle boynunu burktun
33 ayvanı ayvan ah dedi bi ses yaptı seni öldürücem dedim bana karşıma niye çıktın
34 kaçamadım da onna savařmam lazım. bűtűn gűcűmle sarıldım ondan sōra hayvanın
35 bōle boynunu kırınca hayvan geri attı kendisini kırıcama boynunu bıraktım onu keçi
36 bu yā erkē teke bu. ben bıraktım orda onu devam ettim yola. ama çok bi sisli havadı
37 hayvan tam samannīn oraya şeyapmış bana kendisi yani āyvan yaklaşmak istedi
38 önűme çıktı. boynuzları vādı çok da güzel bi ayvan.

33a-Susurluk- Reşadiye

Kaynak Kişiler: Necat Kuru (54)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Köyde geçim, Köy evleri, Köy hakkında bilgi, Düğün, Hayvancılık, Günlük hayat, Serbest konuşma, Kıvrırma.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Köyün Tarihi

1 orada ırzgat diyolar eminpınarında bizde razgat gene kestirme. köklē ordan gelme
2 buriya. kurucuları molla. okumuş insanmış o zamanın molla şeyleri yedi sekiz tane
3 kurucu aileden geliyo tāsilli kişiler. bilmiyom gördün mü susurlūn en güzel
4 köylerinden biri sokaklāmız geniş. dier köyler dardır yani. burların en büyük köyü
5 bu.

Köyde geçim (hayvancılık, süpürgecilik)

6 ayvancılık. tarım, āyvancılık büyük küçükbaş bide şindi yazlık mācillā süpürgecilik
7 vā romannar yapıyo ya. biz üretiyo onnarı sılomanna vā susurlukta susulūn bi
8 māllesi oldū gibi romandır. onnā bizim köyden bile kalaba geliyolā biz üretiyo onnar
9 azır alıp bālama işlemini yapıyolā. bu bölgenin en büyük süpürgeci köyü burası.

Köy evleri

10 evler üç oda iki salon bi sundurma. salona sundurma deriz. iki oda üç oda iki tane
11 küçük oda olur ufak salonlara sundurma deriz bazıları soba der ama genelde
12 sundurma deriz. eskiden daa eskiden külhan vādı muacirlāda mesela eskiden böyle bu
13 odadan öbür odaya geçēsin burası aşevi olur öteki soba. aynı kalorifer gibi ısıtır
14 külhan.

Köy hakkında bilgi

15 köyde genç kāmadı şuanda nüfuz dört yüz hatta dün dedilē dört yüz on yedi falan. üç
16 yüz elli hane vardı burda binsekiz yüz doksanda. yani üç kızanı olan bi hane kaldı
17 geri kalan hepsi yaşlı kesim. iki yüz kırk hane burası. yirmi haneye maaş ya girer ya
18 girmez geri kalan hepsi emekli. herkez kendi geççeği yağına öcak kadar hayvancılık
19 yapar geçimini sālār. tarla işleri de var ekim, biçim, çifçilik vā. buranın en büyük bu

20 be ya. tarım kıredi var üç tane benzinnik var. önceden okul vādı örencilē şimdi
21 susurlua gidip geliyo taşıma. yirmi dörtten beri okul vā ilkokul ortaokul son
22 zamannarı hep çalıştı. örenci kalmayınca sekiz tane köy burası merkez okul oldu.
23 büyük bi okul oldu. sekiz tane köy burda merkez toplandı. gene örenci kalmadı göç
24 olunca okul bitti şu an taşımali olarak örencilē susurlua gidip geliyolar. sen iki sene
25 evelsi görsedin orasını yollar köstebek yuvası gibidi yapıldı yani va dā eksik vā da.
26 buranın muaciri biziz. kiraz yörük, duman yörük, enpınar muacir. yā bu sene bi tane
27 örenci var okula köyde örenci yok. attā geçen sene anasınıfı açalım dedik beş tane
28 örenci şartı koştulā tam beş çocuk bulduk yaş tutmadı. iki bin on yedili iki tanesi
29 diğerleri on sekiz ondokuz oldūndan beş örenci bulamadık yani. iki tane çocū olan da
30 şere gitti şuanda hiç açılmaz gari okul. okul hiç açılmaz artık yani. te bu sene bi tane
31 kayıt var arkadan gelen kızan bulamassın yani. gençlerin hepsi bursa. çocuk yok.
32 bursa, balıkesir. emekli bunnar be ya yaşamaya geldilē buriya. köyde iki yüz kırk āne
33 on beş āneye bilemedin on haneye evine maaj girmez geri kalan hep maajlı. onbeş
34 kişi bulamassın bu köyde. refā seviyesi yüksek, öğretim seviyesi de yüksek. cail yok
35 burda. okuma yazma bilmeyen çok yaşlı ninelē kalmıştır. ama onna da imza atā
36 parmak basmaz yani. bursada çok var muacir bursada balıkesirde. bu civar genelde
37 hep muacir. valla en büyük bunnā büyüklerimiz te bizim onnā dā iyi bilir ordan ne
38 şartta geldiini de. ordan dā çok zāmetli geldi babaları zāmet çekmiş.

Düğün

39 düün salonu var. eskiden sokaklāda yaparlā avlu içinde yapāsın pērşembeden dört
40 gün oluyodu. bitti artık o adetlē. işte salon da vā burda. yazlık kışlık hepsi var. valla
41 bubam köyün varlıklı ailelēnden birisidi işte eşim de şu karşı kavecinin kızıldı sevdi
42 birbirimizi nişan yaptık. ben askere gitçem arkamda varis lazım işte kim olcek
43 nişandan bi afta sōra kaçırdım ben. agası vādı önünde o da çabuk evlenemedi biz de
44 aldık götūdük yani.

Hayvancılık

45 şimdi būda iki tane soutma merkezi vā āyvancılık yapıyoz ya. ben şimdi sūtaşa
46 topluyom ayvanın sütlerini sabā akşam şurda merkez var soutma. ben soutuyom
47 ertesi gün sūtaşa. başka bi firma dā var o da matlı oldu şimdi eski yourtsandı. her gün
48 gelir tanker sütleri alıverir. çok geri gittik günde yirmi ton süt vādı burda. şuanda
49 azaldı.

Günlük hayat

50 vallā sabā yedide karı kaldırıyo ben kalkmam. süt toplamaya gidiyem karı da
51 inekleri sāmaya gidiyo gitmiştir şimdi o da. süt merkezi sorumlusu olduğumdan o işi
52 yapçan bida topla temizle gelsin sütaş sat onnarı. her gün tanker geliyo soutu
53 binasına getiriyolā ordan. aylık ödeme var ekstra yem de veriyo sipariş alıyo.

Serbest Konuşma

54 burası hep kestirmeden gidē kelimelerin yarısını yutā belli arflē yok. aşık hasan dedin
55 mi bizim aşkasan deriz. bizde aga, buba, halaya ala. bizde tete yok. eminpınarı āla
56 sürdürüyo. tize dā kibar geldi bize onu ādık.

Kıvrırma

57 amur işlerinde kıvrırma meşurdur kıvrırma. işte amurun içine kesik erālde lordan.
58 bizde kıvrırma, kızılıcık oşafı onnā meşurdu.

33b-Susurluk- Reşadiye

Kaynak Kişiler: Mehmet Şentürk (74)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Aşık Hasan, Köyün tarihi.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Aşık Hasan

1 dedem osmannının askeri yedi sene yemende. dedemin adı hasan. dedemin dedesinin
2 adı da hasan. eskiden kâve yok radyo yok gazel okuyo mesela bize aşık hasannâ
3 derler dedem türkü okuymuş sesi iyimiş. aşık hasanlâ demişler. bulgaristandan
4 geldilē burda eskiden kâve mave yok odalar var toplantı odaları. o zaman da sesi
5 güzel radyo yok, müzik yok o zaman eğlenceye kendi kendilerine def çalar. öle def
6 çalanlâ vādı burda. def bilirsin. def çalarken havaya atā kendi elinde tutā eskiden.
7 şindi yok.

Köyün Tarihi

8 bak kardeş ilkin atalarımız geldii zaman bizi kemalpaşanın ova köyüne indirmişler.
9 ovada o zaman bi sıtma hastalī varmış korona gibi e bulgaristan orman temiz hava
10 hayvancılıkla geçinmişler buraya ovaya inince sinek sıtma hastalī biz burda
11 yaşayamayız demişler ordan öncü bi gurup buraya geliyo burasını keşfediyo çok da
12 akıllı adammiş. bu köyde dizi bile çektiler. bōle bi köy buralāda bulamassın yani bu
13 kadar geniş. gidersen tırazyaya aynı sokaklar vādır muacir köyü mesela ben çok
14 yetiştim ömerköy pazarı vādı burda manda bakādık inek bakādık yayık dövēdik.
15 yayık satar hanıma ayakkabı alırsın.

34a-Susurluk- Yağcıköy

Kaynak Kişiler: Mütekebbir Gür (62)

Derleme yeri: Sokak

Konu: Mütekebbir isminin anlamı, Tanışma, Köy hakkında bilgi, Eski düğünler, Kül çöreği, Askerlik anısı, Günlük işler, Hayvancılık, Tarım.

Göç Edilen Yer: ...

Mütekebbir isminin anlamı

1 mütekebbir gür. ya şimdi bu sözlüce bakarsan kibirli anlamına geliyē ama kuranda da
2 geçiyō dedem ordan takmış kafaya adam o şekilde koymuş.

Tanışma

3 buralıyız buralı. üç tane iki kızım bi çocuum var. sen balıklıdere vā burda da aşada bi
4 köy vā balıklıdere köyü orda mācirle çerkez vādı karışık ama mācirleri de pek
5 bulamassın orda. bizim köyün muacirlerinden sonra geldilē onnā. burda da var mı var
6 yani elli yıllarında gelme var daa sonra istek üzerine gelenler var azınlıkta onnar.
7 sonra gelellē muacirlerin yerlēni falan bölmüşle ya onnā hepsi bursāya gitti ekseri
8 bursa. valla doksan üç muaciri burası işte bin sekiz yüz yetmiş. burası eskiden su
9 sığırılığı denirmiş bataklık falan. fabrika yapıldıktan sōra bidā burası elli beşlede elli
10 altılāda burası olmuş yani. dedemin amcası kadımış manyasta kadının eri derle ya.
11 eski zamanda insanlar eşekle beygirle gelirdi burda iki üç akşam yatardı ōle yani o
12 işler bitti artık.

Köy hakkında bilgi

13 şimdi köyümüz yerleşim olarak büyük tabi şimdi altmış beşli yetmişli yıllarda biz
14 çocukuz ama nüfuz o zaman aşai yukarı yediyüz elli sekizyüz nüfuz var çevre
15 köylēde okul yok. çevredeki köyler burda okuma. yani göbelden dai burıya okula
16 gēmişle ya. yani çevre köyler burda okuma. çok ōretmen vādı bizde.

Eski düğünler

17 düünner şimdi eskisi gibi diil bi akşam. eskiden üç gün cuma günün akşamı
18 başlanıyodu cumartesi te pazar yemek bizim köylünün ekseri yāni diye geçē. yāni et
19 yānisi evet. işte çorba, keşkek yok bizde bizde keşkek olmaz. yapan bilmez kimse.

20 eskilēden kalma dızmana deriz bi amuru büzme yapāsın fırına o zaman fırinnā vā
21 tabi.

Kül çöreği

22 çörek oluyodu çörek biliniz mi? kül çörē korun içine gömerlēdi onu. kül çörē. ateşi
23 yakiylē üstüne kapadiylē ōda pişiyi amırı. soba yok, bacalıklar var evlerin içinde
24 orda odun yanar korlaştı zaman o korun yani külün içine gömerlē o hamuru orda
25 pişer. bide lāna turşusu.

Askerlik anısı

26 askerde vādı bi asker arkadaşımız iddia o evli gitti biz becardık işte benden nöbette
27 tekmil alamassın bilmem ne bi gece yāmur yāyo böyle onnān da yüzbaşısı vā bōle
28 çok berbat veriyō dayā. yāmur nası yāyo baktım dikiliyo saçān altında dedim şundan
29 bi tekmil alam dur. parolayı da biliyo o zaman. parolayı sōle. giriverdi tekmil bana
30 saymā. iki gün āladı o çocuk çok zoruna gitmiş. içermiş bide dalga geçiyim. o
31 zaman kırkılık çayına girdiydik sen daa iyi bilirsin necmettin abi kırkılık çayı bi
32 yudum içmedi. askerlikte anı çok da bitmez yani.

Günlük işler

33 sabāleyin bazen yedide kalkiyēm bazen yedi bıçıkta kalkiyēm. hayvannara bakıyos
34 ordan işimizi bitirdimi kāvaltıyı yapıp hadi susurlua. başka işimiz yok yani şuanda
35 tarla işi olmadīna. tāla işi olunca gübre atılır zeir atılır ona göre herkes işine bakā.

Hayvancılık

36 dana arlıklı. düve, dana. inek yok. sütü oluyā satılıyā. malesef köylerde hayvan
37 kalmadı yannış politikalarla. malesef gençler de işte köylerde durmuyo. karşılını
38 alamadī için köyde durmuyo. işte bak şurda bi iki senedir annadık ne oldūnu. mesela
39 köyde olan bi çocuk şeire biraz ünüvesteye gitti zaman bidā geri dönmē istemiyo.
40 zaten burda altmış yaşındayız her gün aynı iş. bugün nerē gidēsen git akşamleyin
41 beşte bej buçukta evine gēcen o hayvannara bakıcan. ama ne cumartesin var ne
42 pazarın var, bālayan bişey var. ama şeirde çalışan bi çocuk nāpiyo fabrikaya gidiyē
43 diyo cumartesi pazarım vā sosyal hayatım vā maaşım vā onun için köylē terci
44 edilmiyē. köyde ij bitmez. ij bulamassan çalı temizlēsın. burda evinde cenazen de
45 olsa o hayvana bakmak zorundasın çāre yok.

Tarım

46 ayçiçē, būday, ayvan, büyük ayvan. kurak olduu için. Ama toprāmız güzel. güzel
47 verim alıyoz būday da olsa. yā oranında birinci veya ikinciyizdir ayçiçēnde.

34b-Susurluk- Yağcıköy

Kaynak Kişiler: Necmettin Güngörmüş (63)

Derleme Yeri: Sokak

Konu: Köyün tarihi, Askerlik, Armut Hoşafı, Serbest konulu, Kız verme, Anı, Korcu, Dokumacılık.

Göç Edilen Yer: ...

Köyün tarihi

1 valla ilk köye gelen zaten şeylê mi hafız alilê mi? ilk köye gelenler bin sekiz yüz
2 yetmiş sekizde rus harbinden sonra doksan üç geçiyo aslında ama bin sekiz yüz
3 yetmiş sekizde yetmiş dokuz o yıllarda göç başlıyo burda tabi hiçbi kuruluş yok
4 burası esas yörüklerin. yâ çıkarılâmış burdan köyde. yani şurda ilerde manav köyü
5 var oranın merası buraya yâcıyurt ismini vermişler yani atlarını beygirlerini sütlerini
6 koyup yayıklara buraya kadar geliyolar süt yâyı tutuyo burdan geri dönüyo yani
7 burası yâcıyurt. yâcıköy konmuş. ilk bi on beş hane geliyo bida işte toplanıyolar ilk
8 etapta bazıları adanaya yerleşiyö eskişehirde yerleşiyö işte soruyolar akrabamız nerde
9 soruştura soruştura toplaşıyolar tekrar. razgat, şumnu, kırcaliden de vâ başka
10 bilmiyim. anam bulgaristandan geldi on üç yaşındayke atatürk öldü bin dokuz yüz
11 otuz sekizde geliyi.

Askerlik

12 ben askerke benim yanıma geldi o ben ondan iki yaj büyüktüm ben istanbuldaydım o
13 bana ziyarete gelmişti. istanbulda ilk iki buçuk ay bayrampaşa beşyüzevlerde ondan
14 sōra iki buçuk ay sonra şeye geçtim orâya dârtım olduk yenilevent, ayazağa üçüncü
15 kolordu harp akademileri ordaydı görevim şöfö olarak ulaştırmaydı görevim ama
16 şöfölük yapmadım meslek icabı kantine verdiler.

Armut hoşafı

17 armut hoşafı biz macırlâ armut hoşafı içeriz. başka yerde alpat diye geçiyo yabani
18 armut yâni. bu sene yapamadım olsa da içirsem size. yoksa her yıl yaparım sadece
19 muşmuladan yaptım bu sene o da hoş olmuyo ekşimsi olmuyo o alfat armut gibi
20 biraz tatlı oluyo pembe renkli oluyo ekşi olması lazım. veya erikten macun yapılır
21 koyu olur eritilir çekēsın. eskilerimiz kafasına koyar elini öyle içer suyu da tabi
22 ayakta da içmez. rāmetli dedem dēdi ayakta su içmeyin dēdi ama nōcak traktörün

23 üstünde çekiyēn. hatta şöyle bi söz vardır binsekizyüz yetmişsekizde bunun dedesi
24 veya benim dedem çıkmış ordan mâcır olarak göç ediyo Piniyo kara tirene kömürlü.
25 günlerce geliyo gemide içi yanmış adamın su içicek ama su aklına gelmiyo kafaya
26 takılmış hoşaf. hoşaf diye diye gelmiş sirkeciye yanaşmış gemi. iskelede baksa
27 ayakkabı tamircisi var gıçıla kösele diyoz ya köseleyi yumuşasın diye suya koyuyo
28 dede de hep hoşaf sayıklayıp gelince diyo ki bi tas hoşaf doldur bakalım diyo al
29 parasını ya hoşaf deil o amca falan dese de yok diyo al sen paranı ben içicem. çekiyo
30 içiyo tabi bak ağacım diyo hoşafın bayatlamā başlamış bi an önce elden çıkar.

Serbest Konulu

31 mesela ben altmış doumluyum altmış beşli yıllarda ben sâlık ocânın yıkıntısı
32 biliyorum. o yıllarda üç tane demirci vardı berber biz o zaman çocukka berber ayda
33 bir sefer tıraş olursan bi teneke bûday bir yıl. şimdi bi teneke bûdaya bi sefer tıraş
34 olamıyosun. bekçi bûdayla durur korcu deriz o zaman korcu. sıtmac deniyo çoban
35 çoban diye geçmez yani sıtmac diye. kırcali farklı konuşuyu da onnân anneleri mi
36 bilmiyim oğan dedeleri mi beştepe de vā. şimdi tēfik hoca sâ olsa sayardı hepsini ne
37 vāsa. hüseyin hoca da oleydi tabi onnarda daa fazla şey de var belleyiş de var. bizle
38 yāyaköylülē çok dalga geçiyodu. geliyem gidiyem. biz hep oēle konuşuyduk. ora
39 çerkez ama manav da vā orda. ya onların hep anneleri bırdan köyler bizim göbelin
40 mesela çok bırdan evi vā benim babanem göbelli o şekilde de vā.

Kız verme

41 eskiden kız vermiylādı işi olmayana bilmem ne şimdi bizim bırda da ne kadan
42 bāçeye kazık çakan vāsa mesela öküzleri bālıylar ya kazıklara onnā da çok hayvan vā
43 o şekilde kız veriylādı. şimdi tersine döndü hayvan vāsa kız vermiylā ij bozuk yāni.

Anı

44 ben bi dedenin bi anısını daha size annatayım şindi tabi hepsi rāmetli oldular. elli
45 kırkbeş yıllarında aşākı balıklıdere köyüne sıtmaç geliyo şeker fabrikası yok o
46 zamannar. dere yolundan geçiyo tiren durmak zorunda kalıyo. makinis yolu kestin
47 sığır diyerekten makinis buna bozuk atıyo o da bunnara çekin arabanızı be
48 pezevenkler diyo. tireni durduruyo bunnā düşüyola peşine.

Korcu, gezek

49 köyün korucusu gezerdi mesela misafir geldi odaya. gezek gelir, korcu gelir allā ne
50 verdiyse çorba tarana gezek çıkadı yani şimdi ne fırın kaldı ne eli hamurlu eli kınalı
51 karı kaldı.

Dokumacılık

52 eskiden kızlā elinde dikiş nakış yapadı anamgil bak eskiden damın içinde iki üç
53 hayvanla sıcak oluyo diye kışın kilim aba kepenek dokūdu. siyah koyunnādan
54 pantolon dikerlēdi. aba pantolon. o kışın sıcak yazın serin tutā yazın da giyersin.
55 onun bide yününden kepenek yaparlā çobannar. kırda böyle görmüşsünüzdür. dört
56 beş hanede onların tezgāları vādı. anam dokur yani çok.

35a-Susurluk- Yaylaçayır

Kaynak Kişi: Muhsin Yakın (82)

Derleme Yeri: Kahve

Konu: Tanışma, Köyün tarihi, Tarım, Sap evler, Düğünler, Askerlik, Gurbet

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Tanışma

1 ilköğül üçten terk. diplomam var ama. sonra aldım diplomayı dışardan okudum
2 beşinci sınıfi bitirdim yani. okul geç oldu bizim buriya. e tabi o zaman on dört yaşına
3 gelince okula almıyolā yani. benim yaşımda iki sene gittim üçüncü sene çıkardılā.
4 üçten terk ettilē. dört çocuk, oğlan. iki de kız. on sekiz de torunum vā torun da
5 evlendirdim yani. teyze öldü. üç sene oldu öleli şimdi yalnızım yani. ama çocuum var
6 aynı şeyde beraberim onun evleri ayrı benim ayrı. unnā bana bakıyo yemeemi
7 getiriyolar yiyom ben. hayvancılık yapıyoz şu anda öle. çocuk mesela benim
8 yanımda çocūm var ötekilē dışarda onnā bandırmada çalışıyo dam bakıyo inek
9 bakıyo leşberlik yapıyo öle yani. en küçük çocūm hayvancılık yapıyo orman
10 kesimine gidiyo yani.

Köyün tarihi

11 doksan üşte geldi babam doksan üçte gelmişlē yani babam burda dōma büyüme.
12 dedem geliyo ordan bin sekiz yüz doksan üçte geliyo dedem buriya. babam da burda
13 douyo valla ilk geldiklerinde göbele yerleşmişlē orda da sinekten kaçıyolar burāya
14 geliyolā burda da dā önce... hayvancılık yapıyomuşlā o zaman kaymakamnık demij
15 bak macırlā geliyo oralāni terkedin onnā orıya yerleşcek diyo susurluk kaymaklamlı.
16 artık kaymakam mı naiye mi bilmiyom da ondan sōra onnā burdan gidiyo
17 dedelerimiz buriya yerleşiyō. bu ormannarı kıra kıra tarla taka yapıyolā ama onnarın
18 açfı yeri biz koruyamadık gene orman oldu.

Tarım

19 önceden her tarafı sürölüyodu bozene kadar sürüyolādı. seçiōrene kadā sürüyolādı.
20 daa önce elle biçiyoduk būday ekiyoduk mısır ekiyoduk yani bide çavdar ekiyoduk.
21 çavdar da o zaman çok kıymetli bizim.

Sap evler

22 evlê o zaman saptı. kiremit ev yok. çavdarı da ona ekiyoS. çavdarın sapından binaları
23 kapadıyoS òle. evler falan òle sapdı yani. deprem falan oluyodu yıkılma durumu
24 olmazdı. kaç yıl esniyodu duyuyoz ya dışarı bile çıkmıyoz deprem oluyodu çok
25 oluyodu ama hiç yıkıntı olmadı. çatı oldūna bina olduu yerde sallanıyo. ama o
26 depremlê olmuyo Şimdi burda hiç duymadık yani. benim sekiz on yaşlarında
27 filandım o depremlerin olduu zaman iyi biliyom yani çok oluyodu hatta gönen
28 deprem filan oldu ama o altmıj dörtte oldu o zaman ben askerden geldim.

Düğünler

29 evet bu Őey yoktu o zaman dūn salonu yoktu o da oldu ama yine yaz havada dışarda
30 yapıyoz yani okulda. yemekli oluyo. bu ara artık ne bilem insannar evlenmekten
31 vazgeçti diyom ben evlenme işi durdu. davul zurnayla yapılyo birasının havalarınā.
32 oynayanlar çitatelli, karşılama öyle oynannar oluyodu yani. kadinnāla birlik oluyodu
33 erkekler ayrı oynuyodu òle bi dūn Őeyi vardı. keŐkek yapılyodu yani o zaman düün
34 olursa keŐkeksiz olmaz ama Şimdi sosyete olduk gari o bitti. Şimdi hazır yemek geliyo
35 aşşadan. burda yapılmıyo pek. ekseriyetle yapılmıyo yani normal üç çeşit yemek
36 çıkıyo. ben elli dokuz yaşındadım. elli dokuz yaşında evlendim altmış bir senesinde
37 askere gittim. evlendikten sōra. işte kızım vādı. en büyük kızım çocūm olarak en
38 büyü kızdı onu da evlendirdik torunum vādı ama o da üç aylıktı ben askere gittim.

Askerlik

39 ben askerde de hep erzurumda durmadım. karadeniz tarafında artvinde falan kaldım
40 yani biraz gümüŐāne bayburt. tırabzona da gittim askeriye aracınna gittim Şofordum
41 ben. Şofordum askeriyede ondan çok gezēdim öyle. silāçılā vā motorculā vā onnarı
42 gezdiriyodum. nerde askeriye birlii var elli bir tūmene ait. ordaķı silāları vasıtaları
43 konturol edēdim ben ondan çok gezēdim onnarı gezdiriyodum. unnā tespit ediyo
44 arızalı olanları alıp erzurum dōrdüncü kademeye götürüyoS orda olduktan sonra
45 tekrar gene aldıkları yere götürüylō başçavuşlā var yani onnar silahŐör, motorcu,
46 astsubay onnarı gezdiriyoz. demek sen tırabzonlusun he tırabzon iyidir. denize dayalı
47 oraya subayları götürdüm ben gazinoya. önnā gidiyo gazinoya ben arabada uyku
48 tulumu vā ona girip yatıyom. unnā geliyo saat iki oluyo bak ödan dālıyo onnā ikide
49 kaldırıylō beni. götürüz artık bölüklerine.

Gurbet

50 mesela ben dışarıya gurbete on altı yaşında çıktım dediim gibi daha önce söyledim ya
51 hayatımızı öyle yaşadık yani on altı yaşında o zaman biz gittimiz zaman nüfus ikiyüz
52 elli hanedi. kalabalıktı yani ky. tekrar izmire gittik karayollarına burdan kırk kişi
53 birden gittik aynı gençler ta o zaman yirmi iki yaşlarında filanız yani ama şindiki
54 genşl öyle diil. genş de kalmadı da.

35b-Susurluk- Yaylaçayır (1989)

Kaynak Kişiler: Fatma İleri (71)

Derleme Yeri: Ev

Konu: Göç anıları, Şiir.

Göç Edilen Yer: Bulgaristan/ Razgrad

Göç anıları

1 hikayelerimiz nelē vā yavrum bi bilsen bin sekiz yüz... bin dokuz yüz seksen beşte
2 bizim isimlerimizi aldılar yavrum gavur bulgaristan. oralarını yaz. bizi zorunlu böyle
3 erkeklerimizi götürdüler tüfekle çoğu başka şeylerde bōle kazalāda onnarı öldürdülē
4 tanklarla temelli direndiler olmıcaz bulgaristanı almak istemiyoruz diye. orada
5 yavrum o insannā çok direndi onnarı tanklarla öldürdülē. çok eziyet ettilē gavurlar.
6 bizim köyümüz de çok büyük köydü köyümüzün etrafına askeri dizmiş āni direnicez
7 diyē. bu köyün geldii yer razgırat ālaşarak gitti adamlarımız gelivēdi bide böyle her
8 hanenin lakabı var gibi bişe mesela köseler, yeniköy, gacalılar, çakmacılar ne
9 biliyim karadayılar her hanenin bi lakabı var. bizim orası öleydi lakaplı. çünkü
10 soyismimiz yokudu bizim lakabımız varyıdı. ondan sōra oradan o isimleri aldılar
11 vakit geldi bin dokuz yüz seksen dokuzda orada seksen dokuzda kalkıştı milleti
12 göndermeye türkiyeye. biz direndik ya gavur olmaycaz diye bizim ölmüj babalarımız
13 bile şeye koydular yavrum gavur ismi koydular. benim otuz beş yaşında babam öldü
14 gavur ismi koydu. bizi gāvur yapacak çünkü nüfusu az. türkten gāvur yapacak.
15 adamın biri zamanında bōle katır o katırı almış gitmiş muhtarlıa muhtarlıın önüne öle
16 dövemiş öle dövemiş ya yapma demişler ya ne sen bu eşi katırı dövüyosun. ya at
17 olsa ya demiş at olsun istiyom demiş. ondan sōra sen demişlē katırdan at olur mu
18 demişlē ya türkten demiş gavur olur mu demiş ya? usulca dönüvermişlē. yā benim
19 laflarım biz biraz bulgaristanca konuşuyoz onnar gibi. bizim dilimiz gene türkçe
20 ama. ordan zorunlu göç başladılā kaldırmaya ailemizle geldik benim çocuklarım
21 onaltı yaşında geldi büyü küçü de oniki yaşında. seksendokuzda gēdik. ondan sōra da
22 işte zar zor bizi itti burāya nelē çekmedik yollarda yavruum. sınıra getirdi bizi o
23 herkez çantasına bōle yemek koymuş suvan koymuş, sarımsak koymuş ondan sona
24 yemekler koymuş pennir filan geldik sınıra deyince milleT başlayıvēdi tirennerden
25 atmaya suvannarı sarımsakları. kar yāyo sanki her tarafta bōle ondan sōra da nēse
26 geldik dediler ama gelmemişik. gelmişik biz de o gāvur bizi iki gün iki gece orda

27 sınırda tuttu inanır mısınız her taraf çok afedersiniz isal oldu millet pislikten. bi
28 tarafa ayvannarı çektiler ayvan vagonnarını anam neler çekmedik neler gelene kadar.
29 eşyalarımızı bizim kamyonnara yükledik oradan rusçuk deliler oradan yüklettik
30 eşyaları geldik sınıra şimdi yoldan gelen tırları çevirdi mi gavur bak bu hep eziyet
31 tekrar hop kamyonnardan başka kamyonnara aktarttı insannarı ay neler çekmedik
32 kızım ondan sōra oraya doldurttuk tekrar gene hüseyin amcan da şeyle o arbamız
33 varyydi arbayla geldi ama onnā da çok çile çekmiş yollāda. ondan sora işte benim on
34 altı yaşında ölüm orda yavrum bayım bayım oldu. her taraf o insannā bayım bayım.
35 elimizde ekmek yok su yok Pitti hepsi çünkü attı herkez vagonnardan geldik deye
36 sevinşten. geldik biz artık türkiye gēdik. gelmedik. orda biz kalmışık ama allā neler
37 ēle geldik biralara kira yok şeye ankaraya gēdik biz. tanıdıklarımız var akrabalar var.
38 şimdi neyse de ordan sincana geldik kira bulamıyoruz on sekiz kişi şeyde biz bir
39 ailede. bereket ki üç kat evi var insanın on sekiz can. kişi deil de küçü büyü on sekiz.
40 orda bir afta kaldık o insannarda açtılar kapılarını bize. orda oturduk para da yok
41 gavur parayı da aldı elimizden bizim. ineklēmiz varyydi, koyunnāmız varyydi,
42 eşyamız varyydi atta ben köpeimi çok seviyodum. arbamız kırmızıydı onunna abin
43 buraya gēdi türkiyeye sen bu köpeklē de çok akıllı ordan biz çıktık gittik hepimiz
44 köpek kāldı eşi de başkasına vēdik arabasınna. eşeimiz de katır gibiydi ōle büyüktü.
45 onu bulmuş orda bak yolun öbür tarafındaydı ama onu bulmuş orda. orda şeye bi
46 kırmızı araba gelmiş komşulara bizim karşı komşumuz varyydi böyle o insannara
47 gelmiş kırmızı araba koklamış bütün arabayı en son almış kendini gitmiş gene eşein
48 yanına. orda nelē kalmadı parasız vēdik herşeyi koyunnarımızı hērşeyimizi yavrum.
49 tirende geldi bi gavur döndürecem dedi elinizde dedi para var mı dedi var dedik ne
50 kadar varıysa hepsini veriysin dedi vēdik ēpsini vēdik. üç beş kuruş şu kadā şu
51 kadā para. ekmek parası ama iki günnük ekmek parası hüseyin abin de arbayla geldi
52 onun elinden de almış. arkadaşları vermemiş yok demişlē vermemişlē. neyse o günnē
53 geçti otuz üç sene oldu biz geleli yavrum. ondan sōra buraya gēdik çocuk zaten
54 liseden aldık onu tam yirmi gün varyydi okulları bitmesine. ordan āyde bakalım
55 burāya çıktık gēdik. ordan vermedilē diplomasını onun gēdik burıya sincana
56 istemedilē çocū okula bizim okulumuzu başaramaz demiş müdür şimdi nābacaz
57 çocuk kalacak okullā başladı başlayacak eyvah. ordan bi ademe varıymış eskilēden
58 gelme ordan yardımcı olmuş allā razolsun. babam bize şiir ōretti ben onu ne
59 zamandan beri küçük torunuma okudum da torunum iki günde ōrendi ya.

Şiir

- 60 milletimin davetiyle silahıma sarıldım
61 ak yolunu bulmak için ben köyümden ayrıldım
62 silah benim namusumdur çeliktendir bileğim
63 sözüm doğru kalbim paktır demirdendir yüreğim
64 türklerin dini haktır kitâbımız kurandır peygamberimiz muhammettir
65 türk ordusu bin yaşar yüce dağ başında türk ordusu bin yaşayı yaratmış
66 kızıl kanlı bayrağını ay yıldızla donatmış
67 sandılar ki türk uyumuş gazi cenge buyurmuş
68 türkün aslan oldunu bütün avrupa duymuş.
69 bu çok eskilēden babam ōrenmiş bunu dedelēden. kızım dedi aman sakın dedi
70 türklünü unutma.

Ek- 2. Sözlük

A

aaç: Ağaç (6.34).

aba: Yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş (34b.53).

aba: Abla (8a.63)

abip: Habip (29a.45)

accık: Azıcık (6.72)

acık: Bkz. accık (8b.1).

acıkın: Bkz. accık (35a.5)

acımenteş: Hacımenteş (19.30)

āç: Bkz. aaç (24.10)

āfad: Yaban armudu, dağ armudu (29b.75).

āfta: Hafta (8a.19)

āfta sonu: Hafta sonu (20.12)

afyon: Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerine yapılan çiziklerden sızan, güçlü bir zehir olmakla birlikte içinde morfin, kodein vb. uyuşturucular bulunan madde (20.30).

aga: Ağabey, büyük erkek kardeş (8a.61).

agacıq: Bkz. aga (26.74).

ahşam: Akşam (5.100)

āıl: Ağıl (23.12).

air bakım: Ağır bakım (22.23)

airla-: Ağırlamak (18a.40)

airlık: Ağırlık (34a.36)

akşabat: Akçaabat (29a.46)

ākşi: Ekşi (25.61)

āla-: Ağlamak (22.14)
alaf: Yulaf (18a.21)
alake: Alaka (29b.19)
āl: Hal (24.4)
alengtiri: Elektrik (22.30)
alengtirik: Bkz. alengtiri (6.27)
alpat: Bkz. āfad (34b.17)
altmıj: Altmış (19.1)
ambilas: Ambulans (8a.12)
āme: Ama (20.78)
amelsiz: Açgözlü, kanaatsız, muhteris (20.41).
amelyat: Ameliyat (8b.18)
amır: Hamur (34a.23)
āmidiye: Hamidiye (8a.57)
āmile: Hamile (8a.14)
amma: Ama (27.41)
amuca: Amca (6.16)
amur: Bkz. amır (34a.20)
āna-: Anlamak (24.8)
āne: Hane (8a.27)
āni: Hani (8a.37)
ānište: Enişte (25.87)
annaş-: Anlaşmak (10.11)
apisane: Hapishane (27.44)
arba: Araba (25.45)
arı-: Ağarmak, parlamak (25.109).

āri: Ağrı (20.47)

arķı: Arka (25.105)

ārki: Bkz. arķı (24.32).

ārman: Harman (8a.58)

artizen: Artezyen, burgu ile delinerek açılan ve suyu yükseğe fışkırtan kuyu (19.12).

āsak: Aksayan, hafifçe topallayan (24.70).

asfat: Asfalt (23.10)

aspir: Tohumundan yağ çıkarılan bir bitki (20.31).

assubay: Astsubay (27.47)

āsta: Hasta (29a.2)

āstalık: Hastalık (29a.32)

āstane: Hastane (8a.92)

āşamleyin: Akşamleyin (5.24)

ātıra: Hatıra (14.49)

ātta: Hatta (19.11)

āustos: Ağustos (26.3)

ava: Hava (29b.49)

āviyet: Hediye, armağan (25.29).

avkalä-: Elleri ile sarsmak (25.120).

avkat: Avukat (20.11)

āvlēn-: Evlenmek (25.97)

āvli: Evli (26.1)

āvlu: Havlu (14.46)

āvran: Havran (14.6)

ayat: Hayat (10.32)

ayçiçē: Ayçiçeği (29a.24)

āyır: Hayır (8b.25)

āyşam: Akşam (8a.44)

āyvan : Hayvan (14.58)

āyvancılık: Hayvancılık (10.64)

azcık tūlo: İş bilmez (5.163).

azır: Hazır (32b.8)

āziran: Haziran (10.1)

azmak: Bir nehir veya dereden taşıp biriken küçük su birikintisi.

B

bā: Bana (20.77)

babiç: Papuç (22.3)

bāça: Bahçe (29a.6)

bāçe: Bkz. bāça (25.32).

bağā: Bkz. bā (20.64)

baımsız: Bağımsız (32c.17)

bākur: Bağkur (24.48)

bāla-: Bağlamak (28.78)

bālantı: Bağlantı (25.48)

balıkane: Balıkhane (5.23)

balıksir: Balıkesir (8b.20)

balye: Balya (20.37)

bār-: Bağırmak (8b.14)

basma: Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş (22.4).

başçaviş: Başçavuş (25.76)

başga: Başka (20.40)

bavurlu: (5.82)

bāyçe: Bkz. bāça (8a.47)

bazar: Pazar (22.46)

bazlama: Sacda pişirilmiş yuvarlak ekmek (6.90).

bej: Beş (21a.1)

bēki: Belki (25.75)

bel fiti: Bel fitiği (22.27)

bele: Böyle (6.96)

belle-: Bellemek (1b.32)

bēn-: Beğenmek (19.23)

berabā: Beraber (8a.61)

bezdırme: Bkz. bazlama (6.90)

bezle-: Benzemek (6.13)

bıra: Bura (25.23)

bırda: Burada (29b.24)

bırsa: Bursa (8b.20)

bıyırğan: Yaprığı söğüt yaprağına, çiçeği, yemişi mürverinkine benzeyen bir metre boyunda acı bir ot (29b.91).

bicama: Pijama (5.72).

bikaş: Birkaç (8a.71).

bilāder: Erkek kardeş (27.37).

bilader: Bkz. bilāder (26.83).

bilahire: Sonra (20.8).

bilem: Bile (22.4).

bilhassa: Özellikle (24.46).

birbircēz: Birbiri (8b.4)

biş-: Biçmek (5.149)

biyen-: Beğenmek (20.24)

boaz: Boğaz (19.10)

bôba: Baba (26.39)

bobane: Babaanne (29b.11)

bôle: Böyle (25.8).

bole: Bkz. bôle (8a.46).

bostan: Salatalık (6.111).

boyundirik: Çift sürülen veya kağnyaya koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için iki ucu hayvanların boynuna, ortası da saban veya kağnyaya bağlanan ağaç parçası (20.19).

bozen: Balıkesir’de bir ilçe (35a.19).

buba: Baba (5.128)

bubamgil: Babamgil (5.29).

būday: Buğday (6.71).

budey: Bkz. būday (5. 156).

bulamaç: Sulu, cıvık hamur (6.94).

büle: Bkz. bôle (6.107).

bulgariye: Bulgaristan (35a.5).

bulgarya: Bkz. bulgariye (24.29).

buliz: Bluz (29a.19).

burāniye: Burhaniye (29a.50).

būyle: Bkz. bôle (20.28).

bübēr: Biber (20.39)

būğün: Bugün (5.15)

büyükşēr: Büyükşehir (10.45)

büzme: Bir çeşit hamur tatlısı (14.23)

bāçe: Bkz. bāça (8a.41).

C

cail: Cahil (20.5).

came: Cami (18a.56).

candarma: Jandarma (28.83).

cendarma: Bkz. candarma (8a.4).

ceyran: Cereyan (25.107)

cızı: Tohum ekmek için pullukla açılan yer, karık (14.26).

cigara: Sigara (5.113)

cümriye: Cumhuriyet (24.39)

Ç

çā: Çağ (23.20).

çabık: Çabuk (5.160).

çair-: Çağırmaq (29b.87).

çalık: Verev kesilmiş (5.145).

çanagkale: Çanakkale (19.1)

çanak: Ayak (26.29)

çār-: Çağırmaq (8a.50)

çataldā: Çataldağ (28.17)

çayırhisēr: Çayırhisar (26.69)

çeket: Ceket (1a.15)

çember örtüsü: Geline kına yakma geleneği (29b.38).

çepine: Çapa (8a.36)

çerge: Göçebe çadırı (26.50).

çetmi: Çepni (1a.58)

çıbık: Çubuk (29b.17)

çığır-: çağırmaq (21a.55)
çıtatelli: Çiftetelli (35a.32)
çi süt: Çiğ süt (20.29)
çiçek anası: Bir korku hikayesi (32c.10).
çidem: Çiğdem (1b.34)
çif sür-: Çift sürmek (29b.65)
çifçilik: Çiftçilik (24.38)
çi: Çiğ (19.16)
çili-: Yağmur çiselemek (20.15).
çin: İçin (18a.37)
çırakman: Üzerinde meşale yakılan kule veya demir direk (26.17).
çizleme: Yağda veya sacda pişirilen sulu hamurdan yapılma ekmek, cızlama (6.35).
çocug: Çocuk (19.2)
çog: Çok (20.30)
çou: Çoğu (1a.51)
çölmek: Çömlek (24.59)
çöreklen-: Bir yerde, orada yaşayanları rahatsız etme pahasına sürekli kalmak, yerleşmek (26.46).
çörotu: Çörekotu (28.37)

D

dā: Daha (8b.1)
daad-: Dağıtmak (28.38)
daıt-: Bkz. daad (29b.16).
dağı: Takı (25.30)
dakıl-: Takılmak (22.16)
dakka: Dakika (32c.4)

dāl-: Dağılmak (10.17)

dallı: Kadife üzerine sırma işlemeli kadın elbisesi, gelinlik (28.40).

dam: Yapıları dış etkilerden korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm (14.25).

damad: Damat (18a.39)

damızlık: Yalnız dölü alınmak için yetiştirilen yüksek nitelikli (hayvan) (35a.16).

danışık: Düğünlerde, gelen misafirin ağırlanması (29a.14).

dāre: darbuka (6.39)

dāre: Daire (18b.2)

darı: Buğdaygillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki (25.34).

dartışma: Tartışma (5.62)

davıl: Davul (24.65)

def: Zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı (33b.5).

deirmen: Değirmen (10.22)

dēirmen: Bkz. deirmen (6.76)

deiş-: Değişmek (35a.6)

deişik: Değişik (21b.9)

deıştir-: Değiştirmek (32a.2)

dēke: derken (28.30)

deniştir-: Bkz. deıştir- (1a.42)

derinneş-: Derinleşmek (28.23)

dērmenci: Değirmenci (18b.20)

dēş- : Bkz. deiş- (23.20)

dēştir-: Bkz. deiş- (25.111)

develsi: Gün, hafta, ay, yıl gibi zamanların bir sonrakini anlatmak için kullanılır, ertesi (8a.29).

devil-: Hareket etmek, uğraşmak; devinmek.(20.51)

devirsi: Bkz. develsi (20.21)

dēyiştir-: Bkz. deiştir- (26.2)

dırağa diken: Karaçalı diken (32a.47)

dışbudak: Dışbudak (25.48)

dızmana: Mayalı hamurun içine peynir, ekşimik, yoğurt konulup pişirilen bir çeşit çörek (34a.20).

dibek: Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan (6.81).

dier: Diğer (19.28)

din ocası: Din hocası (8a.52).

dinne-: Dinlemek (29b.50).

divan: Sedir (6.8).

dizi: Kadınların boyunlarına taktıkları altın kordon (5.160).

doadan: Doğadan (29b.75).

doal: Doğal (18b.25).

doktur: Doktor (1a.42).

dōm: Doğum (26.1).

domāta: Domates(8a.82).

domatiz: Bkz. domāta (10.40).

don anteni: Düğünde giyilen giysi (28.39).

donātel: Bir tür giysi (29a.18).

dōru: Doğru (25.82)

dōrul-: Doğrulmak (14.31)

dou: Doğu (29b.8)

dōšek: Yatak (20.69)

dūn: Düğün (25.26)

duva: Dua (24.82)

dü-: Dövmek (6.35)

düğüm: Yoğurt dövülen kap (6.66).

dümbelek: Ağzına deri gerilmiş, çanak biçiminde, darbukaya benzer bir tür çalgı (5.94).

dürü: Düğün hediyesi (29b.14)

düün: Bkz. dün (28.43)

düv-: Bkz. dü- (6.108)

düve: Ortalama 12 aylıktan ilk buzağısına sahip oluncaya kadarki döneminde olan dişi sığır (34a.36).

düven: Ekinleri dövmek için kullanılan alet, döven (29b.70).

düverbiçē: Döverbiçer (6.73)

E

ekinnik: Ekinlik (29b.6)

ekisber: Eksper (26.93)

ekseri: Genellikle (34a.7)

ekseriyet: Çoğunluk (35a.35)

ekşimik: Kaynatılmış ayran ya da kesilmiş süttten yapılan kesmik ya da çökelek (20.26).

ele güne kat-: Evlendirmek (5.122)

ēlence: Eğlence (24.63)

elimasıya: (28.42)

ēliyet: Ehliyet (26.84)

em: Hem (27.28)

emen emen: Hemen hemen (29a.19)

emen: Hemen (26.30)

emender: Kırsal yörelerde görülen mimari yapı (20.45).

ēmmeten: Hepten, tamamıyla (8a.1).
engelek: Engerek (23.64).
ēp: Hep (8a.30)
ēpsi: Hepsi (23.28)
ēr: Her (8a.53)
erāde: Herhalde (24.20)
ēralda: Bkz. erāde (8a.72)
erālde: Bkz. erāde (20.64)
ērdir- : yetiştirmek (24.66)
eriş-: Yetişmek (1a.37)
erişte: İnce ince kesilip kurutulan hamur (32a.13).
eriştir-: Yetiştirmek (24.9).
ērkes: Herkes (24.64).
ērkez: Bkz. ērkes (27.6).
ēr şey: Her şey (8b.5)
esāb: Hesap (8a.92)
ētīm: Eğitim (25.84)
etīmciik: Yetimciik (8b.26)
evē-: Evlendirmek (10.65)
eveli: Evvel (20.61)
ever-: Bkz. evē- (8a.18)
ēyit-: Eğitmek (10.6)
F
fasile: Fasulye (6.32)
fasile: Bkz. fasıle (18a.28)
fasule: Bkz. fasile (18a.27)

fasulya: Bkz. fasıle (29a.42)

fasüle: Bkz. fasıle (32a.9)

felan: Falan (29a.17)

ferèce: Kadınların sokakta giydikleri, mantoya benzer, arkası bol, yakasız, eteklere kadar uzayan üst giysisi (20.28).

ferece: Bkz. ferèce (1a.15)

fermār: Fermuar (23.22)

fıçı: Bir araya getirilerek çemberlerle tutturulmuş emsiz tahtalardan yapılan yuvarlak, karnı şişkin ve altı üstü düz kap (10.62).

fistan: Tek parça kadın giysisi (5.92).

fites: Vites (32c.18)

foter: Şapka (32a.32).

fotorafçi: Fotoğrafçı (20.73)

G

gadar: Kadar (19.38)

gāl-: Kalmak (19.26)

gana-: Kanamak (35a.25)

gārı: Gayrı (10.70)

garık: Bağ ve bahçelerde sebze ekmek için ayrılan bölümler, evlek (19.37).

garışıklık: Karışıklık (8a.1)

gāri: Bkz. gārı (8a.27)

gārmagarışık: Karmakarışık (26.69)

gaste: Gazete (29b.17)

gāve: Kahve (8a.40)

gavur: Müslüman olmayan kimse (29b.6).

gayık gayık bār-: Gayık gayık bağırmak (1b.27)

gaynat-: Kaynatmak (26.34)

gayri: Bkz gārı (24.34)

gaz-: Kazmak (6.72)

gē- : Gelmek (25.9)

gelin alıcı: Gelini götürmek için oğlan evinden gelen kimse (28.46).

gendi: Kendi (22.19)

gene: Yine (26.30)

genij: Geniş (29a.24)

genş: Genç (26.18)

gēnşlik: Gençlik (14.41)

gerici: Görücü (8a.59)

geş- : Geçmek (26.24)

gezek: Sıra ile hayvan gütme (34b.49).

gırā: Su buğusunun soğuk havalarda; yerde, bitkiler, ağaçlar ve öteki nesnelere üzerinde donmasıyla oluşan ince tabaka, kırağı (20.44).

gırmızı: Kırmızı (20.80).

gırnata: Klarnet (25.26).

gız: Kız (6.31).

gızan: Erkek çocuk (20.32).

gice: Gece (10.41)

gine: Bkz. gene (29a.13)

gō-: Görmek (14.7)

goca: Koca (6.89)

gōcaman: Kocaman (6.34)

gol: Kol (22.15)

gomşu: Komşu (22.11)

goparatif: Kooperatif (20.51)

göprü: Köprü (8a.58)

goru-: Korumak (22.14)

göş- : Göçmek (8a.86)

goyun: Koyun (35a.24)

gömme: Mayalı, mayasız, yağlı veya yağsız olarak yapıp küldede pişirilen bir tür çörek; kül çöreği (6.91).

gös: Göz (6.107)

gözel: Güzel (20.43)

gözle-: Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek (27.47).

güm: Güğüm (27.8)

gurul-: Kurulmak (22.8)

gügüm: Yandan kulplu, boynu uzun, genellikle bakırdan su kabı; debbe (10.61).

gül acı: Gül Ağacı (24.59)

gümbek: Bir tür çalgı (14.14).

gümüştane: Gümüşhane (35a.40)

günebakan: Ayçiçeği (14.57)

günnük: Günlük (8a.29)

güüm: Bkz. güğüm (29a.32)

güvä: Damat, güveyi. (14.23)

güve: Bkz. güvä (28.53)

H

hamır: Unun, su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu (32a.13).

hamuk domates: Ham domates (20.45).

hangi: Hangi (28.29)

hārman: Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işi (6.73).

harmannık: Harmanlık (1b.12)

hasır: Saz, kabuk, yaprak vs. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü (32b.13).

haşhaş: Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (20.30).

haydut: Yaramaz (5.51)

hayet: Hayat (19.59)

hēpisi: Hepsi (21a.2)

hēpsimiz: Hepimiz (32a.53)

herāda: Herhalde (25.75)

heral: Bkz. herāda (8a.69)

heralda: Bkz. herāda (1a.56)

hērkeş: Herkes (29a.26)

hērkez: Bkz. hērkeş (19.9)

hesab: Hesap (29b.53)

hē şey: Her şey (25.23)

heycan: Heyecan (28.8)

hımbıl: Uyuşuk, tembel (6.113)

hırgür: Geçimsizlik, kavga (1a.40)

hısım: Akraba (6.58)

hibirler: İbirlere (25.115)

hical: İcar, kira (22.11).

hij: Hiç (32a.2)

hijenik: Hijyenik (27.5)

hiş: Bkz. hij (24.31)

hocı: Hoca (18a.56)

hoşaf: Bütün veya dilimler halindeki kuru meyvelerin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü (34b.17).

hulusça: Hareketli (20.11)

I

ıdırelleS: Hıdırellez (26.33)

ılaf: Laf (21a.20)

ıncı: Şimdi (8a.76)

ınnar: Onlar (8a.30)

ırsızlık: Hırsızlık (14.25)

ısım: Bkz. hısım (24.66)

ızlı: Hızlı (10.39)

İ

ıbrık : Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap (25.11).

ıcar: Bkz. hical (22.11)

ıç: Hiç (8b.6)

ıdırlez: Hıdırellez (21a.36)

ıj: Bkz. iç (8a.33)

ıj: İş (34a.44)

ılayi: İlahi (32a.52)

ılēyet: İlahiyat (24.6)

ılik: İlk (6.4)

ıliyān: Leğen (6.74)

ılkin: İlk önce (33b.8)

ımtān: İmtihan (6.18)

ıne: İğne (20.53)

inge: Yenge (8a.64)

intiar: İntihar (19.26)

inzibat: Silahlı kuvvetlerde ordudaki düzeni sağlamak amacıyla görevlendirilmiş er (25.85).

ireklen-: Yerleşmek, kurulmak (24.27)

isan: İnsan (29a.14)

işâtçılık: İnşaatçılık (26.6)

işirbu: Ayakkabı, papuç (5.49)

iştima: Askerlerin silahlı ve donatılmış olarak toplanmaları (25.84).

itiyā: İhtiyar (24.29)

itiyaç: İhtiyaç (18b.26)

itiyar: Bkz. itiyā (8a.16)

ivel: Evvel (21a.8)

K

kā: Kadar (8a.89)

kā-: Kalmak (25.18)

kabıl et-: Kabul Etmek (10.3)

kablı: Kablo (22.16)

kaçamak: Su ve unla yapılan muhallebi, kuymak (6.87).

kaçir-: Kaçırmak (20.28)

ḳadā: Kadar (25.32)

kadan: Bkz. ḳadā (6.58)

ḳadan: Bkz. ḳadā (19.32)

kādeş: Kardeş (32a.2)

kalaba: Kalabalık (10.58)

ḳalaba: Bkz. kalaba (19.10)

kalerifer: Kalorifer (25.75)

kāli: Bir edat (1a.13)

kāndi: Kendi (25.33)

kanel: Kanal (8a.35)

kāni: Kağıt (23.11)

kantar: Baskül (21a.26).

kapı tekmesi: Bir düğün geleneği (6.23).

kapıda kal-: Evlenememek, evde kalmak (5.88).

kaplıca: Siyez buğdayı (5.168)

karaāç: Karaağaç (25.10)

kar-: Yoğurmak (20.48)

karannık: Karanlık (10.41)

karapil: (6.51)

kārdaş: Kardeş (20.10)

ķar-: Karıştırmak (25.31).

karık: Herhangi bir tarım aletiyle açılan, fide veya fidan dikilecek ark; arık (20.40).

karıkonak: Süpürge yapımında kullanılan bir bitki (20.37).

karşılama: (35a.32)

kārşi: Karşı (6.110)

kāş-: Kaçmak (6.7)

katarat: Katarakt (24.19)

katıkla-: Yoğurtlamak (14.35)

katıklı: Yoğurtlu (14.37)

katırba: Bir tür giysi (5.93).

katırkuyruk: Baklagillerden, çiçekleri sarı ve şemsiye durumunda olan acı bir bitki (20.33).

katiyen: Asla (19.13)

kāvaltı: Kahvaltı (34a.34)

kāve: Kahve (24.18)

kayın: Kayınbirader (8a.61)

kayınçı: Kocanın erkek kardeşi, kayınbirader (20.65).

ḳayınçó: Bkz. kayınçı (20.5)

kaymakamnık: Kaymaklık (35a.14)

kaynata: Karı kocaya göre birbirlerinin babası; kayınbaba, kayınpeder, babalık (20.4).

kazā: İlçe (24.27)

Kel-: Gelmek (26.25)

kemre: Gübre (8a.35)

kepekle-: Süpürge yapılırken gerçekleştirilen işlemlerden birisi (29a.22) .

kepenek: Çobanların omuzlarına aldıkları dikişsiz, kolsuz, keçeden üstlük; aba (34b.53).

kesinniklen: Kesinlikle (29b.21)

keş: Yağ alınmış sütten veya yoğurttan yapılan peynir (20.26)

keşkēk: İyice dövülmüş buğdayın etle birlikte uzun süre kaynatılmasıyla yapılan bir yemek (25.30).

kēşkek: Bkz. keşkēk (8a.55)

kılāṛnet: Tahtadan, metal perdeli orkestrada önemli yeri olan bir üflemeli çalgı; gırnata (25.26).

kınamış: İlaç olarak kullanılan bir çeşit ot (29b.91).

kıraç: Çalışkan, üretken (25.49)

kırcaali: Kırcaali (23.1)

kırkan-: Kırklanmak (32b.18)

kırklık çayı: (34a.31)

kırma: Kırılmış veya dövülmüş tahıl (14.34).

kısal-: Azalmak (26.24).

kısalt-: Kısaltmak (23.26)

kıvrma: Lor peyniri ile yapılan bir hamur işi (33a.57).

kız_ardı: Düğünden bir hafta sonra gelin ve damadın gelinin ailesine yemeğe gitmesi geleneği (14.48).

kızan: Bkz. gızan (22.10).

kızılıık oşafı: Kızılıık hoşafı (33a.58)

kilümetre: Kilometre (29a.16)

ko-: Koymak (29b.17)

koala-: Kovalamak (14.43)

kolordu: Değişik sayıda tümen ve savaş destek birliklerinden kurulu büyük askeri birlik (34b.15).

koltuk ol-: Eski düğünlerde damatla gelinin eve girerken konuklar arasından kol kola geçmeleri töreni (20.82).

komperesör: Sert cisimleri kırmak ve delmek için kullanılan makine (29b.58).

komtan: Komutan (25.79)

kon-: Yerleşmek (20.10)

konakla-: Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici bir süre yaşamak, inmek, kalmak (23.12).

konboy: Konvoy (5.98)

koniş-: Konuşmak (20.27)

koparatif: Ortaklarının gereksinimlerini uygun şartlarda elde etmelerini sağlamak amacıyla kurulan birlik (27.6).

kopçalı məcır: Kırcaali muhaciri (21b.7)

korcu: Orman veya kır bekçisi, korucu (34b.34).

körkı: Korku (32a.54)

kōva āstalığı: Koah hastalığı (20.48)

kōvla-: Kovalamak (25.1)

koy: Köy (8b.23)

köleizavra: Köle isaura (6.103).

körel-: Değerini, önemini yitirmek (26.26).

kösele suyu: Muhacirlere ait bir hikaye (21b.1).

kösele: Ayakkabı tabanı, bavul, çanta yapımında kullanılan, büyükbaş hayvanların derisi; gön (34b.27).

köstebek yuvası: Düzensiz, karışık (33a.25)

kufa: Soba külü (5.139)

kumpir: Patates (18a.28)

kurud-: Kurutmak (29a.26)

kuşkonmaz: Saksıda yetiştirilen uzun saplı, ince ve küçük yapraklı bir süs bitkisi (14.9).

kutmek: Aptal, yavaş (23.64)

kuvet: Kuvvet (14.39)

küççük: Küçük (20.6)

kül çörē: Bkz. gömme (34a.22)

külhan: Hamamları ısıtan, hamamın altında bulunan kapalı ve geniş ocak (33a.12).

küy: Köy (25.6)

L

lāna: Lahana (34a.25)

leşberlik: reşberlik, çiftçilik (35a.9)

M

maaj: Maaş (33a.33)

mācır : Muhacir (25.12)

macir: Bkz. m̄acır (14.41)

makadonya: Makedonya (29a.9)

mākeme: Mahkeme (20.11)

makinis: Makinist (34b.46)

māküm: Mahkum (27.51)

mālesev: Maalesef (26.26)

mālle: Mahalle (6.58)

mānav:(24.51)

māndıra: Üreticiden satın alınan sütlerle süt ürünleri üretilip satılan yer (25.30).

mandıra: Bkz. māndıra (18b.30)

māni atış-: Karşılıklı mani söylemek (6.41).

māni: Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri (24.61).

mapısane: Hapishane (18b.22)

marı: Mari, bir seslenme ünlemi (6.79)

mārimiyet: Yoksunluk (24.9)

markız: Siyez buğdayı ile yapılan bir tür yemek (5.168).

mārrem: Muharrem (1a.48)

māsebe: Muhasebe (20.9)

māsebeci: Muhasebeci (6.18)

masıraf: Masraf (21a.48)

maskara: Haysiyetsiz, rezil (32c.21)

māş: Maaş (24.14)

maşakat: Güçlük (14.26).

matıra: Metal, cam veya plastikten yapılan su kabı (19.35).

mayasıl: Tende kızartı, kaşınma, sulanma, kabuk bağlama vb. doku bozukluklarıyla kendini gösteren ve bulaşıcı olmayan bir deri hastalığı; egzama (29b.93).

mayış: Bkz. māş (8a.22)

māza: Meşenin fındık büyüklüğündeki meyvesi (5.155)

mendires: Menderes (35a.9)

mengene: Pres (20.30).

mera: Otlak (27.25)

mēras: Miras (20.9)

mereba: Merhaba (24.72)

meres taksimi: Cenaze töreni (26.68)

meşkul: Meşgul (14.6)

meşur: Meşhur (1a.19)

metro: Bir ölçü birimi (5.146)

mevki: Yer (10.26)

mevlüt: Dini tören (29a.37)

meydannık: Meydanlık (24.22)

mısfir: Misafir (21a.40)

mısir: Mısır (18b.25)

mışınğa: Soba (1a.21)

mısır: Bkz. mısır (6.71)

misir: Bkz. mısır (18a.27)

misli: Kat (19.34)

moderinleş- : Modernleşmek (23.24)

molla: Büyük bilge (33a.2)

motur: Motor (24.38)

muabbet: Muhabbet (29b.51)

muacır: Bkz. m̄acır (26.39)

muacir: Bkz. m̄acır (10.12)

muhakkak: Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş (8a.34).

musafir: Misafir (18a.40)

muşmula: Yuvarlak, mayhoş, buruk beş çekirdekli meyve; döngel (34b.19)

mūtaç 0-: Muhtaç olmak (28.5)

mūtar: Muhtar (29b.45)

müendis: Mühendis (26.3)

münāsip: Yerinde (26.18)

müsayıt: Müsait (8a.58)

N

nacak: Sapı kısa, küçük odun baltası (14.27).

naiye: Bölge (35a.16)

naiye müdürü: Bölgedeki en üst görevli (20.11).

naşar: Yaşlı, eli ayağı tutmayan (8a.85)

naştarapa: Metal, toprak, plastik vb. maddeden yapılmış ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen küçük kap (26.93).

nebet: Nöbet (27.45)

neçverdik kızı: (5.13)

nenä: Nine (8a.84)

neri: Nereye (8b.14)

niçi: Ne için (8b.9)

nira: Lira (8a.46)

nōcak: Ne olacak (24.11)

nōcek: Bkz. nōcak (25.80)

nolcek: Bkz. nōcak (29a.1)

nolir: Ne oluyor (8a.49)

nolōr: Bkz. nolir (25.112)

nout: Nohut (18a.28)

nōroloci: Nōroloji (14.33)

nufuz: Nūfus (29b.68)

ō-: Ölmek (20.63)

O

odun sar-: Odun yüklemek (29b.112)

ōlan: Oğlan (19.1)

ōllanda: Hollanda (5.6)

oluk: Toprak veya taş üzerinde suyun akması için açılmış yol (29b.31)

onnā: Onlar (27.33)

orak biç-: Ekin, ot vb. biçmek (6.63).

ōraş-: Uğraşmak (8a.67)

orıya: Oraya (32a.44)

osmannı: Osmanlı (14.57)

ōsun: Olsun (8b.2)

ōş: Hoş (24.78)

ōymak: Sade yağ, un ve su ile yapılan yemek, kuymak (6.87).

Ö

ōlen: Öğlen (8a.67)

ōren-: Öğrenmek (5.14)

ōrenci: Öğrenci (33a.20)

ōretmen: Öğretmen (24.6)

ōren-: Öğrenmek (24.67)

öretim: Öğretim (33a.34)

P

paldırdak: Tuhaf konuşan (21a.19).

pālı: Pahalı (23.26)

pāmak: Parmak (5.145)

pamık: Pamuk (6.29)

panayircılık: Pazarcılık (24.22)

pantlon: Pantolon (23.22)

pantol: Bkz. pantlon (23.22)

pārdüse: Serin havalarda öbür giysilerin üzerine giyilen, paltodan ince üstlük (20.30).

parselle-: Bir araziyi ayırıp, sınırlandırmak (11.3).

patate: Patates (8b.5)

patitis: Bkz. patate (19.9)

patitiz: Bkz. patate (8a.40)

patoz: Olgunlaşmış buğday, nohut, fındık tanelerini mekanik yöntemlerle sap veya kabuğundan ayırıştırın harman makinesi (29b.71).

pēgambēr: Peygamber (23.34)

pēlivan: Pehlivan (35a.31)

pēnir: Peynir (10.73)

pēnirkuyu: Manyas' a bağlı bir köy (24.68).

pevişan : Perişan (8a.94)

pēvrişan: Bkz. pevişan (24.4)

Peze: Bir ekmeklik hamur topağı; beze (1a.24)

pırnal: Kışın yapraklarını dökmeyen bir tür çalı meşesi (20.33).

pilişli tavuk: Bir korku hikayesi (32a.60) .

pin-: Binmek (26.12)

pirket: Kum ve çimentonun birleştirilmesiyle elde edilen yapı malzemesi, briket (5.20).

pit-: Bitmek (26.31)

pitti: Bitti (20.40)

pöşmer: Konuşmayı, anlatmayı bilmeyen (5.107).

R

raat: Rahat (20.25)

radye: Radyo (8a.41)

rāmetli: Rahmetli (6.107)

randırman: Verim (25.109).

rāt et-: Rahat Etmek (10.65)

rāz_ōsun: Razı olsun (25.3)

razgat: Bulgaristan'da bir şehir (34b.9).

razgırat: Bkz. razgat(20.13)

razolsun: Razı olsun (6.119)

refā: Refah (33a.34)

reyiz: Reis (28.70)

S

sā yāğ: Sade yağ; tereyağı (6.87)

sabā: Sabah (33a.46)

sabālen: Sabahleyin (26.13)

sabalēyin: Bkz. sabālen (6.33)

saban: Çift süren hayvanların koştuğu demir uçlu tarım aracı (20.19).

sādıç: Düğünde gelin veya damada kılavuzluk eden kimse (14.48).

sahıb: Sahip (22.8)

sair: Sağır (18a.17)

sālık ocā: Sağlık ocağı (23.32)

sālık: Sağlık (14.39)

salın: Salon (21a.49)

sā-: Sağmak (33a.51)

samadivē hikayesi: Bir korku hikayesi (32c.11)

Saman: Zaman (23.5)

samsak: Sarımsak (22.12)

sancak: Bayrak (26.33)

sap: Biçilmiş, buğday cinsi başak yığımı (35a.22).

sāt: Saat (8a.91)

sāti: Zaten (26.30)

sazlık: Çayırılık (29b.4)

sepetçi: Bir halk oyunu (6.102).

sērbes: Serbest (20.27)

sihat: Sağlık (26.10)

sılj: Taze bitkilerin kıyılmış biçiminin bir siloda sıkıştırılarak korumaya ve saklamaya alınması yöntemi (25.35).

sımala-: Ismarlamak (8a.61)

sırık: Değnekten uzun ve kalınca ağaç (14.43)

sırtmaç: Sığır otlatan, güden (20.22).

sıtma: Anofel türü sivrisineğin sokmasıyla insandan bulaşan; titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık; ısıtma (33b.10).

sıtmac: Bkz. sırtmaç (34b.35)

siyyalık : Sağlık işleriyle uğraşmak (8a.20)

sidikkesen: Bir ot türü (29b.98).

siKorta: Sigorta (5.61)

sikôrta: Bkz. siKorta (18a.7)

silā: Silah (18a.52)

silāşlık: Silajlık (14.57)

sincecik õ-: Yığılmak, dizilmek (27.41)

sirvis: Servis (32a.30)

sītres: Stres (25.22)

siyrek: Seyrek (10.61)

soa: Sonra (6.114)

soan: Soğan (8b.5)

sōcak: Soğucak (25.47)

sōna: Sonra (10.5)

sōra: Bkz. sōna (5.3)

sou-: Soğumak (8a.73)

souk: Soğuk (19.16)

soutma: Soğutma (33a.45)

söütlüçeşme: Söğütlüçeşme (29b.3)

su surlık: Balıkesir'e bağlı bir ilçe, Susurluk (29b.4).

sūle- Söylemek (21a.27)

suli-: Sulamak (20.40)

sundurma: Salon (33a.12)

suvan: Bkz. soan (6.77)

sūd: Süt (14.12)

sūlayi: İçecek koymaya yarayan kap, sūrahi (28.47)

sütlü āş: (14.34)

sūyle-: Söylemek (20.46)

Ş

şak- : Şenlenmek, şakımak (5.136)

şakarak: Şakacı (8a.20)

şeir: Şehir (5.36)

şeriye: Şehriye (6.32)

şekār: Şeker (25.19)

şekē: Bkz. şekār (20.11)

şēr: Şehir (8a.88)

şēt-: Şey etmek (24.11)

şeytan tikenı: Bir tür ot (29b.99)

şin: Şimdi (8a.13)

şinci: Bkz. şin (5.145)

şindi: Bkz. şin (26.27)

şini: Bkz. şin (20.19)

şinik: Tahıl veya bakliyat için kullanılan, sekiz kiloluk ölçü (20.24).

şinni: Bkz. şin (14.45)

şiyet-: Bkz şēt (21a.29)

şofor: Şöfor (35a.41)

şōle: Şöyle (10.25)

şüfer: Bkz. şofor (8b.12)

T

taha: Daha (10.32)

Taha: Bkz. taha (27.32)

takış-: Anlaşmazlığa düşmek, kavgaya tutuşmak (5.154).

tāla: Tarla (24.31)

tana: Tane (25.1)

tapalama: Tepeleme (6.90)

tarana kürē: Tarhana küreği (5.102)

tariçe: Tarihçe (10.25)

tārle: Bkz. tāla (6.113)

tāsilli: Eğitilmiş (33a.3)

taşıma: Servis (14.5)

tāta: Tahta (29b.88)

tātalı düz: Tahtalıdüz (29b.5)

tav odun: Isısı, nemi yeterli; kesilecek odun (21a.13)

tavşan buguşu: Bir tür bitki (29b.97)

tavşan tüysü: Tavşan tüyü (32a.34)

tef: Zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı (21a.47)

teg: Tek (20.39)

tekbir: Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan dua (28.55).

teke: Erkek keçi (32c.36)

tekirdā: Tekirdağ (27.38)

tekke: Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer; dergah (22.2).

tekmil al-: Üst, birliğin o andaki durumunu bildiren sözlü bilgiyi asttan almak (34a.27).

telefān: Telefon (6.106)

televizon: Televizyon (6.107)

telezyon: Bkz. televizon (8a.41)

telfon: Bkz. telefān (18a.30)

tēlike: Tehlike (10.37)

telli: Teller takınmış, telle süslenmiş: Telli gelin (5.92).

Temekki: Demek ki (22.3)

temin: Demin (22.44)

tene: Tane (5.2)

tērbisilik: Terbiyesizlik (24.90)

tērci: Tercih (24.45)

tereyā: Tereyağı (20.29)

tērmus: Termos (19.35)

teşte yap- : Süpürge üretim aşamalarından biri (29a.21).

tete: Teyze (8a.26)

tezgā: Tezgah (23.37)

tınaz: Dövülerek savrulmaya hazırlanan ekin yığını (6.76).

tırnavı: Tırnova (24.26)

tırpan: Uzun bir sapın ucuna tutturulan ot, ekin vb. biçmeye yarayan hafifçe kıvrık, uzun çelik bıçak (21a.22).

tirit: Et suyuna kızartılmış veya bayat ekmek konularak yapılan yemek (8a.48).

tize: Bkz. tete (8a.51)

tōktır: Doktor (21a.19)

tokun-: Dokunmak (32a.14)

tomatız: Domates (20.32)

tomatiz: Domates (18b.25)

tōmbel: Tembel (6.113)

topalak: Kıyma ve bulgurdan yapılan sulu köfte (20.88).

toum: Tohum (29a.25)

tömbek: Düğünlerde çalınan bir çalgı (35a.6).

tualet: Tuvalet (20.80)

turku: Türkü (6.26)

Tümbelek: Bkz. tümbek (21a.47).

tütünnük: Tütünlük (32a.37)

tüyümüz kuruyka: Sıkıntısız, iyi bir durumda olmak (5. 9).

täkäd: Vücuttaki iş yapabilme gücü; derman (20.50).

U

u: o (8a.90)

ūkarı: Yukarı (8b.22)

ūlan: Oğlan (20.8)

unuduvar-: Unutuvermek (21a.35)

ūr-: Vurmak (32a.54)

ūra-: Uğramak (21a.14)

ūraş-: Uğraşmak (29a.18)

urda: Orada (22.40)

ūva: Ova (25.56)

urumeli: Rumeli (28.10)

uzald-: Uzatmak (23.26)

Ü

ūle: Öyle (6.102)

ūren-: Öğrenmek (10.6)

ūretmen: Öğretmen (6.105)

ūyle: Öyle (19.26)

üc: Üç (28.35)

ūj: Bkz. üç (20.2)

ūküm: Hüküm (8a.88)

üküz: Öküz (14.12)

ül-: Ölmek (20.46) iki üç gün kala

üleş-: Paylaşmak (14.48)

ünüvēste: Üniversite (24.47)

ürü-: Üremek (10.64)

üün: Öğün (6.31)

V

vakıt: Vakit (35a.21)

vāmij: Varmış (23.3)

vār-: Bağırarak (14.29)

varis: Mirasçı (33a.42)

velhasılıkelam: Kısacası (26.5)

velhasılı: Kısacası (8a.13)

vesayit: Araçlar, vasıtalar (24.67)

veterner: Veteriner (29b.87)

Y

yācıyurt: Yağcıyurt (34b.5)

yaj: Yaş (34b.12)

yakla-: Yakalamak (32c.26)

yalnısak: Yalnız (8a.2)

yamaya sar-: Fasulye, bakla gibi taneli tahılı ekmek için açılan ince uzun karıkları sabanla kapama (1b.12).

yāmur: Yağmur (23.32)

yanık: Köy düğününde, kız almaya giderken yolda verilen yemek, çörek (29b.12).

yāni: Yahni (34a.18)

yanniş: Yanlış (10.45)

yannız: Yalnız (29a. 6)

yapın-: Yerleşmek, ev kurmak (28.12).

yadır: Doğaüstü gücü bulunduğu ve insanlara yardım ettiğine inanılan kimsenin mezarı (5.171).

yavaj: Yavaş (10.39)

yāvut: Veyahud (24.89)

yayān: Yaya (24.69)

yayık döv-: Yağ çıkartmak (33b.14).

yayık: Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine (18a.34).

yaz- : Hamur açmak, yufka durumuna getirmek (14.34)

yedir-: Yedirmek (8a.71)

yel: Rüzgar (6.75)

yellendir-: Havalandırmak (14.35)

yemekāne: Yemekhane (29a.35)

yemen: Ayakkabı (25.11)

yeniküy: Yeniköy (20.85)

yeşilsar: Savaştepe'ye bağlı bir mahalle, Yeşilhisar (25.57).

yımırta: Yumurta (26.34)

yımşa-: Yumuşamak (6.93)

yi: İyi (8a.34)

yi-: Yemek (19.14)

yinge: Yenge (8a.59)

yiri: İri (27.42)

yourt: Yoğurt (20.29)

yozalaş- : Yozlaşmak (25.12)

yönnendir-: Yönlendirmek (29b.30)

yöri-: Yürümek (22.28)

yövmiye: Gündelik, yevmiye (20.38).

yuğur-: Yoğurmak (20.98)

yuk: Yok (20.40)

yūmşa-: Yumuşamak (8a.64)

yürt: Bkz. yourt (6.34)

yuv-: Dizmek (24.61)

Z

zāmet: Zahmet (10.20)

zate: Zaten (21a.21)

zatın: Bkz. zate (8b.14)

zebil: Yok yere harcanmış, dökülüp saçılmış (25.96).

zeir: Zehir (34a.35)

zētinnik: Zeytinlik (20.91)

zirāt miēndisi: Ziraat mühendisi (26.81)

zitinlik: Bkz. zētinnik (25.105)

ziyannık: Zıyanlık (14.27)

zulüf: Şakaklardan sarkan saç lülesi (14.20).

zūna: Zurna (26.12)

zāti: Zaten (29a. 8)

Ek- 3. Kaynak Kişi Listesi

- K.1 Ayşe İöz (61), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Altıeylöl/ Dereçiftlik Köyü
- K.2 Merdiye Taşkın (61), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Altıeylöl/ Dereçiftlik Köyü
- K.3 Yusuf Esen (66), Çiftçi, İlkokul Mezunu, Altıeylöl/ Selimiye Köyü
- K.4 İzzet Karabulut (74), Emekli, İlkokul Mezunu, Balya/ Gökmusa Köyü
- K.5 Remzi Kaptan (83), Emekli, İlkokul Mezunu, Balya/ Yarışalanı Köyü
- K.6 Hanife Karaca (85), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Bandırma/ Ömerli Köyü
- K.7 şadiye Özdemir (78), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Bigadiç/ Başçeşme Köyü
- K.8 İsmail Ergen (70), şoför, İlkokul Mezunu, Bigadiç/ Mecidiye Köyü
- K.9 şerfiye Aras (77), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Dursunbey/ Osmaniye Köyü
- K.10 Emine Yavuz (73), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Dursunbey/ Osmaniye Köyü
- K.11 Ersin Gül (50), Marangoz, İlkokul Mezunu, Dursunbey/ Reşadiye Köyü
- K.12 Nejdet Göl (55), Hayvancı, İlkokul Mezunu, Gönen/ Fındıklı Köyü
- K.13 İrfan Erdem (60), Ortaokul Mezunu, Gönen/ Gündoğan Köyü
- K.14 Mehmet Bozku (63), Çiftçi, İlkokul Mazunu, Gönen/ Ilıcak Köyü
- K.15 Recep Ay (85), Emekli, İlkokul Mezunu, Havran/ Küçükdere Köyü
- K.16 Emine Baykar (75), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Karesi/ Kurtdere Köyü
- K.17 Ahmet Eren (78), Emekli, İlkokul Mezunu, Karesi/ Yaylabayır Köyü
- K.18 Zekeriya Eyiol (50), Hayvancı, İlkokul Mezunu, Karesi/ Yeroluk Köyü
- K.19 Sıdıka İlkdoğmuş (70), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Karaçaltı Köyü
- K.20 Nuri şahin (62), Muhtar, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Kepekler Köyü
- K.21 Ertuğrul Uzun (70), Emekli, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Kepekler Köyü
- K.22 Gülcan Eker (65), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Mahmudiye Köyü
- K.23 Halime Çoban (47), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Mestanlar Köyü
- K.24 Emine Aydoğmuş (78), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Recep Köyü

- K.25 Nazım Aydoğmuş (64), Serbest Meslek, Ortaokul Mezunu, Kepsut/ Recep Köyü
- K.26 Arzu akın (82), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Kepsut/ Servet Köyü
- K.27 Bahaattin Doğrul (67), ifti, İlkokul Mezunu, Manyas/ Akçaova
- K.28 Mehmet Kus (78), Emekli, İlkokul Mezunu, Manyas/ Erecek
- K.29 Şinasi zer (66), Emekli, İlkokul Mezunu, Savaştepe/ Karaçam Köyü
- K.30 Feyzullah Güneş (85), Emekli, İlkokul Mezunu, Savaştepe/ Soğucak Köyü
- K.31 Mehmet Şirin (50), ifti, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Asmalıdere Köyü
- K.32 Zahide Cambaz (81), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Buzağlık Köyü
- K.33 Zehra Memiş (67), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Eminpınarı Köyü
- K.34 Arif Memiş (50), Muhtar, Ortaokul Mezunu, Susurluk/ Eminpınarı Köyü
- K.35 İbrahim Hamarat (59), Serbest Meslek, Ortaokul Mezunu, Susurluk/ Göbel Köyü
- K.36 Ahmet Arslantekin (91), Emekli, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Grece Köyü
- K.37 Fatma Akdeniz (63), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Kurucaoluk Köyü
- K.38 Fikri Sayın (52), Muhtar, Ortaokul Mezunu, Susurluk/ Kurucaoluk Köyü
- K.39 Hasan Akdeniz (66), Emekli, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Kurucaoluk Köyü
- K.40 Necat Kuru (54), Hayvancı, Lise Mezunu, Susurluk/ Reşadiye Köyü
- K.41 Mehmet Şentürk (74), Emekli, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Reşadiye Köyü
- K.42 Mütekebbir Gr (62), iftilik, Ortaokul Mezunu, Susurluk/ Yağcı Köyü
- K.43 Necmettin Güngörmüş (63), iftilik, Ortaokul Mezunu, Susurluk/ Yağcı Köyü
- K.44 Muhsin Yakın (82), Emekli, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Yaylaçayır Köyü
- K.45 Fatma İleri (71), Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Susurluk/ Yaylaçayır Köyü

